

TMMOB HKMO İSTANBUL ŞUBESİ BÜLTENİ

ALAN

MART 2021 SAYI 3

Ahmet Aksoy

1932 - 2020

Saygıyla...

TMMOB

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası

İstanbul Şubesi

8 Mart

**Kadınların Uluslararası Birlik,
Mücadele ve Dayanışma Günü**

Kutlu Olsun!

İÇİNDEKİLER

Başlangıç YAYIN KURULU	4	8 Mart Güncesi TMMOB İSTANBUL İKK KADIN KOMİSYONU	49
Başyazı HKMO İstanbul Şubesi	5	Covid-19 Pandemisiyle Mücadelenin Anahtarı "Mekansal Bilgi/Bilişim/ Zeka"Dir! CANER GÜNEY	51
Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un Ardından TEVFİK AYAN	6	Covid-19 Pandemisinde En Etkili Yol: Aşı EMİNE AKALIN	59
Prof. Dr. Ahmet Aksoy Anısına MUZAFFER KAHVECİ	10	İmar Hukukunda İfraz Ve Tevhit (Ayrırma Ve Birleştirme) ERDAL KÖKTÜRK	68
O da Bir Promete'ydi... EROL KÖKTÜRK	12	Tapu Sicil Muhafızından Veri Hazırlama Kontrol İşletmenine Bir Kurum Bir Meslek Hikâyesi KAAN DİNÇ	94
Ahmet Aksoy'u Bir Cümle İle Anlatır mısınız? HKMO İSTANBUL ŞUBESİ	14	Genç Fikirler Muhiti YTÜ ÖĞRENCİLERİ	98
Vardık, Varız, Varolacağız! HKMO İSTANBUL ŞUBESİ KADIN KOMİSYONU	24	Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim İTÜ JEODEZİ VE FOTOGRAMETRİ KULÜBÜ	102
Kadın Mühendisler Dahil BERİVAN YAĞIZ	25	Odalar Siyaset Yapmasını mı? TEKİN AKÇAPINAR	104
Kadın Yeni Mezun BAHAR KOÇ	27	Kirişçi Baba TUNA EROL	106
Kadın Başına AYDAN KARAKUŞ	29	Ak Kağıt ORHAN TERCAN	107
Cinsiyetsiz Meslek: Harita Mühendisliği MÜZEYYEN NUR ÇELİK	30	İşçinin Yılbaşı MUSTAFA GÜRİSOY	108
Mühendis Aday Adayı RUKİYE BENLİ	31	1 Fotoğraf 1 Hikaye KÖKSAL ŞAHİN	111
Prof. Dr. Zerrin Demirel ile Söyleşi HKMO İSTANBUL ŞUBESİ KADIN KOMİSYONU	32	Şubeden Haberler Çapraz Çarpım Bulmaca CENGİZ YALÇINLAR	112
Kızlar İçin Olmayan Meslek Yok HKMO İSTANBUL ŞUBESİ	34	Karikatür HİCABİ DEMİRCİ	123
İş Yasası'nda Kadın Hakları OLCAY KORKMAZ	40		
İzmir Depreminde Kadın Mühendisler ve Özgür Haritacılık ARZU ECE ATILA / TUĞÇE YILDIZ	45		

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayınıdır.

SAYI 3 MART 2021 · Dört ayda bir yayınlanır. / Süreli Yayındır. Ücretsizdir. ISSN No: 2717-7947

HKMO İstanbul Şubesi Adına Sahibi / Mehmet Hırsır · **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü** / Melih Şükrü Aysezen

Yayın Kurulu / Merve Özyaşar, Deniz Baş, Hüseyin Mercan, H.Onur Işık, Kerem Halıcıoğlu, M. Tevfik Özlüdemir, Tekin Akçapınar

Adres: Gülbahar Mahallesi Oya Sokak Tümer Plaza No: 7 Kat: 4 D: 10 34394 Şişli-İstanbul · T: +90212 2328989 / F: +90212 2329428 · E-Posta: istanbul@hkmo.org.tr

Baskı: Ezgi Matbaacılık pors. teks. San. Tic. Ltd.Şti. Sanayi Cd. Altay Sok. N:14 Yenibosna/İst. Tel:0212 652 62 62 ezgimatbaa@gmail.com Sertifika No: 45029

Bültene Yazı Gönderenlerin Dikkatine:

Yayın Kuruluna göndermek istediğiniz yazılarınızı istanbul@hkmo.org.tr adresine gönderebilirsiniz. Gönderilen yazıların hukuki sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazılar baskı tekniğine uygun, resimler net olmalıdır. Yayınlanan yazılar kaynak gösterilmek koşulu ile başka yayın organlarında yayınlanabilir.

Yazılar yayınlansın ya da yayınlansın yazılarına iade edilmez.

Başlangıç

Yayın Kurulu

Dergimiz Alan'ın üçüncü sayısı ile sizleri bir kez daha selamlıyoruz. Ülkemizde ilk Covid-19 vakasının görüldüğü Mart 2020'den bu tarafa geçen bir yılda, yine hep beraber Alan'dayız.

Haziran ayında yayın hayatına başlayan, mesleğimizde bir paylaşım ve tartışma alanı açması umuduyla oluşan dergimiz sizlerin katılımlarıyla yoluna devam ediyor.

Geçtiğimiz yılın Aralık ayında, mesleğimiz için büyük bir kayıp yaşadık. Değerli hocamız Prof. Dr. Ahmet Aksoy'u yitirdik. Ahmet Hoca'mız, bu sayımızda yer verdiğimiz Prof. Dr. Tefik Ayan'ın da yazısında da belirttiği gibi: "... iyi bir mühendis, iyi bir öğretmen, düzeyli bir bilim adamı olduğu kadar iyi bir insan ..." olarak anımsayacağız. Kendisinin Türkiye Haritacılığına katkıları, yetiştirdiği öğrencilerle, paylaştığı fikirleriyle ve mesleğimize yaptığı bilimsel katkılarıyla yaşayacak. Bu sayımızda kendisiyle ilgili meslektaşlarının, öğrencilerinin ve dostlarının kaleme aldığı yazıları sizlerle paylaşıyoruz.

Yeni yılda ne yazık ki üniversiteler üzerindeki anti-demokratik uygulamaların daha da yaygınlaştığı bir gündem içerisindeyiz. 2021'in ilk günü üniversitelerin özerk yapısına ve demokratik işleyişine tamamiyle aykırı bir uygulama olan Kayyum atamalarının bir yenisini daha yaşadık. Boğaziçi Üniversitesi'ne, üniversite öğretim üyeleri dışından, seçim süreçleri işletilmeden bir atama yapıldı. Ancak bu atamanın ayırt edici bir özelliği belki de, üniversite öğrencileri ve öğretim üyelerinin birlikte direnişi ile karşılaşılması oldu. Tüm ülke genelinde yüksek öğretim sistemine, yetkin olmayanları yaptığı müdahale tepki çekti ve pek çok kesimden destek kazandı. Buna rağmen belki de ülkemizin en köklü kurumlarından biri olan Boğaziçi Üniversitesi, siyasi yaşamımızın pek çok alanında, seçilmişlere karşı bize dayatılmak istenen anlayışa bir ses yarattı. Bu yazının kaleme alındığı tarihte 54. gününü dolduran direniş, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin katılı-

mıyla sürüyor. Mevcut siyasi yapının müdahalesiyle üniversitelerimiz uluslararası alanda konum değiştiriyor ve ilerleyemez hale getiriliyor. Üniversitelerde tüm bileşenlerinin katılımıyla sağlanacak bir demokratik ve özerk yapının kurulması için hepimize görev düştüğünü düşünüyoruz. Baskı, kadrolaşma, itaat ve biat isteyen anlayış en fazla gelecekteki meslektaşlarımız olan öğrencilere, dolayısıyla ülkemize zarar verecektir.

Bu sayı ile İTÜ ve YTÜ Jeodezi ve Fotogrametri Kulüplerinde görev alan öğrenci arkadaşlarımız da Alan'daki yerlerini aldılar. Pandemi sürecinde yaşadıkları zorlukları, beklentilerini dile getirdiler. Yaşadıklarını, duygularını bir nebze de olsa aktarabildiysek ne mutlu bize...

Ayrıca bu sayımızda mesleğimizin farklı alanlarında çalışan kadın mühendis ve mühendis adaylarının eğitim hayatlarında ve iş yaşamında karşılaştıkları cinsiyetçi yaklaşımları ve sorunları dile getirdikleri yazıları sizlerle paylaşmak istedik. Bu yazının yazıldığı tarihten kısa bir süre önce sosyal medyada paylaşılan videoda bir maden şantiyesinde çalışan kadın mühendise uygulanan şiddeti ve şiddetin gerekçelendirilerek meşrulaştırılmaya çalışıldığını gördük. Ülkemizde yaşanan şiddet olaylarından hiç bir kadının muaf olmadığını maalesef biliyoruz; bu nedenle siz meslektaşlarımızı bulduğunuz alanlarda insiyatif olarak cinsiyet ayrımcılığına karşı çıkmaya ve kadınların yürüttüğü mücadeleye destek olmaya çağırıyoruz. Bu vesileyle tüm kadın meslektaşlarımızın 8 Mart Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü kutluyoruz.

Mart ayıyla birlikte iyi ve kötü birçok anı da hafızalarımızda canlanmaya başlıyor. Nevruz baharı ve yeni yılı müjdelirken insanlığın umutlarını da yeşertiyor. Umudu diri tutmayı hiç bırakmayalım. Salgın hastalıkların, savaşın, doğa tahribatlarının, sömürünün ortadan kalktığı; barışın ve bilimin egemen olduğu bir gelecek dileğiyle tüm halkların Nevruz Bayramı kutlu olsun.

Newroz pîroz be!■

Başyazı

HKMO İstanbul Şubesi

Merhaba; şubemiz yayın organı ALAN'ın 3. sayısı ile sizlere ulaşıyoruz. Dünya ve ülke olarak yaşadığımız Covid-19 pandemi süreci nedeniyle sizlerle yüz yüze gelmenin koşulları uygun hale gelinceye kadar uzaktan iletişim kanallarımız açık kalacak.

Pandeminin zorlu koşullarının etkilerini hep birlikte yaşıyoruz, 29 binden fazla insanımızı kaybettik, iki buçuk milyondan fazla insanımız hastalığı geçirdi, virüsün ve mutasyonlarının yayılımı devam ediyor, öte yandan bilim insanları da hastalığa karşı çare bulmaya, hayatın normalleşmesine hizmet etmeye çalışıyor. Virüse karşı aşılamanın başlaması bu bilimsel çalışmaların ürünü olarak ortaya çıkmıştır, şu görülmüştür ki 'bilim tek başvurulacak yoldur'.

Bu zor süreç içerisinde de TMMOB/HKMO İstanbul Şubesi olarak çalışmalarımız devam etmektedir.

Yönetime gelişimizin üzerinden geçen bir yıl boyunca, pandemi koşulları ile mücadele yürütülürken, bizler de etkinliklerimize devam ettik. Tüm üyelerimize açık danışma kurulu toplantısında da bir yılımızı değerlendirerek öneri ve eleştirilerinizi dinlemiştik.

Özellikle eğitim çalışmalarımız hem üyelerimizden hem de diğer disiplinlerden büyük ilgi görmektedir. Bu dönemde gerçekleştirdiğimiz eğitimler;

Hidrografik Ölçmeler, Kadyen, PostGis, Havacılıkta Geomatik Mühendisliği, Kitle Kaynaklı Haritacılık ve İzmir Depremi Uygulamaları, İzmir'den İstanbul'a Afet Gerçeği, Cins Değişikliği İşlemleri, Kat Mülkiyeti ve Harita Mühendisliği, Kadastral Çalışmalarda Fotogrametrik Yöntemlerin Kullanımı ve 3 Boyutlu Kadastral Çalışmaları, Madencilik Sektöründe Harita Mühendisliği, Kentlerin Dijitalleşmesinden Akıllı Şehirlere Yolculuk, Bentley ContextCapture ile 3B Gerçeklik Modelleme Eğitimi, Rüzgar Enerji Santrali Yer Tesbitinde CBS'nin Katkısı, CBS Genel Müdürlüğü Penceresinden Ulusal Düzeyde CBS faaliyetleri ve Uluslararası İlişkiler ve Güncel Gelişmeler, 3 Boyutlu Ölçme, Belgeleme ve Uygulama Alanları, Parselasyon Planlarının Tescil Sürecinde Kadastro ve Tapu Müdürlüklerinde Yaşanan Sorunlar eğitimleri, İstanbul Teknik Üniversitesi ve

Yıldız Teknik Üniversitesi öğrenci kulüpleri ile de tanışma etkinlikleri çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiş durumdayız.

Önümüzdeki aylarda da diğer mesleki konular ve uzmanlık alanlarındaki gelişmelere dair uzmanlarla eğitim ve söyleşilerimiz devam edecektir.

Bu dönem içerisinde kaybettiğimiz üye ve meslektaşlarımız bizleri üzmüştür, onların anılarını yaşatmak bizlere düşen görevdir. Kaybettiğimiz değerlerimizin mesleğimiz ile ilgili bilimsel çalışmaların genç kuşaklara intikalini sağlamak için gerekli planlamalar yapılacaktır. Bu kayıplarımızdan en önemlisi mesleğimizin duayeni, hocaların hocası Prof. Dr. Ahmet Aksoy oldu. Mesleğimize ve Odamıza sayısız katkılar sunan hocamızı yitirmenin derin üzüntüsünü yaşıyoruz. Pandemi koşulları nedeniyle çevrimiçi bir anma organizasyonu düzenleyebildiğimiz Prof. Dr. Ahmet Aksoy anısına daha sonra da önemli etkinlikler düzenlemek istiyoruz.

Mesleğinde 30. yılını tamamlayan üyelerimize yönelik çevrimiçi kutlama etkinliği gerçekleştirdik. 30 yıllık mesleğe katkılarının anısına hazırladığımız özel tasarım plaketeri meslektaşlarımızın adreslerine göndermeye başladık.

TMMOB Genel Kurulu önümüzdeki aylarda gerçekleştirilecektir. Mesleğimiz, meslektaşlarımız, sektörümüz ve ülkemizin; bilimsel çalışmalar ve gelişmelerden azami ölçüde yararlanması amacıyla çalışmalarına devam eden TMMOB Genel Kurulunda alacağı kararları özel önem arz etmektedir. Bizlerin sorumluluğu örgütümüze sahip çıkmak ve TMMOB'u geliştirmektir.

Şube yönetimi olarak sizlerden talebimiz; oda çalışmalarına katılmanız, eleştiri ve önerileriniz ve katkılarınızla bizlere destek olmanızdır. İlkemiz ve arzumuz; birlikte üretmek ve birlikte yönetmek ilkesini hayata geçirmektir.

ALAN dergimizin 3.sayısına katkı sunan yazarlarına, yayın kuruluna ve katkı koyan emekçi kardeşlerimize teşekkür ederiz. Hepimize sağlıklı mutlu ve başarılı bir yaşam dileriz. ■

HKMO İstanbul Şubesi
26. Dönem Yönetim Kurulu

Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un Ardından...

Tevfik Ayan*

Türkiye jeodezi topluluğunun saygın isimlerinden biri olan Prof. Dr. Ahmet Aksoy 10 Aralık 2020 tarihinde aramızdan ayrıldı.

Ahmet Aksoy, 20 Aralık 1932 tarihinde Tokat İlinin Niksar İlçesinde Edaviye-Besim Aksoy çiftinin dördüncü çocukları olarak dünyaya geldi. Babası henüz kendisi doğmadan önce vefat etmişti. İki ablası ve bir ağabeyi vardı. İkinci Dünya Savaşının tüm ülkeyi sürüklediği yoksulluk yıllarında, çetin yaşam koşulları altında ilkokul ve ortaokul öğrenimini Niksar'da tamamlayan Ahmet Aksoy, 1948 yılında, Ankara'da parasız yatılı Tapu ve Kadastro Meslek Lisesi sınavına girmiş ve başarmıştır. Türkiye'nin önde gelen jeodezicilerinin yetiştiği Tapu ve Kadastro Meslek Lisesinde

* Prof. Dr. İTÜ Geomatik Mühendisliği Bölümü,
Emekli Öğretim Üyesi

öğrenim görmesiyle başlayan ve İTÜ İnşaat Fakültesi, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümünde Profesörlüğe uzanan, beş ayrı üniversitede öğretim göreviyle süren, yurtiçi ve yurtdışında başarılarla dolu bir meslek yaşamı sürdüren, koşulların kendisini mesleğin duayeni olmaya zorladığı çok değerli bir bilim insanını, ölümünün ardından anlatmaya çalışacağım.

Tapu Kadastro Meslek Lisesini 1951 yılında bitiren Ahmet Aksoy aynı yıl Yıldız Teknik Üniversitesinde, o zamanki adıyla İstanbul Teknik Okulunda mühendislik öğrenimine başlar. 1955 yılında Harita-Kadastro Mühendisi olur. Sınıf arkadaşları onu çalışkanlığı ve azmi kadar bilgisiyle de anarlar. Aksoy iyi bir

mühendistir. İşini sever, okur, öğrenir, yapar, üretir.

Akademik kariyerine Almanya'nın Bonn Üniversitesinde 1955 yılında yüksek lisans öğrenimi ile başlar, doktora öğrenimi ile sürdürür. Bu başlangıç kendisinden sonra gelecek Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği akademisyenlerinin pek çoğu için hem cesaretlendirici bir örnek hem de olumlu bir referans olmuştur. Öğrenimi için ne bir burs ne de başka bir finansal destek vardır. Geçimini çalışarak sağlamaktadır. 1960 yılında Bonn Üniversitesi Teorik Jeodezi Enstitüsünde Astronomi alanında yazdığı "Untersuchungenüberdie Eigenbewegungenvon Sternhaufen H und χ Persei" (H and χ Persei Yıldız Kümelerinin öz hareketleri Üzerine Araştırmalar) isimli Tez ile "Dr. Ing." unvanını elde eder. Doktora çalışmaları sırasında tanıştığı Eta hanımla 1963 yılında evlenir. 1967 yılında kızları Yasemin dünyaya gelir.

Dr. Ing. Ahmet Aksoy 1960 yılı sonunda

Türkiye'ye dönerek Ankara'da Harita Genel Komutanlığında Askerlik görevine başlar. Daha sonra 1963 yılında Yıldız Teknik Üniversitesinin öğretim kadrosuna fiilen katılır. Taze kan gibidir. Hocaları rahmetli Prof. Macit Erbudak, Prof. Ekrem Ulsoy, Prof. Burhanettin Tansuğ kendisine çok güvenmektedir. Kendisi de kendisini yuvada güvende hissetmektedir. Meslek kamuoyu da kendisini benimser, kabul eder. Öğretim kadrosuna Ahmet Aksoy'un katılması öğrencileri için daha çok ders çalışma anlamına gelmektedir ama onlar da hallerinden memnun görünmektedir. Sadece üniversitede, öğretimde değil mesleğin çözüm bekleyen tüm problemlerinde hep Ahmet Aksoy akla gelir. Herkes kendisinden çok şey beklemektedir.

Ahmet Aksoy çok çalışkandır, yeni başladığı öğretim üyeliği yaşamının başlangıç güçlükleri, aile yuvasının başka ve yeni bir ortama taşınmış olmasının sorunları onu yıldırılmaz. Çok üretkendir. Düşünceleri, yaptıkları beklentileri aşar. "Meslek odamız olmuş neye yarar? Bir yayın organı yok" demektedir. Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'nın ilk bilimsel sürekliliği yayını "Harita - Kadastro Mühendisliği Dergisi" onun omuz vermesiyle o yıllarda yaşama geçer.

1965 yılında araştırmalar yapmak üzere yine Bonn Üniversitesi Teorik Jeodezi Enstitüsüne gönderilir. İstanbul Üniversitesi, Fen Fakültesine 1967 yılında sunduğu "Bonne Projeksiyonunun Memleket Ölçülerine Uygulanması" isimli Doçentlik Tezi bu yılların ürünüdür. 1967-70 yıllarında Doçent unvanı ile YTÜ (o zaman İstanbul Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi), Harita-Kadastro Bölümünde Öğretim Üyeliği görevini sürdürmekte ve ayrıca İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Enstitüsünde dersler vermektedir. 1970 yılında asli görevi ile İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümüne taşınır. Orada yeni kurulan bölümde yoğun çalışmalar içinde bulur kendisini. Kısa zamanda Prof. Mustafa Aytaç ve rahmetli Prof. M. Gündoğdu Özgen ve kendisinden genç öğretim kadrosunun güvenini kazanır. Bir yandan da Yıldız Teknik Üniversitesinde dersler vermeye devam etmektedir.

Bu yıllarda 1970, 71, 72'de ayrıca Karadeniz Teknik Üniversitesinde ders vermek üzere iki haftada bir Trabzon'a gidip gelmektedir.

1975 yılında İTÜ İnşaat Fakültesinde Profesörlüğe yükselir. KTÜ ve YTÜ'deki ek öğretim görevini sonlandırınca da Harita Genel Komutanlığı Harita Yüksek Teknik Okulunda dersler üstlenmiş, bu kez de iki haftada bir Ankara'ya taşınmaya başlamıştır. Bu görevini de 1979-1991 yılları arasında sürdürür.

Öğretim görevi, bilimsel araştırmaları, yayın çalışmaları yanında, mesleğin her türden sorunu onun kendi problemi olmaktadır. Adeta hepsine yetişmek, hepsini çözmek istemektedir. Harita-Kadastro Mühendisleri Odasında yönetim görevleri üstlenir, bir dönem İstanbul Şube Başkanlığı yapar. Dört yıl süreyle Türkiye Jeodezi-Jeofizik Birliği (TUJJB) Genel Kurul Başkanlığı, 16 yıl süreyle TUJJB Jeodezi Komisyonu Üniversite temsilciliği, çeşitli çalışma grubu ve Komisyon Başkanlıkları yapmıştır. Ayrıca İTÜ İnşaat Fakültesinde yönetim kurulu üyeliği, Jeodezi Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerini uzun yıllar yürütmüştür.

Yukarıda bir çırpıda sayılabilecek ama yılları dolduran bu görevleri sadece yerine getirilmiş görevler değildir. O bu görevleri benimsemiş, etkin, üretken ve verimli olmuştur. Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un bir başka verimli etkinliği de Boğaziçi Üniversitesi'ndedir. Orada

Boğaziçi Üniversitesine bağlı Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü'nde Jeodezi Anabilim Dalının açılması ve gelişmesinde önemli çabaları ve katkıları olmuştur.

Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un bilim adamı niteliği de çok belirgindir. Yedi Doktora Tezi yönetmiştir. Yönettiği tezler ülke jeodesisinin sorunlarına çözüm getiren, düzeyli bilimsel çalışmalardır. Yönettiği Yüksek Lisans Tezlerinin sayısı ise on beşin üzerindedir. İki tercüme olmak üzere yedi kitap, dokuz ders notu kaleme almıştır. 18'i yabancı dilde olmak üzere 49 bildiri, 9'u yabancı dilde, 28 makale ve 20 araştırma raporunda imzası vardır. İki tezi ile birlikte yayınları toplamı 115'tir. Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un yürüttüğü araştırma ve uygulama projeleri salt sonuçlarının kullanıldığı bir üretimden öte, tüm içeriği, biçimi ve öğreticiliği ile uygulamacı ve araştırmacılara ışık tutacak niteliktedir. Bunlar arasında 17 yıl süren "Depremlerin Önceden Haber Alınması ve Hasarların Azaltılması Projesi" ile altı yıl süreli "Marmara Jeodinamik Projesi" uluslararası boyutu ve güncelliği yönünden burada anılmalıdır. Güncelliğini koruyan ve zikredilmeye değer bir başka proje ise HAKAR (Harita - Kadastro Araştırma) projesidir. Karayolları Genel Müdürlüğü, İstanbul

Büyükşehir Belediyesi vb. kurumlara yaptığı uygulama projelerini saymaya burada ayrılan yer yetmez. Bu proje çalışmalarında Aksoy Hoca, kah postal çekip araziye koşarak kah, bilgisayar başında, kaliteyi en yüksek düzeye çıkarma yolunda pek çok genç araştırmacıya önderlik etmiş, örnek olmuştur.

Prof. Dr. Ahmet Aksoy iyi bir hocadır. Öğrencileri için kredi olmuştur. Öğrencileri mezun olduktan sonra onda okudukları başardıkları derslerle öğünür, gururlanırlar. Kendisi hoca yetiştiren gerçek anlamda bir hocadır. Şu saptama onun bu yönünü çok iyi açıklar. Bugün Türkiye Üniversitelerinde, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği öğretimi yapan bölümlerin hepsinde ya öğrencisi ya da öğrencisinin öğrencisi olan en az bir öğretim üyesi görev yapmaktadır. Diğer yandan çok sayıda doktora, doçentlik, profesörlük jürisinde de yer almıştır. Kısaca Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği alanında hemen hemen tüm öğretim üyelerinin üzerinde emeği vardır.

Prof. Dr. Ahmet Aksoy 1999 yılında emekli olmuş; emekli olduktan sonra da mesleki etkinliklerde görevler üstlenmiş, mesleki bilimsel toplantılara katılarak ışık saçmaya devam etmiştir. Örneğin Genç Haritacılar Günleri, en genç haritacı Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un yürüttüğü gerçeğe dönük son derece başarılı bir etkinlik olarak belleklere kazınmıştır.

Ahmet Aksoy, iyi bir mühendis, iyi bir öğretmen, düzeyli bir bilim adamı olduğu kadar iyi

bir insandı. Sağlam karakterli, güvenilir, zeki, çalışkan, yürekli, iyiliksever, iyilikbilir, sadık, alçakgönüllü, dost, dürüst, sabırlı, içten, insancıl, hoşsohbet biriydi. Kötülük düşünmeyen beyni ve sevgi dolu yüreğiyle, yakınında bulunan insanlara güven, huzur veren, yokluğuyla da varlığıyla da hemen fark edilen biriydi.

Birkaç sözle de başka bir yönü dile getirilmelidir Ahmet Aksoy'un. Bu kadar haritacılık işi içinde yaşayan, işi ile dolu, mesleğine aşık, başarıya mahkum bir insandan, mesleği, meslektaşları pek çok şey aldılar. O meslektaşlarına, öğrencilerine, mesleğine verirken, kendisinin yanında bulunan, sevgili eşinden çok şeyler aldığı da bilinmektedir. Dolaylı olarak meslek topluluğuna yarar olarak yansıyan desteği ve özverileri için, haritacılar, kıymetli eşi Eta Hanıma teşekkürlerin en büyüğünü borçludur.

Önce karanlık vardı. Evrende asıl olan karanlıktır. Karanlık ışık gelince kaybolur, yok olunca da kendiliğinden geri gelir. Toplumsal yaşam da öyledir. Işık kaynakları varsa toplum aydınlanır. Aksi halde toplumu karanlıklar sarar. Yurttaş olarak Ahmet Aksoy düşünen, okuyan, kültürünü geliştiren, demokrat ve aydın kişiliği ile toplumda bir ışık olma görevini başarıyla yerine getirmiştir.

Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un değerli anısı önünde saygıyla eğiliyor; kendisini sevgi, saygı ve özlemle anıyorum.■

Prof. Dr. Ahmet Aksoy Anısına

Muzaffer Kahveci*

Prof. Dr. Ahmet Aksoy Hocamın benim yaşıntımdaki yeri çok özeldir. Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora hocam, danışmanım ve tez savunmalarımın jüri başkanı, Doçentlik sözlü savunmamın Jüri Başkanı... Kısacası O benim Aksoy Hocam (Harita Genel Komutanlığında bizim kendisine genel hitap tarzımız hep böyle olmuştur). Bildiğim kadarıyla, öğrencileri arasında bu aşamaların tamamına sahip olma onuruna sahip olan belki de tek öğrencisiyim.

Aksoy hoca ile ilk tanışmamız 1986 yılında Harita Genel Komutanlığı Harita Yüksek Teknik Okulu'nda oldu. Dengeleme derslerimi

ze gelmekteydi. Harita Genel Komutanlığı'nda farklı üniversitelerden farklı disiplinlerden çok sayıda hocamız ders vermiştir. Hepsinin bizlerdeki emeği çoktur ancak bazı hocalarımız vardır ki onları hep içimizden birisi (yani subay) olarak görüp kucaklamışızdır. Bu hocalarımızdan aklıma ilk gelenler; Prof. Dr. Ahmet Aksoy, Prof. Dr. Onur Gürkan, Prof. Dr. Hayrettin Gürbüz, Prof. Dr. Yetkin Güngör ve benim kuşaktan Prof. Dr. Ferruh Yıldız'dır. Bu hocalarımızı her zaman çok sevdik, çok katkılarını gördük. Aksoy hocamı ve saygıdeğer eşi Eta Hanımı en son Konya Teknik Üniversitesi Harita Mühendisliği Bölümü ev sahipliğinde

* Prof. Dr., Konya Teknik Üniversitesi,
Harita Mühendisliği Bölümü

14-15 Kasım 2019 günlerinde gerçekleştirilmiş olan TUJK 2019 Çalıştayı'nda ağırlamak nasip oldu.

Aksoy hocamdan en başta bilimsel çalışmanın nasıl yapılması gerektiğini, belki de en önemlisi bilimsel etiği ve emeğe saygıyı öğrendim. Başkaları tarafından yapılmış çalışmalarda, bu insanların emeklerini yok farz edip, onların emeklerinin üzerine oturmamayı ve kıskanmamayı öğrendim. Kısacası; ahlaklı ve adil olmayı, unvan ve mevkilerin gelip geçici olduğunu ve asıl hazinenin insan onuru olduğunu, karşılıklı sevgi ve saygı olduğunu öğrendim.

İTÜ'deki akademisyen arkadaşlarım kadar çok

olmasa da, ben de Aksoy hocam ile ilgili birçok şey yazıp söyleyebilirim. Ancak, burada 1996 yılında İTÜ'de doktora tez savunmamdaki bir anımı paylaşarak sözlerimi tamamlamak istiyorum. Doktora tez jürimdeki hocalarım; Prof.Dr. Ahmet Aksoy, Prof.Dr. Onur Gürkan, Prof.Dr. Tevfik Ayan, Prof.Dr. Rasim Deniz ve Prof. Dr. Hüseyin Demirel'di. Sınav sırasında bana sorulan tüm sorulara bir şekilde yanıtlarımı vermiştim. En sonunda Aksoy hocam jüriye dönerek, başka sorusu olan olup olmadığını sordu. Jürideki hocalarım başka soruları olmadığını söyleyince Aksoy hocam, "o zaman jüri başkanı olarak son soruyu ben sorayım" diyerek bana döndü ve aramızda aşağıdaki diyalog yaşandı:

Aksoy hocam: Muzaffer hiç gravite ölçüsü yaptın mı?

Ben: Evet hocam, ancak sadece okul arazisinde yaptım ve o günden sonra hiç gravimetre kullanmadım.

Aksoy hocam: Önemli değil. Önemli olan bir jeodezici olarak bu cihazı kullanmış olman. O zaman söyle bakayım, gravite cihazının üst sağ tarafında küçük ve fakat çok önemli bir vida var. Bu çok önemli vidanın adı ve işlevi nedir?

Ben: Hocam inanmıyorum ve uzun yıllardır bu cihazı kullanmadığım için hatırlamıyorum.

Aksoy hocam: Tamam şimdi oldu. Nihayet cevap veremediğin bir jeodezi sorusu yakaladım. Zaten gravite cihazının üstünde böyle bir vida var mı onu da bilmiyorum, sen Ankara'ya dönünce bakarsın. Eğer Jürinin bir itirazı yoksa (Jüriye baktı ve herkes gülerken onay verdi), demek ki sen Doktor unvanı almayı hak ettin. Ama sen şimdi dışarı çıkıp bekle, biz yine de aramızda konuşup seni tekrar içeri çağırıp sınav sonucunu söyleyeceğiz.

İyi ki vardın Aksoy Hocam. Seni hep saygı, sevgi ve özlemle anacağım.

Huzur içinde uyu...■

O da Bir Promete'ydi...*

Erol Köktürk

Ben iki öğretmenimle, öğrenciliğim bittikten sonra dostluğa yakın bir ilişki kurdum: Prof. Dr. h.c. h.c. Ekrem ULSOY ve Prof. Dr. Ahmet AKSOY... Doktora hocam Prof. Dr. Nazmi YILDIZ'la ilişkim, doğal olarak daha önceden gelişmişti...

İkisi de öğrenciliğimde çekindiğim öğretmendi. Disiplinli, sizi çalışmaya zorlayan, ama yaptıkları işe aşık kişilerdi.

Onların öğrencisinin “tembellik hakkı” yoktu. Çalışkan olmasanız da, çalışmak zorundaydınız. Onların dersini çalışmadan, haytalık yaparak geçemezsiniz.

Ekrem ULSOY, daha kolay öğreten bir

* “Promete” takıştırmasını, ilk kez, Eğitimde 70. Yıl Sempozyumu'ndan, mühendislik eğitiminin kurucu 3 öğretmeni-miz için yapmışım.

öğretmendi. Ekrem ULSOY öğretmenin öğretmesi, aspirin etkisi yapardı. Dersten öğrenerek çıkardınız. Ama Ahmet AKSOY'un öğretmesi ağırdı. Onun düzeyine yaklaşmak için çaba harcamak gerekirdi.

Her iki öğretmenim de dersi dersle doldururlardı. Kaynatma olmazdı.

Anlattığı konu olan “dengeleme” de, zor dersler arasında yer alıyordu. Ahmet Hocada biraz zorlaştırıyordu açıkçası. Belki de zihinlerimizi açmak için. Ne de olsa mühendis olacaktık.

Öğrettiklerini ölçmesi ve değerlendirmesi de sürprizlerle dolu olurdu.

Hani bazı öğretmenler bellidir. Onlara “öngörülebilir öğretmenler” diyorum. Soruları kestirilebilir. Ona göre çalışılır, başarılı.

Ahmet AKSOY, tam tersiydi. Öngörülemezdi. Sorduğu sorularla savaşmak zorundaydınız.

Bir keresinde hiç unutmam, sorulardan biri bir üçgen dengelemesiydi. Basit bir soruya benziyordu. Verilenler belliydi. Fazladan ölçü vardı. Dengeleme söz konusuydu. Da... Ahmet AKSOY bu kadar basit soru sormazdı. O basitin içindeki bit yeniğini bulmak için sınavda çok zaman tükettiğimi anımsıyorum. Sonuçta, bir püf noktası olmayan, düz bir soruydu.

Öğrenciyle çok yakın ilişkisi olan bir yapısı yoktu. O yıllarda... İTÜ yıllarını bilemiyorum. Bizim yıllarımızda kendisine yaklaşma fırsatı pek vermedi. O uzaklığı korurdu hep... Ya da ben yaklaşmayı beceremedim... Bir de 1974 yılında İTÜ'den gelip gittiğinden olabilir, ders dışı saatlerde fazla ilişkimiz olmadı.

Öğrencilik bitip de meslektaşlık başlayınca, işler değişti. Tam tersine döndü.

Kuşkusuz ilişkimiz akşamdan sabaha değişmedi. Bir süreçti...

Hani hep anlatılır ya, Almanlarla Türkler arasındaki fark olarak... Almanlar bir kişiyle ilk karşılaşmalarında 100 üzerinden düşük bir puan verip, kişi hak ediyorsa, onu zaman içinde gıdım gıdım yükseltirler. Türkler ise, ilk karşılaşmalarında genellikle 100'e yakın puan verip her yeni karşılaşmalarında düşürürler... Her ilişki için geçerli olmayan bu yaşam pratiğini, ben Almanların içinde yaşama olanağı buldum. Birçok ilişkide de doğruluğunu gördüm. Ahmet AKSOY öğretmen, bunu çok daha uzun yaşadığı için içselleştirmiş olmalı.

1980'li yıllar yeniden tanıma ve birbirimizi anlama dönemi olarak geçti.

İlişkimizi, sınavlarda verdiği notlar gibi gıdım gıdım yükselterek, bir noktaya kadar erişmesine fırsat verdi.

1990'lardan sonra artık paylaştığımız, ama keyifle paylaştığımız dönemi yaşıyordum... Birbirimizi, 1990'lı yılların başlarında yeniden tanımış olduk. O yıllarda gerçekten yakınlaştık birbirimize.

O yıllardan başlayarak onun sevgisini duyumsar oldum.

Karşılaşmalarımızda, buluşmalarımızda, telefon görüşmelerinde...

Sevgisini daha çok da sitelerinde duyumsuyordum. Onu aramadığımızda, boşladığımızda arayıp sitem ediyordu... Sevgiden... Belliydi... Bir de ortak çalışmalar... Oda çalışmaları... Komisyonlar... Üretim disiplini... Sonuca erdirmeye çabaları...

Bunları yaşamaya ve görmeye başlayınca, bende merak artmaya başladı. Tamam, gördüğümüz, sohbet ettiğimiz, yüzünü bildiğimiz, sevimli gülücüğünü özlediğimiz bir insan vardı karşımızda.

Ama o kimdi? Gördüğümüzün arka planında, henüz görmediğimiz, onun da göstermediği neler vardı?

Biz iz sürme başlıyordu benim için...

Artık zaten görüştüğümüz bir öğretmenim olsa da, özel olarak o arka plana projektör tutmak için buluşmalara başladık.

Ben merak ettiğim her şeyi sordum. O da hiçbir kısıtlama koymadan anlattı.

Yaklaşık 10 saatlik kayıtlı görüşmelerin ardından ortaya 150 sayfalık bir söyleşi çıktı. Umarım ve dilerim bir gün değerlendirilir.

Bir sektör tarihi...

Bir İTÜ'deki bölüm tarihi...

Bir Ahmet AKSOY tarihi...

Bir cumhuriyet çocuğunun zorlu öyküsü... Yoksullukların ve yoklukların arasından sıyrılarak çizilen bir yaşam yolculuğu...

Geçmiş altmış yıllık meslek tarihinin yalnızca tanığı değil, yapıcılarının birisi olan insan... Sıkıntılar, acılar...

Ama kökleşen bir meslek aşkı...

Daha önce de söyledim, kaç tanemiz, mesleği için, "Ama bu benim hayatım!" der, demiştir?

O hep dedi.

Sağlık sorunu olmadığı sürece, bir sorun yaşıyorsa durumunu zorlayarak, meslek ortamlarında hep yer aldı. Pasif katılımcı olarak asla değil. Her zaman aktif. Güncelin içinde oldu. Düşüncelerini dile getirdi.

Saygımızı, sevgimizi, hayranlığımızı kazandı.

Bugün geriye baktığımda, ben kendi adıma Ahmet AKSOY öğretmenim için şunları söyleyebilirim:

O bir yazılı kültür temsilcisiydi... Yalnızca konuşmadı. Konuştuğu şeylerin çoğunu yazmıştı. Bunları toplayıp, derlemek gerekir.

Misyonerlik nitelemesi bence ona çok yakışıyor. Meslek sevgisi, onu mesleğini her yerde savunmaya, mesleğini ileri düzeylere taşımaya, mesleğini temsil etmeye götürüyordu. Bunu aramızdan ayrılan kadar elinden geldiğince, ara vermeden yaptı. Lamı cimi yok... Vefalıydı. Bu vefasını, cumhuriyet değerlerine bağlılığıyla gösterdi. Bir Anadolu kasabasından çıktığı yolculuğunu, cumhuriyetin kıt olanakları döşemişti. Bu

nedenle cumhuriyet değerlerine hep bağlı kaldı. Tapu ve Kadastro Meslek Okulu ile başlayan yolculuk, Genel Müdürlüğün sağladığı burs olanağı, kısa süreli teknisyenlik, onu Genel Müdürlüğe ve kadastroya karşı hep duyarlı kıldı. Ana uzmanlığı olmasa da, “kadastro” konusu onun hep ilgi alanında oldu.

Kadastroya tutkunluk, kadastro konusundaki duyarlılık, onun belirleyici özelliklerindedir. Kadastro konusunda hep söyleyecek şeyleri olmuştur. Bu bir gönül borcu ödeme çabasıdır... Bu alandaki gelişmelerle mutlu olurdu.

Mücadeleciydi. Kendi yöntemleriyle... Ama her hedefine de ulaşamadı. Ulaşamadıklarından bazıları onu hep üzdü; HAKAR (Harita-Kadastro Reform Projesi) gibi...

Kendisiyle yaptığım söyleşilerde, kazanamadıklarının, yitirdiklerinin, hayal edip erişemediklerinin, ulaşamadığı hedeflerin acılarını da gözledim.

Ahmet AKSOY öğretmenin yaşam yolculuğuna

baktığımda, Samuel SMILES'in, "Dünyada insana yardım eden şey, rastlantı değil, azim ve sebatır," sözünü sanki Ahmet AKSOY için de söylediğini düşünürüm.

Kendisi disiplinli, çalışkan ve üretken bir insan oldu. Yaşamının zorunlu kıldığı bir gerçektir bu. Ayakta kalmak için, başarmak için elindeki en önemli kozu, yaşamı ciddiye almaktı ve çalışmaktı... İşte bu kozu hep kullanmak zorunda kalmıştı.

Yaşamı ve mesleği karşısında edilgen bir konumu asla benimsemedi. Her zaman ve her yerde aktif oldu.

Toplantılara hazırlıksız geldiğini görmedim. Söyleyeceklerini, söylemek istediklerini önceden hazırlayan, konu üzerine mutlaka düşünmüş bir katılımcıdır, Ahmet AKSOY.

Tartışmacı yanı ilginçtir. En aykırı düşünceleri de sabırla dinler. Kendi savunduklarının, dirençli biçimde arkasında durur. Ama oluşan ortak kaniya da saygı duyar. Zaman zaman da benimser onu...

Ahmet AKSOY, radikal bir insan değildi. Aykırılıkları vardı. Ama uç fikirlerin insanı olmadığı... O, toplumsal ortalamayı arayan bir insandı... Bu, zaman zaman uzlaşmacı bir kişilik olarak, zaman zaman pragmatik bir kişilik olarak karşımıza çıkardı...

Tartışabilirsiniz... Ahmet AKSOY, tartışılabilir bir insandı. Varın aykırı şeyler tartışın... Çünkü O, küsmezdi, darılmazdı, kırılmazdı... Kolay değil böyle olmak... Benimsemediği düşünceler karşısında, "Kardeşim," diye başlayarak sizi ikna etmeye koyulurdu...

Yüz yüze en son Eğitimde 70. Yıl Sempozyumu'nda görüşmüştük. Son görüşmelerimizde, geçmişte yaptıklarını gözden geçirdiğini, ama son yıllarda aynı şeyleri savunduğunu fark ettiğini söylüyordu. Üzgündü. Bazı şeylerin yıllar içinde onun özlediği yönde değişmemiş olması onu rahatsız ediyordu. Bu yanıla baktığımızda, Ahmet AKSOY, sektörde değişememe sancılarının canlı tanığıydı.

Kendisi üzerine yaptığım çalışma sonrasında, yayınlarını hazırlamasını da istemiştim. Bunu

hep anımsatıyordum. En son görüşmemizde, yine "Kardeşim" diyerek başladı ve yayınlarını derlemenin zorluğunu dile getirdi. Kendisine kaç kere söyledim. "Hocam, her şeyi siz yapmak zorunda değilsiniz ki. Bizlere, birkaç meslektaş görev verin... Bizler toparlayalım, siz son biçimini verin..."

Olur mu? Olur mu hiç! Olmaz! Çünkü her şeyi kendisi yapacaktı...

Bu kadar fazla enerji bulabilmesi kuşkusuz sevindiriciydi. Ama bu kadar enerji tüketmesi doğru değildi bence.

Onun birikimleri kolay oluşmadı... Tapu ve Kadastro Meslek Okulu'na girişini başlangıç alırsak, arkasında 70 yıllık bir meslek yaşamının zorlukları, acıları, çabaları, özverileri var... Özellikle de özverileri...

O birikimleri derlemek ve erişilir kılmak diye bir görevimiz olduğunu düşünüyorum.

Sonuçta Ahmet AKSOY,

•Güzel bir insandı.

•İyi bir dosttu.

•Özverili ve çalışkan, örnek bir meslektaş ve bilim insanıydı.

•Sorumlu ve çağdaş düşünceli bir cumhuriyet yurttaşıydı.

•Eşi kolay bulunmaz bir eşti, babaydı ve dedeydi.

Başlığa dönersem... Harita mühendisliği eğitiminin başlatıcı üç hocamızı "Promete'ler" olarak nitelemiştik. Ahmet AKSOY öğretmen de, o kuşaktan sonra bilim, akıl ve insanlık ateşini yere düşürmeyen bir Promete'dir...

Kendisini saygıyla anıyorum. Anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Eta Hanıma, kızı Yasemin Hanıma ve eşine, torunlarına ve tüm meslektaşlarına, dostlarına başsağlığı diliyorum.■

Ahmet Aksoy'u Bir Cümle İle Anlatır mısınız?

10 Aralık 2020 tarihinde aramızdan ayrılan sevgili Hocamız Prof. Dr. Ahmet Aksoy için 20 Aralık 2020 tarihinde düzenlediğimiz anma etkinliğinde düşüncelerini dile getiren sevenlerinden birer cümle ile kendisi için düşündüklerini almak istedik.

Ahmet Aksoy'u bir cümle ile anlatır mısınız?

Prof. Dr. Tevfık Ayan

“Onu çok özliyorum...”

Prof. Dr. Onur Gürkan

“İyisiyle, kötüsüyle birlikte çok şey yaşadığım, sözcüklere sığdıramadığım mükemmellikte bir kişilik, Ahmet Ağabeyim...”

Prof. Dr. Rasim Deniz

“Bilimi ve bilim ahlakını içselleştirmiş, ülkesini ve mesleğini seven, Atatürk’çü, iyi bir insandı.”

Prof. Dr. Mehmet Selçuk

“Hocam; mesleğini çok seven, kendini çok iyi yetiştirmiş bir mühendis ve aynı zamanda çok değerli bir bilim insanıydı. Ülkemiz ve mesleğimiz için yararlı birçok uygulamaların içinde bulunmuş çok çalışkan yol gösteren örnek bir insandı. Son 30 yıldır hocama çok yakın oldum. Zeki, dürüst, güvenilir, çok çalışkan, seven, hepimize ışık olmuş, örnek olmuş hep güler yüzlü ağabeyimiz ve çok sevdiğimiz hocamızdı. Mesleğimiz için çok önemli saydığı, son 6 senesini verdiği “Harita Kadastro Tapu Müzesi” için yaptığımız dernek çalışmalarında ilerlemiş yaşına rağmen gösterdiği gayret ve fedakârlık hep gözümün önünde.

Sevgili Hocam! Bütün olumsuzluklara rağmen müzeyi açacağımıza sizin kadar inançlıyız, ümitliyiz.

Sen ışıklar içinde ol. “

Prof. Dr. Hüseyin Demirel

“Depremelerin önceden kestirimi ve yerkabuğu hareketlerinin belirlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeydeki çeşitli bilimsel araştırma projelerinde aktif yer almış, bu çerçevede yeni bölüm açılmasına öncülük etmiş, mesleki uygulamalar ve örgütsel yapılanmalarda köklü değişiklikleri öngören çalışmalar yapmış, bilime ve jeodezi mühendisliğine çok değerli katkılarda bulunmuştur. Hocamız, disiplini, kararlılığı ve çalışkanlığı ile bizlere örnek olmuştur.”

Prof. Dr. Zerrin Demirel

“Çok çekindiğim hocam, emekli olduktan sonra çok sevecen büyüğüm oldu; “torunlar bana gelince size de uğrar” diyerek bizim için yakınında bir mezar yeri temini telaşında bile olmuştu. Son yıllardaki kahvaltı buluşmalarımızda O’nun gülenyüzü ile karşılaşmak çok güzeldi.”

Prof. Dr. Ayhan Alkış

“Vefakar ve özverili bir eş, sevecen ve fedakar bir baba, dürüst ve samimi bir dost, arkadaş, yaşam boyu öğrenen, kendini yenileyen bir hoca, hırslı, meraklı, araştırmacı akademisyen, öncü ve mücadeleci bir Meslektaş, Atatürkçü, yurtsever bir aydın idi.

Özlem ve saygıyla anıyorum.

Yıldızlar yoldaşı olsun, Işıklarda altında uyu-sun.”

Prof. Dr. Rahmi Nurhan Çelik

“Jeodezi bilimine adanmış, gelişim önderi, örnek bir yaşam.”

Prof. Dr. N. Necla Uluğtekin

“Sayın Prof.Dr. Ahmet Aksoy’un lisans bitirme ödevi ve yüksek lisans öğrencisi olarak; başkanlığını yürüttüğü HKMO İstanbul Şubesi Eğitim Komisyonu ile Oda çalışmalarına 1983 yılında başladım. Hocamdan; yönetimlerde kim(ler) olursa olsun, bizlere ne “haksızlıklar”da (birinde ikimize birden) yapsalar, bizim anladığımız felsefe ile Odamıza hizmetlerimizi her şeye rağmen sürdürmemiz gerektiğini öğrendim. Hala Oda faaliyetlerinde aktif olarak çalışıyorum...”

Prof. Dr. Orhan Akyılmaz

“Ahmet Aksoy = mc^2 ...Işık hızı gibi evrensel, izafiyet kuramı gibi özgün ve ölçü gibi yeri doldurulamaz...”

Dr. Öğr. Üyesi Caner Güney

“Prof. Dr. Ahmet Aksoy sadece bir akademisyen değildir, bir düşünürdür, bir yazardır, bir sürükleyicidir, bir yenilikçidir, en genç haritacıdır ve her zaman bizimledir.”

Dr. Öğr. Üyesi Emin Özgür Avşar

“Eskiyle de düşünen ama yeniye hep açık, mesleğine ve meslektaşının fikrine önem veren ahir zaman insanı.”

Prof. Dr. Mualla Yalçinkaya

“Saygıdeğer Prof. Dr. Ahmet Aksoy Hocam, ömrünün sonuna kadar harita mühendisliği için çalışmış ve bizlerin örnek aldığı Jeodezi bilim dalının gerçek bir duayenidir. Gülen gözlerini ve bizlere verdiği destekleri hiç unutmayacağız...”

Doç. Dr. Onur Lenk

“Kendisini 36 yıl önce tanıyan ve sonraları beraber çalışmaktan mutluluk duyan subay meslektaşları olarak, biz Ahmet Aksoy için şu söylemi çok iyi benimsedik..“ Sadece güzel insanlar, güzel anılar ile anılır; Hem yaşarken, hem de sevenlerine veda ettikten sonra...

Kendisi, mesleki hüviyetinizin oluşmasında sadece bilimsel alt yapımıza yaptığı anlamlı katkıyla değil, ve aynı zamanda sorunların çözümünde insan sevgisiyle bezenmiş objektif ve doğrulardan taviz vermeyen yaklaşımıyla odağımızda kalmaya devam etmektedir Prof. Dr. Ahmet Aksoy... İşte bu nedenle o yaşayan güzel bir insan örneğidir...”

Prof. Dr. Uğur Şanlı

“Kendisi camiamızda iz bırakan farklı bir bakış açısına sahip, yeri asla doldurulamayacak bir duayenimizdi.”

Prof. Dr. Şenol Hakan Kutoğlu

“Halk arasında bir söz vardır “Bana arkadaşlarımı söyle sana kim olduğu söyleyeyim” denir. Akademik hayatta da bu böyledir. Akademik kariyerinin başındaki bir kişinin kendine seçtiği danışman, rol model olarak örnek aldığı hocalar, onun gelecekte asıl bir akademisyen olacağının göstergesidir aslında. Daha yolun başında iken çok zor bir seçimle karşı karşıyasınız; ulaşmak istediğiniz hedeflere kolayca ulaşabilmek için her yolu mubah sayan yol mu izleyeceksiniz? Yoksa akademik etiğin gerektirdiği cileli yola göğüs mü gereceksiniz?”

Maalesef ki yozlaşmanın toplumunun her katmanına yayıldığı bir devirde size çıktığınız bu yolda akıl verenler büyük çoğunluğu size ilk tercihi kullanmanızı tavsiye edecektir. İşte bu nedenledir ki işinin hakkını veren ve popülizmden uzak duran hocalar hep zor insanlar olarak nitelenmiş ve onların derslerini alan ve kendilerine danışman olarak seçen öğrencilerin sayısı her daim az olmuştur.

Bunun neticesi olarak günümüz Türkiye'sinde tuz yani bilim maalesef kokmuştur. Her türlü isteğe göre rapor hazırlayan, bilimin gerçeklerini eğip bükebilen, kapağını dahi açmadığı rapora belirlenmiş bir fiyat tarifesi üzerinden imza atabilen söz de akademisyenlerin sayısı hiç de azımsanacak kadar değildir. İşte böyle bir ortamda Prof. Dr. Ahmet Aksoy dosdoğru karakteriyle bilim ahlakının nadir kalelerinden birini temsil etmekteydi. Lisansüstü öğrenimine başlarken “dersini alma, çok zordur” telkinlerine rağmen derslerini alarak öğrenmenin keyfine varmıştım. Prof. Dr. Ahmet Aksoy ekip arkadaşlarıyla birlikte “Jeodezik Yöntemlerle Yerkabuğu Hareketlerinin İzlenmesi” çalışmalarının öncülüğünü de yapmıştır. Bugün geriye dönüp baktığımda, akademik kariyerimin başlangıcında asistanlığımı yaptığım Prof. Dr. Erdal Koçak, danışmanım olan Prof. Dr. Tevfik Ayan ile birlikte Prof. Dr. Ahmet Aksoy'u kendime rol model seçmekle ne kadar doğru bir seçim yaptığımı bir kez daha anlıyorum. Rahat uyu sevgili hocam, bizlere ettiğiniz tohumu bizden sonraki nesillere aktaracağımız konusunda müsterih olunuz. Ruhunuz şad, mekânınız cennet olsun.”

Prof. Dr. Onur Gürkan ile 1. Haritacılar Sosyal Çalıştayı'nda, İznik, 2006

Prof. Dr. Aydın Üstün

“Prof. Dr. Ahmet Aksoy cumhuriyet dönemi ilk kuşak hocalarımızın birikimini ve geleneğini sonraki nesillere geliştirerek aktarmış, kimliği ve duruşuyla Türk Haritacılığının anıtlarından biri olmuştur.”

Doç. Dr. Pınar Ayan Arabacıoğlu

“Haritacı çocuklarının mavi gözlü, güler yüzlü Ahmet Amcası, babalarımızın hocası, gerçek bir insan mühendis, hep hatırlanacak, örnek alınacaktır.”

Mehmet Turcan

“Ahmet Aksoy Hoca bir matematik adamı olduğu kadar dost adamı idi. Dostları ile birç oynamayı, bir arada olmayı hep arzulayan ve uygulayan biri idi.”

Ali İpek

“Kimi insanlar aramızda olmasa da bıraktıklarıyla, yaptıklarıyla bizlere ışık olmaya, yol göstermeye devam ederler. Ahmet Aksoy hocamız da Ülkemize, Odamıza ve mesleğimize yaptığı katkılar ve bıraktığı değerlerle bizlere ışık olmaya ve yaşamaya devam edecek.”

Biz de bu değerlere ve öğretilere sahip çıkarak onları daha yukarılara taşımaya devam edeceğiz. Kendisini hem kendi adıma, hem de Odamız adına en içten sevgi ve saygılarımla anıyorum.”

Ali Fahri Özten

“Sevgili Ahmet Aksoy hocamız, Sevgili Ahmet Aksoy hocamızla 1990lı yılların sonlarına doğru Oda Genel Merkezinde bilimsel, teknik, sosyal ve kültürel vb. birçok farklı alanda birlikte çalışma olanağımız oldu. Yaklaşık on beş yıl kadar devam etti birlikte çalışmalarımız. Başarılı, önemli ve güzel projeleri birlikte hayata geçirdik. Üniversitelerimizin farklı olması nedeniyle maalesef hocamızın öğrencisi olmadık ama oda çalışmalarımızda bu eksikliği giderdiğimizi düşünüyorum. İnanılmaz saygı ve sevgi dolu, sakın, sevecen ve bilgi küpü bir insan; hitap ederken “sevgili kardeşim” ifadesini gülüm-

seyerek söylemesinin derinlerindeki duyguların ağırlığını hissetmek hiç de zor değildi. Bilgi, başarı, üretkenlik, birlikte üretme ve paylaşma olguları her daim onun için başat ilkelerindendi. Oda camiamızda ve her platformda birleştirici özelliği ise asla gözden kaçmazdı.

2000’li yılların başında Odamızın ilk hakemli dergisini “HKM Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi“ ismi ile birlikte yayın hayatına başlattık. Sevgili hocamızın bu süreçteki istekliliği, heyecanını ve gururu unutulamaz. Meslek alanlarımızdan hareketle yayına hazırlanan hakemli dergi ile odamızın ve meslek disiplinimizin kurum ve kuruluşlarda, bilimsel ve sosyal çevrelerde ve eğitim dünyasında yakalayacağı ilgi ve önemin başarı ve gelişmeyi de beraberinde getireceğine inancımız tamdı.

Odamızın kurum ve kuruluşlar ile birlikte ortak etkinlik gerçekleştirilmesinde sevgili hocamızın katkı ve desteği de önemliydi. İlki 2001 yılında İstanbul Şubemizin yürütücülüğünde İTÜ-YTÜ de gerçekleştirilen “Genç Haritacılar Günleri” etkinliğinin ikincisi 2003 yılında Trabzon Şubemizin yürütücülüğünde KTÜ’de yapılması programa alınmıştı. Fakat etkinliğin KTÜ’de gerçekleştirilebilmesi için bölüm başkanlığı ve rektörlüğün bu sürece olumlu yaklaşımları da önemli bir durumdu. Bölüm başkanlığı yaklaşımı olumluydu. Konu Rektörlük birimiydi. Rektör ise Ahmet hocamızın öğrencisi olmakla birlikte Oda ile ilişkileri soğuktu. Çözüm açıktı. Ahmet hocamız “Genç Haritacılar Günleri 2003” etkinliğinin Düzenleme Kurulu Başkanı olarak görev aldı. KTÜ Rektörlüğü ziyarete gidildi. Rektörlük etkinliğe ciddi katkıları ile destek oldu. Çok geniş katımlı ve yoğun programlı

başarılı bir etkinlik gerçekleştirildi. Ahmet hoca sorunu çözmüş, başarılı bir etkinliği de odaya kazandırmıştık.

Sevgili Ahmet hocamızla Oda Genel Merkez Yönetim kurulunda görev yaptığımız dönem içerisinde yürüttüğümüz ulusal ve uluslararası etkinliklerdeki özverili çalışmalar; bilimsel, sosyal ve kültürel katkı ve destekleri için kendilerine teşekkürü borç biliyoruz. Hocamızın çalışma anlayışı ve ilkeleri genç meslektaşlarımıza her zaman ışık tutacaktır. Bu süreçte sevgili eşi Eta Hanıma da sonsuz teşekkür ediyoruz.

Değerli ve saygın bir bilim insanı, akademisyen, demokrat ve çağdaş bir öğretmen, bir arkadaş ve meslektaş ve bir yol arkadaşı; sevgili hocamıza binlerce selam olsun, yıldızlar yoldaşı olsun...

Turgay Erkan

“Oda örgütlülüğü içinde tanıştığımız Ahmet Hoca ile bir sohbetimizde kendisini çok sevdiğimi ancak aynı üniversitede okumama rağmen öğrencisi olmadığını söylediğim de, gülerek o zaman çok şanslısın demişti”

Timur Bilinç Batur

“Ahmet Aksoy öğretmenim her aklıma düştüğünde yürek dolusu sevgi, sıcaklık bir gülümseme ve hiç koşulsuz bir insanlık kaplar içimi. Onun bizlere bıraktığı en büyük mirası sanırım artık unutmaya başladığımız bu değerler oldu. Onun o çağın içinde doğmuş birçok genç Türkiye evladı gibi zorluklar ile başlamış olan hayatında, sonrasında çok çalışarak ve cesaretle yazılmış başarı hikâyesinde, inandığı değerlere sahip çıkan insanlığının, üstün zekâsının ve özellikle de mütevazı kişiliğinin payı büyüktü.

Gülümseyin Ahmet Aksoy öğretmenim, asla vazgeçme diyen bakışınızla bize umut ve ışık olmaya devam ediyorsunuz...”

Mehmet Hışır

“Harita ülkesinin masal kahramanı sonsuz yolculuğuna devam ediyor.”

Mustafa Gürsoy

“Ahmet AKSOY hocamızı üç yıl önce 25. dönem şube genel kurulu hazırlık toplantılarında tanıdım. Belki de meslektaşlar arasında en geç tanışan oldum. İleri yaşına rağmen Şube çalışmalarına katılması, bilimsel ve teknik toplantılarda önerilerini, eleştirilerini dile getiren hocamızda fedakârlık, azim ve mesleğine düşkünlüğü gözlerinden okunuyordu. Aynı zamanda odasına olan güveni ve örgütlü yaşama inancı bizlere örnek olmuştur. Her toplantıdaki gülümseyen tavırlarıyla bizlere bilgi ve birikimini bırakarak gitti.Hocamız bizlere; son derinde adını yaşatma, emanetlerine sahip çıkma görevini bıraktı. Hepimizde derin izler bırakan hocamızı saygıyla anıyorum.”

Nail Güler

“Prof. Dr. Ahmet Aksoy hocamız yaşı ilerlemiş olsa da daima genç bakışta düşünen bir bilim insanı idi. Mesleki eğitimimize, mesleğimize, meslek odamıza etkinlik ve toplantılarımıza katılımı, üretken fikirleri ile çok şey kattı. Ufkumuzu açtı, yol gösterici oldu, kalıcılışacak etkinliklerin öncüsü oldu. Biz öğrencileri, meslektaşlarına düşen görev öncüsü olduğu etkinlikleri devam ettirerek yaşatmak olmalıdır. Bir hemşehrisi olarak doğduğu toprakların Niksar’ın bizce bilinen iki meşhur simgesinin; Niksar Ayvaz Suyunun ve Niksar Kale Ayakkabısının yöre için önemini bilen biriydi.

Anısı yolumuza ışık tutacak.

Işıklar içinde uyusun. Anısına Saygıyla...”

Özgür Avcı

“Genç haritacılar günlerinin ilki başta olmak üzere uzun toplantı süreleri boyunca biz ne zaman umutsuzluğa düşsek, acaba diye tereddüde düşsek, bizleri cesaretlendiren hep o GENÇ HARİTACI oldu.”

Mehmet Yıldırım

“Bilim insanı titizliğinden ödün vermeyen sevgili Ahmet Aksoy hocayı kaybettik. Yaşamı boyunca bilimsellikten ayrılmamış, Odasını sahiplenmiş, çağırına gerek kalmaksızın duyduğu her etkinlik ve toplantıda yerini almış, yol gösterici olmuş bir bilim insanıydı, aydınlı. Mütevazı kişiliği, alçak gönüllüğü, çalışkanlığı ile yüzünü hep aydınlık geleceğe dönmüş, bizlere ışık olmuş bir değerimizdi.

O’nu, o aydınlık yüzüyle özlemle anacağız. İyi ki sizi tanıma ve birlikte çalışma fırsatım oldu. Öğrenciniz olamadım ama deneyimlerimden, mesleki bilgiden, özverili çalışmalarından çok şey öğrendim, yol gösterici oldun.

Işıklar içinde uyu Ahmet Aksoy hocam.”

Tomris Gür Kara

“Ahmet Hocamız Oda çalışmalarımızda ve mesleğimizde bizi hiç yalnız bırakmadı, sonuna kadar yanımızda yürüdü, teşekkür ediyoruz”

Tekin Akçapınar

“Öğrencisi olamadığım ancak Oda çalışmalarında sıkça birlikte olduğumuz hocamız, Odamızın her etkinliğine sağlığı el verdiğince aynı hassasiyeti göstererek katılmaya çalışırdı. Şubemizin açılışında o zarafeti ve ince düşüncesi ile getirdiği çiçek her Odaya girişimizde yüreğimizi ısıtmaya devam edecek.”

Evrin Toprak Şahin

“Ahmet Aksoy hocamızı şube çalışmaları esnasında tanıma şansına eriştim. Son derece nazik ve herkese karşı çok saygılı bir insan olmasının yanında oda çalışmalarının önemli bir parçası olan hocamızı birçok etkinlik ve toplantıda görmek bizler için artık çok alışılmıştı. Şubemiz etkinlik ve çalışmalarında gözümüz ve gönlümüz her zaman arayacak kendisini... Sevgi ve saygıyla anıyorum.”

Dr. Mühendis Mustafa Önder

“Mesleğine olan sevgi ve saygısı en üst düzeyde, insancıl, doğallığı yaşam biçimi olarak özümsemiş olmasının yanında, özgün ve anlaşılır mesleki yayın öncülüğünü yapan örnek bir kişiliktir.”

Müh. Dr. Ömür Engin Demirkol

“Bilim adamı ve hümanist kimliğin ile bizlere sevgiyi paylaşmayı ve birlikte çalışmayı öğrettin. Öğrencilerin ve meslektaşların olarak seni hiç unutmayacağız. Işıklar içinde uyu güzel ve örnek insan.”

Dr. Müh. Coşkun Demir

“Bu mesleğe başlangıçtan itibaren ve akademik olarak yetişmemde büyük destek ve katkı veren, mesleğimizin değerli ve mümtaz büyüğü Sayın Prof. Dr. Ahmet Aksoy; samimiyeti ve sevecen yüzü ile her daim minnet ve şükranla kalbimde yasayacak.”

Doç. Dr. Ali Kılıçoğlu

“Son doktora öğrencisi olma onurunu yaşadım. Bana Jeodezi’yi sevdiren ve kendisine hayran bırakan bir birikime ve derinliğe sahipti. Yeri doldurulamayacak bilim insanlarımızdan birisiydi. Sizi daima hatırlayacağız.”

Abdulvahit Torun

“Ahmet Hoca, Harita Mühendisliği bilgimizi, bir daha zor kaybedeceğimiz bir yetenek kazanacak tarzda, sağlam bir yapı gibi inşa etmeyi öğrenmemize ortam hazırladı. Bunu hissettirmeden yaptı. Bizde oluşan bu öğrenme kültürü, uzun dönemde, bizim hep bir öğrenci ve araştırmacı olarak kalmamızı sağladı. Müteşekkirimiz hocam.”

Hasan Onur Işık

“Ahmet Hoca’yla tanışma şansı bulamasam da; öğrencilik dönemi için Jeodezi ders kitapları, birçok mesleki platformda dinlediklerim, bilime katkıları ve akademik bakış açısı ile hocayı hep tanıdığımı hissetmişimdir. Çünkü Ahmet Hoca, bizim kuşağımız açısından, hep bilinen ama imrenilerek bakılan bir çabanın, emeğin ve dönemin ete kemiğe bürünmüş halini temsil ediyor.”

Dr. Kerem Halıcıoğlu

“Ahmet Hoca ile ilk karşılaştığımda 1999 Gölçük depremi henüz gerçekleşmiş ve kendisi deprem bölgesinden gelen, benim de içinde bulunduğum öğrencilerini odasında toplamıştı. Bizlere Almanya’daki profesörler üzerinden bir burs kaynağı yaratmış ve ihtiyaçlarımızı sormuştu. Bu uluslararası akademik dayanışma örneği sonrası kendisi ve çalışmaları benim için örnek bir nitelik kazanmış ve akademik çalışmalarına yön vermişti.”

Ahmet Hocamız öncü bir bilim insanı ve öğrencilerinin zor zamanlarında desteğini eksik etmeyen bir hoca olarak hatırlanacaktır.”

Dr. Hüseyin Mercan

“Ahmet Aksoy, başka bir zamandan ve mekândan, şu ana ve geleceğe ışınlanmış bir usta... Neşet Ertaş gibi...”

Doç. Dr. M. Tefik Özlüdemir

“İçinden çıktığı zorlu koşulların ayırında olmanın verdiği bilinçle yaşama ve insana değer veren, akademiye adım attığı ilk günün heyecanını yaşamının sonuna dek sürdürerek dinmeyen merak ve öğrenme isteğinin ürünü çalışmalarını daima paylaşan ve bilimsel alanda

TUJK 2005

üretim ve paylaşımlarıyla öncü olan, mesleğini ve meslektaşlarını çok seven, toplumsal konulara bir aydın kimliği ile yaklaşan, iyi bir aile babası, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası’nın hemen tüm etkinliklerinde görmeye alıştığımız daima genç üyesi, size her zaman kulak veren bir meslek duayeni olarak toplumun iyi ve güzele ulaşması için bulunduğu her platformda kendini ifade eden çok değerli büyüğümüz Prof. Dr. Ahmet Aksoy’un anısı önünde saygı ve sevgi ile eğiliyorum.”

Merve Özyaşar

“Ahmet Aksoy üzerinde parlak ışık hareleriyle yürürdü bence. Harelerden biri mesleğini çok sevmesinden, en büyüğü ise bilgi birikimini meslektaşları ve diğer herkesle paylaşmak istemesinden kaynaklıydı.”

Deniz Baş

“Yıllar geçtikçe, iyi ki dediğim şeylerden birisi, Ahmet Aksoy’un öğrencisi olmaktı...”■

Vardık, Varız, Varolacağız!*

HKMO İstanbul Şubesi Kadın Komisyonu

İlk Kadın Kadastro Mühendisi Behice H.

30 Eylül 1930, Cumhuriyet Gazetesi

Neredeyse son bir yıla damgasını vuran Covid-19 salgını herkesin hayatına farklı şekillerde etki etti. Evde geçirilen saatlerin artması ev için harcanan emeğin de artmasına neden oldu. Ev için harcanan bu emek de genellikle kadınların omuzlarına yıkıldı. İşlerini evden yürütebilen kadınlar bir yandan mesai saatlerinin belirsizleşmesiyle artan iş yükünü omuzlamaya çalışırken bir yandan da aile bireylerinin ihtiyaçlarını karşılamak için normalden fazla çalışmak zorunda kaldılar. Evde çalışan kadınların ise okula gitmeyen çocuklar, evden çalışan eş, evde bakım hizmeti gören aile büyüğü nedeniyle “görünmeyen emeği” gitgide arttı. Evde geçirilen zamanın artması sadece ev içinde harcanan mesainin artmasını değil başka olumsuzlukları da beraberinde getirdi. Pandemi koşullarında da kadınlara uygulanan şiddet hız kesmeden devam etti, evde ve ev dışında kadın cinayetleri ve kadınlara uygulanan baskı arttı. Hatta pandemi koşullarından istifa-

de edilmek istenircesine “İstanbul Sözleşmesi” gibi bazı kadın kazanımları geri alınmak veya tirpanlanmak istendi.

Bu koşullar altında Kadınlar eril işbirliğinin oluşturduğu VAR** sisteminde var olduklarını ispatlamaya çalıştılar. Hakem olarak VAR sistemi etrafında toplanan iktidar çevrelerinde, ana akım medyada ve hukuk siteminde kadınların hayatları merceğe altına alındı, uygulanan şiddet gerekçelendirilmeye çalışıldı, kadınlar şiddetin mağduru değil nedeniymiş gibi hedef gösterildiler. Ancak eril işbirliğinin kendini haklı göstermek için kurduğu VAR sistemine karşısında kadınların dayanışması ve mücadelesini buldu. Kadınlar kazanımlarından ve mücadelelerinden vazgeçmeyeceklerini bir kez daha gösterdiler. Burada sözü inşaat ve maden şantiyesi gibi alanlarda var olmaya çalışan kadın meslektaşlarımıza bırakarak, 8 Mart Kadınların Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü’nü kutlarız.■

* Rosa Lüksemburg’un sözleri

** Futbol Maçlarında kullanılan VAR (Video yardımcı hakem) sisteme atıfla kullanılmıştır.

Kadın Mühendisler Dahil

Berivan Yağız

Merhaba. Eğitimime Kocaeli Üniversitesi'nde başlamamla birlikte meslekle tanışmamın üzerinden 14 yıl geçti. Eğitim dönemi ardından başlayan çeşitli şantiyelerdeki iş akitlerim metro yapım inşaat işinde devam ediyor. Bu süre zarfında değişen ve gelişen teknolojideki gelişmeler ışığında meslek disiplini dâhilinde hala sürekli bir öğrenme hali yaşadığımız bir dönemdeyiz. Geçmişe dönüp sadece 20 yıl öncesine kadar bakmamız günümüzdeki yazılım, donanım, yöntem, teknoloji ve ihtiyaçlara sahip olmadığımızı sürekli bir yenilik içinde olduğumuzu rahatlıkla gösterecektir. Değişimi henüz görememiş meslektaşlarımıza üzülen zamanı belki de kaçırmak üzere olduklarını ancak yine de mesleki birlik ve dayanışma içinde olduğumuzun göstergesi olarak alanlarında uzman meslektaşlarımızın değerli katkılarıyla odamızca düzenlenen çeşitli söyleşi ve eğitimleri takip ederek zamanı yakalamanın bir şekilde mümkün olduğunu söyleyebilirim. Bu kapsamda üniversitede aldığımız eğitimi mesleğimizi icra edebilmek ve geliştirmek adına aldığımızı hatırlatarak, 'teorik eğitim' kapsamında değerlendirilmesine bir eleştiri olarak mesleği icra edebilmeye ve geliştirebilmeye katkı sunamayan üniversite eğitimlerimizin içeriğinin önemli bir eleştiriye ihtiyacı olduğunu belirtmek isterim. Bunun sonuçları için örneğin içinde bulunduğum inşaat sektöründe harita teknikeri / topoğrafların harita mühendisi pozisyon ihtiyaçlarının yerine yeterli görülerek tercih edilebildiklerini üzülen belirtmeliyim. Aldığı eğitim ya da yeterli ve

doğru olmayan öğretim anlayışı sonucu mezun olan mühendislerin özgüven sorunları yaşadığını, alet operatörü hatta şenör pozisyonlarında çalışmak zorunda kaldıkları gerçeğini görmezden gelemez. Bu oluyor ve bunu görüp sindirmek mümkün değil.

Tüm bunları aşarak sahada veya ofislerde mühendislik yetkisini aldığımızda bu defa bazılarımızın kadın kimliklerinin sorgulandığını görüyoruz. Her yıl tekrarlanarak kutlanan tarihlerin onları var eden sebeplerini yeterince biliyor muyuz? Örneğin 8 Mart. Cinsiyeti olmayan bir eğitimi bitirip konu bu eğitimi icra etmeye geldiğinde bazıları bunu cinsiyetçi sınıflara ayıştıracak cürete nail olabiliyor. Değerli meslektaşım bu benim düşüncem değil, gerçeğin kendisidir: Harita mühendisliği cinsiyetsiz bir meslektir. Bu gerçeğe yüzünü örtenlerin karşısında şahsım ve diğer kadın meslektaşlarımızın başarıları durmaya devam edecektir. Çünkü bu başarılar bir ütopya içinde yaratılmadı. Hepimiz mezun olduktan sonra adil, eşit ve yaşanabilir çalışma şartlarının var olduğu, toplumsal fayda için üretmek mühendislik yapmayı düşledik.

Mühendislik yapmayı düşledik ve... Hafta içi 08 / 17 saatleri arasında mesai yapıp hafta sonu dinlenmeye zaman ayırmanın "normalinin" on üç gün 07 / 19 saatleri arasında çalışıp on dördüncü günün dinlenme periyodu olduğunu öğrendik. Hatta 19:00'da bitmesi gereken mesailerin aslında kimi zaman gece yarısına kadar uzayabileceğini öğrendik. Bununla beraber sabahları beş ya da on dakikalık gecikmelerin karşılığında amirlerin tarafından işinle tehdit edilebildiğini gördük. Aynı işi aynı özveride, aynı mesai şartları altında, aynı bilgi ve çözüm kabiliyeti kullanarak icra etmene rağmen beraber çalıştığın o erkek meslektaşından daha az maaş alınabileceğini öğrendik. Cümledeki 'aynı' kelimeleri yerine 'daha iyi' kelimelerini kullanmamız kadın meslektaşların 'eşit ücret' almasına dahi olanak sağlayamayacağına tanık olduk. Amir / amirlerimizin mobinglerine daha fazla tahammül etmemeyi tercih ederek çalışma ortamımızı değiştirdik. Bu vesileyle referans olarak aynı amirlerimize çalışmalarımız sual olduğunda 'evrak işleri için yeterlidir' referansı almamızın ziyadesiyle mümkün olduğunu duyduk. Sağlık problemlerimiz için bizimle aynı mesai saatleri arasında hasta kabul eden hastanelerden randevu aldığımızda bunun daha ne kadar uzayacağını sorgulandığını, sağlık sorunlarımızın önemsiz olduğunun ve bundan daha önemli olanın işlerin yetiştirilmesi olduğu algısının normalleştirilerek hastalığımızla beraber ya işe gidip işleri çözmeye devam et-

memiz ya da evden çalışmamız gerekliliğinin kaçınılmaz olduğunu yaşadık. Kurumsal bir firma olan işverenimiz kadınlar gününde cinsiyetimizi hatırlayarak bize mutfak önlüğü hediye edecek nezaketi gösterince regl günlerimizde kadın olduğumuzu unutan firmamızın gönlümüzü alabilmesine sevinmeyi öğrendik. Mesleğimizi kireç döküp, çivi çakıp, jalon tutmak ve boya yapmak gibi işlerle sınırlandırıp stajyer mühendislere de bu yönde stajyerlikleri boyunca şenör muamelesi yapmak isteyen amirlerimizle mesleki yetkinlik kapsamlarını tartışmayı dilediğimizde onlardan mesleğimizin atardamarının örneğin temel ödevleri doğru uygulayabilmenin değil de şenörlük olduğunu öğrendik. Asgari mühendis maaşını talep ederek anlaştığımız firmaların bize anlaşmamız altında ödeme yaparak emek, bilgi ve üretme kabiliyetimizin karşılığını aslında onların beklentilerine sahip olduklarını öğrendik.

Burada sizinle bu söyleyişi yaparken kafamın içini kemiren bir düşüncemi açmak istiyorum. Odamızın yayınlarını takip ettiğimizde bilimsel ve teknik makalelerin altında genelde hocalarımız veya rahatlıkla mesleğimizin mihenk taşları olarak kabul edilebilecek değerli meslektaşlarımızın imzalarını görüyoruz. Dönemdaşlarımızın sayıca az olduğu bir gerçek. Düşlediğimiz sözüm ona o hayali çalışma şartlarının yerini alan kabul etmediğimiz ancak yine de öğrenmek zorunda kaldığımız 'yeni normallerin' tamamını bu gerçeğin vücut bulmuş hali olarak yaşıyoruz. Hayatı yaşamamıza kilit vuran yoğun tempolu çalışma saatlerinden durup bir an mesleğin gelişmesine katkı sunabilecek bir araştırma yapmak için vakit yaratmanın imkânsız olduğu yüzümüze çarpılıyor. Bizler cinsiyetçi sınıflamalar, mobingler, sonu gelmeyen çalışma saatleri, yaşamımızı eksilten çalışma şartları, adaletsiz ücret politikaları gibi hak gasplarını konuşarak zaman ve enerji harcamak değil, üretmeyi düşleyen, üretirken yaşayabilmeyi düşleyen mühendisleriz. Orhan Kemal'in Ekmek Kavgası'ndaki emekçiler gibi başladığımız bu yolda birlikte omuz omuza yürüyebildiğimiz, adil ve yaşanabilir bir gelecek inşa ederek toplum için mühendislik yapan bireyler olmaya inandık. İnandık diyorum çünkü buna inanan çok fazla meslektaşım var. Kadın harita mühendisleri dahil.■

Kadın Yeni Mezun

Bahar Koç

Merhaba. Yıldız Teknik Üniversitesi Harita Mühendisliği Bölümü 2020 yılı mezunuyum. Etkisini her geçen gün daha sert hissettiğimiz ekonomik krizin bir mağduru olarak, mezun olmuş ama yeterli istihdam yaratılmadığı için mesleğini henüz icra etmeye başlamamış bir mezunum demek daha yerinde olur sanırım. İş arama sürecimde mesleki ve kişisel yeterliliklerimi arttırmak için çaba sarf ederken aynı zamanda KAÇUV, LÖSEV gibi gönüllülük esaslı vakıflarda aktif olarak yer alıyorum. Covid-19 salgınından dolayı son dönemini uzaktan tamamlamak durumunda kaldığım lisans eğitimimi alırken, mesleğimi icra edeceğim günlerin hayali ve heyecanı içerisindeydim hep. Her geçen gün bu heyecan yerini kaygı ve strese bıraktı çünkü artık ‘yeni mezun’ kategorisindeydim. Bu kategorinin anlamı ve barındırdığı kaygı bizler için ne kadar büyükse, bizleri hiçbir alanda yeterli görmeyen iş sektörü için ne derecede bir anlam ifade ediyor inanın kestiremiyorum. Eğitim alanında ve ekonomik alanda atılan plansız adımlar sebebiyetiyle ülke genelindeki işsizlik oranı artarken bu oranın büyük çoğunluğunu bizler oluşturmaktayız. Üniversitede mesleki lisans eğitimimizi almamızın, yüksek heyecan ve inançla mesleğimizi icra etme isteğimizin, ilk ve en büyük önceliği ‘tecrübe’ olan iş sektörü açısından hiçbir yükümlülüğünün olmadığını ve fırsat eşitliği ilkesine uyulmadığını bizzat aldığım ve/veya alamadığım bütün olumsuz dönüşlerde tecrübe edindim. Üniversitede meslek eğitimini alırken öğrendiğim teorik bilgiler

için her öğrenci gibi benim de kafamda ‘ben bunu iş hayatımda nasıl kullanacağım ki?’ tarzında sorular beliriyordu. Bu sorular her ne kadar o bilgiyi küçümseyici bir tavır olarak algılsa da asıl sorun şu: gerçekten bu soruların cevabını bilmiyoruz ve öğrenmek istiyoruz. Uygulama ağırlıklı bir mesleğimiz var, staj deneyimleri ve uygulamalı derslerin varlığı mesleğimizi öğrenmemiz ve mesleğimize adapte olmamız konusunda destekleyici fakat yeterli değil. Uygulamaların temelini oluşturan bilgilere hakimken bunu tecrübeye dönüştürecek iş

fırsatlarının verilmemesi, yapılan çalışmaların birçoğunun kalıplaşmış uygulamaları barındırdığı iş sektöründe aranan tecrübe kriteri, yeni mezun bizlerin istihdam edilememe problemini kısır bir döngüye dönüştürmektedir. İş arama sürecinde ‘yeni mezun’ olmam başlı başına bir dezavantaj olarak görülürken ‘kadın yeni mezun’ olmam bu süreci daha zorlayıcı bir hale dönüştürmektedir. Her sektörde varlığını ve başarısını gözler önüne seren kadın meslektaşlarımızın çalışma ortamlarında yaşadığı sıkıntılara bizzat şahit olurken bu sıkıntıların çalışma alanı şantiye olduğunda katlanarak arttığını da istemeyerek gözlemlemek durumunda kaldım. Aslında bu sıkıntılar, çalışmaya başlamadan daha başvuru sürecinde bile adından söz ettirebiliyor. Söz konusu başvuru eğer ki şantiye koşullarına sahip bir başvuruya aranan kriterlere bile dahil olamıyorsunuz. Erkek meslektaşlarımızla aynı sıralarda aynı eğitimi almamıza rağmen ilanda aranan ‘bay’ şartı, cinsiyet eşitsizliği ve erkek egemen anlayışın sonucu doğan binlerce olumsuz sonuçlardan biri. Neden bu şartın olduğunu sorguladım ısrarla, kadına yönelik karanlık zihniyete küçücük de olsa bir ışık yakabilmek umuduyla.. Şartlar ağır, zorla-

nırsınız cevaplarıyla karşılaştım her defasında. Yapabileceğinizi, o şartlara uyum sağlayabileceğinizi onlara inandırmak durumunda kalmak bile beni rahatsız ederken, bunu yapmaktan başka çıkış yolunun olmadığını hatırladım verdiğimiz mücadelede her defasında.. Biz bu mesleğin eğitimini alırken bize kimse “sen kadınsın, bunu öğrenmesen de olur, yapamazsın” demedi. Bu meslek varsa her alanda her cinsiyet için var. “Biliyoruz siz kadın olduğunuz için iş bulma fırsatınız daha düşük, biz de isteriz yardımcı olabilmek ama..” ve amaların ardına sığınan kadın bir yeni mezun olduğum için yeterli görülmediğim bir sürü sebep... Yaşadığımız topraklarda kadın kimliğimizin varlığını gösterebilmek için yıllarca mücadele ediyoruz. Böyle bir mücadelenin varlığı söz konusuken şantiye gibi yine erkeğe ithaf edildiği öne sürülen çalışma ortamlarında kadının yaşadığı sıkıntıların olmamasını düşünmek çok ütopye olabilir. En büyük ve başta gelen sıkıntı; kadın kimliğinizin varlığını o ortamda ispatlayabilmek. Yani ataerkil toplumumuzun deyiimiyle ‘adam yerine konulmak.’ Ben ‘adam yerine konulmak’ istemiyorum, senin ve zihniyetinin benim kadın olduğumu ve senin benden üstün olmadığını gerçeğini hatırlamanı istiyorum. Kadın olduğumuz için mühendis kimliğimizi ciddiye almayan bir zihniyetle karşı karşıya kalıyoruz. Fiziksel özelliklerimiz ve duygularımızın yoğunluğu, ağır çalışma koşullarına sahip şantiyelerde yetersiz kalacağımız algısı oluşturmaktadır. Bizlere biçilen ‘yapamazlar’ rollerini yıkıp attığımızda yaşadıkları şaşkınlık kadar büyük bu zihniyete karşı verdiğimiz mücadele.. Kadına karşı sürdürülen ve verilen mücadelelerle etkinliğini azaltığımız fakat hala tamamen aydınlatamadığımız bu karanlık zihniyeti her alanda ve her koşulda var olarak tamamen aydınlatana kadar mücadele etmeye devam edeceğiz.

Bizler yeni mezunlar olarak, mühendis kimliğimizi aklın ve bilimin ışığında her geçen gün geliştirmek istiyoruz, önümüze çıkan tüm ‘istihdam’ ve ‘tecrübe’ engellerine takılmayı ve mesleğimize olan sevgi ve isteğimizin ümitsizliğe boyun eğmesini istemiyoruz.

Bizler kadın mühendisler olarak, kadın kimliğimizi toplumsal eşitlik ölçütünde tutmak istiyoruz, bizlere karşı zihinlerde var olan algının altında ezilmek istemiyoruz.■

Kadın Başına

Aydan Karakuş

Yaklaşık üç yıldır harita mühendisiyim. Son iki yıldan beri bir maden şirketinin alt yüklenicisinde açık ocak işletmesinde çalışıyorum. Meslek eğitimi alırken beş ana bilim dalında çağın gereksinimleri ve getirilerini karşılayacak eğitimi almaya çalıştık. İşin doğrusu standartları daha yüksek bir çalışma hayatı bekliyorduk. Biraz hayal ettiğimizden farklı oldu. Üniversite eğitimi gelişen teknolojik gelişmelerle birlikte bizlere kısmen yeterli bir bakış kazandırdı diyebilirim. Fakat gelişen teknoloji ve çağın gerekleri açısından baktığımızda eksik kalan yanlar ağır basıyor. Aslında ben harita mühendisliğine şöyle bakıyorum; işin, projenin, üretimin vs. başlaması için en gerekli ve ilk adımın meslek disiplinimiz kapsamında olduğu. Sonrasında işin devam etmesi daha kolay oluyor. Bu açıdan da işletmelerdeki çalışmaların düzgün şekilde devam ettirilebilmesi için harita departmanı personelleri ve ekipmanları her zaman eksiksiz bulunmalı ve gerekli destek sağlanmalıdır. Mesleğimiz işleyiş açısından hassasiyet isteyen bir alanı kapsıyor. Daha öncesinde de söylediğim gibi projelerin vazgeçilmez ve ana yapım bölümlerinden bir kısmı mesleğimizle birlikte ilerliyor. Bu yüzden gerek ekipmanlar gerek donanım gerek iş bölümü gerektiren personel çeşitliliği açısından gerekli desteğin her zaman sağlanması gerektiği düşüncesindeyim.

Bunlarla beraber işletmelerde kadın kimliklerimizle ciddi problemlerle karşı karşıya gelebiliyoruz. Yaklaşık iki yıldır büyük bir tesis alanı içinde yer alan altın madeninde çalışıyorum ve yüklenicideki tek kadın personel benim. Yaptığım çalışmalardaki özveri ve ehemmiyete bakılmaksızın salt kadın kimliğimden dolayı sürekli olarak sıkıntılar yaşıyorum. Mesela yanıma gelip “yahu kadın başına buralarda ne işin var” diyenler oluyor. Ya da “kadın başına

neden böyle bir meslek seçtin ki?” diyenler oluyor. Bazı şantiye çalışmalarında şuna da şahit olmak zorunda kaldım: “aslında başarılı bir mühendissiniz, sizi kendi bünyemizde görmeyi çok istiyoruz ama ne yazık ki kadınsınız...” Bu düşünce yapısının azımsanamayacak bir kesimi oluşturduğu yıkıcı gerçeği mi yoksa bizlerin bu zihniyet çerçevesinde çalışmaya razı ve istekli olduğumuz yanılmasına kapılmaları mı daha vahim karar veremiyorum.

Cinsiyet eşitsizliği ve erkek egemen anlayış sonucu şantiyelerde kadınların zayıf ve yetersiz olduğuna dair gerçek dışı bir algıya tanıklık ediyoruz. Asla işi başaramayacaksınız gözü ile bakılıyor. Başarıncı da şansa olmuştur deniyor ya da başkaları bu başarılarınızın üzerine konmaya çalışıyor. Hatta başımdan şöyle bir olay geçti. Bir gün işverenimiz geldi, vardiya mühendislerine sırası ile sahada hangi makinelerin çalıştığı, nerelerde ve kaç adet kamyon çalıştığı gibi sorular sordu. Hiç birinden yanıt alamadı. Bunun üzerine makinelerin yerleri, çalışma kotları, çalışan kamyon dağılımı gibi konuları anlattım. İşverenimiz birkaç saniye bir şey söylemeden yüzüme baktı, daha sonra vardiya mühendislerine dönüp “ iyiymiş makinelerin yerleri, böyle devam edin” dedi. :) Bu şekilde yok sayılmak insanı elbette ki üzüyor tabii ama asla azmimi kıramadığını da belirtmek istiyorum. Bu vesileyle de bizler gibi bu mesleği icra etmeye gönül vermiş tüm kadınlara asla pes etmemeleri gerektiğini samimiyetimle söylemek istiyorum. Diğerleri her zaman konuşacaklar ve biz kadınları iyi yerlere asla layık görmeyecekler. Ancak günün sonunda konuşulan onların yorumları değil bizlerin yaptıkları işler ve üretimlerimiz olacak. Azim ve inanç bizi kurtaracak.■

Cinsiyetsiz Meslek: Harita Mühendisliği

Müzeyyen Nur Çelik

Merhaba. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi mezunuyum. İstanbul'da metro yapım şantiyesinde dört yıl süren çalışma döneminden sonra bir gayrimenkul değerlendirme şirketinde değerlendirme uzmanı yardımcısı olarak çalışmaya devam ediyorum.

Meslek eğitimi içindeyken beş ana bilim dalını da bünyesinde barındıran bir mesleğimiz olduğundan üniversite sıralarındayken hangi alanda ilerleyeceğim konusunda kafamda birçok fotoğraf tahayyül etmiştim. Açıkçası meslek hayatına başlayıp işin içine girdiğimde bu fotoğrafın netleştiğini söyleyebilirim. Çünkü o sıralarda eğitim görürken iş dünyasının gerçek içyüzünü tanıdığımızı ve yetkinlikler bağlamında çeşitliliğinden haberdar olabildiğimizi düşünmüyorum. Bununla beraber mezunu olduğum Geomatik Mühendisliği bölümümüz Cumhuriyet Üniversitesinde çok yeni olmasına rağmen öğretim görevlilerimizden oldukça faydalanabildiğimizi söyleyeceğim. Fakat yeterli mi diye soracak olursanız günümüzdeki teknolojinin gelişimini göz önünde bulundurduğumuzda pek mümkün olmayabiliyor. Ancak meslekteki beşinci yılımla beraber görüyorum ki yine de bir bakış kazandığımı ifade edebilirim.

Mesleğimiz bildiğiniz gibi kapsadığı çeşitli ana bilim dallarının yanı sıra birçok farklı

disiplinle de ortak çalışmayı gerekli kılmaktadır. Harita departmanı bir ekip işi olmakla beraber, inşaat yapım çalışmalarında gerekli donanım ve yazılım ihtiyaçları taşıyor. Bu sebeple ekip ve ekipman kısıtlamaları doğru ve hızlı veri üretilebilmeyi aksatırken çalışma şartlarında zorlukları beraberinde getiriyor. Çalışma zorluklarından bahsetmişken çalışma hayatına atılmış yeni mezun sıfatınızla birlikte bir de kadın kimliğiniz bulunuyorsa sorunlar katlanarak artıyor. Örneğin sizden talep edilen çalışmaların üstesinden gelemediğiniz algısına maruz bırakılarak mühendis kavramınızın önüne iş yapma yetinizde hiçbir anlamı ve hükmü olmayan kadın kimliğinizden dolayı cinsiyetçi tavırlar sergileniyor. Olsun bizi bu günlere getiren bu tavırlar olmadı, bizi yürüdüğümüz bu yoldan da alıkoymaya yetmeyeceğini belirtmeliyim: yılmadan üretmeye devam ediyoruz :) Çünkü biliyoruz ki tarih boyunca yapılan kadın veya erkek ayrımına istinaden bugün kimliklerimizin taşıdığı renklere bakmadan istediğimiz işi yapabileceğimiz özgür bir dünyada var olduk. Mesleğin cinsiyetle değil bilgiyle, istekle ilgili vardır. Dünyada yönetim pozisyonundaki kadınların aslında erkeklerden daha başarılı bir gelecek kurduğuna tanıklıklar ettiğimiz bir atmosferdeyiz. Kadın harita mühendisi meslektaşlarımızın güveni baki olsun, gücümüzün farkında olarak her yerde var olmaya devam edeceğiz.■

Mühendis Aday Adayı

Rukiye Benli

Merhaba. Hâlihazırda Yıldız Teknik Üniversitesi Harita Mühendisliği Bölümü son sınıf öğrencisiyim. Henüz öğrenciliğimin devam ettiği bu süreçte tanıştığım çeşitli sektörlerdeki harita mühendislerinden benim gibi yeni mezun adaylarını meşakkatli bir yolun beklediğini tecrübelerini izlerken gördüm. Bununla beraber uzun zamandır içinde bulunduğumuz pandemi döneminin ortasında mezun olacak olmamız şimdiden bizleri iş bulma sıkıntısının içine attı bile.

Artan mezun sayısı azalan talep sonucu giderek büyüyen istihdam sorunlarına eklenen pandemi şartlarıyla boğuştuğumuz bugünlerde takip ettiğimiz iş ilanlarının içerikleri daha önemli sorunlarımızın olduğunu gösteriyor. İlanlarda geçen pozisyon tanımları için “harita mühendisi veya harita teknikeri veya topoğraf” ifadeleri biz yeni mezun adaylarımızın yetkinliklerimizi sorgulamasına neden oluyor. Dahası en az 3-5 yıl tecrübeli aday arayışının yarattığı tedirginlikle beraber bir de ilanlarda erkek adayların tercih edileceğinin belirtilmesi; aynı sıraları paylaştığımız, aynı sınavlara tabii olduğumuz haliyle eşit öğrenimle mezun olduğumuz erkek meslektaşlarımızın tercih edilmesinin nedenini sorguluyor. Sanırım burada harita mühendisliğinin görev ve yetkilerini irdelemek gerekecek. Bir harita mühendisinden mühendisliğinin yanı sıra topoğraf ve operatörlük çalışmalarını da üstlenmesi talep edilerek ekip çalışmalarını az personelle çok iş gücü dayatarak yapmayı isteyen ve bu sebeple insani şartları zorlayarak çalışma koşullarını zorlayan sermaye sahiplerinin neden erkekleri tercih ettiklerini biliyoruz. Burada piyasaların emek sömürsü içinde olduğunu görerek bu ortamın giderek daha da kötüleştiği bir dönemde mezun olmak istemediğimizi söylemek beklenen bir sonuç olacaktır.

Sözün özü çoğu meslekte olduğu gibi bizim mesleğimizde de kadınların var olmaya çalışması oldukça zor. Çoğu zaman kadın olduğumuz için kabul görmediğimiz sektörler başta olmak üzere iş başvurusu bile yapamadığımız alanlar mevcut. Her konuda olduğu gibi bu konuda da mücadele vermezsek durum ortada. Bu zamanda şantiyelerde kadınların yeri az da olsa kabul gördüyse bugüne kadar mücadele vermiş kadın meslektaşlarımız sayesinde ve biz yeni mezun kadınlar olarak kadın meslektaşlarımıza teşekkürü borç biliyoruz. Bu yolda onların izinde giderek mücadeleyi devam ettirmek de bize düşüyor zaten. İş hayatına henüz başlamamış biri olarak koşa koşa gittiğimiz iş başvurusunun kadın olduğumuz için olumsuz sonuçlandığını ya da seve seve yaptığımız işimizde şantiyede karşılaşacağımız zorluklarla yıprandığımızı şimdiden görebiliyorum. Ne olursa olsun ben inanıyorum ki biz bu alanlarda başarılarımızı sergilemeye pes etmeden devam edeceğiz. Ben mühendis adayım ve mesleğimin gerektirdiği ne varsa yapmaya hazırım. Mühendisin kadını ya da erkeği yoktur, mühendis mühendistir. Eğitim hayatımızda erkeklere ve kadınlara ayrı eğitim mi veriliyor ki iş hayatımızda böyle bir ayrım yapalım?■

Prof. Dr. Zerrin Demirel ile Söyleşi

HKMO İstanbul Şubesi Kadın Komisyonu

HKMO İstanbul Şubesi Kadın Komisyonu olarak ALAN'ın sonraki sayılarında da sürdürmeyi planladığımız söyleşi dizisine, şubemize kayıtlı ilk kadın mühendislerden biri olan, Prof. Dr. Zerrin Demirel ile başlıyoruz. Söyleşi talebimizi kabul ettiği için kendisine teşekkür ediyoruz.

1) Öncelikle kendinizden bahsedebilir misiniz?

Memur çocuğu olmam nedeniyle dolaşılın kentlerden biri olan Eskişehir'de 3 Ocak 1947'de doğdum. Kütahya DSİ Şube Müdürlüğünün kuruluş aşaması nedeniyle orada daha uzun süre kaldık. İlk ve orta eğitimimi Kütahya'da tamamladım. 1964-65'te, Yıldız Teknik Okulunun (şimdi Yıldız Teknik Üniversitesi) Harita-Kadastro Mühendisliği Bölümüne girdim. Adı Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi olduğunda mezun oldum.

Evliyim, bir kız çocuk; biri erkek, biri kız 2 torun sahibiyim.

2) Mesleği seçtiğiniz dönemi biraz anlatmanız mümkün mü?

Bizim dönemlerimizde eğitimde fırsat eşitliği vardı. Ülkenin genelinde devlet ortaöğretim okulları en iyi eğitim veren kurumlardı. Çok değerli, eğitime gönül vermiş, devletin ve halkın gözbebeği öğretmenlerimiz vardı. Liseden sonra üniversiteye devam etmek isteyen, üniversite öğrencisi olabiliyordu.

4. Harita Kurultayı - 1993

3) Neden Harita ve Kadastro Mühendisliği Bölümünü seçtiniz? Kadın öğrenci sayısının oldukça az olduğu bu bölümü tercih ederken tereddütleriniz var mıydı?

Babam inşaat mühendisi, abim mimardı. Ben

de ya inşaat ya da harita mühendisliği okumak istiyordum. Harita Mühendisliği Bölümü'ne girdim. Fakat öğrencilik yıllarım çok kolay geçmedi. O dönemde tüm meslek derslerimiz için sadece 3 hocamız; Macit Erbudak, Ekrem Ulsoy ve Burhan Tansuğ vardı. Onlardan çok çekinirdik. Koridorda karşılaştığımızda duvar dibine çekilirdik. Öğretmenlerimizle aramızda köprü olacak, yanlarına rahat gidebileceğimiz, soru sorabileceğiniz asistanlar yoktu. Arazi uygulamalarını genellikle kendimiz yapar, kadastro lisesinden gelen arkadaşlarımızın uygulama bilgilerinden yararlanırdık. Daha sonra Ali Tuğluoğlu, Ahmet Açlar, Ali Arbey geldiler ama bizler de eğitim süremizin sonuna gelmiştik.

Hocalarımız, genç Cumhuriyetin çeşitli meslek alanlarında gereksinim duyduğu yetişmiş insan gücünü karşılama politikası kapsamında Avrupa'ya jeodezi mühendisliği eğitimi için gönderilmiş, bilgili, görgülü, her yönüyle nitelikli seçkin kişilerdi. Öğrenciler ise Anadolu'nun sevgi, yardım, dayanışma, kollama gibi değerlerini taşıyan halk çocukları idi. Yokluğumuzda kara tahtaya çizilmiş karikatürlerimizle karşılaştığımız da olurdu. Hepsisi çok iyilerdi. Onlar mezun olduktan sonra arkalarından sevgiyle andım hep. Ne yazık ki en sevdiğim bugüne kadar yaşamda kalamadı. Erkek öğrenciler için yerleşkede yurt vardı. Bizden önce sıranın altında nasılsa görünmüyor diye tokyolarla geldikleri, biz gelince kendilerine çeki düzen verdikleri söylenirdi.

Kadın sayısının az olduğu bölümü seçmeme gelince, Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Atatürk'ün aydınlık yolunda yürüyerek arkeolog, emniyet müdürü, gökbilimci, pilot, paraşütçü, savaş muhabiri olmuş kadınlar var. Öğrencilik dönemlerimizde bizden çok önce mezun olmuş bir kadın meslektaşımız da vardı. Daha nice güçlü kadınlarımızı düşünürsek 60'lı yılların ortasında meslek tercihi kadının az ya da çok olması ne benim ne de ailem için hiç önemli olmadı.

4) Bölümü seçerken aileniz ve yakın çevreniz size destek oldu mu? Nasıl tepkiler aldınız?

Gençliğini, savaş yılları sonrasındaki yokluk ve yoksulluğa karşın Cumhuriyetin kuruluş yıllarının coşkusu ve geleceğe duyulan güvenin

heyecanı içinde geçirmiş olan ailem, her konuda bana destek oldu. Ailemin olanakları bakımından abimle aramda hiçbir fark gözetilmeden büyüdüm. Ne var ki çevreme ne okuduğumu ve uygulama alanlarını anlatmakta hep zorlandım. Bu, oldukça sıkıcı olurdu benim için. Mesleğimiz, genellikle 'tapu memurluğu' olarak algılanır, bunun dışında bir anlam taşımazdı soranlar için.

Oysa, başka pek çok mühendislik disiplinine göre entelektüel birikim gerektiren, insan ve doğa ile iç içe olan, toplumu zenginleştiren ve geliştiren bir uğraş alanıdır mesleğimiz. Matematiği ve tekniği, teknolojiyi çok iyi biliriz. Aynı zamanda hukuk ve yasaları ve bunları toplum yararına uygulamayı da. Ama sıradan insanlar bunu bilmiyordu.

Bonn Üniversitesi'nde bulunduğum sırada çalışmalarını görmek ve incelemek için çıktığımız bir tepede Prof. Dr. Weiss bana dönerek, bir heykeltıraşın heykeline, bir ressamın tablosuna bakıp gururlanması gibi, 'Frau Demirel, bu gördüğünüz alanı ben planladım, bu manzara benim eserim' demişti. Almanya'da çocuklar bile çevresinde yapılan uygulamalardan, bu uygulamaların yaşamlarına kattığı güzelliklerden bizim ne iş yaptığımızı bilir.

Derslerimde öğrencilerimin katılımcı olmalarını, konuşmalarını, konu ile ilgili yorumlar yapmalarını, kendilerini mezuniyet sonrasına hazırlamalarını isterdim. Bilgi birikimleri, kültürleri, ve davranışları ile mesleğimizi iyi temsil edeceklerini ve gençlere özendireceklerini umardım.

6. Harita Kurultayı - 1997

5) Sizin öğrencilik döneminde, bölümde kadın-erkek öğrenci sayısı ve kadın öğrencilere bakış açısı nasıldı?

Sadece bizim bölümde değil tüm bölümlerde çok az kadın öğrenci vardı. Yerleşkemiz manolya ağaçları içinde, kameriyeler ile süslü Yıldız Sarayı bahçesinin bir bölümü idi. Sarayın köşklere yönetim ve erkek öğrenciler için yurt binalarıydı. Sıcak ve samimi bir havası vardı. Bizim dönemde kadın, birtakım kısıtlamalara uyması gereken bir 'cinsel obje' olarak algılanmıyordu. Birbirimizi ötekileştirmedik.

Kadın öğrencilerin azlığından söz edince aklıma geldi. 67-68 öğretim yılından önceki dönemlerde her öğretim yılı sonunda 'Bölüm Cemiyeti' müzikli, danslı 'çay' düzenlerdi. Tabi önce dans kursu organize edilir, dans öğrenilirdi. Sıra, partner kız okulu aramaya gelirdi. Kız Hemşire okulları bizimkiler için çok uygundu. Ortak 'çay' etkinliği için onların 'öğrenci cemiyeti' ile anlaşma yapılırdı. 'Çay'dan sonra kimi arkadaşlarımızın özel yaşamlarında güzel değişiklikler olurdu.

6) Mezun olduktan sonra hemen akademisyenliğe mi başladınız? Neden akademisyenliği tercih ettiniz?

Yüksek lisans yaparken İstanbul Belediyesi Harita Müdürlüğünde çalıştım kısa bir süre. Sonra Darmstadt Teknik Üniversitesinde (Almanya) proje asistanı olarak 4 yıl görev yaptım. Türkiye'ye dönünce, Macit Erbudak Hocamızın öneri ve isteğiyle 1979'da bölüm öğretim kadrosuna katıldım.

1995 yılında, Bonn TÜ'de değişik ülkelerden gelmiş meslektaşlarımız.

7) Meslek yaşamınızda kadın olmaktan dolayı yaşadığınız zorluklar oldu mu?

Sınıf ayrımına karşı olduğu gibi cinsiyet ayrımına karşı da yetişme tarzım var. Toplumda ve iş yaşamında kendimi bir 'kadın' olarak konumlandırmadım hiç. İlişkilerimi, insan olma ortak paydasında değerlendirdim ve algıladım. Yapamadıklarımı, başarısızlıklarımı kadın olduğuma yormadım, aksine yeterli olamadım diyerek üstesinden gelmeye çalıştım. Yapmak istediğim hiçbir şeyden kendimi, kadın olduğum için alıkoymadım. Elbette bunda yaşadığım dönemin ve bulunduğum ortamların da etkisi var.

Bu arada bir anım aklıma geldi. Odamız, Urfa'da geniş katılımlı bir toplantı düzenlemişti. Bu etkinlikte Prof. Dr. Hülya Demir ve ben hem bildiri sunduk, hem oturum başkanlığı yaptık. Daha sonra Oda bu etkinliğini, Web sayfasında erkek meslektaşlarımızın bol bol resimleri ile sergilerken, kadın olarak sadece sekreter hanımların toplu bir resmine yer vermişti. Biz de Odamızın erkeksiliğini, bu denli içselleştirmiş olmasına yönelik eleştirimizi internet üzerinden iletmiştik. Bizim fotoğraflar konmamıştı ama, erkek bolluğu fotoğraflar azaltılmıştı. Bize de Odanın 'bir kastı olmadığı' bildirilmişti.

8) Sizin mezuniyet dönemine yakın dönemlerde mezun olan kadın meslektaşlar hangi alanlarda çalıştılar?

Bizim dönemlerde kadın öğrenci çok azdı. Hatta benden sonraki eğitim yılında bölüme kadın öğrenci gelmemişti. Kadın ve erkek, pek çoğumuzun işyeri daha öğrenciyken belli olurdu. Bana en yakın dönem arkadaşım diplomasını alır almaz İstanbul'da Devlet Su İşleri'nde görev almıştı. Ne yazık ki şimdi hayatta değil. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, İmar İskan Bakanlığı, İller Bankası, Karayolları ve belediyeler gibi kamu kurumlarında bölüm mezunlarımız için yeterli istihdam olanakları vardı.

9) Kurumsal ve akademik araştırma çalışmaları için yurtdışında bulunduğunuz süreçte o ülkelerdeki ve ülkemizdeki kadın harita/geomatik

mühendislerinin çalışma koşulları ve meslek yaşamındaki konumları ile ilgili karşılaştırmalar yaptığınız oldu mu? Bu konudaki gözlemlerinizi den söz edebilir misiniz?

Akademik ortam için bir değerlendirme yapmam gerekirse, en önemli ayrıcalıkları dil sorunlarının olmaması diyebilirim. Eğitimleri ve coğrafi konumları gereği en az bir yabancı dili, özellikle İngilizceyi çok iyi bilirler. Kütüphane koşulları iyidir. Hangi saatte ne kadar istenirse çalışılabilir. Kaynaklar, çoğu ana dillerinde, ellerinin altındadır. İnternetin bulunmadığı yıllarda bunun ne kadar değerli olduğu anlaşılabilir. Bilgi desteği için yeterli akademik kadro vardır.

Bizim konularımız matematik ağırlıklı ve virgülün sağ tarafındaki sayılarla işlem yapılacak kadar incedir. Hesap makinelerinden önce hesaplamalar için logaritma cetvelleri kullanılırdı. Öğrenciliğimiz sırasında kalın bir logaritma cetveli kitabımız vardı. Sonra kollu hesap makineleri çıktı. Bilgisayarlara geçildiğinde çok büyük makineler kullanıldı. Veriler kartlara delinir, kutular içinde hesap merkezine götürülür, sıraya girilir, işlem çıktuları izleyen gün alınır. Kart delme işinde bir delgi hatası yapıldı ise ya da kartlar arka arkaya sırayla dizilirken sıralamada bir kayma oldu ise yapılan işten sonuç alınamaz, çok zaman kaybedilmiş olurdu.

Böylesi bir disiplin Almanya'daki kadın öğrenciler için de ürkütücü olmalıydı ki bulunduğum dönemin kurum ve ortamlarında, katıldığım uluslararası ilgi alanındaki toplantılarda kadın meslektaşlarım olmadı. Bu yüzden de yabancı meslektaşlarımca ilginç karşılanırdım, üstelik Türkiye'den bir kadın olarak.

10) Yakın zamana gelecek olursak, kadın mühendislerin cinsiyetlerinden ötürü ayrımcılığa uğramaları (daha zor iş bulmaları, daha çok ofis çalışmaları için tercih edilmeleri, daha düşük ücretler önerilmesi vb.) hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ülke gereksinimi, istihdam olanakları, arz ve talep dengesi gözetilmeden, plansız, iç tüketime dayalı kısır bir ekonomik döngü uğruna pek çok

üniversite ve bölüm açıldı. İş bekleyen mühendis sayısı çok arttı. Öte yandan kırsal kesimin daha kapsamlı düzenlenmesi ve kentlerimizin bütünlüğe yenilenmesi için mesleğimize ilişkin yasal ve kurumsal altyapılar oluşturulamadı. Bu alanlarda istihdam yaratılamadı. Örneğin, Almanya'da arazi toplulaştırma daireleri günümüzde, kurumların ve girişimcilerin yatırım projelerini toprak kullanım ve iyelik hakları bakımından inceleme, eşgüdümleme, gerekli gördüğü değişiklikleri yaptırma, uygulama için onay verme kurumuna dönüşmüştür. Mesleğimiz burada, enstrümanların uyumunu sağlayan bir orkestra şefi gibi işlev görmektedir.

Ayrımcılığı önce ekonomik koşullar yaratıyor. Ekonominin daraldığı, arz talep dengesinin bozulduğu bir sistemde ister istemez 'farklılaştırma' öne çıkıyor. En göze görünenden, örneğin kadın-erkek ayrımından başlayarak köken, din, yöre gibi niteliklere gidebiliyor ayrımcılık. Bir de buna liyakat, sadakat ölçüleri eklenince herkes için çalışma olanağı elde etmek kolay olmuyor. Ataerkil bir toplum yapımız var. Evin geçimini sağlaması, eve para götürmesi beklenen kişi erkek oluyor. Bu anlayışla da erkekler öncelik almakta, kadınlar geride kalmaktadır.

11) Harita/geomatik mühendisliği alanındaki erkek egemen algının ve uygulamaların aşılabilmesi için eğitim ve meslek sürecinde neler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Cinsiyet eşitsizliğinin olağanlaşması ve erkek egemen anlayış, özünde bizim toplumsal sorunumuz. Ne yazık ki bu durum, hem siyasal hem de dinsel desteklerle korunmaya çalışılmaktadır. Evdeki yetiştirilme tarzını ve annelerin katkısını da göz ardı etmeyelim. Öte yandan doğduğu ve yaşadığı koşulların çerçevesini aşamamış, kendini yeterince eğitememiş, geliştirememiş, kendi cinsleri arasındaki rekabette başarılı olamamış, özgüven kazanamamış, aydınlanamamış erkekler, güçlerinden çekindikleri kadınlara karşı üstünlük kurma çabası içinde oluyorlar. Sadece meslek alanında da değil, her alanda.

Türk kadını haklarını, başka ülke kadınları gibi canını ortaya koyarak almadı ama, toplumdaki yerini korumak için kararlı ve güçlüdür. Gücün

HKMO Genel Kurulu - 1971

evrensel kaynağı aydınlanmadır. Bunun için tüm güçlü kadınlar gibi öğrenimleri ve meslek yaşamları boyunca kendilerini akılcı bilgilerle donatmalı, aydınlanma yolundan sapmamalı, özgüvenli olmalıdırlar. Mesleğimizin çalışma alanı, fiziksel hareketliliği ve gücü gerektirmektedir. Kadın meslektaşlar bu bakımdan çekingenlik göstermemeli, ayrımcı bir bakışa fırsat vermemelidirler.

12) Ülkemizdeki kadın harita/geomatik mühendislerinin, mesleki alanda geçmişten bugüne kat ettikleri yol hakkında düşünceleriniz nelerdir? Tanıklık ettiğiniz dönem içerisinde bakış açısının değiştiğini düşünüyor musunuz?

Kadınlar, geçmişten bugüne çok yol katetti. Yıllar boyu erkek mesleği olarak bilinen alanlarda bile artık kadınlar var ve çok başarılılar. Bunlar içinde kadın meslektaşlarımız da var. Eskiye göre mesleğimizin uygulama alanlarında daha bilinir, daha kabullenilir oldular.

Öğrenciliğinden bu yana haberleştiğim Fatma'nın arazi toplulaştırma işlerini de yaptığı özel bürosu oldu. Şimdi de Arazi Topplulaştırma Daire Başkan Yardımcısı olarak bürokraside yer aldı. O da çalıştığı kurumlar adına uluslararası toplantılara katılmakta, uygulamalara ilişkin bildiriler sunmaktadır.

13) TMMOB'de ve HKMO'da kadın meslektaşlarımızın daha az görev aldığı görülüyor. Bunun nedenleri sizce nelerdir? Temsiliyet sayısını arttırmak için neler yapılabilir?

Toplumda kadın erkek sayılarının yaklaşık eşit olmasına karşın, çalışma yaşamında ve yönetim görevlerinde yer alan kadın sayısı, ne yazık ki erkeklerden daha az. Az gelişmiş toplumlar-

da, oy kullanılan seçimlerde kadınların yeterli çoğunluğu sağlayamamasının da payı var bunda. Kadınlar etkin görevler almak için önce kendileri istekli ve kararlı olmalıdırlar. Meslek odalarının politik yönü ve önemli bir siyasal ağırlığı vardır. TMMOB ve HKMO'nun bu bağlamda öneriler oluşturmak için kurduğu komisyonlar bulunmaktadır. Kadın meslektaşlar bu komisyonlarda görev alarak kendilerini ve özgüvenlerini güçlendirebilir, üst görevlere, hatta siyasete hazırlanma ortamı bulabilirler. Bu ortam, aynı zamanda onlar için iyi bir eğitim ve yeteneklerini ortaya koyma fırsatıdır. Bana göre, öğrenciler de komisyon çalışmalarına katılmalılar. Böylece mesleğin çeşitli uygulama alanlarını erken tanıma, ilgi alanlarını belirleme ve geleceklere yön verme olanağı elde edebilirler.

14) Öğrencilik ve meslek yaşamınızda iz bırakan anılarınızdan birini bizlerle paylaşmak ister misiniz?

Öğrenciliğimin 3-4. yılları ve yüksek lisans dönemim '68 Öğrenci Hareketi' içinde kaldı. Siyasi ortamda 1961 Anayasası'nın bizim gibi bir topluma büyük geldiği, özgürlüklerin kısıtlanması gerektiği tartışılırken Avrupa'da ve bizde gençlik hareketleri başlamıştı. O dönemde 'Yıldız Teknik' hem 'devrimci', hem 'eylemci' idi. Okulda gece-gündüz, kız-erkek nöbet tutuyor, özgür eğitim ve bilim adına polisi okula sokmamak için direniyorduk. Nöbette olduğumuz bir gün şafak vakti polis okulu bastı, bir anda binalara ve bahçeye dağıldı. Böyle bir 'istihbarat' almamıştık, şaşkındık. Toparlanmalıydık. Mimarlıktan bir arkadaşımız tam o sırada ATA'mızın 'Gençliğe Hitabesi'ni yayına koydu. Bu sesleniş okulun bahçesinde, belki Yıldız semtinde bile çınladı. Polise ve çevreye, hangi koşullar altında olursak olalım

1967 yılı Esen Önkaya Topuzlu ve Altan Süer ile birlikte.

ATA'mızın bize bıraktığı mirasa ve devrimlerine sonsuza dek sahip çıkacağımızı duyurduk.

Acı olaylar yaşadık. Paşakapısı hapisanesinde yatan 2 arkadaşım vardı. Görüşe gittiğimde ikisi birden gelir, camekanın arkasındaki küçücük hücre gibi bir yerden tüm direnç ve gülyüzleri ile beni karşılardı. Bir gidişimde görüşe arkadaşım tek geldi. Ali nerede diye sorduğumda, sorgudan geri dönemedi dedi. Belirtmeliyim ki o günlerde, bugünler için düşündüklerimiz, bugün yaşadıklarımız değildi.

Almanya'dan üniversite öğretim üyeleri ve kurum üst düzey yöneticileri ile ülkemizden ilgili bürokrat ve uygulamacıların katıldığı toplantılar düzenledim. Amacım bir pilot proje ile çağdaş uygulamaları ülkemiz koşullarına uyarlamak, buna dayanarak ülkemiz geneli için toprak düzenlemelerinin yasal, kuramsal ve kurumsal boyutlarını oluşturmaktı. Bunun için farklı dönemlerdeki tarım bakanları ile görüşmeler de yapmıştım. Kimi ön hazırlıklar yapıldı ama siyasiler, sadece kendi dönemleri içinde sonuçlanabilecek girişimler ile ilgilendiklerinden Alman ilgililerin her türlü desteğine karşın bir gelişme sağlanamadı. Ama Çin, Almanya'nın o yıllarda verdiği bilgi ve deneyim desteğini ülke politikası olarak benimsedi, çok iyi değerlendirdi ve sonuç aldı. Burada da diyebilirim ki o zaman ülkemiz toprak düzenlemeleri için öngördüklerim bugünkü uygulamalar değildi.

15) Öğrencilik ve iş yaşamınızı düşündüğünüzde iyi ki bu bölümü seçtim diyor musunuz? Nedenlerinden bahsedebilir misiniz?

Bana göre ben, mesleğimizin en zevkli alanı ile ilgilendim. Toprak-insan ilişkilerinin ve doğa alanının, tüm canlılar yararına düzenlenmesi idi konum. Hedefinde insanların mutluluğunu ve gönencini artırmak var. Sonuçta, 'bu benim eserim' dedirten, gururlandıran, kendinizi bir sanatçı gibi hissettiren gerçek bir tablo, bir yaşam alanı sunuyorsunuz gelecek kuşaklara.

16) Son olarak genç kadın meslektaşlarınıza neler söylemek istersiniz?

İnsanlık tarihi boyunca kadın erkek ayrımı yapılmıştır. Toprak işlemeye başladığında

HKMO Genel Kurulu - 1969

kas gücü gerektiren tarla sürme ve hasat kaldırma işleri, sonunda gıda üretiminin kontrolü erkekleri, toplumsal ve siyasal alanda öne çıkarmıştır. Kadınlara uygulanan dinsel baskıların da özellikle geçmişte kadının arka plana itilmesinde etken olduğunu göz ardı edemeyiz. Günümüzde güç kasta değil, beyinde. Eğitim düzeyi yüksek ve ekonomisi gelişmiş ülkelerde kadın erkek eşitsizliği büyük ölçüde aşılmıştır. Bugün çok sayıda ülke yönetiminin başında benzer konumdaki erkeklerden çok daha başarılı kadınlar bulunmaktadır. Hem de erkeklerin oylarıyla.

Kadınların görünüm ve konuları için hep erkekler konuşuyor. Güya kadınların özgürlükleri adına. Hangi özgürlükleri için! Tam tersine kadınlar üzerinde kendileri için yeni yeni özgürlük alanları açmaya ve bunları meşrulaştırmaya çalışıyorlar. Çoğu kez de dini alet ediyorlar. Kadınlar öncelikle bunu sorgulamalı, 'cinsel obje' olarak görünmeye ve gösterilmeye, bununla ilgili konu olmaya, güya haklarına sahip çıkılmasına karşı durmalılar. Bugün hala kadın, siyaset alanının 'nesnesi' yapılmaktadır.

Kadınlar, kendi gücünün farkında olmalı, Atatürk'ün gösterdiği uygarlık, bağımsızlık ve özgürlük yolundan yürüyerek kendileri dışında hiçbir gücün kendileri hakkında karar vermesine izin vermemeli ve ayrımcılığın olduğu yerde birlikte karşı durmalı ve güç birliği içinde olmalıdırlar. Erkeklerin onları görmek ve sokmak istediği forma girerek kendisi, kendisi için 'cinsel obje' algısı yaratmamalıdır. Hepimiz bir ve eşitiz. Kadın meslektaşlar, öğrenciliklerinden başlayarak gerçekten bilmek için öğrenmeli, genel kültür ve meslek bilgileriyle güçlü, özgüvenli, etkin yönetim görevleri için de istekli olmalıdırlar. ■

“Kızlar İçin Olmayan Meslek Yok”

Konya’da 13 Ağustos 1933 tarihinde dünyaya gelen Yüksel Sungurçetin 1955 yılında bugünkü adı ile Yıldız Teknik Üniversitesi olan İstanbul Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisinden Harita ve Kadastro Mühendisi olarak mezun oldu. Odamızın ilk kadın üyesi ve belki de ilk kadın harita mühendisi olan Yüksel Sungurçetin lise eğitimini Urfa’da tamamladığını, Kadınların okumasının zor olduğu bir dönemde kardeşi Özcan Sungurçetin’in kaydından bir sene sonra liseden mezun olduktan sonra Yıldız Üniversitesi’ne başvurduğunu belirtiyor. Önyargıların daha büyük olduğu o dönemler Harita Kadastro Mesleğinin kızlara göre bir meslek olmadığını, bu mesleğin kırdaki, arazide yapıldığını söylediklerinde “kızlar için olmayan meslek yok” cevabını vererek devam etmek isteğini belirtmiştir. Ön görüşme sırasında Macit Erbudak “Başarabilecek misin? Önce erkek arkadaşların yolunu

kesecektir. Bu meslek dağda, kırdan yapılı, kendin yorulacaksın, hayatın meslek için savaşıyor olacak, bunu başarabilecek misin?” dediğinde “Başarabilirim” diyerek mesleğe adımını atar. Otuz kişilik burslu öğrencilerin arasına girmeyi başararak 1955 yılında mezun olur. İlk işi tektis nirengidir diyen Sungurçetin Harita Kıymetlendirme Servisinde kıymetlendirme yaparak meslek hayatına başlar. Daha sonra Hirfanlı Barajı Elektrik İdaresi Etüt İşleri, Topografya Servis Başkanlığı, Kadastro Müdürlüğü, Tapulama Müdürlüğü, 1.Bölge Tapu Fen Amirliği görevlerinde bulunduktan sonra 1983 yılında Başmühendis olarak emekli oldu. Mesleğin güzel tarafları sorulduğunda doğanın içinde olmanın çok güzel olduğunu, birçok kişinin gidemediği, görülmeye değer birçok yere gittiğinde değinen Sungurçetin, Harita Mühendisinin masa başında bir iş olduğunu kabul edemiyorum diye belirtiyor. Bazen dairede, büroda nirengi hesapları yapan, bazen çeltik tarlalarının içinden yürüyerek nirengi noktasına ulaşan, gittiği şantiyede lojman yerine karavanda kalan Sungurçetin arazide rahat çalışabilmek için etek yerine kalın pantolonu seçtiğini ancak müfettiş geldiğinde “Yüksel Hanım normal kıyafetlerle gelsin” denerek kadınlara yönelik bakışların o dönemlerde belli kalıplar içinde kaldığını da ifade etmiştir. Mühendisliğin dışında sanatçı kimliği de bulunan Sungurçetin, meslek yaşamı boyunca resimler yapmış ve ilk resim sergisini 1992 yılında açmıştır. Bunun dışında 4 tane daha resim sergisi ve 1 fotoğraf sergisi açmıştır.

1992 yılında “İşte Hayatımız” ve 2007 yılında Alfa Aktüel Yayınevinden “Ne Sırtımda Semer, Ne Ağzımda gem” ve adlı iki öykü şiir kitabı yayımlanmıştır.

30 yıllık bir dönem içinde yaşanan gelişmelere karşı duygularını bazen güldürerek, bazen düşündürerek kaleme aldığı öykü ve şiirlerinde toparlamıştır. 80 yıllık yaşamı boyunca tanıklık ettiği ülkenin siyasi gelişmelerine karşı başta Cumhuriyet ve Atatürk özlemi ile ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal yapıyı bazen bir şiirle, bazen de baştan yarattığı karakter-

ler ve başka bir ülkede geçen olaylar şeklinde öykülendirmesi ile dile getirmiştir.

Cumhuriyet, Ben İnsanım, Yeşil Bursa, Bir Çınarın Öyküsü, Düşünüyorum, Onu Gördüm, İnsanlık, Korku, Bahar, 10 Kasım 2001, Altı Ok, Dünya ve İnsan, Yalan, 10 Kasım 2005 kitabında kaleme aldığı şiirlerdir. Cumhuriyet ve Atatürk üzerine kaleme aldığı yazıların dışında yaşadığı kent ve doğa üzerine de şiirleri kitabında toparlamıştır.

1993 yılında Atatürkçü Düşünce Derneği Bursa Şubesi Kurucu Başkanlığını yapan Yüksel Sungurçetin TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası tarafından 2009 yılında yapılan 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı “Yakınımdaki Harita/Haritacılar” konulu Çocuk Resim Yarışması’nın seçici kurulunda da görev almıştır.

Hayatı boyunca mücadele eden, bir mühendis, bir şair, bir yazar, bir ressam olan; yaşadığı zamana duyarsız kalmayan, okulda kız öğrencinin bulunmadığı bir dönemde kızlara göre değil denen bir mesleğe her şeyi göze alarak giren ve “başarabilecek misin?” sorusuna mezuniyetinden hayatının son anına kadar herkesin “BAŞARDI” diyebileceği ilk kadın üyemiz 77 sicil nolu Yüksel Sungurçetin 31 Ocak 2011 tarihinde yaşamını yitirerek aramızdan ayrılmıştır. ■

İş Yasası'nda Kadın Hakları

Olca Korkmaz*

Ülkemizde çalışma yaşamına ilişkin en temel yasa, 4857 Sayılı İş Yasası'dır. 2003 yılında yürürlüğe giren İş Yasası, eski yasa olan 1475 Sayılı İş Yasası'nı bir maddesi hariç yürürlükten kaldırmıştır. Yürürlükten kaldırılmayan madde kıdem tazminatının düzenlendiği maddedir. Kamuoyunun iyi bildiği üzere siyasi iktidar ve sermaye, kıdem tazminatının neredeyse ortadan kaldırılması anlamına gelecek bir düzenlemeyi yürürlüğe sokmaya çalışmaktadır.

4857 Sayılı İş Yasası, çalışma yaşamı konusunda da temel bir düzenleme olup biraz incelendiğinde çalışan kadının hakları nelerdir sorusuna gerçekçi bir cevap vermemizi sağlıyor: Çalışan kadının etkin kullanabileceği bir hakkı yok.

Bu yazı İş Yasası dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu yasanın dışında çalışan kadınlar açısından 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nda kadınların gece çalışması, gebe ve emziren kadınların çalışmasına ilişkin yönetmelikler ile 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nda da doğum borçlanması, emeklilik ve diğer düzenlemeler bulunmaktadır.

Eşitlik İlkesi

Yasa'da kadınlara ilişkin temel düzenlemelere değinmek gerekirse, Anayasa'da da çalışma yaşamına ilişkin düzenleme içeren eşitlik ilkesinden başlamak gerekecektir.

Eşit işe eşit ücret talebinin yanı sıra işe alınırken ve çalışırken eşitlik ilkesine uygun davranılması en büyük mücadele konumuz. İş Yasası'nda kadınlar açısından yer alan en önemli düzenleme

5. maddede yer alan eşit davranma ilkesidir.

Bu madde İnsan Hakları Evrensel Beyanname-si dikkate alınarak yapılmıştır. Maddede iş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamayacağı düzenlemesinin yanı sıra işverenin, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapması yasaklanmıştır.

Bu maddede, aynı veya eşit değerinde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmayacağı; işçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanması gerektiği, bu nedenle daha düşük bir ücretin uygulanmasının haklı olmayacağı ifadelerine yer verilmiştir. Bu maddenin ihlal edilerek iş ilişkisinde veya sona ermesinde eşitlik ilkesine aykırı davranılması halinde işçi, dört aya kadar ücreti tutarındaki uygun bir tazminattan başka yoksun bırakıldığı haklarını da talep edebilir.

Yasaya göre işe girerken, çalışırken veya işten çıkarılırken cinsiyet ayrımı yapılamaz. Yapılır ise işveren işçiye 4 aylık ücreti tutarında tazminat ödemek zorunda kalır.

Örneğin, kadın işçi iş başvurusu yaptı, işe alınmadı ve biliyor ki işe alınmamasının tek nedeni kadın olması. İşe, erkek olan aday cinsiyetinden dolayı tercih edildi. Yasaya göre bu nedenle ayrımcılığa maruz kaldığı için dava hakkı var. Kadın işçi böyle bir davada

*DİSK Birleşik Metal İşçileri Sendikası Avukatı

işe alınmamasının tek nedeninin ayrımcılık olduğunu ispat etmelidir.

Yine çalışırken ücret veya terfi gibi nedenlerle ilgili olarak ayrımcılığa maruz kalan kadın işçi, aynı dava sürecini yürüttükten ve iddiasını ispat ettikten sonra 4 aylık tazminata hak kazanacaktır. Çalışırken dava açma hakkı bulunan işçi bundan genel olarak uzak durur. Zira dava açıp çalışmaya devam ettiğinde hem işyerinde psikolojik baskıya maruz kalabilmekte hem de işverence uyduruk bir sebeple işten çıkarılmaktan çekinmektedir. Bunlar haklı tedirginliklerdir. Psikolojik baskıya karşı işçileri koruyan etkin önlemlerin olmaması ve işsizlik oranlarının yüksek olması çoğu zaman işçiyi dava açmaktan alıkoymaktadır.

İş Yasası 5. madde ancak işten çıkarmada dava edilebilecek bir düzenleme içermektedir. Çıkarılan işçi en azından psikolojik baskı yaşamadan dava açabilecektir. Ancak, dava masrafı ve ispat yükünden kurtulamayacaktır. Yargıtay kararlarına bakıldığında eşit davranma borcuna aykırılığı ispat yükü işçide olmakla birlikte, işçi ihlalin varlığını güçlü biçimde gösteren bir delil ileri sürdüğünde aksi işveren tarafından ispatlanmalıdır. Dolayısıyla ayrımcılığı ispat etmek öncelikle işçinin yükümlülüğüdür. İşçi ve işverenin eşit olmadığı dikkate alındığında işçinin ispat olanaklarının az olduğu tanık dahi bulmakta zorlanacağı açıktır.

Ayrımcılığın önlenmesi gibi önemli bir konu uluslararası sözleşmelerde taahhüt edilmiş olsa da ülkemizde etkin bir şekilde ele alınmamaktadır. Devlet denetleme ve önleme görevini yerine getirmediği gibi ayrımcılığa maruz kalan kadını dava sürecinde de yalnız bırakmaktadır. Ayrımcılığa ilişkin etkin bir düzenleme yapılmadığı müddetçe bu madde bence kadınlar açısından yok hükmündedir. Kadınların talepleri ve ısrarlarıyla ile ortaya çıkan bu maddelerin etkin uygulanması ve daha da genişletilmesi için mücadeleye devam etmek zorunludur.

İşyerinde Cinsel Taciz

İşyerinde cinsel tacize ilişkin İş Kanunu madde 24 ve 25'te düzenleme yapılmıştır. Ancak bu maddelere geçmeden önce kısaca cinsel tacizin tanımına bakmak gerekiyor.

Çeşitli yerlerde farklı şekillerde tanımlanan cin-

sel taciz, AB direktifinde, insan onurunu ihlal etme amacına yönelen veya bu sonucu doğuran, istenilmeyen, her türlü cinsel nitelikte sözlü, sözlü olmayan veya cinsel nitelikte fiziksel ve özel olarak düşmanca, aşağılayıcı, utandırıcı ve saldırgan bir ortam yaratan davranış olarak tanımlanmıştır.

Genel olarak cinsel taciz dendiğinde akla fiziksel bir eylem gelmektedir. Cinsel taciz her türlü rahatsız edici söz, tavır, davranış, laf atma, ısrarcı bakış, takip, mesaj yazma, sosyal medyadan rahatsız etme veya sarkıntılık gibi cinsel yönden rahatsız eden davranışların hepsidir.

Taciz İş Sözleşmesinin Haklı Nedenle Sona Erdirilme Sebebidir

4857 Sayılı İş Yasası'nın 24. Maddesine göre işçinin, diğer bir işçinin veya üçüncü kişinin, işyerinde, cinsel tacizine maruz kalması halinde, durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemler alınmazsa, iş sözleşmesini haklı gerekçeye dayanarak feshetme ve kıdem tazminatını alma hakkı vardır.

Yasada tacizin işverence yapılmasına ilişkin bir düzenleme olmasa da kadın işçinin bu durumda da tazminatını talep ederek ayrılma hakkı olacaktır.

Bu maddeye paralel bir düzenleme de 25. maddede yer alır. İşçinin, işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması tazminatsız olarak işten çıkarılma nedenidir.

Kanun taciz eyleminin işyerinde yaşanması durumunu düzenlemiştir. İşyeri mal veya hizmet üretilen birim olarak ele alınmaktadır. Dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılıyor. Dolayısıyla kreş, sosyal tesis, işverene ait olmasa da eğitim verilen mekanlar ve servis araçları işyerinden tanımı kapsamındadır. Taciz bu yerlerde veya sadece iş ilişkisinden kaynaklı olarak yaşanabilir.

Tacize ilişkin diğer bir düzenleme de Borçlar Kanunu'nda yer alır. Borçlar Kanununun 417. maddede işverenin, işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Aksi halde işverene manevi tazminat ödeme yükümlülüğü getirilmiştir.

İşyerinde Cinsel Tacize Uğrayan Kadın İşçinin Yasal Açından İşyerinde Yapması Gerekenler

Kadın işçi yasaya göre işverene başvurup tedbir alınmasını talep etmelidir. Burada kastedilen esas tedbir tacizde bulunan kişinin işyerinden uzaklaştırılmasıdır. İşveren tedbir almaz ise bu durumda kadın işçi istifa ederek kıdem tazminatını talep edebilir. İstifada dikkat etmek gerekiyor. Mümkünse istifa nedenini anlatan bir dilekçe ile masraflı olsa da bunu noter aracılığıyla yapmak iyi olacaktır. Noter yerine istifa dilekçesinin işyeri evrak kaydına alınmasını da sağlayabiliriz veya işyeri resmi mail adresine mail de atabiliriz. Ama yazılı bir girişimde bulunmak şart. Sonradan işveren kendisine hiçbir başvurunun olmadığını, kadın arkadaşın devamsızlık yaptığını iddia edebilir.

İşten ayrılma halinde işverence tazminat ödenmemesi durumunda dava yoluna başvurmak gerekecektir ki burada ispat önem kazanmaktadır. Genel olarak herkes iddiasını ispatla mükelleftir. Kadının beyanının esas alınması yargı tarafından benimsenmemiştir. Yine de Yargıtay, tacize ilişkin kararlarında ispat sorununun güçlüğüne dikkate alınmıştır.

Türk Ceza Kanunu Madde 105: Cinsel Taciz

Türk Ceza Kanunu 105. maddeye göre bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına, fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

Suçun aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak zorunda kalmış ise verilecek ceza bir yıldan az olamaz.

Tacizde bulunanın cezalandırılması için kadın işçi, polis veya jandarmaya başvurabileceği gibi dilekçe ile savcılığa da başvuru yapabilir. Şikayette olayın gerçekleşmesi ayrıntılı olarak anlatılmalı ve olaya tanık olan varsa belirtilmelidir.

İfade alınır ise yaşanan olayın tüm detaylarını içeren şekilde yazılması hususunda ısrarcı davranılması gerekmektedir. Tutulan tutanak an-

cak kadının anlatımlarını tam olarak içeriyor ise imzalanmalıdır. Ayrıca memurların imzalarını içeren bir örnekte mutlaka alınıp saklanmalıdır. Sonrasında da soruşturma ve açılır ise ceza davası takip edilmelidir. Bu konuda baroların kadın hakları merkezlerinden ve çeşitli kadın örgütlerinden yardım alınabilir.

Analık İzni

Yasa neredeyse işçi kadını sadece anne sıfatı ile dikkate alıyor. Tabi ki eksik hatalı düzenlemelerle.

Ücretli İzin

İş Kanunu 74. maddede kadın işçilerin doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir.

Örnek vermek gerekirse, kadın işçi doğuma 3 hafta kala doğum iznine çıktığında doğum öncesi kullanmadığı 5 haftayı doğumdan sonra kullanabilir. Ancak, en az 3 hafta önce doğum iznine ayrılmış olmalı. Doğuma 1 hafta kala izne ayrılan işçi yine 5 haftalık iznin doğum sonrasına bırakmış olacaktır.

Bahsi geçen toplam 16 (çoğul gebelikte 18) haftalık izin ücretlidir. Ancak burada ücretli izin kavramına aldanmamak gerekir. İşveren bu sürenin ücretini ödemez. İşçiye SGK geçici iş göremezlik ödeneği (raporu parası olarak bililir) verir.

Doğum Yapan Kadın İşçinin Bu Ödeneği Alması Bazı Şartlara Tabidir

1. Sigortalı olması gerekiyor. Bu yazdığımıza şaşırmayacağınızı düşünüyorum. Çünkü kayıt dışı çalıştırmanın yaygın olduğu düşünüldüğünde kadın işçinin öncelikle kayıtlı olarak sigortalı çalışan olması gerekmektedir.

2. Doğumdan önceki 1 yıl içinde en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş, olmalıdır. Dolayısıyla eksik primi olanlar

veya primi eksik bildirilenler de bu ödenekten yararlanamayacaklardır (Bu konuda yasa değişikliği önerileri kadın milletvekilleri tarafından meclise getirilmiştir).

Ayrıca kadın işçiye hamilelik süresince periyodik kontroller için ücretli izin verilmesi de zorunludur. Gerekirse hamile işçi hekim raporu doğrultusunda, sağlığına uygun daha hafif işlerde çalıştırılır. Bu halde işçinin ücretinde bir indirim yapılmaz.

Doğumda veya doğum sonrasında annenin ölümü halinde doğum sonrası annenin kullanmadığı analık izni sürelerini baba kullanabilecektir.

Üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen eşlerden birine veya evlat edinene sekiz hafta analık hali izni kullanılacaktır.

Ücretsiz İzin

16 veya çoğul gebelikte 18 haftalık ücretli izin süresinin tamamlanmasından sonra kadın işçinin talebi üzerine kendisine altı aya kadar ücretsiz izin verilir. Ücretsiz izin vermek konusunda işverenin söz hakkı yoktur. Yargıtay izni kabul etmediğini bildiren işverene karşı işçinin iş sözleşmesini feshederek tazminat talep edebileceğini hüküm altına almıştır.

Biraz önce bahsettiğim 16 haftalık izin kıdem süresinde (kıdem tazminatı başta olmak üzere ihbar süresi ve yıllık izin hesabında) dikkate alınırken bu 6 aylık süre, kıdem süresinin hesabında dikkate alınmaz.

Kısmi Çalışma

Analık izninin bitmesini takip eden sürede çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçiye veya üç yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istemeleri durumunda:

- Birinci doğumda 60 gün,
- İkinci doğumda 120 gün,
- Sonraki doğumlarda ise 180 gün süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilecektir.
- Çoğul gebelik halinde bu süreler 30'ar gün uzayacak;

•Çocuğun engelli doğması halinde ise bu süre 360 gün olarak uygulanacaktır.

Bu düzenlemeden yararlanan kadın işçiler, bu süreler boyunca süt izinlerinden yararlanamayacaktır. Bu sürelerin ücreti İşsizlik Sigortası Fonu tarafından aylık olarak yarım çalışma ödeneği şeklinde ödenecektir. Ödeneğin günlük miktarı günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır ve damga vergisi dışında kesinti yapılmayacaktır. Bu ödenekten yararlanabilmek için işçinin;

1. Doğum veya evlat edinmeden önceki 3 yılda en az 600 gün işsizlik sigortası primi bildirilmiş olması,
2. Haftalık çalışma süresinin yarısı kadar fiilen çalışması,
3. Doğum ve evlat edinme sonrası analık hali izninin bittiği tarihten itibaren 30 gün içinde Kuruma doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma belgesi ile başvurması gerekir. Başvuruda gecikilen süre yarım çalışma ödeneği almaya hak kazanılan toplam süreden düşülerek ödeme yapılır.

İlköğretime Kadar Kısmi Çalışma

Analık hali izin sürelerinin bitiminden sonra veya 3 yaşından küçük bir çocuğun evlat edinilmesi durumunda, mecburi ilköğretim çağının başladığı tarihi takip eden aybaşına kadar, her ikisi de çalışmak şartıyla ebeveynlerden biri kısmi süreli çalışma talebinde bulunabilir. Bu talep işveren tarafından karşılanacak ve fesih nedeni sayılamayacaktır. Kısmi süreli çalışan işçi, aynı çocuk için bir kez daha bu haktan yararlanmamak üzere, işverene en az bir ay önce yazılı başvuruda bulunmak kaydıyla dilediği zaman tam zamanlı çalışmaya geçebilecektir.

Hangi sektör veya işlerde kısmi çalışma yapılabileceği ile uygulamaya ilişkin yönetmeliğe göre :

a)Özel sağlık kuruluşlarında ilgili mevzuat uyarınca mesul müdür, sorumlu hekim, laboratuvar sorumlusu ve sağlık hizmetinden sayılan işlerde tam zamanlı çalışması öngörülenler tarafından yerine getirilen işlerde,

b)Nitelikleri dolayısıyla sürekli çalıştıkları için

durmaksızın birbiri ardına postalar hâlinde işçi çalıştırılarak yürütülen sanayiden sayılan işlerde,

c) Nitelikleri dolayısıyla bir yıldan az süren mevsimlik, kampanya veya taahhüt işlerinde,

ç) İş süresinin haftanın çalışma günlerine bölünmesi suretiyle yürütülmesine nitelikleri bakımından uygun olmayan işlerde

kısmi çalışma talebi işverenin uygun bulması hâlinde yapılabilir.

Dolayısıyla, postalar; yani vardiya halinde çalışılan işyerleri ile mevsimlik işlerde kısmi çalışma talebi işverenin kararına bırakılmıştır.

Süt İzni

Kadın işçilere bir yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam bir buçuk saat süt izni verilir. Süt izni, kadın işçi tüm analık izinlerini tamamlayıp işe başladıktan sonra uygulanacak olup çocuk bir yaşına geldiğinde biter. Örnek vermek gerekirse, 8 hafta doğum öncesi 8 hafta doğum sonrası ve arkasından ücretsiz izin kullanan kadın işçi çocuğu 8 aylık iken işe başladığında geriye 4 aylık süt izni hakkı kalır ki burada tatil günleri hesap edilmez. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünecek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır.

Yasa işçiye 1,5 saati gün içinde bölme veya toplu kullanma hakkı vermiştir. İşçi bu durumda isten 1,5 saat geç başlayabilir mesaiye ya da 1,5 saat erken ayrılabilir. Ya da 1,5 saati bölerek kullanabilir.

Yaygın olarak hafta boyunca süt izinlerinin toplanarak bu iznin toplu bir gün şeklinde kullanıldığına şahit oluyoruz. Bu konuda işçi işveren ile anlaşmış olmalıdır. Yasa işverenin iznin toplu kullanılmasını kabul etmeye zorunlu kılmamaktadır.

Doğum İzni Sonrasında İşe Başlama

Doğum izninden, özellikle ücretsiz izinden dönen kadınların en çok karşılaştıkları problemlerden birisi eski işlerine verilmemeleridir. Bu durum yazımızın başında belirttiğim eşitlik ilkesine aykırıdır.

İş Yasası'nın 5. maddesinde gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapılması yasaklanmıştır. İşveren gebelik veya doğum izni sonrasında işe başlayan işçiye ayrımcılık yaparsa, işçi dava açarak dört aya kadar ücreti tutarındaki uygun bir tazminattan başka yoksun bırakıldığı haklarını da talep edebilir.

Bu düzenlemenin uluslararası hukukta da dayanakları vardır. İstihdam ve Meslek Konularında Kadın ve Erkeğe Eşit Muamele ve Fırsat Eşitliği İlkesinin Uygulanmasına Dair 5 Temmuz 2006 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2006/54/EC Sayılı Direktifi'nin "Analık (Doğum) İzninden Dönüş" başlıklı 15.maddesinde, "doğum iznindeki bir kadının, doğum izninin bitiminden sonra işine veya eşdeğer bir pozisyona kendisi için daha dezavantajlı olmayan koşul ve şartlarda geri dönmeye ve çalışma koşullarında yokluğu sırasında yararlanmış olacağı her türlü iyileştirmeden yararlanmaya hakkı vardır" denmektedir.

Yine Türkiye'nin çekince koymadan onayladığı Avrupa Sosyal Şartının 8. maddesinde "Çalışan Kadınların Analığının Korunması Hakkı" düzenlenmiştir. Böylece Türkiye;

Avrupa Sosyal Şartına taraf ülkeler, çalışan kadınların annelik durumunda korunma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla;

1-İşverenin, bir kadının işverenine hamile olduğunu bildirmesi ile doğum iznine ayrılması arasındaki dönem içinde veya süresi bu döneme rastlayacak şekilde işten çıkarma bildiriminde bulunmasını yasadışı saymayı,

2-Emzirme döneminde annelere, bu amaçla yeterli bir süre işe ara verme hakkı sağlamayı,

3-Hamile, yeni doğum yapmış ve çocuklarını emzirme dönemindeki kadınların gece çalışmalarını düzenlemeyi,

4-Hamile, yeni doğum yapmış ve çocuklarını emzirme dönemindeki kadınların yeraltı madenlerinde ve tehlikeli, sağlığa zararlı ya da ağır nitelikleri nedeniyle uygun olmayan diğer işlerde çalıştırılmalarını yasaklamayı ve bunların çalışma haklarını korumaya yönelik uygun önlemleri almayı taahhüt etmiştir.■

Bir Dayanışma Örneği Olarak: İzmir Depreminde Kadın Mühendisler ve Özgür Haritacılık

Arzu Ece Atila / Tuğçe Yıldız

Eşit, özgür ve güzelliklerle dolu bir dünya için daha fazla mücadele etmek zorunda kaldığımız, bırakıldığımız, pandemi ve afet koşullarıyla daha da ağırlaşan şartlarda yaşam mücadelesi verdiğimiz, yaşadığımız şiddetin şiddet olduğunu ispatlamaya çalışmak zorunda kaldığımız, hemcinslerimizi bu şiddete kurban verdiğimiz zamanlar geçiriyoruz. Bu zamanlarda bizi en çok ayakta tutan şey, eşit, özgür bir dünya umuduyla beraber verdiğimiz mücadeledir.

Özgür ve açık veri son zamanlarda daha da sıklıkla duyduğumuz muhtemelen bundan sonra daha da çok duyacağımız bir kavram. Peki nedir bu özgür ve açık veri? Dünya üzerindeki her kesimden insanın, verilere özel hayat mahremiyeti gözetilerek ulaşma hakkını kullanması olarak düşünebiliriz. Yaşadığımız dünya düzenini de düşünürsek her kesimden insanın aynı verilere açık bir şekilde ulaşması eşit bir toplum düzeninin de bir parçası olarak düşünülebilir.

Mart ayında pandemi koşullarından kaynaklı olumsuzluklar halen devam ederken; 30 Ekim tarihinde saat 14.51'de merkez üssü Sisam

Adası açıklarında, Seferihisar'a 23 km mesafede ve 6.9 büyüklüğünde bir deprem gerçekleşti ve maalesef bu depremde toplamda 116 kişi öldü ve 1034 kişi yaralandı.

Can ve mal kayıplarının büyük zararlar verdiği İzmir çevresinde depremle ilgili yürütülen politikaların yanı sıra, afete dönük olarak kullanılacak verilerin güncelliği ve ulaşılabilirliği de sorgulanan durumlardan oldu. "İzmir'de herkesin ulaşabileceği hangi veriler var? Deprem ve olası diğer afetlerde ne tür veriler kullanılabilir? Afet alanlarına ulaşım nasıl sağlanacak? Yapıların durumu nedir? Bu veriler güncel mi? Bu verilere herkes ulaşabilecek mi?" soruları, depremden hemen sonra hepimizin kafasında dönmeye başladı. Büyük çoğunluğu kadınlardan oluşan Yer Çizenler ekibi; bu sorulara yanıt vermek için bir araya gelerek, acil durum alarmı verdi. Üye ve gönüllülerin katkılarıyla, ilk olarak, İzmir Valiliği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD) tarafından paylaşılan acil durum toplanma alanları verisi uMap ile görselleştirilerek toplulukla paylaşıldı (Şekil 1).

Aynı zamanda Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (HKMO) İzmir Şubesi üyesi olan Yer Çizenler üyeleri ile hasarlı binaların haritalanması ve raporlanması, veri görselleştirilmesi konusunda özgür haritacılık uygulamalarıyla destek olmak istediğimizi, TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kuruluna (İKK) bildirdik ve İKK öncülüğünde saha çalışmalarına dahil olduk.

Yer Çizenler ve İKK gönüllüleri olarak, çoğunluğu kadınlardan oluşan 25 kişilik bir saha ekibi oluşturduk. Şekil 2 ve 3'te örnekleri sunulan yıkılmış veya kısmen yıkılmış binaların sahada tespiti için OpenDataKit (ODK), OpenMapKit (OMK) ve Mapillary uygulamalarını kullandık. Binalara ait coğrafi verileri ODK/OMK uygulamaları için oluşturduğumuz formlarla topladık. Binaların çevresindeki görüntüleri de Mapillary uygulaması aracılığıyla kaydettik.

Şekil 2: Bayraklı Bölgesinde kısmen Yıkılmış Bir Bina

Şekil 3: Sığacık Liman Bölgesine Ait Mapillary ile Çekilmiş Tsunami Sonrası Sokak Görüntüleri

Daha sonra, depremden zarar gören yurttaşların, kitle kaynaklı olarak, hasarlı bina ve acil ihtiyaç bildirimleri yapabilmeleri için izmirdepremi.ushahidi.io adresi üzerinden çevrimiçi formlar oluşturduk. Oluşturulan formlara 1000'in üzerinde başvuru yapıldı. Mimarlar Odası İzmir Şubesi içinde kurulan ve çoğunluğunu

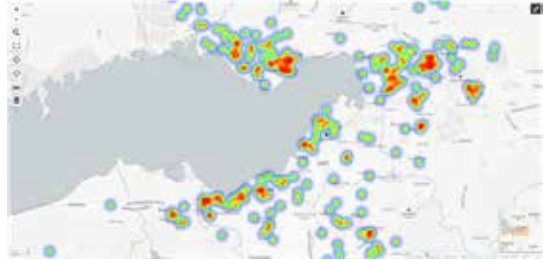
kadın TMMOB üyelerinin oluşturduğu bir çağrı merkezinden, başvuru yapan yurttaşlarla görüşüldü. Görüşmelerde, formlarda yurttaşlarca iletilen veriler (Şekil 4) doğrulandı.

Şekil 4: Yurttaşların Hasar Bildirimi Yaptığı Form

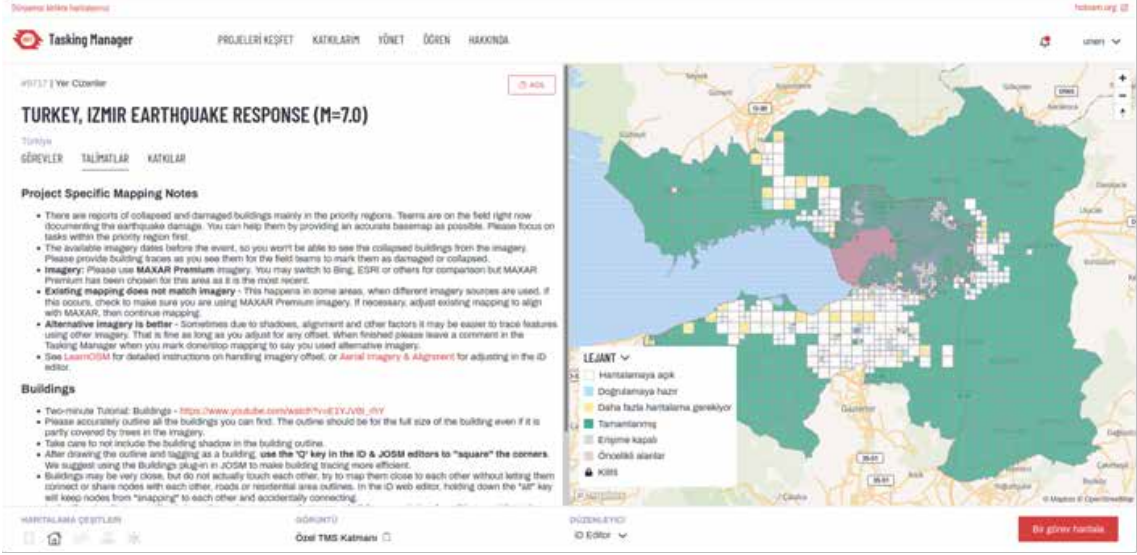
İnşaat Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası gönüllü üyelerinin yardımıyla, hasarlı bina bildirimleri yapan yurttaşlar ziyaret edildi. Bu ziyaretler sırasında gerçekleştirilen hasar tespiti çalışmaları için de, yine kitle kaynaklı CBS uygulamaları, çoğunluğu kadınlardan oluşan, mühendis, mimar ve şehir plancıları tarafından oluşturuldu.

Yapılan hasar tespit çalışmalarının ardından, hasarlı binalara ait Şekil 5'te sunulan ısı haritası da, kitle kaynaklı bir çalışma sonrasında yayınlandı.

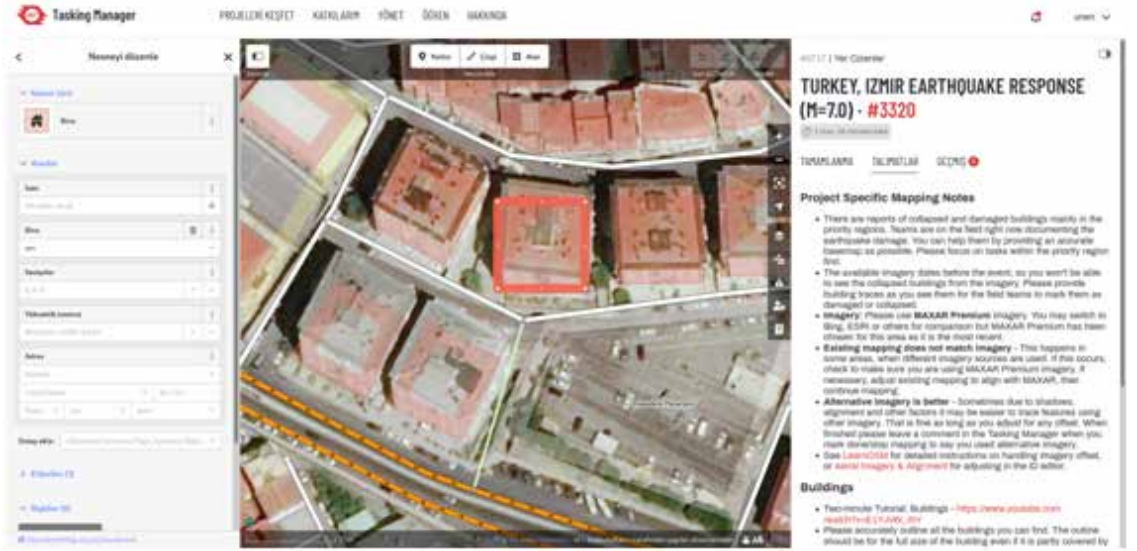

Şekil 5: İzmir Depremi Hasar Yoğunluğu Isı Haritası

İnsani yardımlaşma amacıyla coğrafi veri üreten uluslararası bir OpenStreetMap topluluğu olan HumanitarianOpenStreetMap Team (HOT), yaşanan depremi haber alır almaz ekibimize iletişime geçip bizlere destek oldu (Şekil 6a&b). Depremden en çok etkilenen Bayraklı ve Bornova bölgeleri ile tsunamiden etkilenen Sığacık bölgesi öncelikli olacak biçimde bir haritalama görevi oluşturuldu. Bu bölgelerdeki binaların haritalanması için uluslararası OpenStreetMap topluluğuna çağrı yapıldı.

Şekil 6a: HOT Görev Yöneticisi

Şekil 6b: HOT Görev Yöneticisi

Diğer Etkinlikler

MissingMaps Londra topluluğu, 3 Kasım günü düzenlediği mapathon'da HOT Görev Yöneticisi üzerinden İzmir deprem görevlerini haritaladılar. Yer Çizenler ekibinin de konuk olduğu bu etkinlikte 4000'in üzerinde bina sayısallaştırıldı.

8 Kasım günü TMMOB İzmir İKK, Şehir

Plancıları Odası (ŞPO), Çevre Mühendisleri Odası (ÇMO), Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası (HKMO), İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) ve Mimarlar Odası (MO) İzmir şubelerinden katılımlar gerçekleştirilen etkinlikte OpenStreetMap'e 7500'ün üzerinde bina eklendi.

11 Kasım günü TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu toplanarak, Yer Çizenler

üyelerinin desteğiyle bir çevrimiçi mapathon gerçekleştirildi. Etkinlik sonunda 200'ün üzerinde bina sayısallaştırıldı.

12 Kasım günü YouthSeason Açık Kaynak Gönüllülüğü programına katılan gönüllüler, etkinlik sonunda 2000'in üzerinde binayı OpenStreetMap veri tabanına ekledi.

17 Kasım günü Yer Çizenler, Wikimedia Türkiye Kullanıcı Grubu'nun VikiSalı buluşmalarına konuk oldu ve OSMGeoWeek etkinliklerinin de bir parçası olan mapathon düzenlendi ve bu etkinlik sırasında İzmir'e ait 3000'in üzerinde bina eklendi.

Şekil 7'de kolektif katkılarla sürdürülen bu çalışmalara ilişkin bir örnek paylaşılmaktadır.

Şekil 7: Kolektif çalışma süreçleri - 2

Sonuçlar

Deprem sonrası özgür, açık veri üretimi odaklı çalışmalar yapıldı ve kamuoyunun erişimine sunuldu. Oluşturulan çalışma sonuçlarının, gelecekteki olası afetlere hazırlanmada ve yeniden yapılandırma çalışmalarında katkısı olacağı öngörülmektedir. Kamu kurumları ve başka kurumlar tarafından da yapılan çalışmalar bulunmaktadır, ancak üretilen verilerin erişime kapalı tutulması ya da özel mülkçü, telifçi bir yaklaşımla lisanslanması, faydalı olabilecek araştırma ve çalışmaların önünü kapatmaktadır. Bu durum, bilgiye erişim ihtiyacı duyan kişi ve kuruluşları olumsuz etkilemektedir. Açık, özgür veri politikalarının gözden geçirilmesi bilgiye erişimin temel bir hakka dönüşmesi gerekmektedir.

Açık, özgür veri çalışmalarının, ancak kitle kaynaklı olarak yapılabilmesi mümkün olduğundan; toplumun bu tür çalışmalar için en örgütlü kesimi olan kadınların, etkin olarak açık, özgür veri çalışmalarında görev almasının gerekliliği ortadadır. Geçmiş deneyimler göz önünde bulundurulduğunda, özellikle HKMO üyesi öğrenci ve mühendis kadınların bu tür çalışmaları en iyi biçimde yürütebileceği düşünülmektedir.■

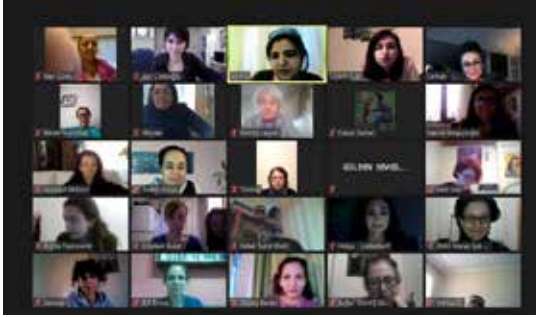

Şekil 7: Kolektif çalışma süreçleri

TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Kadın Komisyonu 8 Mart Güncesi

Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı Kadınlar Olarak Eren Keskin ile düzenlenen TMMOB İstanbul İKK Kadın Komisyonu 8 Mart Söyleşisinde Bir Aradaydık.

Kadınların Birlik, Dayanışma ve Mücadele günü olan 8 Mart kapsamında TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Kadın Komisyonu tarafından 7 Mart 2021 günü Zoom uygulaması üzerinden gerçekleştirilen “Kadın ve İnsan Hakları Mücadelesi” söyleşisinde Avukat ve İnsan Hakları savunucusu Eren Keskin ile bir araya geldik.

Moderatörlüğünü İstanbul İKK Kadın Komisyonu üyesi Selma Eroğlu'nun yaptığı söyleşide Eren Keskin, kadın ve insan hakları mücadelesi sırasında yaşadığı deneyimleri ve düşüncelerini bizlerle paylaştı.

Bir insan hakları savunucusu ve avukat olarak ülkemizdeki insan hakları ihlalleri, kadınlara yönelik şiddet, taciz, tecavüz ve her türlü hak ihlali konusunda ne yazık ki oldukça fazla tanıklığa sahip olmak zorunda kalan Eren Keskin'in deneyim aktarımı ve mücadele yöntemleri konusunda ki oldukça bilgilendirici paylaşımları sonrasında söyleşi katılımcıların soruları ile interaktif bir şekilde devam etti.

Söyleşiye katılarak deneyim ve mücade-

le birikimlerini bizlerle paylaşan Sayın Eren Keskin'e, etkinliği organize eden TMMOB İKK Kadın Komisyonuna ve katılımcılara Şubemiz Kadın Komisyonu adına teşekkür ederiz.

Kadınların, Birlik, Dayanışma ve Mücadele Günü 8 Mart İçin "Özgürlüğümüzü Kazanacağız" Sloganıyla Sokaklardaydık!

8 Mart Kadın Platformu'nun çağrısıyla ve “Özgürlüğümüzü Kazanacağız” sloganıyla 6 Mart 2021 Cumartesi günü Kadıköy'de düzenlenen büyük kadın buluşmasında, Mühendis, Mimar ve Şehir Plancısı kadınlar olarak, “Fabrikada, Ofiste, Şantiyede Mücadelemizi Büyütüyoruz” sloganının yer aldığı TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Kadın Komisyonu imzalı pankart ile yer aldık.

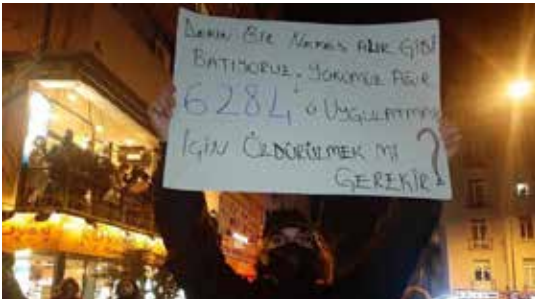
“Sokakları terk etmiyoruz, terk etmeyeceğiz, homofobiye, transfobiye, kadın cinayetlerine, erkek şiddetine, tacize, tecavüze, cinsel istismara, nefrete, bizim adımıza konuşanlara, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine, canımız pahasına ailenin korunmasına, kadınları yoksullaştıranlara, haklarımıza, hayatlarımıza göz dikenlere, şiddet varsa bile ‘boşanmayın çay ikram’ edin diyenlere, erkek devlet şiddetine, İstanbul Sözleşmesi’nin kaldırılmasına, hayırlarımızı duymayanlara hayır diyoruz” denilen Kadıköy’deki büyük kadın buluşmasının ardından polis, alandan ayrılan LGBTİ+’ların bindiği araçları takip ederek durdurdu ve araçta bulunanların gözaltına almasına engellemek isteyen kadınlar ve bir gazetecinin de aralarında bulunduğu 7 kişiyi gözaltına aldı.

Tüm yasaklama ve engelleme girişimlerine rağmen, cinsiyet ayrımcılığına, şiddete, tacize, tecavüze, kadın cinayetlerine, homofobik ve transfobik yaklaşımlarla ötekileştirmeye karşı her zaman direnmeye devam edeceğiz ve “Özgürlüğümüzü Kazanacağız”.

8 Mart’ta 19.Feminist Gece Yürüyüşü için Taksimdeydik!

Tüm engelleme çabalarına rağmen 19.Feminist Gece Yürüyüşünde Taksim’de bir araya gelen binlerce kadın olarak “Patriyarkaya, kapitalizme, ırkçılığa, dini baskılara karşı feminist isyan gelecekte; barışı, demokrasiyi, eşit ve özgür bir ülkeyi istiyoruz!” sloganını haykırdık.

Mor kıyafetlerimiz, hazırladığımız dövizler, alkış ve zılgılarıyla Sıraselviler’i dolduran kadınlar olarak, “Jin Jiyan Azadi”, “Asla yalnız yürümeyeceksin”, “Yaşasın kadın dayanışması”, “Bir kişi daha eksilmeyeceğiz” sloganlarını atarken, “İstanbul Sözleşmesi kalacak, kadın düşmanları gidecek”, “Göçmen kadınlarla mücadelelerimiz ortak” dövizlerini taşıdık.

Her yıl olduğu gibi oldukça coşkulu geçen gece yürüyüşünde “Dünya Yerinden Oynar Kadınlar Özgür Olsa” sloganı oldukça fazla yer alırken ayrıca, “Sokakta, gecede, işte, meydanda, ailede, şantiyede, adliye, grevde, sendikadan, sosyal medyada, sette, kampüste, evde feminist isyan her yerde” pankartı açıldı.■

Covid-19 Pandemisiyle Mücadelenin Anahtarı 'Mekansal Bilgi/Bilişim/Zeka'dır!

Caner Güney

Türkiye'de Mekansal Bilgi sektörü COVID-19 ile mücadelede neden yetersiz ve etkisiz kaldı?

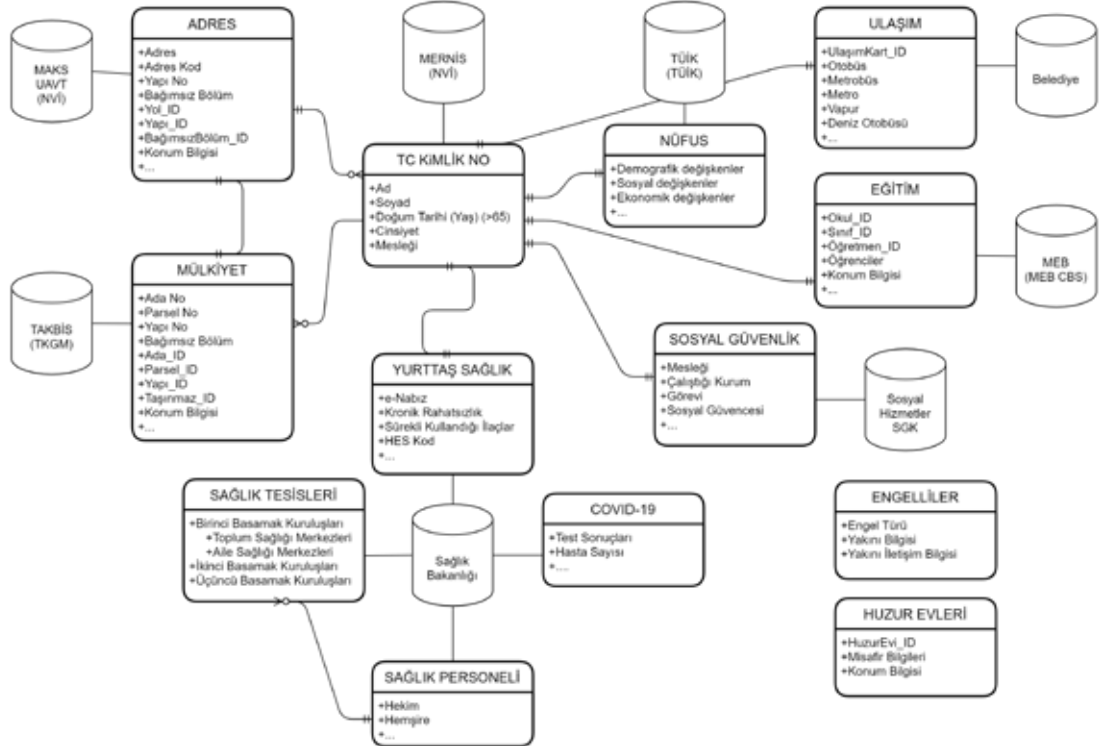
1.Türkiye'de 1990'lı yıllarda başlayan Mekansal Veri Altyapısı (National Spatial Data Infrastructure, NSDI-TR) kurma çalışmalarının henüz tamamlanmamış olması sağlık hizmetlerine, ulaşım gibi kent hizmetlerine vb. ilişkin adres, sağlık, demografi, coğrafi konum, idari sınır gibi mekansal birimlerin etkin kullanılmamasına neden olmuştur.

2.COVID-19 pandemisi Türkiye'de afet olarak kabul görmedi ve hükümet tarafından ulusal afet ilan edilmedi. Bu durumda COVID-19 pandemisi ile mücadele yalnız Sağlık Bakanlığı yönetiminde kaldı. Pandemi biyolojik etmenlerden kaynaklanmaması nedeniyle öncelikle bir sağlık sorunudur. Ancak pandemiyle mücadele yalnız sağlık alanında değil, toplumsal, ekonomik, siyasi, kültürel alanda verilmesi gereken topyekûn bir mücadeledir. Eğer hükümet COVID-19 pandemisi Türkiye'de afet olarak ilan etseydi, farklı alanlarda çalışan tüm kamu kurum ve kuruluşları bu afet karşısında birlikte çalışabilecek ve ürettiklerini veri kümelerini birbirleri ile daha kolay ve anlık paylaşabileceklerdi.

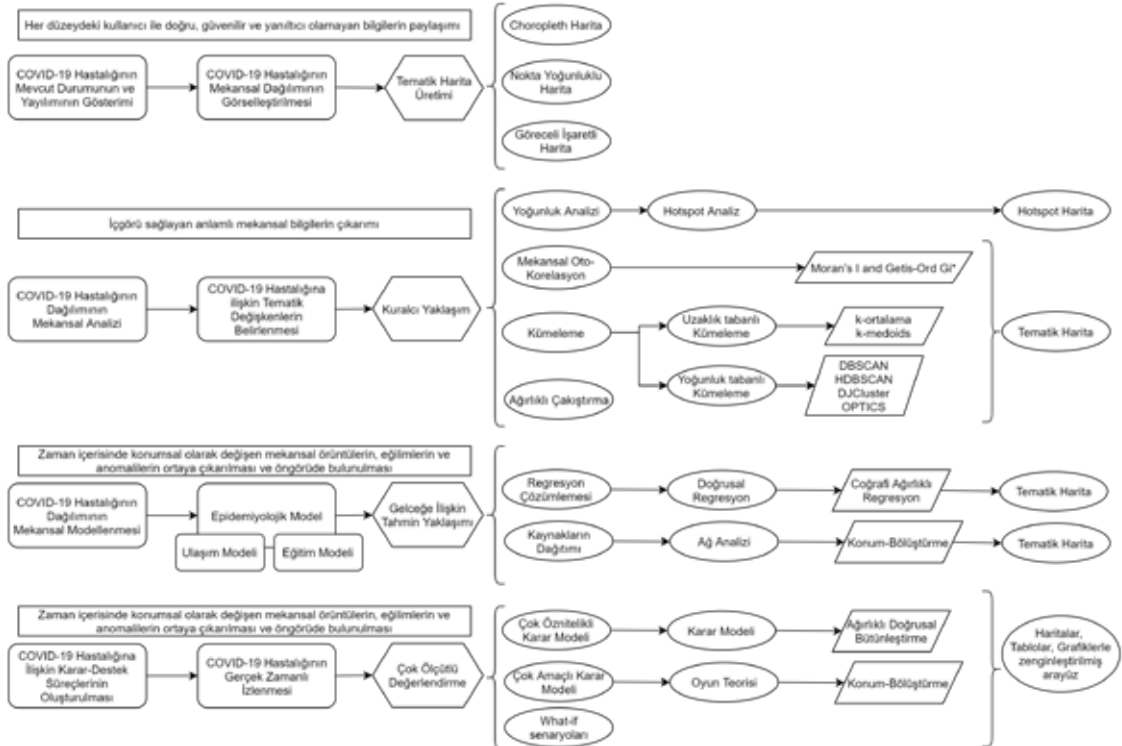
3.Hükümetin, Sağlık Bakanı'nın twitter adresi üzerinden COVID-19 pandemisinin Türkiye'deki etkisini gösteren sayıları açıklaması; yalnız eksik, yanlış, düşük çözünürlüklü

ve yanıltıcı bilgilendirmeye neden olmamış, aynı zamanda toplumun gerçeği anlamasını ve toplumun farklı bileşenlerindeki farklı yeteneklerin kullanılmasını da engellemiştir. Oysaki yoğun bakım yatak doluluk oranı, ventilatör sayısı gibi sağlık kurumlarına ilişkin bilgiler, nerede ne kadar sağlık personelinin görevli olduğu gibi sağlık personeline ilişkin bilgiler, test yaptıran, testi pozitif çıkan yurttaş sayısı ve bu yurttaşların nerelerde olduğu bilgileri ve diğer ilgili veri kümeleri açık ve bağlantılı mekansal veri olarak paylaşılmış olsaydı, sağlık ve mühendislik örgütleri, sivil toplum dernekleri, üniversiteler ve araştırma kurumları epidemiyoloji, mekansal bilişim ve mekansal zeka yaklaşımlarıyla salgına karşı mücadeleye katkı verebilirlerdi. Mekansal veri bilimine dayalı olarak gerçekleştirecekleri mekansal analizler ve mekansal karar destek süreçleri ile merkezi ve yerel hükümetlerin kurum ve kuruluşlarına ve tabii halka katkı sunabilirlerdi.

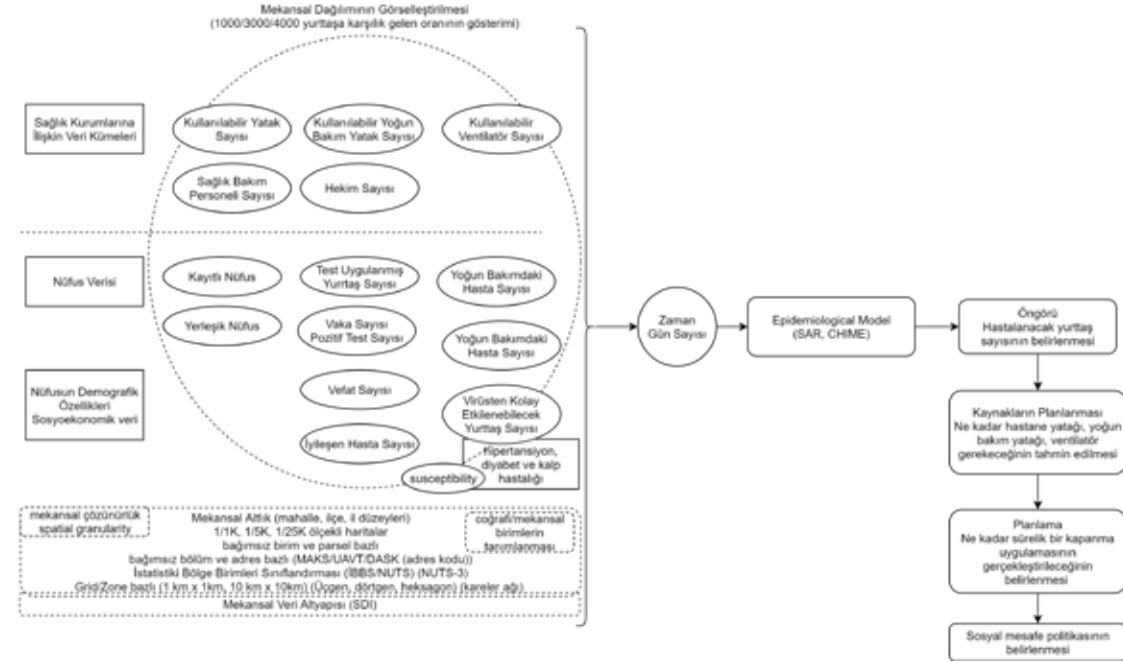
4. COVID-19 ile mücadele etmede gerekli olan ilgili kişisel veri kümelerinin üretilmesinde ve paylaşılmasında güven, gizlilik, güvenlik, şeffaflık ilkelerini barındıran geoblockchain gibi teknolojik çözümlerin kullanılması toplumun sözü edilen mücadeledeki gücünü arttıracaktır. Yurttaşların dijital temas takip uygulamalarını kullanmasına, dijital temas uygulamalarında GNSS, bluetooth ve GeoQR kod teknolojileri ile konum ve yakınlık bilgilerinin üretilmesine, kentlilerin ulaşım gibi kent hizmetlerinde kent

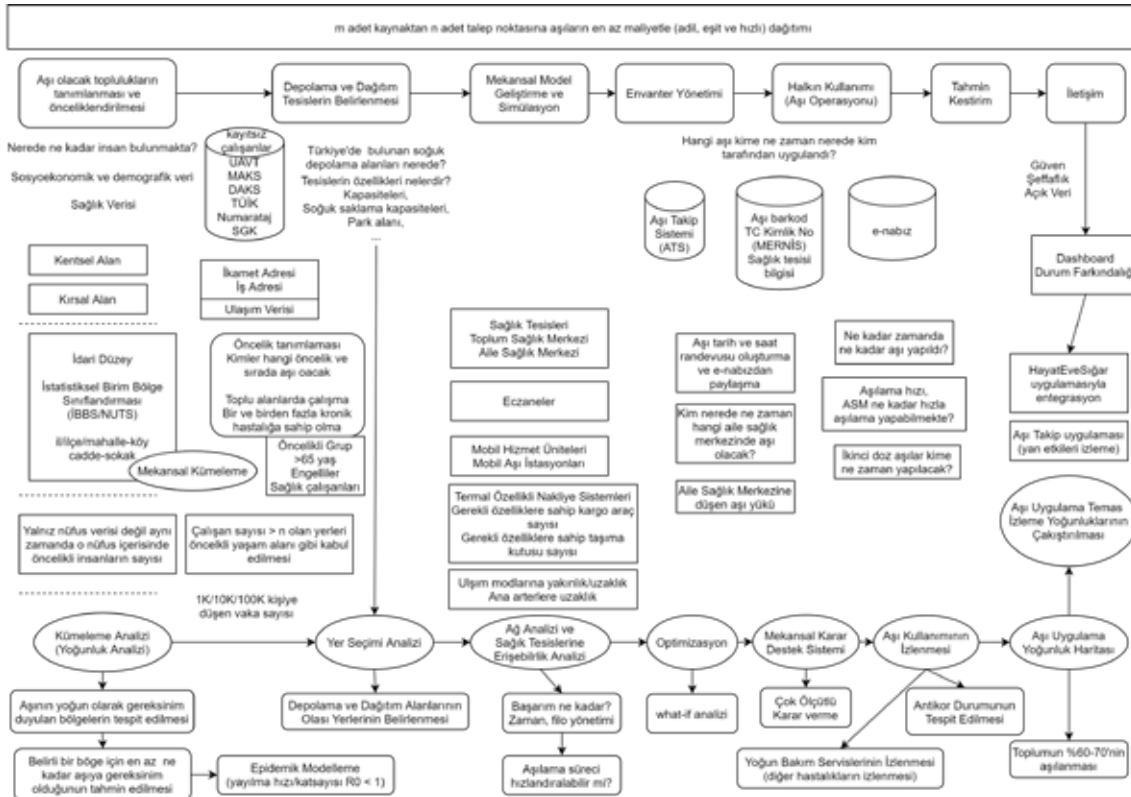
Adım 2: Mekansal Veri Altyapısından yararlanma

Adım 3: Mekansal Analizler

Adım 4: Analiz örneği

Adım 5: Aşı Uygulamasının Yönetimi

Kartografyanın demokratikleşmesinden ne anlamalıyız?

Pandemi süresince kamu kurumları, özel kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, lise öğrencileri, gazeteciler gibi toplumun farklı kesimlerinde salgının yayılımına ilişkin harita üretimi diğer bir ifadeyle kartografyanın demokratikleşmesi toplumun bilgi alması açısından çok önemlidir. Çünkü günümüzde mekansal verinin görselleştirilmesi veri görselleştirilmesi ile bütünleştirilerek tematik haritalar, tablolar, istatistiksel grafikler, metin biçiminde açıklamalar, hikayeleştirme, oyunlaştıma vb. bilgi transferi araçları web arayüzünde birlikte kullanılmaktadır. Bilgilendirme/izleme sayfası biçiminde tasarlanan bu arayüzlere genel olarak görselleştirme paneli (dashboard) denilmektedir. Bununla birlikte, görselleştirme tekniklerini kullanarak harita kullanıcısıyla iletişim kurmak, bilgi paylaşmak kadar toplumla doğru ve anlamlı bilgi paylaşılması ve harita üreticisinin özellikle sosyal, sağlık gibi alanlarda veri paylaşım sorumluluğunu taşıması da çok önemli bir konudur. Yanlış görselleştirme yaklaşımıyla aynı veri kümesi üzerinden korku salmak, panik yaratmak veya bir algı üzerinden toplumu yönlendirmek için haritalar üretilip paylaşılabilir ya da toplumun bir olayı, bir olguyu daha iyi anlayıp gerçeklerin farkında olabilmesi için de haritalar üretilebilir ve paylaşılabilir.

Aşağıdaki şekillerde Sağlık Bakanlığı'nın 'Hayat Eve Sığar' uygulamasındaki mobil haritaya ve Dijital Dönüşüm Ofisi'nin web tabanlı haritasına ait görüntüler bulunmaktadır. Pandemi sürecinde iyi niyetle üretilmiş sözü edilen bu haritalar incelendiğinde, toplum bu haritalarla iletilmek istenilen mesajı ne düzeyde alabilmiştir? 'Hayat Eve Sığar' uygulamasındaki mobil harita temel harita üzerine coğrafi referanslı olarak bir ısı haritasının bindirilmesiyle oluşturulmuş olup, kentin hangi bölgelerinde veya kullanıcının bulunduğu konumun çevresinde salgının ne düzeyde etkin olduğunu göstermeye çalışmaktadır. İstanbul özelinde bakarsak önceleri insan hareketliliğinin daha yoğun olduğu boğazın her iki yakasında kırmızı alanlar yoğunken, salgının yayılım hızı

artınca neredeyse İstanbul'daki tüm yerleşim alanları kırmızı renge bürünmüş, yani hastalık açısından riskli alanlar olarak görünmektedir. Bu durumda sözü edilen haritanın, kullanılan görselleştirme tekniğinin ve iletilmek istenen mesajın ne olduğu hakkında ne söylenebilir? Isı haritası biçimindeki görselleştirme tekniğinin vermeye çalıştığı mesaj, virüsün bulaş tehlikesine maruz kalmamak için kırmızı alanlardan uzak durulması gerektiğidir. Yeryüzü gerçekliğine, yapay idari sınır gerçekliğine, insan yaşam ve hareketlilik gerçekliğine uygun olmayan piksel tabanlı alan veri yapısındaki kırmızı bölgeler yaygınlaştıkça aslında yurttaşların evlerinden çıkmamasını göstermektedir. Aksi takdirde ev-iş, ev-alışveriş vb. yaşam fonksiyonları arasında hareket ettikçe yurttaş bulaş riskine maruz kalacak, bulaş olunca da bunu eve, işe veya alışveriş mekanına ya da ulaşım aracındaki diğer yurttaşlara bulaştırabilecektir. Başka bir ifadeyle 'Hayat Eve Sığar' uygulamasında kullanılan kartografik gösterimle verilmek istenen mesajın yurttaşlar tarafından gerçek hayatta kullanılabilirliği ve gösterimi yapılan verinin anlamlılık düzeyi düşüktür. Aslında bu haritada ortaya çıkan bilgi yurttaşa değil merkezi hükümete yöneliktir ve şunu demek istemektedir: "Gelinen noktada alınan tedbirler yetersiz kalmıştır ve tam kapanma gerekmektedir."

'Hayat Eve Sığar' uygulamasında kullanılan kartografik gösterime dayanak oluşturan mekansal veri kümesinin nasıl ve hangi yöntemle üretildiği bilgisi bugüne kadar paylaşılmamıştır. Dolayısıyla üretimindeki çözünürlüğü de bilinmemektedir. Eğer sözü edilen mekansal veri gerçek zamanlı olarak bir web servisi üzerinden paylaşılsaydı mekansal bilgi sektörü pandemiyle mücadelede çok daha etkin tematik haritalar üretebilirdi.

Türkiye'de kamu açısından tüm verinin, veri analitiğinin, büyük verinin, yapay zekanın, e-devlet'in beyni olarak kabul edilebilecek olan Dijital Dönüşüm Ofisi'nin pandemiye ilişkin üretip yayınlamış olduğu harita görüntüsü aşağıdaki şekilde verilmektedir. Görselleştirme panelinin altında şöyle bir ifade bulunmaktadır: "Sitede gösterilen veriler internet üzerinde

açık kaynaklı olarak yayınlanan verilerdir.” Dünyanın geneline ilişkin pandemi verisinin açık kaynaklardan elde edilmesi olağandır. Peki Türkiye’deki durum? Türkiye’de kamu verisi denildiğinde ilk akla gelen kurum olan Dijital Dönüşüm Ofisi, Türkiye’deki pandeminin güncel durumuna ilişkin veri kümesini açık kaynaklardan mı takip etmektedir? Neden Mekansal Veri Altyapısı’ndan temin edememekte veya daha yüksek çözünürlüklü biçimde Sağlık Bakanlığı’ndan doğrudan temin edememektedir?

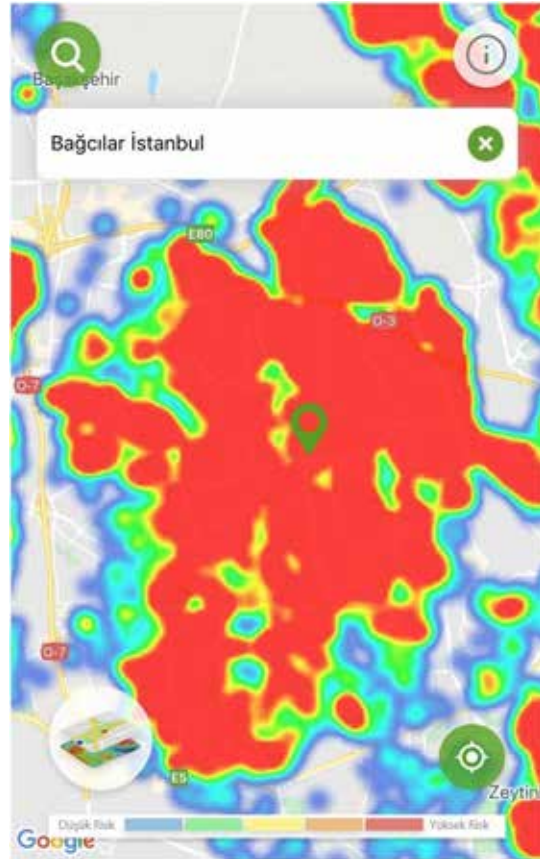
Dijital Dönüşüm Ofisi’nin ilgili haritasındaki kartografik gösterim tekniği ne yazık ki bir kamu kurumuna özellikle veri üzerine çalışan bir kamu kurumuna hiç yakışmamaktadır. Haritayla yakınlaştırma/uzaklaştırma şeklinde etkileşime geçildiğinde ülkeler üzerinde salgına ilişkin bilgilendirme için kullanılan daire şeklindeki işaretler temel haritadan bağımsız biçimde boyut değiştirerek anlamsızlaşmakta ve aşağıdaki şekilde görüldüğü üzere kaotik bir ortam oluşmaktadır.

Dijital Dönüşüm Ofisi’nin ilgili görselleştirme panelinde kullandığı temel harita Harita Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen Atlas uygulaması olduğu, diğer taraftan ‘Hayat Eve Sığar’ uygulamasında Google Maps uygulaması kullanıldığı görülmektedir. Bu durum da Türkiye Ulusal Mekansal Veri Altyapısı’na ilişkin üzerinde durulması gereken diğer bir konu başlığıdır.

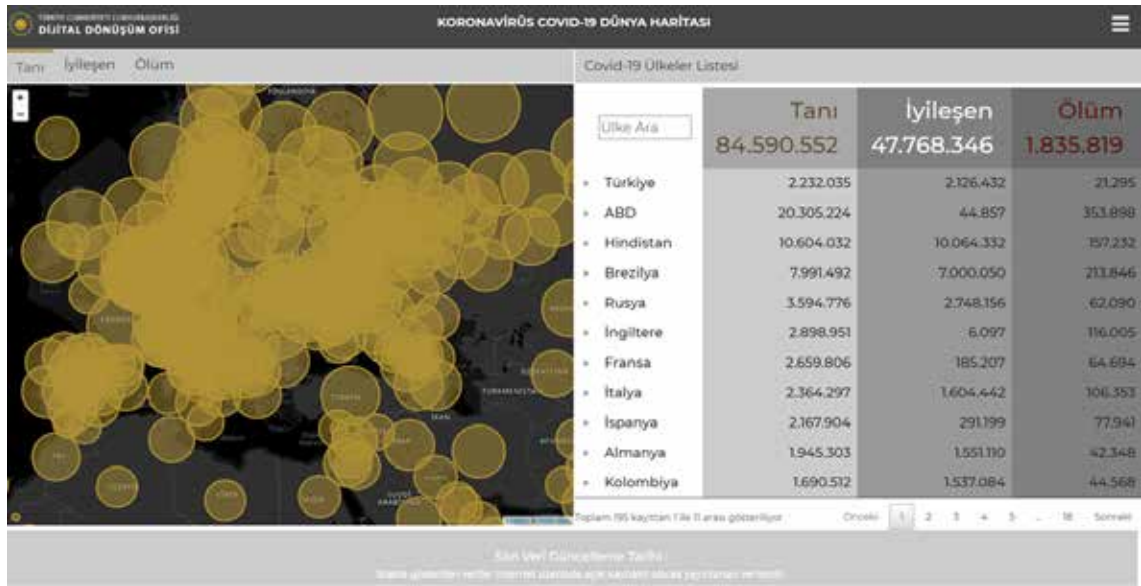
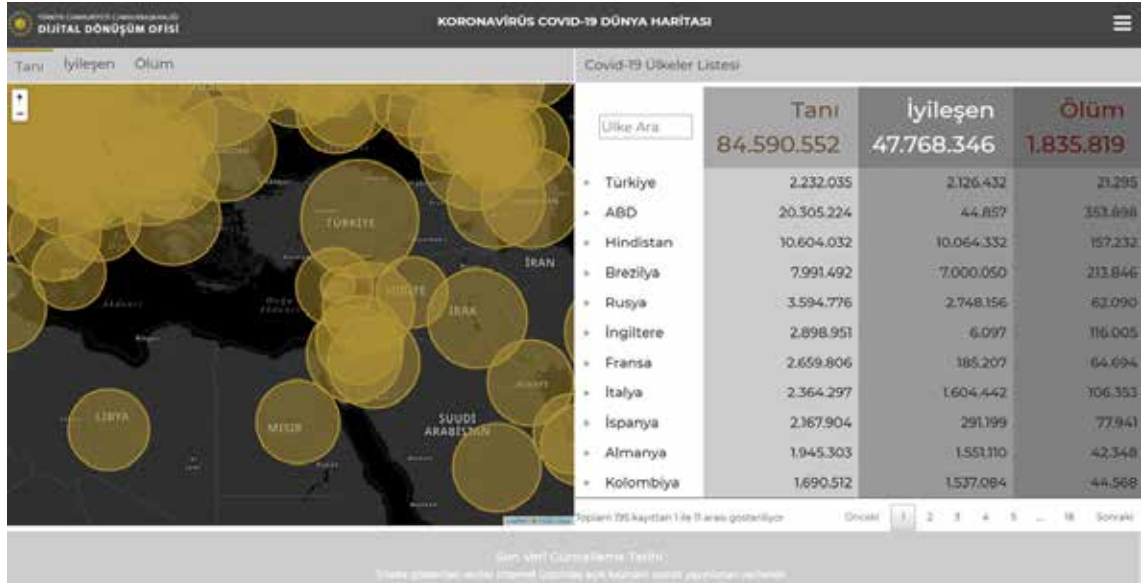
Mekansal verinin görselleştirilmesi kavramından yalnız kartografik görselleştirmenin anlaşılması doğru olmayabilir. Görselleştirme panellerinde olduğu gibi harita yanında grafikler ve tablolar kullanılabilir. Örneğin dünyadaki ülkelerin her birinde ne kadar COVID-19 hastalığı görüldüğü bilgisini harita üzerinde göstermek çok anlamlı olmayabilir, bunun yerine tablo ve/veya grafik ile sunmak daha kullanışlı olabilir. Hâlbuki birim alana düşen, nüfus sayısına göre oranlanmış COVID-19 vaka sayısı verisinin harita üzerinde uygun görselleştirme tekniği ile gösterimi kullanıcılar için daha açık ve anlamlı olacaktır. Diğer bir ifadeyle yalnız mutlak verinin farklı büyüklükteki coğrafi

alanlarla eşleştirilmiş biçimde gösterimi yerine, alanların (veya nüfusun) karşılaştırmasına olanak veren oransal yaklaşımlar, normalleştirilmiş değerler ve buna uygun görselleştirme teknikleri kullanılabilir.

Isı haritası yöntemi tek görselleştirme tekniği değildir. Harita üreticisi; üretimde kullanacağı verinin türüne, niteliğine, amacına bağlı olarak bir görselleştirme tekniği belirlemelidir. Örneğin COVID-19 vaka sayıları, vefat sayısı vb. veri türü için oransal yaklaşım kullanılarak choropleth haritalar üretilebilir. Choropleth haritalarda (graduated maps) belirli renklerin farklı tonları gradyanları verideki belirli aralıklardaki değişimi gösterecek şekilde kullanılabilir. Renk tonlarının oransal değişimi göstermesine benzer olarak harita üzerinde kullanılacak işaretler de oransal olarak kullanılabilir (graduated symbols). Diğer bir yaklaşımda farklı görselleştirme tekniklerinin birlikte kullanımı olabilir.

Şekil 1: HayatEveSığar uygulamasındaki haritadan bir görüntü

Şekil 2: Dijital Dönüşüm Ofisi COVID-19 Hastalığı Durum Haritası

Dijital Temas Takip Uygulamalarında Konum ve Yakınlık Bilgisi Üretimi

'Digital Contact Tracking' uygulamalarında GNSS teknolojisi temelli konum belirleme teknikleri kullanılırken 'Digital Contact Tracking' uygulamalarında genellikle bir iletişim teknolojisi olan Bluetooth (Bluetooth Low Energy, BLE) kullanılmaktadır. Hem GNSS alıcısı hem de BLE sensörü akıllı telefonlarda bulunduğu için Dijital Temas Uygulamalarında her ikisi de kullanılabilir. Eğer özel-

likle Çin'de uygulanmakta olduğu gibi temas izleme akıllı telefonda akıllı şehir kavramına genişletilecekse şehirdeki gözetim kameraları gibi birçok farklı sensörde dijital temas izleme uygulamaları ile bütünleştirilebilir. Böylece kent içerisinde yoğunluk izlenmesi ve yönetimi gerçekleştirilebilir. Tabii hem GNSS hem de BLE teknolojisi ile konum ve uzaklık belirleme işlevi teorik olarak mümkün olsa da her iki teknolojinin geliştirilme amacı insanların hareketliliğinin mekansal modellenmesi olmaması ve uygulamada farklı sorunlara

sahip olmaları nedeniyle üzerinde çalışılması ve uygulama yönünde geliştirmelerin yapılması gereken bir konudur.

Özellikle kent içindeki yapılaşmadan dolayı sinyal kalitesi bozulan ve dolayısıyla konum bilgisi kalitesi bozulan GNSS tekniğinde mutlak konum belirleme yöntemiyle insanlar arasındaki fiziksel mesafe belirleme nasıl gerçekleştirilebilir? Kent içinde yaklaşık 10 metre dolayında olan GNSS tekniğiyle mutlak konum belirleme doğruluğu nasıl artırılabilir?

Bilindiği üzere uydu jeodezi literatüründe bu durum için iki ana yöntem bulunmaktadır. Bunlardan ilki bir mutlak konum belirleme yöntemi olan ‘Gerçek Zamanlı Hassas Konum Belirleme (Real-Time Precise Point Positioning, PPP-RTK)’ tekniğidir. İkincisi ise göreceli konum belirleme yöntemi olan ‘Ağ Tabanlı Gerçek Zamanlı Kinematik (Network-based Real-Time Kinematic, NRTK)’ tekniğidir. PPP-RTK tekniğinde uydu yörünge, uydu saat, sinyal kayıklıkları ve atmosfer kaynaklı sinyal gecikme bilgilerinin bir web servisi üzerinden alınması gerekmektedir. Bu durumda kullanıcının telefonu ya sürekli olarak internete bağlı olmalı ya da günün bir anında örneğin gece yarısı bu bilgiler indirilerek gerçek zamanlı olmayan bir değerlendirme yapılmalı. NRTK tekniği ülke genelinde TUSAGA-Aktif (CORS-TR) sistemi üzerinden, İstanbul özelinde İSKİ-UKBS üzerinden kullanılabilir. Bu teknikte de ağ sistemi üzerinden gelen GNSS sinyal düzeltmeleri internet veya GSM sağlayıcıları üzerinden kullanıcılara ulaştırılmalıdır. Hem PPP-RTK hem de NRTK tekniğinde desimetre altında bir konum doğruluğu sağlanabilmektedir. Ancak yukarıda ifade edildiği gibi sistemlerin bu tür kullanımı teorik olarak mümkün olsa da uygulamada daha farklı sorunlar bulunmaktadır.

IEEE 802.15 standardı olan BLE sinyali ile konum belirleme gerçekleştirilmemektedir. Asıl amacı iki cihaz arasındaki iletişimi, veri transferini gerçekleştirmek olan BLE ile uzaklık/yakınlık bilgisi türetilenmektedir. Özellikle Kapalı Alan Konum Belirlemede etkin olarak kullanılan bu teknoloji akıllı telefonlardaki BLE modülü ile Dijital Temas İzleme uygulamalarında kullanılmaya başlanmış ve de

facto standart olarak yerini almıştır. BLE ile uzaklık/yakınlık bilgisi üretimi farklı teknik yaklaşımlarla gerçekleştirilebilmektedir. Özellikle Dijital Temas İzleme uygulamalarında kullanılan teknik ‘Alınan Sinyal Gücü Göstergesi (Received Signal Strength Index, RSSI)’nin kullanılmasıdır. GNSS tekniğine benzer olarak BLE teknolojisi de teorik olarak iki bluetooth modülü arasındaki fiziksel uzaklık bilgisini sağlayabilmekte ancak uygulamada farklı sorunlara neden olmaktadır.

Sözü edilen her iki tekniğin kendine göre avantajları ve dezavantajları olduğu için birlikte kullanılmaya çalışılmaktadır. Kent içinde bu teknolojileri akıllı telefonlar üzerinden kullanabilmek için Harita/Geomatik mühendisliği disiplini ve diğer disiplinler birlikte çözümler ve ürünler geliştirmeleri gerekmektedir.

Peki Mekansal Bilgi Sektörü Covid-19 Sonrasındaki Değişimlere Ne Kadar Hazır?

1. Kentten kırsala doğru olan göç artacak mı? Kent ve kırdaki arazi düzenlemeleri ve gayrimenkul sektörü bundan nasıl etkilenecektir?
2. Artan nüfus kıt arazi kaynağı nedeniyle kentte arazi kullanımında nasıl karma kullanım yöntemleri ve davranışları ortaya çıkacaktır? Buna karşılık nasıl arazi politikası ve yasal düzenlemeler oluşturulacaktır?
3. ...■

Covid-19 Pandemisinde En Etkili Yol: Aşı

Emine Akalın*

Dünya Sağlık Örgütü tarafından koronavirüs hastalığı 2019 olarak tanımlanan COVID-19 (Türkçe Kovid-19) ismi, hastalığın İngilizce ismi olan COrona, Virüs ve Disease kelimelerinin kısaltılması ve hastalığın ortaya çıktığı 2019 yılına atfen oluşturulmuş ve resmi kısaltma olarak kabul edilmiştir. Bu kısaltmada amaç özel bir ülke, konum, hayvan veya insan grubuna atıf yapmayarak damgalanmayı önlemektir.

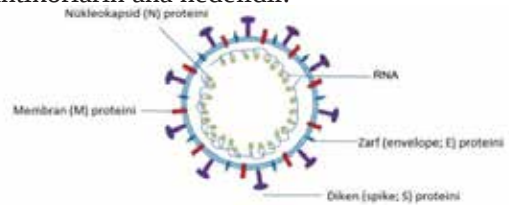
Hastalığın etkeni olan SARS-CoV-2 virüsü, koronavirüs ailesinden olup bu aileden daha önce, MERS-CoV ve SARS-CoV dahil olmak üzere altı farklı insan koronavirüsü (HCoV) tanımlanmıştır.² 1930'ların başlarında evcilleştirilmiş tavuklarda hafif solunum yolu enfeksiyonuna neden olan bir patojen olarak keşfedilen koronavirüsler, ilk olarak 1965'te insanlardan (HCoV-229E) izole edilmiştir.⁹ 2003 yılındaki Şiddetli Akut Solunum Virüsü salgını (SARS) enfeksiyonundan önce, koronavirüslerin geçmişte hafif solunum yolu enfeksiyonlarına neden olduğu bilinmekteydi. Binlerce insanın ölümüyle sonuçlanan SARS hastalığının ortaya çıkışından sonra da dikkatleri üzerine çekmiştir. SARS-CoV ve MERS-CoV, sırasıyla % 9 (2002 ve 2003 boyunca) ve % 35.4 (Aralık 2016'ya kadar) ölüm oranlarıyla farklı ülkelerde salgına neden olan en ölümcül viral korona salgınları olarak bildirilmiştir.¹

Koronavirüsler (CoV), genetik bilginin kopyalanmasından sorumlu olan, hataya açık RdRp nedeniyle yüksek bir mutasyon oranına sahip virüslerdir.³ Ek olarak, CoV'de sıklıkla homolog rekombinasyonlar meydana gelmektedir.⁴ Bu özellikler, doğada büyük bir CoV

çeşitliliğine ve bu virüslerin çok sayıda türe bulaşmasına neden olmaktadır. SARS-CoV-2, birkaç yarasalı koronavirüs ile aynı alt cins içerisinde yer almakla birlikte farklı alt sınıfta yer alan bir Betakoronavirüs türüdür.¹⁴

SARS-CoV-2 virüsü, tek zincirli RNA'ya sahip olup, genetik materyal bir kılıf (zarf) içinde korunmaktadır. Yaklaşık 26-32 kb uzunluğundaki tek zincirli RNA'sıyla en büyük RNA genomuna sahip virüslerden biridir.

Koronavirüs genomları; kılıfı oluşturan E (zarf proteini), olgun virüs partikülünün oluşumu (assembly) ve immünolojik reaksiyon oluşturma yeteneğini sağlayan M (membran proteini), viral genomun paketlenmesinde görevli N (nükleokapsid proteini) ve virüsün hücreye girişi ve hücre yüzey reseptörlerine bağlanmasından sorumlu S (spike proteini) 4 yapısal proteini kodlar. S glikoproteini koruyucu bağışıklıkla ilişkilendirilen nötralizan antikorların ana hedefidir.¹⁴

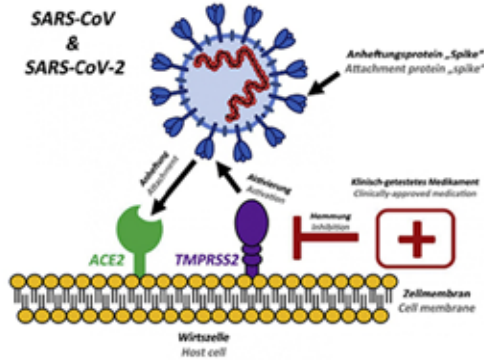

Virüsün Etki Mekanizması

SARS-CoV-2 virüsü, konak hücre yüzeyindeki ACE-2 (angiotensin converting enzyme-2) proteinine S glikoproteinleriyle tutunur ve yardımcı hücre (transmembran serin proteaz-TMPRSS2) aracılığıyla hücre içine girer. Bu süreci, RNA dizisinin kopyalanması (transkripsiyon) ve yapısal olmayan polipeptid-pro-

*İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

tein sentez süreci (translasyon) takip ederek virüsün konak hücrede çoğalması, hücre dışına atılması, yayılması ve enfeksiyon gücünü artırması izler.⁷

Hücre dışına atılan virüs, antijen sunucu hücreler tarafından alınır ve bu virüsün peptitleri o hücreler üzerinde eksprese edilir. Bir şekilde etiketleme denilebilecek bu süreçten sonra bu moleküller yardımcı T hücreler tarafından tanınır. Yardımcı T hücreleri değişerek B hücreleri ve sitotoksik T hücrelerini meydana getirir, B hücreleri aracılığı ile antikor oluşturulurken, Sitotoksik T hücreleri de virüsü öldürür. Oluşan B hücrelerinden bir kısmı antikor olarak, bazıları hafıza hücrelerine farklılaşır bir sonraki enfeksiyona daha hızlı cevap verilmesini sağlarlar.⁵

Aynı mekanizma aşılarda geliştirilmesinde ve etkinliğinin açıklanmasında kullanılmaktadır.

ACE-2 kalp, akciğer, böbrekler ve gastrointestinal sistemde (GİS) yer alan bir membran proteindir. Virüsün hedef hücreleri ve ACE-2 reseptörünün dokulardaki dağılımı COVID-19 hastalarında görülen klinik tabloları (üst ve alt solunum yolu tutulumu, ishal vb.) açıklamaktadır.

Bağışıklık Sistemi ve Aşı

İmmün sistem (bağışıklık sistemi), başta enfeksiyon hastalıkları olmak üzere farklı hastalıklara karşı vücudun gösterdiği direnci belirten immünite (bağışıklık) sağlayan molekül, hücre ve dokular topluluğudur. Bu sistemin gösterdiği koordine reaksiyona da immün ya-

nıt (bağışık yanıt) denir.

İmmün sistemin görevi vücuda yabancı olan molekülleri (antijen) tanımak ve onları yok etmektir

Doğuştan/Doğal Bağışıklık (Native/Innate Immunity)

Enfeksiyon etkenlerine karşı ilk yanıtı oluşturan, doğuştan itibaren var olan, etkenle karşılaştıktan sonra kısa sürede aktive olan mekanizmadır. Edinsel bağışık yanıt (hücresel/salgısal) mekanizmalarının uyarılmasını sağlar. Hafızası yoktur, her karşılaşmada aynı cevabı sergiler.

Edinsel/Kazanılmış Bağışıklık (Adaptive Immunity)

Mikroorganizmalara özgü moleküller ve diğer yabancı antijenlere karşı ortaya çıkan, geç (günler içerisinde) ve yavaş başlayan, ancak etkene özgü ve güçlü bir bağışık yanıtı ortaya çıkmasını sağlayan mekanizmaları tanımlar. Edinsel bağışık yanıtın ortaya çıkmasından sorumlu olan hücreler lenfositlerdir. Hafızası vardır, tekrarlayan karşılaşmalarda daha hızlı ve etkili bir bağışık yanıt ortaya çıkar.

Edinsel bağışıklık yanıtı iki mekanizma ile olur;

Hümmoral (Salgısal) Bağışık Yanıt

B-lenfositler tarafından hücre dışında bulunan mikroorganizmalara karşı antikorlar kullanılarak yapılan savunma sistemidir. Antikorlar vücut sıvılarında serbest olarak dolaşır ve virüslerin antijenine tutunup hücreyi enfekte etmelerini engeller.

Hümmesel Bağışık Yanıt

Hümmesel bağışıklık virüsler tarafından enfekte edilmiş hücrelerin veya tümör hücrelerinin yok edilmesinden sorumludur. Bu bağışıklıkta

T hücreleri görev alır ve T hücreleri, sitotoksik (öldürücü) T hücreleri ve yardımcı (helper) T hücreleri olarak ikiye ayrılırlar. Sitotoksik T hücreleri, yüzeylerinde bulunan özel reseptörler sayesinde normalde bulunmaması gereken antijenleri tanır ve antijeni bulunduran hücrenin ölümüne yol açan bazı mekanizmaları aktifleştirirler.

T hücreleri vasıtasıyla oluşan sitokin üretimi kontrolden çıkar ve aşırı sitokin üretimi ile sonuçlanırsa, “sitokin fırtınası” olarak bilinen durum ortaya çıkmaktadır.

Edinsel bağışıkta milyonlarca farklı antijeni birbirinden ayrılabilir. İmmün sistem elemanları içerisinde antijene özgü reseptör taşıyan tek hücre lenfositlerdir. Hafızası ile aynı antijen ile tekrar karşılaştığında daha kısa sürede, daha şiddetli ve daha etkili bir yanıt ortaya çıkartır. Bu özellik, “aşı”ların ortaya çıkmasında önemlidir.

Edinsel Bağışık Yanıt Aşamaları

Antijenin tanınması, lenfositlerin aktive olması (klonal genişleme),

Antijenin yok etme (efektör lenfositler, antikorlar, sitokinler, doğal bağışık yanıt elemanları ile birlikte),

İmmün yanıtın azalması (etkenin yok edilmesi ile efektör hücrelerin çoğu ölür, kalan hücreler “hafıza hücreleri”ni oluşturur) ve hafıza geliştirme (hafıza lenfositleri, vücutta antijen olmamasına rağmen aylar/yıllarca, hatta ömür boyu dinlenme fazında bekler ve aynı antijen ile tekrar karşılaşma sonrasında hızla bağışık yanıt (sekonder immün yanıt) oluşturur.

Vücuda virüs girdiği zaman öncelikli olarak doğuştan gelen immün sistemi tepki verir, yetersiz olduğunda ise daha hedefe yönelik ve doğrudan etkili edinsel bağışıklık devreye girer.

SARS grubu virüslerde daha önce yapılan çalışmalarda her iki edinsel bağışıklık yanıtın, humoral ve hücrenel, koruyucu olabileceği gösterilmiştir. Söz konusu yapısal viral prote-

inler arasında da en baskın ve uzun ömürlü T hücre yanıtının S ve N proteinlerine karşı geliştiği belirlenmiştir.¹

Aşı Yaklaşımları

Aşı çalışmalarında en çok kullanılan yöntem, S proteininin yaratacağı bağışıklık yanıtı üzerinden yapılan çalışmalardır. Bağışıklık yanıtları viral partikülleri tanıyan ve bazen de inaktive eden antikor gelişimi ile, enfekte hücreleri öldüren ya da T hücreleri aracılığı ile antikor üretimi yapan gibi farklı bağışıklık yanıtları üzerinden çalışmalar planlanmıştır.

COVID-19 enfeksiyonuna karşı geliştirilen aşılar başlıca, canlı zayıflatılmış virüsler ve inaktive edilmiş virüsler, replike olmayan viral vektörler, nükleik asit teknolojileri (RNA ve DNA), peptidler ve rekombinant proteinler kullanılmaktadır. Özellikle “yeni nesil” tekniklerin kullanıldığı görülmektedir.

Aşı Çeşitleri¹³

Komple Viron Aşıları (Virüs İçeren Aşılar)

Bu grupta attenüe canlı aşılar ve inaktif aşılar yer alır. Canlı attenüe aşılar farklı şekillerde virülansı (virüsün patojenliği, hastalığa neden olma yeteneği) ortadan kaldırılmış virüs suşlarıyla hazırlanır. İnaktif aşılar ise öldürülmüş patojen suşlarla hazırlanır. Attenüe aşılar doğal enfeksiyona benzer hem humoral hem de hücrenel bağışıklık oluşur, ancak, mutasyona bağlı olarak aşı virüsünün yeniden virülans kazanma olasılığı, hazırlık sürecinin zorluğu ve çevreyi enfekte etme olasılığı gibi birçok nedenden tercih edilmez.

İnaktif aşılar, kullanımında güvenli olmalarının yanında doğrudan virüs ile hazırlanması ve virüsün epitopunu (antijenik belirleyici, bir antijenin antikora ve B hücrelerine bağlanan kısmı) doğal olarak bulundurması açısından avantajlıdır. Bağışıklık süresinin kısa olması, 2 aşılama (prime-booster) gerektirmesi ve muhtemel maliyetinin yüksek olması ise dezavantajlardır.

Viral Vektör Aşıları

İnsanda çoğalmayan adenovirüs vektörüne SARS-CoV-2 spike (S) protein sekansının eklendiği aşılarda, daha uzun süreli stabil kalma, güçlü immün yanıt oluşturabilme ve güvenli olma gibi özellikleri olabilir. En çok beklenen dezavantajları, SARS-CoV-2 S proteininden çok vektör (adenovirüs) proteinlerine karşı immün yanıtın daha güçlü olma olasılığı, vektör virüse karşı alerji, ya da daha önce adenovirüs antikorlarını taşıyor olmasına bağlı olarak, kolaylıkla vektör adenovirüsün immün eliminasyona uğrayabilme olasılığıdır.

Subünit Aşılar

Viral patojenin sadece antijenik kısmının verildiği aşılardır. Burada optimizasyonun ve üretim aşamalarının hızlı olması bir avantajdır. Ayrıca sadece antijen proteinleri içerdiklerinden immün sisteme daha kolay iletilir ve immün yanıt doğrudan uyarılabilir. Canlı virüs içermediği için etkenin yeniden virülans kazanma riski de yoktur. Bu sayede immün supresif hastalarda kullanılabilir ve görece uzun süreli bağışıklık oluşturabilirler. Subunit aşılar genel olarak adjuvant ilavesiyle kullanılır ve ağırlıklı olarak hümorale immün yanıtı uyarırlar. Ancak adjuvant kullanımının artışına bağlı olarak istenmeyen etkilerin sıklığında artış yaşanabilir.

Daha önce de bu tür aşıların ruhsatlanmış olması, COVID-19 aşıları için de kullanılabilirliğini göstermektedir.

mRNA (Ribonükleik Asit) Aşıları

İmmünojenik epitop olarak virüsün spesifik RNA proteinleri seçilir. Bu kategorideki aşılar antijen manipülasyonunda kolaylık sağlamaktadır. Bu tip aşıların geliştirilmesinde de genel olarak S proteinini kodlayan gen bölgeleri temel alınır. Doğrudan virüs kullanılmadığı için üretim ve hazırlama aşamaları daha güvenli ve kolaydır. Ancak aşının hazırlanmasında RNA'nın bozulmasını önleyici ve lipozom (bir çeşit lipid kapsül) içinde enkapsülasyon

işlemleri için farklı teknolojiler geliştirmek gerekmektedir. Şu anda en önemli problem, çok düşük sıcaklıklarda saklama zorunluluğudur.

Her ne kadar nükleik asit aşıları grip virüsüne karşı hayvan deneyleri yapılmış olsa da şu ana kadar ruhsatlanmış aşı bulunmamaktadır.

Bitki Tabanlı Aşı Teknolojileri

Bitkilere değişik mikroorganizma genlerinin yerleştirilerek çoğaltılarak, bitkinin biyoreaktörler olarak kullanılması sonucu, kompleks proteinlerin (multimerik veya glikozillenmiş) sentezinin sağlanması esasına dayanır. Ayrıca antijenin saflaştırılmasına gerek olmadığından daha ucuzdur.

SARS-CoV-2 için kullanılacak bitki tabanlı aşılar; multiepitopik aşı, immüno-kompleks aşısı ve elastin benzeri polipeptid füzyon yöntemiyle geliştirilen aşı örnek verilebilir.

Bitki tabanlı rekombinant protein ekspresyonu ile SARS-CoV-1 ve MERS de kullanılacak aşı çalışmaları bulunmaktadır. Ancak hayvan deneylerine kadar ulaşabilmiş çalışmalar değildir. Farelerin transgenik domates ile oral yolla immünize edilmelerinin ardından spesifik SARS-CoV-1 IgA ve IgG antikorları saptanmıştır.

Farklı Enfeksiyonlarda Kullanılan Aşıların Olası COVID-19 Enfeksiyonundaki Etkileri

Tüberküloz aşısı olarak kullanılan BCG (Bacillus Calmette Guerin) aşısının SARS-CoV-2'ye karşı olası koruyucu etkileri grip aşısından sonra en çok konuşulan konulardan biridir. Burada etkili olabileceği hipotezini destekleyen nedenler, solunum enfeksiyonlarında geniş koruma sağladığı bilinmesi, farklı ülkelerde farklı aşı stratejileri ile bağlantılı olabileceği düşünülen COVID-19 enfeksiyonunun ülkeler arasında farklı seyretmesi, BCG aşısının çocukluk döneminde uygulanması ve beklenen immün yanıtın ortalama 20 yıl sürmesi ile çocuk ve gençlerde COVID-19 vakalarının çok az görülmesi gibi

dayanaklardır. Ancak SARS-CoV-2'nin bağlandığı ACE2 molekülünün miktarının ileri yaşlardaki kişilerde daha fazla olması ve buna bağlı olarak hastalığı daha ağır geçirmeleri BCG aşısı ile ilgili hipoteze ters bir bakış açısını yansıtmaktadır. BCG aşısı ile IL-1 , TNF ve IL-6 gibi sitokinlerin arttığı bilinmektedir. Makrofajların uyarılması sonucunda sitokin üretimi artmaktadır. BCG aşılama doğal bağışıklık üzerinde de uzun süren değişikliğe yol açmaktadır. Buna eğitilmiş bağışıklık denir. Bu şekilde tüberküloz aşısının kemik iliğindeki doğal katil hücreleri ya da monosit miktarını artırarak epigenetik olarak etki gösterdiği düşünülmektedir.

Her ne kadar grip ve COVID-19 farklı virüs kaynaklı enfeksiyonlar olsa da, grip aşısı olanların COVID-19'u daha hafif şekilde atlattığı ve hastaneye yatırılma risklerinin daha düşük olduğu belirtilmektedir.⁶

Aşı Geliştirme ve Karşılaşılabilecek Problemler

Aşı ve ilaç geliştirme araştırmalarında benzer süreçler işlemektedir. Ancak aşının sağlıklı kişilere verilmesi ve etkinliğini gösteren parametrelerin çok daha kolay ölçülebilmesi gibi farklılıkları bulunmaktadır.¹¹

İn vitro ve İn vivo Laboratuvar Çalışmaları: Temel çalışmalardır. COVID-19 enfeksiyonunda çok hızlı gerçekleştirilmiştir.

Faz 0 Preklinik Çalışmaları: Geliştirilen ilacın/aşının deney hayvanlarında ya da insanlarda mikrod dozlar halinde uygulanarak etkene verilen cevap araştırılır. Burada hayvan challenge çalışmaları da yapılır.

Faz 1 Çalışmaları: İlacın/aşının farmakokinetik özellikleri, toksisitesi, biyoyararlanımı, farmakolojik etkileri, az sayıda sağlıklı gönüllüde araştırılır. Bu fazın ana amacı güvenilirdir. Aşının bu aşamada hızlı sonuç alma ve bağışıklık parametrelerini erken değerlendirme fırsatı verdiği için ilaca göre avantajları vardır.

Faz 2 Çalışmaları: İlacın/aşının etkili doz sınırları, klinik etkinliği, biyolojik aktivitesi, yarar ve güvenilirliği az sayıdaki hastada araştırılır. Bu aşamada optimum doz ve doz aralıkları hesaplanır. Bu fazın ana amacı etkinlik ve güvenilirdir. Aşıda hasta olma olasılığı olan kişilerde (yaş ve fiziksel sağlık göz önüne alınarak) yapılan güvenlilik çalışmaları şeklindedir.

Faz 3 Çalışmaları: Birinci ve ikinci aşamayı geçen ilaç/aşılar daha geniş bir popülasyonda denenir ve plasebo kontrollü çalışmalarla güvenilirdir, karşılaştırmalı çalışmalarla etkinliği araştırılır. Fazın ana amacı etkinliğin kanıtlanması ve yan etkilerin izlenmesidir. Şu anda verilen "Erken Kullanım Onayı" yapılan Faz 3 çalışmalarındaki sonuçların ara değerlendirmesi sonucu alınmıştır. Yeterinde güvenli olduğuna dair veri elde edildiğinden Faz 3 tamamlanmadan kullanılmasında büyük toplum yararı görüldüğü için ön izin verilmiştir.

Faz 4 Çalışmaları: İlk 3 aşamayı geçen ilaç/aşılar ruhsat alır ve pazara verilir. İlaç/aşı pazara verildikten sonra yapılan her türlü çalışma 4. faza aittir. Aşıda bu fazdaki sonuçlar özellikle bize pandemiyi yenilmesinde çok daha sağlıklı verileri verecektir¹¹.

Ruhsat alındıktan sonra aşı çalışmaları etkinliklerin karşılaştırılması veya challenge çalışmaları denilen, aşı yaptıktan sonra virüsü bulaştırmak şeklinde özetlenebilecek çalışmalar şeklinde olabilir.

Normal ilaç araştırmalarında çok uzun sürelerle ifade edilecek bu çalışmalar, COVID-19 pandemisinde çok kısa bir zamanda tamamlanmış ve şu anda birçok ilaç ve aşıdan bahsedilir duruma gelmiştir. Özellikle virüse özgü aşı ilaca göre çok daha ileri aşamalar kaydetmiştir. Şu ana kadar 7 aşı erken kullanım izni, 3 aşıya tam kullanım izni verilmiş, 1 aşı klinik denemelerden sonra durdurulmuştur. Faz 3 aşamasında 20 aşı bulunmaktadır. (<https://www.nytimes.com/interactive/2020/science/coronavirus-vaccine-tracker.html> , 2 Ocak 2021).

Aşı çalışmalarında, virüsün olabilecek mutasyona bağlı olarak değişme olasılığı en büyük problem olarak görülmektedir. Böylece virüsün aşının sağladığı bağışıklıktan kaçabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle genellikle aşı antijeni seçiminde sahada baskın olarak görülen alt tipler de hesaba katılır.

Antijen seçiminde tam bir virion (olgun virüs partikülleri), tüm S proteini ya da S proteininin bir bölgesinin kullanıldığı aday aşuların birbirlerine karşı olası üstünlükleri tam olarak bilinmemektedir. Bunun cevabı da ancak ileri araştırmalarda ortaya çıkabilecektir.

Aşuların tek veya çift doz vurulması oluşturdukları bağışıklık yanıt ve antikor miktarı ile ilgilidir. Örneğin inaktif aşılarda ikinci doz ile istenen yanıt sağlanırken, bazı viral vektör aşularında tek doz yeterli gelmektedir. Ancak sadece antikor düzeyleri değil, COVID-19 enfeksiyonunda hücresel bağışıklık da önemlidir.

Aşuların güvenilirlikleri ve etkinlikleri her ülkenin sağlık otoriteleri tarafından kontrol edildikten sonra ruhsatlanarak kullanıma sunulmaktadır. ABD’de FDA, Avrupa’da EMA, İngiltere’de İlaç ve Sağlık Ürünleri Düzenleme Kurumu (MHRA) bu onayı veren kurumlardır. Türkiye’de de TİTCK (Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu) bu konudaki yetkili kurumdur. Onay verilmeden önce diğer tüm ilaç, aşı, kozmetik, tıbbi cihaz gibi ürünlerde yapıldığı gibi, gerekli tüm kontroller yapılmaktadır, bunun için kendi laboratuvarları dışında akredite laboratuvarlar da kullanılmaktadır. Değerlendirmeler uzmanlar tarafından yapılmakta; sonuçta onay verilip verilmeyeceğine karar verilmektedir. Erken kullanım onayı da şu ana kadar bu onayı vermiş tüm ülkelerle benzer bir süreç izleyerek yapılmaktadır.

Ruhsat almış aşuların kullanım şekli ve saklanma koşulları dışında etkililiği ve güvenliliği açısından hiçbir farkları yoktur.

İnaktif aşı çok uzun süredir kullanılan ve etkililik olarak güvenli, ancak hazırlanması zor, rapel (pekiştirici) gerektiren, hazırlanması sırasında virüs kullanıldığı için çevre-

sel risk olan aşılardır. Viral vektör aşılarda özgün bir bağışık yanıt vardır, hastalık yapıcı özellik yoktur, ancak kullanılan vektöre karşı önceden bir immün yanıt oluşmuş olabilir, konak genoma virüsün entegrasyonu olabilir. mRNA aşuları da daha önce kanserde kullanılmış ancak viral enfeksiyonda ilk defa kullanılmaktadır. Hazırlanması kolaydır, özellikle mutasyona uğramış virüse karşı aşı çok daha hızlı hazırlanabilir. Endişelerin aksine insan DNA’sına bir entegrasyon mümkün gözükmemektedir.

Dünya’da ve Türkiye’de Aşı Çalışmaları

46 Ülkede, hemen hemen tüm aşı çeşitleri ile aşı çalışmaları devam etmekte, bunlardan 73 aşı üzerinde 190 klinik çalışma sürdürülmekte (<https://covid19.trackvaccines.org>, 4 Ocak 2021), Klinik çalışmalarda Faz 1’de 44, Faz 2’de 19, Faz 3’de 20 aşı yer almakta. (<https://www.nytimes.com/interactive/2020/science/coronavirus-vaccine-tracker.html>, 4 Ocak 2021).

Öne çıkan aşılardan, Alman Biontech ve ABD’li Pfizer (etkinlik % 95) ve ABD-Moderna (etkinlik % 94.5) mRNA, İngiliz Oxford/Astra Zeneca (etkinlik % 90) ve Rusya Sputnik V (etkinlik % 92) viral vektör, Çin Sinovac/Coronavac (etkinlik % 97) ise inaktif aşı teknikleri ile hazırlanmış aşılardır. RNA aşuları (kansere dışında) ilk defa denenecek aşılardır. Bunlarda en büyük problem çok düşük derecelerde saklamak gerekliliği gibi gözükmemektedir.

ABD ve Avrupa’da aşı çalışmalarının hız kesmeden devam ettiği ve birçok ilacı da klinik aşamalarda hızla kullandıkları görülüyor. Türkiye de aşı çalışması yapan ülkelerden biri. Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) aday aşı listesinde, 8 Aralık 2020 tarihi itibarıyla Türkiye’den klinik öncesi (pre-klinik) aşamada olan 12 çalışma bulunuyor. 1 aşı (Erciyes Üniversitesi) Faz 1 çalışmalarına başlamış olduğu TÜBİTAK tarafından gerçekleştirilen “COVID-19 Türkiye Platformu Aşı ve İlaç Geliştirme” sanal toplantısında sunulmuştur (www.youtube.com/watch?v=TY21w6aVfU8).

İnaktif Aşı, Erciyes Üniversitesinde 5 Kasım'da alınan etik kurul izni ve Sağlık Bakanlığı'ndan alınan onayların ardından ilk dozu bir gönüllüye uygulanarak Faz 1 çalışmalarına başlandı. Koçak Farma (Preklinik), Selçuk Üniversitesi (Preklinik)

Zayıflatılmış Virüs, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi (Preklinik)

Adenovirüs, Ankara Üniversitesi (Preklinik)

Rekombinant protein, İzmir Biyotıp ve Genom Merkezi/9 Eylül Üniversitesi (Preklinik), klinik denemelerinin başlamasının 2021 yılında olacağı öngörülmüyor.

Protein Subünit, Boğaziçi Üniversitesi (Preklinik), Eylül 2021'de klinik aşamaya geçilmesi öngörülmüyor.

VLP (virüs benzeri partikül), Bezmialem Vakıf Üniversitesi (Preklinik), Orta Doğu Teknik Üniversitesi: (Preklinik tamamlandı, klinik sürece geçmesi bekleniyor)

DNA Aşısı, Ege Üniversitesi (Preklinik), Atatürk Üniversitesi (Preklinik)

mRNA Aşıları, Selçuk Üniversitesi (Preklinik)

Aşı kimlere öncelikli uygulanmalı; Sağlık çalışanları, diğer gerekli çalışanlar, yüksek riskli erişkinler, 65 yaş üstü. Bu da toplamın %20'ine denk gelmektedir. Bazı ülkelerde herkesi aşılama yoluna gidilmese de, her ülkede bazı kişilerin aşılama gerektirir.

Ancak dezavantajlı konumdaki ülkelerde aşılama yapabilmek için, Dünya Sağlık Örgütü COVAX oluşumunu organize etmiştir. Dünyanın orta ve düşük gelirli ülkelerinde yaşayan milyarlarca kişinin koronavirüse karşı aşılabilmesi amacıyla oluşturulan projede 2021 yılının sonuna kadar çoğu Afrika, Asya ve Latin Amerika'da bulunan orta ve düşük gelirli 91 ülkeye, en az 2 milyar doz aşı ulaştırılarak, hastalık karşısında en korumasız insanların yüzde 20'sinin aşılama hedeflen-

mektedir. COVAX projesine, DSÖ ile birlikte, hükümetler, ilaç şirketleri, yardım kuruluşları ve diğer bazı uluslararası örgütlerden oluşan ve küresel aşılama kampanyaları örgütleyen Gavi-co adlı ittifak öncülük etmektedir. Ancak burada da fon eksikliği, arz belirsizlikleri ve karmaşık sözleşmelerin yol açtığı bürokrasi gibi nedenlerle, amacına ulaşmasının zorluğu ifade edilmektedir. (<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55337783>).

Toplum Sağlığı Açısından Aşının Önemi

COVID-19 pandemisinde gelecekte ne olabilir diye düşünüldüğünde birkaç seçenek öngörmek mümkün olabilir. Virüsün mutasyona uğraması, ya kendiliğinden ortadan kalması veya öldürücülüğünün azalması. Şu ana kadar çok sayıda mutasyon meydana gelmiş gibi gözükmektedir. Bunlardan öne çıkan, son günlerde virüsün bulaşıcılığının arttığı şeklindedir. Ancak S proteinindeki mutasyon nedeniyle öngörülen bu değişimin henüz tam olarak kanıtlanmadığını belirtmek gerekir. Süre bağışıklığı sağlanması, ki bunun için nüfusun %60-70 arasında bir oranda (%67) hastalığı geçirmiş olması ve bağışıklık kazanması gerekmektedir. Ancak bunu doğal enfeksiyonla geçirmek demek şu andaki oranlara baktığımızda belki milyonlarca insanın ölmesi gibi bir olasılığı göstermektedir. Hastalığa spesifik etkin tedaviyi bulmak için yoğun bir şekilde çalışılmakla birlikte, henüz bir ilaç veya profilaktik yöntemler bulunamamıştır; Genetik tabanlı kişiselleştirilmiş tıp uygulamaları da çalışılmakta ancak onlardan da henüz bu enfeksiyona yönelik bir sonuç elde edilmemiştir. Bu durumda elimizdeki en iyi seçenek aşıdır.

Sonuç

COVID-19 enfeksiyonunu, neden olan SARS-CoV-2 virüsü veya aşı ya da tedavisi ile ilgili henüz bilmediğimiz çok şey olduğu ortadadır. Virüsün etkisi veya bağışıklığın oluşmasındaki mekanizmalar ile ilgili hala yeni bilgiler elde edilmektedir. Aşının koruyuculuğunun ne kadar süreceği ancak tahmin edilebilmekte veya aşıların birbirine karşı üstünlükleri

bilinmemektedir. Bütün bunlar COVID-19 hastalığı ile ilgili yapılması gereken çok şey olduğunu göstermektedir.

Nitekim pandemi ile ezberlerin dışında uygulamalarla da tanışılmıştır. Örneğin normal ilaç ve aşı araştırmalarında çok uzun sürelerle ifade edilecek çalışmalar, COVID-19 pandemisinde çok kısa bir zamanda tamamlanmış ve şu anda birçok ilaç ve aşidan bahsedilir duruma gelinmiştir.

Aşıların geliştirilme süreleri en kısa 4 yıl ile kuduz (1881-1885) en uzun 68 yıl ile menenjit (1906-1974) aşısına kadar farklılık göstermektedir. Aşı çalışmaları şu ana kadar bilinen aşı ve ilaç çalışmaları ile karşılaştırıldığında inanılmaz bir hızla gelişmiştir. 3 Ocak Çin'in virüsün genetik yapısını açıklamasından, Mart ortasına kadar geçen yaklaşık 2,5 aylık süreçte aşı geliştirilmiş ve ilk gönüllüye uygulanmıştır.

Bunun birçok nedeni vardır. Normal aşı çalışmalarındaki fazlar arasındaki arızıklık, COVID-19 aşı çalışmalarında belirli fazların birbirine paralel bir şekilde gerçekleşmesi şekline dönüşmüştür. Ayrıca birçok aşının daha önce bilinen hastalıklarda denenmiş aşılar olması da sürecin kısa olmasında etkili olmuş gibi gözükmektedir.

Elbette bilim alanındaki inanılmaz hızlı bilgi paylaşımı, özellikle Çin'in çok kısa sürede virüsün genetik yapısını tüm dünya ile paylaşması, DSÖ Solidarity (çok merkezli dayanışma) çalışmaları, çalışmaların çevrimsel araştırma (translational research) ve çevrimsel bilim (translational science) bilinciyle yapılması göz ardı edilmemelidir. Çevrimsel araştırmalar, temel araştırmalardan elde edilen sonuçların doğrudan kliniğe, klinikteki bulguların da aynı hızla temel araştırmaya yön vermesi şeklinde tanımlanan, çok disiplinli ve çok uzmanlıklı çalışma ağları oluşturan sistemlerdir. Çevrimsel bilim dendiğinde ise bu sürece toplumun yararını göz önüne alan, etik, toplumbilim, hukuk, ekonomi, eğitim, iletişim gibi başka alanların ikinci bir çevrim olarak eklenmesi anlaşılmaktadır.¹⁰

COVID-19 enfeksiyonunda, aşı geliştirme hızının hızlı olmasındaki bir başka etken, etkilenen popülasyonların büyüklüğü ve genellikle "Batı Dünyası" denilen bölgelerde görülmesidir. Yani aşırı geliştirme potansiyeli en fazla olan ülkelerin hastalanmasıdır. Aslında büyük ilaç şirketlerinin başlangıçta çok ilgi göstermediği bir alan olan aşı, talebin ve dolayısıyla kapitalin büyümesiyle bu firmaların ilgi alanına girmiştir. Esas geliştirme çalışmalarının küçük ve akademik şirketler ile kamuda olması daha sonra büyük ilaç firmaları ile ortaklık yapılması bu durumu çok net açıklamaktadır. İyi tarafından bakılabilirse, kapitalizmin bu alana yaptığı yatırımın sonucu olarak, zamanla şu anda yüksek olan aşı fiyatlarının da düşmesi mümkün olabilecektir.

Aşı çalışmalarında sağlık alanında yapılan çalışmaların çok hızlı, açık ve paylaşımcı gerçekleşmesine ve çözüm için en uygun alternatif olmasına karşın, bu gelişmelerin toplum bilimlerine yansması maalesef istenilen boyutta, nitelikte ve hızda olamamıştır. Konuyla ilgisiz kişilerin veya komplo teorisyenlerinin manipülasyonlarının yanında uzman fetişizmi, popülerlik hevesi, maddi veya siyasi kazanç beklentileri, hakem kontrolünden bile geçmemiş yayınları ilk önce sunma telaşı gibi birçok farklı etkenin körüklemesiyle inanılmaz bir bilgi kirliliği meydana gelmiştir. Sağlık alanında meydana gelen bilimsel bilginin, etik, hukuk, iletişim, ekonomi gibi sosyal alanlardaki kabul edilmiş kurallar kullanılarak oluşturulacak bir sistem içinde toplumsal kullanıma sunulması gerekmektedir. Ancak bu şekilde doğru bilgi aktarımı gerçekleşebilecektir. İronik olarak, aynı zamanda birçok doğru ve güncel bilgiyi de medyadan almaktayız. Özellikle sosyal medya en hızlı bilgi güncellemesinin olduğu alan, aynı zamanda büyük bir kitlesel güçtür. Öyle ki bu güç hükümetlerin karar alma süreçlerinde bile etkili olabilmektedir. Problem bunların toplum yararına nasıl kullanıldığı ve bilime yaklaşımı gibi gözükmektedir.

DSÖ'nün infodemi olarak adlandırdığı bilgi salgını¹², maalesef çoğu zaman hastalıktan çok daha büyük zararlar vermiştir. Enfeksiyonu basitleştirme, komplo teorileri, aşı geliştire-

rilmesinde görülen ilerlemelerle aşı karşıtlığına dönüşmeye başlamıştır. Kullanılmadığında ölümle sonuçlandığı bilinen kuduz aşısı veya hepatit B gibi aşuların çok fazla sorgulanmıyor olmasına karşın, diğer aşuların tartışılması ve aşı karşıtlığına dönüşmesi ayrıca konuşulması gereken önemli bir problemdir. Ancak unutulmamalıdır ki pandemi gibi durumlarda bireysel olarak bu hastalıktan kurtulmuş olmamızın bir anlamı yoktur. Ancak aşılardan elde edilen kazanımlar ile toplumun büyük bir kısmının hastalıktan etkilenmiyor ve başkalarına bulaştırmıyor olması bizim kurtuluşumuz olacaktır.

Tartışılması gereken kaynak paylaşımı, öncelik belirleme, fiziksel mesafe, sağlık çalışanlarının hakları ve sorumlulukları, klinik çalışmanın yürütülmesi, mahremiyet, sağlık hizmeti standartları, toplumsal yükümlülükler alanlarında ciddi etik problemler de unutulmamalıdır.

Bireysel kurtuluşun değil toplumsal kurtuluşun ne kadar önemli olduğu aşının kazançları ile bir kere daha gösterilmiştir.■

Kaynaklar

1. De Wit E, Van Doremalen N, Falzarano D, Munster VJ (2016) SARS and MERS: recent insights into emerging coronaviruses. *Nat Rev Microbiol*, 14: 523–534.
2. Deng X, Stjohn SE, Osswald HL, O'brien A, Banach BS, Sleeman K, et al. (2014) Coronaviruses resistant to a 3C-like protease inhibitor are attenuated for replication and pathogenesis, revealing a low genetic barrier but high fitness cost of resistance. *J Virol*, 88(20):11886–11898.
3. Duffy S, Shackelton LA, Holmes EC (2008) Rates of evolutionary change in viruses: patterns and determinants. *Nat Rev Genet*, 9(4): 267–276.
4. Lai MM (1992) RNA recombination in animal and plant viruses. *Microbiol Rev*, 56(1): 61–79.
5. Li G, Fan Y, Lia Y, Han T, Li Z, Zhou P, Pan P, Wang W, Hu D, Liu X, Zhang Q (2020) Coronavirus infections and immune responses. *Journal of Medical Virology*. <https://doi.org/10.1002/jmv.25685>
6. Maltezou HC, Theodoridou K, Poland G (2020) Influenza immunization and COVID-19. *Vaccine*, 38(39): 6078–6079. doi: 10.1016/j.vaccine.2020.07.058
7. Mousavizadeh L, Ghasemi S (2020) Genotype and phenotype of COVID-19: Their roles in pathogenesis. *Journal of Microbiology, Immunology and Infection*. <https://doi.org/10.1016/j.jmii.2020.03.02>
8. Oral HB (2020) COVID-19'da Bağışıklık Yanıtları ve Yanısal Olaylar, Heper C (ed.) Multidisipliner COVID-19 Bursa Tabip Odası Sürekli Tıp Eğitimi Pandemi Kitabı. Ed. Bursa Tabip Odası Yayınları. Temmuz 2020, Bursa. Sayfa: 319-328
9. Peiris JSM (2012) Coronaviruses. *Med Microbiol*, 587-593.
10. Üresin Y (2009) Çevrimsel Bilim, Kış İkinci, Nadir Kitap, İstanbul.
11. Üresin Y, Terlemez B (2014) Faz 0, I, II, III, IV İlaç Araştırmaları ve Biyobelirteçler (<http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/istanbultip.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2015/02/2.Faz0IIIIII-ilaç-araştırmaları-ve-biyobelirteçler.pdf>)
12. World Health Organization. Munich security conference 2020, February 15. (<https://www.who.int/director-general/speeches/detail/munich-security-conference>, 30 Kasım 2020).
13. Yeşilbag K, Aytoğu G (2020) Aşı Platformları ve Güncel Aşı Geliştirme Çalışmaları, Heper C (ed.) Multidisipliner COVID-19 Bursa Tabip Odası Sürekli Tıp Eğitimi Pandemi Kitabı. Ed. Bursa Tabip Odası Yayınları. Temmuz 2020, Bursa. Sayfa: 239-260.
14. Zhou P, Yang XL, Wang XG, Hu B, Zhang L, Zhang W, et al. 2020 A pneumonia outbreak associated with a new coronavirus of probable bat origin. *Nature*, 579(7798): 270-73.

İmar Hukukunda İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme)

Erdal Köktürk*

1. Giriş

İmar planları, planlanan yörenin bugünkü durumunun, olanaklarının ve ilerideki gelişmesinin gerçeğe en yakın şekilde saptanabilmesi için coğrafi veriler, beldenin kullanılışı, donatımı ve mali bilgiler gibi konularda yapılacak araştırma ve anket çalışmaları sonucu elde edilecek bilgiler ışığında, çeşitli kentsel işlevler arasında var olan ya da sağlanabilecek, olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak, belde halkına iyi yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla hazırlanır. Plan değişikliklerinde de aynı ölçütler göz önünde bulundurulur.¹

Yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere çeşitli türde ve ölçeklerde planlar yapılmaktadır. Böylece, imar planları yoluyla arazinin gelecekte nasıl kullanılacağı, ne tür bir kentleşme ve yerleşme öngörüldüğü tasarlanmaktadır. Bu nedenle, imar planları, aynı zamanda birer arazi kullanım belgeleridirler². Çünkü, planların amacı bir yandan arazi kullanımında bir düzen sağlamakken bir yandan da temel bir hedef olarak kent planlamasını

belli bir arazi üzerinde somutlaştırmaktır. İmar planları, arazi mülkiyetinin kullanımına yönelik bir düzen getirmeleri nedeniyle mülkiyeti kamu yararı amacıyla sınırlayan bir nitelik de taşıyan hukuksal bir araçtır.

Mekânların yer seçimini belirlerken, özel ve kamu mülkiyeti arasındaki ilişkileri ve dengeyi gözetirken, ileride kamuya ait olacak kullanışların kamu hizmetlerinde ve kamu ve toplum yararına kullanılmalarını engelleyecek, kamu ve özel mülkiyet arasında kamu ve toplum yararı doğrultusunda bir arazi kullanım dengesini oluşturacak ve her türlü yasal olmayan girişimlere karşı imar hukukunda bunu önleyecek ilke ve esasların açık, kesin, net olarak tanımlanmasına gereksinme vardır. İmar hukuku, özel mülkiyetin kamu ve toplum yararına aykırı kullanılmasına izin vermemelidir ya da kamu mallarının tahrip olmasını sağlayan ve bu yöndeki gelişmeleri artıran bir rol oynamamalıdır. Bunun tersi deneyimler yaşandığı için, imar planlarının, kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla üretilmiş birer belge olduğu kabul edilmektedir.

Ülkemizde, imar planlarının uygulanması konusunda ve yukarıda belirtilen amaçların gerçekleşmesi bakımından, teknik, hukuksal ve idari yönlerden bir uzlaşmanın sağlandığı veya bir uygulama birliğine varıldığı söylenemez. İmar hukukunu ve mevzuatını inceleyen bazı yayınlarda; 1) Kamulaştırma (3194, m. 10, 13), 2) Ayrırma ve birleştirme (3194, m. 15, 16), 3) Arsa düzenlemeleri olmak üzere üç türlü imar planı

1 Danıştay 6. Daire, 17.12.1996 tarihli ve E: 1996/523, K: 1996/5823 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 93, Sayfa: 330-333)

2 Danıştay 6. Dairenin, 17.6.1997 tarihli ve E: 1996/5362, K: 1997/3020 Sayılı kararı; 22.06.2000 tarihli ve E: 1998/6752, K: 2000/4201 sayılı kararı; 17.04.1986 tarihli ve E: 1982/3853, K: 1986/408 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 64-65, sayfa: 212-215)

* Dr. Müh. erdalkokturk@yahoo.com.
Emekli Belediye Başkan Yardımcısı

uygulama yöntemi bulunduğu belirtilmiştir³.

Yukarıda belirtilen yöntemlerden, kamulaştırmanın, 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarında yalnızca kamu hizmetlerine ayrılan yerlerin kamuya kazandırılmasını sağlamak için kullanılacağı belirtilmiştir. 3194 sayılı İmar Yasası'nın 10. Maddesinin ikinci fıkrasında, "... kamu kuruluşlarına tahsis edilen alanlar, ilgili kamu kuruluşlarına bildirilir. Beş yıllık imar programları sınırları içinde kalan alanlardaki kamu hizmet tesislerine tahsis edilmiş olan yerleri ilgili kamu kuruluşları, bu program süresi içinde kamulaştırırlar. Bu amaçla gerekli ödenek, kamu kuruluşlarının yıllık bütçelerine konulur." denilmektedir. Madde metninde, imar planlarında kamu hizmetlerine ayrılan alanların elde edilmesinde tek araç 2942 sayılı Kamulaştırma Yasası'dır. İmar planının bir bütün olarak uygulanmasını amaçlamayan ve yalnızca kamu kaynakları harcanarak umumi hizmet alanlarının elde edilmesini amaçlayan kamulaştırmanın planlama-uygulama sürecine yansıyan olumsuz yönleri bulunmaktadır.

Kamulaştırma;

1. Mülkiyet hakkının özüne dokunan ve bu hakkı ortadan kaldıran bir işlemdir. Bu niteliğiyle taşınmaz malikine, aynı bölgede bir başka taşınmazın edinilmesi olanağını yaratmaması nedeniyle, kişilerin mülksüzleşmesine de yol açmaktadır.

2. İmar Yasası, imar programı kapsamına alınan ve planda kamu hizmetlerine rastlayan taşınmazların edinilmesinde yalnızca kamulaştırmayı öngörmektedir. İdarelerin, mali kaynak yetersizliği yüzünden gereği gibi uygulanmaması nedeniyle imar planı uygulamalarında bir yöntem şeklinde algılanması hatalı ve yanlıştır.

3. Kamulaştırma, yalnızca kamu hizmet alanlarının edinilmesi için uygulandığından, imar adaları içerisinde yapıya elverişli, imara uygun, düzenli parseller oluşturulmasını hedeflemektedir. Kamulaştırma dışı kalan parsellerin imara uygun olmayan artık kısımlarının değerlendirilememesi, mimari açıdan projelendirilmesi zor, şekil açısından estetiği bozuk yapı koşulları bu yöntemin yarattığı önemli sorunlar arasındadır.

4. Kamulaştırma, kamu açısından maliyeti yüksek, nihai kararın mahkemelerce verildiği, süreci uzun ve bireyler arasında eşitsizlikler yaratan bir yöntemdir.

İmar planlarının parsel bazında uygulanması işlemi olan ifraz ve tevhit (ayırma ve birleştirme), yukarıda belirtilen kamulaştırmanın bu kez tam tersi yönde gerçekleştirilen bir yöntemdir. Bir diğer deyişle, kamulaştırma imar planında yalnızca kamu hizmetlerine ayrılan yerlerin edinilmesi için uygulanırken, ifraz ve tevhit işlemi de imar planlarında taşınmazların konut, ticaret, sanayi gibi imar hakları tanımlanmış yapı yapmaya elverişli bölümlerini ortaya çıkarıp bunların tapuya tescili için kullanılan bir yöntemdir.

İfraz ve tevhit, kamu düzeninin sağlanması amacıyla yürürlüğe konulan imar planlarında, tamamı veya bir kısmı, konut, ticaret, sanayi gibi işlevlere sahip taşınmazlarda yaygın ve yoğun uygulanırken, sosyal ve teknik altyapı tesislerine rastlayanların mülkiyet haklarını idarenin süresiz ve sonu belirsiz takdirine bırakmaktadır. Dolayısıyla, ifraz ve tevhit işlemi, 1/1000 ölçekli uygulama imar planında umumi hizmet alanlarının kamuya kazandırılmasıyla ilgilenmemekte, tersine imarlı alanlara isabet eden parsel maliklerini varlıklı hale getirerek, tapu kütüğünde kayıtlı kadastro parselleri arasında eşitsizliklere yol açmakta ve giderek plana herkesin uyması gereken bir belge niteliği verilmesini olumsuz etkilemektedir.

İfraz ve tevhit (ayırma ve birleştirme);

1. Düzenleme Ortaklık Payı olarak düşülecek umumi hizmet alanlarının her bir kadastro parseline farklı isabet etmesi ve her bir kadastro parselinde yapılan küçük terklerle, imar hakları açısından, taşınmaz malikleri arasında eşitsizliklere ve haksızlıklara yol açmaktadır. Kadastro parseli maliklerinin istemi üzerine yapılması yüzünden imar planı uygulamaları adeta kişilerin iradeleri yönünde gerçekleşmekte, her bir parselden farklı terklerin yapılması, aynı bölgede, değişik oranlarda düzenleme ortaklık payı kesintilerine neden olmaktadır.

2. Parsel bazında uygulama yapılan yerlerde, tamamı ya da büyük bir kısmı umumi (genel) hizmet alanlarına rastlayan ya da kamu hizmetlerine tahsis edilen (yol, park, meydan, otopark,

³ Gürler 1983: 146, 1995: 8, Yaran 1990: 4, Ülkü-Olgun 1993: 257, Abama 1995: 399, Ünal 1996: 32

yeşil alan, sağlık tesisleri, eğitim tesisleri gibi yerlerin, arazi kullanım türüne göre belediyeler, bakanlıklar ya da ilgili kuruluşlarca kaynak yetersizliği gerekçe gösterilerek yıllarca kamulaştırılmadıkları, bu yerlerde plan değişikliği isteklerinin arttığı ve yapılan plan değişiklikleri ile bu yerlerin sonradan imara açıldıkları dikkate alındığında; Bu gelişmeler, Anayasa'nın kanun önünde eşitlik (m 10), temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması (m.13), mülkiyet hakkı (m. 35) ve konut hakkı (m.57) gibi kuraları bakımından anayasal ve yasal eşitsizliklere ve hak kayıplarına neden olmaktadır.

3. Planlama-uygulama bütünlüğü bozulmakta, sosyal ve teknik altyapı hizmetlerinin karşılanması güçleşmekte ve hizmet maliyetleri artmaktadır.

4. İmar planında kamu hizmetlerine ayrıldığı için bedelsiz terk edilecek yerin az olduğu kadastro parsellerinde ayırma (ifraz) ve birleştirme (tevhit) işlemleri ile bazı taşınmaz maliklerinin imar sorunları çözülürken, tamamı ya da büyük bir kısmı genel (umumi) hizmet alanlarına rastlayan ya da kamu hizmetlerine tahsis edilen taşınmazlar idarelerce kamulaştırılmayı beklemektedir. Bu durum, imar planlarına herkesin uyması gereken bir belge niteliğinin verilmesini zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla, imar planlarında terk edilecek yerleri az olan kadastro parselleri ile diğerleri arasında eşitsiz bir durum yaratılmaktadır.

5. Parsel bazında yapılan ifraz ve tevhit işlemi ile, imara uygun olmayan, yapıya elverişsiz çok sayıda "artık" yer ortaya çıkmakta ve bunlar imar bakımından değerlendirilememektedir.

6.İfraz ve tevhit işlemleriyle, parsellerin, yalnızca umumi (genel) hizmet alanlarında kalan kısmının terk edilmesi, bir ve/veya birkaç parseli kapsayan uygulamalarda parselin kalan bölümlerinde bir düzenlemeye gidilmemesi, imar adasının diğer kısmında sağlıklı ve düzenli bir kentleşmeye uyarlı olmayan, geometrisi bozuk, biçimsiz, imar parseli (arsa) nitelikleriyle uyuşmayan parseller oluşmaktadır.

Kamulaştırma ile ifraz ve tevhit işleminin yukarıda belirtilen sakıncaları, imar hukukunun amaçlarına uyarlı olmayan yönleri birlikte değerlendirildiğinde, nereden bakılırsa bakılsın, parsellasyon planları yapılmadan ifraz ve tevhit

yapmak ya da yalnızca kamu hizmetlerine ayrılan yerleri kamuya kazandırmak için kamulaştırma yapmak, kentleşme açısından pek çok sorunları da beraberinde getirmektedir.

2. İfraz ve Tevhit (Ayırma ve Birleştirme) İşleminin Hukuksal Dayanağı

İfraz, bir parselin bölünerek ayrılması işlemi; Tevhit, parsellerin birleştirilmesi işlemi; İfraz hattı, parselleri birbirinden ayırmak ve arsa düzenlemesine esas olmak üzere planla belirlenen parselin ifraz edileceği hattı ifade etmektedir⁴.

10.06.1933 tarihli ve 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Yasası'nda, belediyelerin,

- *İçişleri Bakanlığı'nca belirlenecek süre içinde beldenin 1/2000 ve 1/500 ölçeklerinde iki türde halihazır haritası ve 1/1000 ölçeğinde arazinin topoğrafik yapısını gösterecek eşyükseklik çizgilerine sahip bir harita yaptırmaya ve onaylanmak üzere Bakanlığa göndermeye zorunlu oldukları (m. 1),*
- *2290 sayılı Yasanın Resmî Gazete de yayımlanmasından başlayarak 5 yıl içinde İçişleri Bakanlığınca onaylı, "müstakbel şehir plânı"nı düzenlemeye yükümlü oldukları (m. 1)*

belirtilmiştir. 1933 yılında, imar planlarının "müstakbel şehir plânı" olarak adlandırıldığı görülmektedir. İmar hukukunda ifraz ve tevhit işlemi, ilk kez, 2290 sayılı Yasanın "Arsaların tevhit ve tevzi" başlıklı 6. Maddesinde yer almıştır⁵. Maddenin 6/A bendi şöyledir;

"Madde 6-A) Belediyeler müstakbel şehir haritasının tatbiki sırasında mevcut arsaları plân icabatına göre tevhit veya ifraz etmeğe ve arsa sahiplerinin istihkakına göre münferiden veya şayan tevzi etmeğe veya arsanın bitişik bulunduğu bina sahiplerine kıymeti mukabilinde temlike salâhiyettardır.

⁴ 03.07.2017 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 4. Maddesinin 1. Fıkrası (ii, ğğğğ, jj bentleri)

⁵ Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 21.06.1933-2433

Tevhit ve ifraz ve tevzi hususunda arsaların halihazır mesahai sathiyesi ve mevkii ve kıymeti ve arsa sahiplerinin istihkakı esasdır. Arsaların tevhit ve ifraz ve tevziini gösteren haritanın tatbiki belediye encümeninin tasdikine bağlıdır. Müstakbel şehir haritası dahilindeki arsaların tevhit ve ifraz ve tevziinde mesahat sathiyelerin aynen muhafazası kabil olmadığı takdirde tevziat nihayet %15'e kadar noksan ile yapılır.

Müstakbel şehir haritalarının tanziminden sonra arsalarda yapılacak ifraz- muamelesi belediyelerce tasdik olunmadıkça tapu dairesince tescil olunamaz.”

2290 sayılı Yasa, 6785 sayılı Yasa ile, bu yasa da 3194 sayılı Yasa ile yürürlükten kaldırılmıştır. İfraz ve tevhit işlemi, her ikisi de Resmî Gazete de yayımlandıktan başlayarak 6 ay sonra yürürlüğe giren;

- 09.07.1956 tarihli ve 6785 sayılı İmar Yasası (Üçüncü Bölüm, m. 37-46)⁶ ve
- 03.05.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Yasası'nda (Üçüncü Bölüm, m. 15)⁷,

açıklanmıştır. 1956 tarihli ve 6785 sayılı Yasa'daki ifraz ve tevhit hükümleri, 1985 tarihli ve 3194 sayılı Yasa'da da aynen yer almış ve 63 yılda (1956-2019) bir değişiklik yapılmadan varlığını sürdürmüştür (Tablo 04/1).

Tablo: 04/1 İmar Yasalarında İfraz ve Tevhit ile ilgili hükümler

6785 sayılı İmar Yasası	3194 sayılı İmar Yasası
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Tevhit ve ifraz işleri (Madde: 37) a) İmar ve yol istikamet planlarına göre yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan gayrimenkullerin bu kısımlarının ifrazına izin verilmez. b) İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifrazların bu planlara uygun olması şarttır. c) İmar planlarında parsel cepheleri tayin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların, içerisine inşa edilecek binanın cephesinden dar olmamak üzere asgari cephe genişlikleri, derinlikleri ve büyüklükleri talimatnamelerde tespit edilir. d) İmar planlarında iskân bölgesi dışında kalan kısımlarda, belediye meclisince, imar planı ve raporuna göre tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez.	ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İfraz ve Tevhit İşleri (Madde: 15) İmar planlarına göre yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan gayrimenkullerin bu kısımlarının ifrazına veya tevhidine izin verilmez. İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhidin bu planlara uygun olması şarttır. İmar planlarında parsel cepheleri tayin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların, asgari cephe genişlikleri ve büyüklükleri yönetmelikte belirtilen esaslara göre tespit edilir. İmar planı dışında kalan alanlarda yönetmeliklerinde tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez.

Gerek 6785 sayılı Yasa'da (m. 37/b) ve gerekse 3194 sayılı Yasa'da (m. 15, f. 2)

- “İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhidin bu planlara uygun olması şarttır.”

6 Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 16.07.1956-9359

7 Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 09.05.1985-18749

Denilerek, her iki yasadada, ifraz ve tevhit (ayırma ve birleştirme) işleminin yapılması, imar parselasyon planının tamamlanmış olması koşuluna bağlanmıştır. Parselasyon planı, 6785 ve 3194 sayılı İmar Yasalarına dayalı çıkarılan yönetmeliklerde, “İmar Kanunu’nun 18 inci maddesi (6785 sayılı İmar Yasası’nın 42. maddesi) hükümlerine ve uygulama imar planına uygun olarak imar parsellerinin oluşturulduğu, parselasyon planı açıklama raporu, parselasyon paftaları ile tescile esas belgeleri içeren uygulama dosyası ile bir bütün olan plandır” şeklinde tanımlanmıştır⁸.

Parselasyon planlarının hukuki geçerliliği ise;

- 1) *Parselasyon plânları, tescilden sonra 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda ve 22/7/2013 tarihli ve 2013/5150 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Tapu Sicili Tüzüğü’nde belirtilen plan yerine geçer.*
- 2) *Mülkiyete ilişkin sınır gösterme işlemleri, 16/6/2005 tarihli ve 5368 sayılı Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanun kapsamında faaliyette bulunan lisanslı bürolarca, bu büroların faaliyette bulunmadığı yerlerde ilgili kadastro müdürlüğünce bu planlara göre yapılır⁹.*

Şeklinde belirtilmiştir.

8 İmar Kanunu’nun 42 inci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 23.03.1973-14485) (m. 3/1-t), “Parselasyon Haritası: Aplikasyondan sonra yapılacak rölöve ölçülerine göre, boyut değiştirmeyen paftalar üzerine çizilen ve kesin parselasyon durumunu gösteren haritadır. Tapuya tescil işlemlerinde bu harita esastır alınan plandır.”

İmar Kanunu’nun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlemesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 02.11.1985-18916) (m. 4/1-k), “Parselasyon Planı: imar plânının araziye uygulamasından sonra yapılacak rölöve ölçülerine göre, boyut değiştirmeyen paftalar üzerine çizilen, kesin parselasyon durumunu gösteren ve tapuya tescil işlemlerine esas alınan plandır.”

Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 22.02.2020-31047) (m. 4/1-İ), “1) Parselasyon planı: İmar Kanunu’nun 18 inci maddesi hükümlerine ve uygulama imar planına uygun olarak imar parsellerinin oluşturulduğu, parselasyon planı açıklama raporu, parselasyon paftaları ile tescile esas belgeleri içeren uygulama dosyası ile bir bütün olan plandır.”

9 Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik, m. 35

İmar Yasalarına dayalı çıkarılan yönetmeliklerde, “imar adasında, parselasyon planı yapılmadan bu adadaki parsellerde ifraz ve tevhit yapılamaz” denilmektedir¹⁰. Bu kural Yönetmeliğin, “*Bir parselin bulunduğu imar adasına ait parselasyon planı yapıp belediye encümenince kabul edilip tapuya tescil edilmeden o adadaki herhangi bir parsel için ruhsat verilemez.*” Kuralı¹¹ ile birlikte değerlendirildiğinde, “*parselasyon planı yapıp belediye encümenince kabul edilip tapuya tescil edilme*” koşulunun yalnız ifraz tevhit yapılması için değil aynı zamanda yapı ruhsatı düzenlenmesi için de gerekli bir koşul olduğu görülmektedir.

3194 sayılı İmar Yasası’nın 15. maddesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne (TBMM) sunulan gerekçesinde, “Bu madde ile ifrazların planlamaya uygun olması şartı getirilmektedir” denilmiştir¹². Yapı işlerini imar planına uygun biçimde yürütmek, kenti imar planında öngörülen yönde ve aşamalarla geliştirmek, kent topraklarını yapıya elverişli duruma getirmek amacıyla yapılan işlerin tamamını imar planına uygun gerçekleştirmek gerekmektedir¹³. Yasa ve Yönetmelik kurallarının oldukça açık ve belirgin olduğu görüşünü ifade edenlere göre, 3194 sayılı İmar Yasası’nın 18. Maddesi uyarınca yapılacak arsa düzenlemeleri sonucu, kadastro parselleri imar ada ya da parsellerine dönüşmeden, ayırma ve birleştirme işlemleri yapılamaz¹⁴.

Parselasyon Planı Kesinleşmeden Ayırma ve

10 3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği (m. 19); 03.07.2017 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Genel İlkeler (m. 5, f. 13), “(13) Koruma amaçlı imar planlarında parselasyon planı yapılması mümkün olmayan durumlar hariç olmak üzere, imar adasında parselasyon planı yapılmadan bu adadaki parsellerde ifraz ve tevhit yapılamaz.”

11 03.07.2017 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Genel İlkeler (m. 5, f. 12), “(12) Bir parselin bulunduğu imar adasına ait parselasyon planı yapıp belediye encümenince kabul edilip tapuya tescil edilmeden o adadaki herhangi bir parsel için ruhsat verilemez.”; 01.06.2013 tarihli Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 24. Maddesinde de, “...Bir parselin bulunduğu imar adasına ait parselasyon planı yapıp belediye encümenince kabul edilip Tapu’ya tescil edilmeden o adadaki herhangi bir parsel için ruhsat verilemez...” denilerek İmar Yasası’ndaki kurallarla paralellik sağlanmış ve ifraz-tevhit işleminin yapılabilmesinin parselasyon planlarının varlığına bağlı olduğu açıklanmıştır.

12 TBMM 1985

13 YAVUZ, F., KELEŞ, R., GERAY, C., 1978: 386-391.

14 ABAMA (ABACIOĞLU), M., 1995: 424)

Birleştirme (ifraz ve tevhit) Yapılabilir mi?

Uygulamada yukarıda belirtilen yasa ve yönetmelik kurallarına aykırı olarak yani parselasyon planı yapılmadan ifraz ve tevhit işlemini yapma süreci gelişmiştir.

Bir diğer deyişle, ifraz ve tevhit işleri; kadastro parsellerinin 6785 sayılı Yasa'nın 42. Maddesi, 3194 sayılı Yasa'nın 18. Maddesi ya da 2981 sayılı Yasa'nın 10/c maddesine göre yapılacak arsa düzenlemeleri yoluyla imar ada ya da parsellerine dönüşmeden ve en küçük uygulama birimi olan "ada" şartı da gözetilmeksizin ve parselasyon planı da yapılmadan, yalnızca bir kadastro parseli üzerinden yaygın ve yoğun bir şekilde uygulanmıştır.

Dolayısıyla, uygulama imar planında tamamı ya da büyük bir kısmı konut, ticaret veya sanayi gibi imar haklarına sahip yerlere rastlayan kadastro parsellerinin malikleri, parselleri imar programına alınmadan ve/veya arsa düzenlemesi yapılmadan ve parselasyon planı hazırlanmadan, tek tek veya bir veya birkaç parsel halinde yani parsel bazında ayırma ve birleştirme (ifraz ve tevhit) isteminde bulunarak kadastro parsellerini imar parseli yani arsa haline getirmişler ve üzerinde yapı yapmaya sahip olmuşlar ve olmaya da devam etmektedirler.

Türkiye'de yasa ve yönetmeliklere aykırı gelişen ifraz ve tevhit uygulamaları fiili bir durum yaratmıştır.

1950'li yıllarla birlikte, ülkemizdeki hızlı değişme ve gelişme, yaşanan hızlı kentleşme ve iç göç, var olan bütün kurumsal yapıyı ve kurumlar arası ilişkileri derinden etkilemiş ve etkilemeye de devam etmektedir. Başka bir deyişle, var olan kurumsal yapılar, merkezîyetçi bürokratik anlayışlar ve bunun belediyelere yansımaları sonucu oluşan sistem, hızla değişen toplumun ve kentlerde yaşayanların gereksinmelerini karşılayamaz duruma gelmişlerdir. Bu durum ise, toplumun her kesiminde ve yönetimin her alanının da çok temel sorunların yaşanmasına yol açmış ve açmaya da devam etmektedir. Merkezi yönetimle yerel yönetimler (başta belediyeler) arasında işleyen bir eşgüdüm ve işbirliğinin olmaması; karşılıklı bilgilenme, ortak çalışma ve birlikte karar alma gibi adına yönetim kültürü denilen alışkanlıkların geliştirilememesi;

ülkemizde yönetim tekniklerinin ve hizmet standartlarının yeterince kurumsallaştırılmamış olması; belediyelerin imar planlarını uygulama konusunda bir plan ve program oluşturamamaları, kaynak darlığı, teknik kadronun yetersizlikleri ve benzeri nedenler, ülke genelinde sabit kurallar koyan yasaların bir bütün içinde kavranması ve uygulanmasını olumsuz etkilemektedir.

Toplumun beklemeye ve geciktirilmeye dayanamadığı (tahammül edemediği) sorunları ile giderek artan istemlerini karşılayamayan yönetimlerin, çözüm için ifraz ve tevhit işlemlerine izin vermeleri, 'ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısının zorunlu kıldığı' istisnai, hukuka uygun olmamakla beraber fiili durum yaratılması nedeniyle imar mevzuatına uygun gibi algılanan bir işleme dönüşmüş ve kabul görmüşlerdir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) uyarınca Devletin sorumluluğu altında bulunan¹⁵, yalnızca taşınmaz maliklerinin yazılı olurları (rıızaları) veya mahkeme kararı ile düzeltilebilecek nitelikteki¹⁶, maliki veya yasal temsilcisi dışında hiç kimsenin erişemeyeceği tapu bilgilerinde¹⁷ kamu hukuku kısıtlamaları¹⁸ yanı sıra Anayasa'nın 35. Maddesi ile 3194 sayılı İmar Yasası'nın 18. Maddesine göre, "arsa düzenlemesi" adıyla idarelere re'sen işlem yapma yetkisi dışında taşınmaz maliklerine hukuka uyarlı olmayan ifraz ve tevhit adıyla imar parseli yani arsa oluşturma işlemlerine izin verilmiştir.

Bu sürece, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (TKGM), yayımladığı yönetmelik, yönerge ve genelgelerle hukuki geçerlik sağlamış ve işlemlerin tapu siciline tescilini kabul etmiştir.

İmar Yasalarında, parselasyon planı olmadan yapılamayacağı açıkça belirtilmiş bulunan ifraz ve tevhit işlemi ile Anayasal güvence altındaki mülkiyet hakkının hukuka aykırı bir yöntemle idarelerce özünü değiştirme işlemine encümen kararlarıyla geçerlik sağlayan belediyeler ve valilikler ile bu işlemleri tapu siciline tescil eden Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bu süreçte sorumlulukları bulunmaktadır. Bu

15 TMK, 2. Sorumluluk Madde 1007

16 TMK, III. Düzeltme Madde 1027

17 TMK C. Tapu sicilinin açıklığı Madde 1020

18 TMK V. Kamu hukuku kısıtlamaları Madde 754

yüzden, ifraz ve tevhit işlemlerinin Anayasanın 2. maddesinde ifade edilen Devletimizin bir “Hukuk Devleti” olduğu ilkesiyle uyuşmadığı değerlendirilmektedir¹⁹.

Hukuk devleti ilkesinde idarenin hukuka bağlılığı esas olup idarenin faaliyetlerinin hukuka uygunluğu yargı denetimine tabidir. Anayasa’nın 125. maddesinde de “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.” denilerek idarenin hukuka bağlılığı, yargı denetimi sayesinde etkili biçimde sağlanmış ve idare edilenler, idarenin kanunsuz ve keyfi davranışlarına karşı korunmuştur. Bu sebeple, idarelerin yasalar ve yönetmeliklerle kendilerine verilen imar planları konusundaki yetkilerini kullanırlarken hukuk devletinin temel ilkelelerini, yüksek mahkeme kararlarını, yasaları ve yönetmelikleri ve üst ölçekli plan kararlarını gözetmeleri ve bunları kararlarına yansıtmaları beklenmektedir. Bu sebeplerle, yetkilerini anayasadan alan tüm kurum ve kuruluşların parselasyon planı olmadan ifraz ve tevhit işlemine izin vermemesi gerekmektedir.

3. İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme) İşleminde Yetki

İfraz ve tevhit ile ilgili yetki 3194 sayılı Yasa’nın 16. Maddesinde açıklanmıştır. “Tescil ve şüyuun izalesi” başlıklı madde metninde, “Belediye ve mücavir alan hudutları içindeki gayrimenkullerin re’sen veya müracaat üzerine tevhit veya ifrazı, bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisi veya bu hakların terkinin, bu Kanun ve

yönetmelik hükümlerine uygunluğu belediye encümenleri veya il idare kurullarınca onaylanır. / Onaylama işlemi, müracaatın belediyelere veya valiliklere intikalinden itibaren en geç 30 gün içinde sonuçlandırılır ve tescil veya terkinin için 15 gün içinde tapuya bildirilir. / Tapu dairesi, tescil veya terkin işlemi bir ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.” Denilmekte ve ifraz ve tevhit işleminde, belediye ve mücavir alan içinde belediyelerin, dışında ile valiliklerin yetkili oldukları belirtilmiş bulunmaktadır. Ayrıca, özel yasalarla merkezi yönetime (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi gibi) ifraz ve tevhit yetkisi verilmiştir.

Büyükşehir Belediyesi Statüsündeki İllerde İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme) İşleminde Yetki

Belediyeler bakımından ifraz ve tevhidin istisnası büyükşehir belediyeleridir. Türkiye’de bu güne kadar iki ayrı Büyükşehir Belediyesi Yasası çıkarılmıştır;

1. 27.06.1984 Tarihli ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası,
2. 10.07.2004 Tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası

Gerek 3030 ve gerekse 5216 sayılı Yasa’da parselasyon planları ile ilgili yetkinin de belirtildiği maddeler karşılaştırmalı olarak aşağıda/tablodan verilmektedir.

19 Danıştay 13. Dairesi, 30.12.2016 tarihli ve E: 2015/3343, K: 2016/4642 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Yıl: 2017, Sayı: 146, sayfa: 182)

27.06.1984 Tarihli ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası	10.07.2004 Tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası
Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin görevleri: Madde 6: A-Büyükşehir belediyelerine ait görevler b-Büyük şehir nazım imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak, ilçe belediyelerinin nazım plana uygun olarak hazırlayacakları tatbikat imar planlarını onaylamak ve uygulanmasını denetlemek.	Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları Madde 7- Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek;nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.

3030 sayılı Yasa da gerek “parselasyon planı” ve gerekse “ifraz ve tevhit” ile ilgili sözcüklere bile yer verilmemiştir. Danıştay, yasa ile verilen yetkileri esas alarak karar vermektedir. Örneğin, 3030 sayılı Yasa’da ifraz ve tevhit ile ilgili olarak büyükşehir belediyelerine yetki verilmemesi üzerine bir kararında, “*Tevhit ve ifraz işlemleri konusunda Büyükşehir belediyelerinin yetkilerinin bulunmadığı,*” kararını vermiştir²⁰. Bir başka kararında ise, “3030 sayılı Kanunun büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin görev ve yetki alanlarını belirleyen 6 ıncı maddesi uyarınca, büyükşehir belediyelerinin, uygulama işlemleri yönünden yetkilerinin sınırları da göz önüne alınarak, dava konusu işlemin yargısal denetiminin yapılması gerektiğine” karar vermiştir. Danıştay²¹, yasa ile verilmeyen yetkinin idarece doğrudan kullanılamayacağı görüşündedir ve bu yöndeki denetimin işin esasını oluşturduğunu kararına yansıtmış bulunmaktadır.

5216 sayılı Yasa’nın 7/1-b maddesinde,

- *büyükşehir içindeki belediyelerin (...) parselasyon plânlarını (...) aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek;*
- *nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.*

Yetkisinin Büyükşehir belediyelerine ait olduğu belirtilmiştir. 5216 sayılı Yasa, 3030 sayılı Yasa’dan farklı olarak büyükşehir belediyelerine parselasyon planını onaylama yetkisini vermiştir. Ancak, büyükşehir belediyeleri, arsa düzenlemesi ilçe belediyeleri tarafından onaylanmadan tek başına parselasyon planını onaylamaya yetkili değildirler.

Bir diğer deyişle, 5216 sayılı Büyükşehir Bele-

diyesi Yasası’nın 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına dayalı olarak ilçe belediyelerince yapılan ve ilçe belediye encümenince onaylanan parselasyon planının ayrıca büyükşehir belediye encümeni tarafından da onaylanması zorunluluğu getirmiştir. Ancak, bu yetki ilçe belediyelerince onaylanmadan geçerli değildir. Ayrıca, bu yetki, ifraz ve tevhit işlemini kapsamamaktadır. Bu durumda, Büyükşehir Belediyesi statüsünde bulunan illerde ifraz ve tevhit ile ilgili olarak yalnızca ilçe belediye encümeninin onayı yeterlidir.

3194 sayılı Yasa’nın 16. Maddesinde onaylamaya yetkili organ belediye encümeni belirtildiğinden, ifraz ve tevhit işleminin encümenince onaylanmayıp, yetkisiz organ olan belediye başkanlığınca tesis edilmesi durumunda Danıştay, “tesis edilen işlemin yetki yönünden iptali yolunda verilen mahkeme kararında isabetsizlik görmemiştir”²².

Büyükşehir Belediyelerinin İlçe Belediyelerince Onaylanmadan Doğrudan Parselasyon Planı Onaylama Yetkisi ?

5216 sayılı Yasanın 7/1-b bendinin son cümlesi şöyledir;

“nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.”

5216 sayılı Yasada, büyükşehir belediyelerine nazım imar planının yürürlüğe girmesinden başlayarak 1 yıl içinde ilçe belediyelerince yapılmaması durumunda, uygulama imar planının ve parselasyon planının yapılması veya yaptırılması yetkisi verilmiştir. Ancak bu yetki “onaylama”yı kapsamamaktadır. Yasa maddesi sözcük sözcük incelendiğinde “yapma” ibaresinin olduğu ancak “onaylama” ibaresine yer verilmediği görülmektedir. Dolayısıyla, büyükşehir belediyeleri yapsa veya yaptırsa bile, ilçe belediyelerince onaylanmadığı sürece uygula-

20 Danıştay 6. Dairesi, 06.06.1990 tarihli ve E. 1989/1439, K. 1990/1223 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 81, s: 208-209)

21 Danıştay İDDK, 28.06.1996 tarihli ve E.1994/767, K.1996/395 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 92, sayfa: 112-114)

22 Danıştay 6. Daire, 21.10.1992 tarihli ve E.1991/1430, K. 1992/3817 sayılı karar

ma imar planlarının ve buna dayalı parselasyon planlarının doğrudan büyükşehir belediyelerince onaylanması olanaksızdır. Çünkü, yasa böyle bir yetkiyi büyükşehir belediyelerine vermemiştir.

Dolayısıyla, 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarını ilçe belediye meclisi ve buna dayalı parselasyon planlarını ilçe belediye encümeni onaylamazsa, büyükşehir belediyesinin ilçe belediyeleri yerine geçerek gerek uygulama imar planını ve gerekse parselasyon planını onaylama yetkisi bulunmamaktadır.

İlçe belediyelerinin parselasyon planını onaylama yetkileri sınırsız değildir. Özel yasalarında ifraz ve tevhit yapılamayacağı belirtilen alanlarda veya yasada bu yönde hüküm bulunmayan durumlarda ilçe belediyeleri yetki kullanamazlar. Örneğin, imar planı dışında belediyelerin bu yönde işlem yapmaları olanaksızdır ya da kıyıda bulunan taşınmazların pay durumu itibarıyla bölünmesi olanaksızdır²³. İfraz ve tevhit işlemi 3194 sayılı Yasa ve yönetmeliklerinde belirtildiğinden yalnızca bu mevzuata göre yapılabilir. Buna karşın, 2981 sayılı Yasa'da bu yönde bir düzenleme bulunmadığından, 2981 sayılı Yasa uyarınca ifraz ve tevhit işlemi yapılamaz²⁴. Bir kamu tüzel kişisi olan köyün, köy ve köylünün ortak ve genel ihtiyaçlarını karşılamak ve menfaatlerini korumak görevi nedeniyle 3194 sayılı Yasanın 15. maddesi uyarınca köyde, belediyenin yola terk işlemi konusunda yetkisi bulunmamaktadır²⁵. Ayrıca, idarelerin, ifraz ve tevhide ilişkin koşul getiremeyeceğini belirten bir Danıştay kararında²⁶, “İmara uygun inşaat yapmaya elverişli durumda bulunan davacılar a ait taşınmaz üzerine inşaat yapılması için izin verilmesi yolundaki istemin, komşu parselin konumundan bahisle ve imar planında tevhide ilişkin bir koşul öngörülmemiş olmasına rağmen tevhit şartı aranarak reddedil-

mesinde hukuka uyarlık bulunmadığından, idare mahkemesince davanın reddedilmesinde isabet görülmemiştir.” Kararı verilmiştir.

Büyükşehir Belediyelerinin İstisnai Yetkisi

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası'nda, büyükşehir belediyelerine, 1/1000 ölçekli uygulama imar planını ve ayrıca bu planlara dayalı yapılan parselasyon planlarını ilçe belediyelerince onaylanmadan tek başına onaylama yetkisi verilmemiştir. Bu arada, ilçe belediye encümenlerince onaylanan ifraz ve tevhit işlemi konusunda ise büyükşehir belediyelerine hiç yetki verilmemiştir.

Yukarıda belirtilen yetkilerin dışında, bu kez, 5216 sayılı Yasanın 7. Maddesinin 1/c bendinde, “Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.” Yetkisi verilmiş ve bu yetki ile büyükşehir belediyelerinin “Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği” durumlarda 1/1000 ölçekli imar planını, parselasyon planını ve hiç söz edilmemesine rağmen ifraz ve tevhit işlemi onaylayabileceği şekilde yorumlandığı görülmektedir. Öncelikle belirtmek gerekirse, Maddenin (c) bendinde, “ve her türlü imar uygulamasını yapmak” ifadesinde “yapmak” yetkisi verilmiş, ancak bu işleri “onaylamak” yetkisi verilmemiştir.

Bu yöndeki bir Danıştay kararında, “Büyükşehir belediyesinin kendi taşınmazı olduğu gerekçesiyle 5216 sayılı Kanunun 7. Maddesi kapsamında uygulama imar planı değişikliği yapma yetkisinin bulunmadığı, yetkili idare tarafından tesis edilmeyen dava konusu işlemin iptali gerektiği” kararı verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir;

“Anılan Kanunun 8/b maddesinde; imar planının, nazım imar planı ve uygulama imar planından meydana geldiği, mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğunun sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yer-

23 Danıştay 6. Daire, 18.10.1990 tarihli ve E.1989/40, K.1990/1787 sayılı karar

24 Danıştay 6. Daire, 19.10.1998 tarihli ve E.1997/5447, K.1998/4661 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 99, sayfa: 247-248)

25 Danıştay 6. Daire, 21.11.2002 tarihli ve E.2001/4891, K.2002/5428 sayılı karar

26 Danıştay 6. Daire, 26.04.2000 tarihli ve E.1999/4802, K.2000/2470 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 104, sayfa: 309-310)

lerin nazım ve uygulama imar planlarının ilgili belediyece yapılacağı ve yaptırılacağı düzenlenmesine yer verilmiştir. / 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak, büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmış, (c) bendinde; kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak konusunda büyükşehir belediyelerine yetki verilmiştir. / Yukarıda belirtilen hükümler uyarınca, uygulama imar planlarını yapmaya ilçe belediyeleri yetkili olup 5216 sayılı Kanunda belirtilen yetkinin istisna kapsamında olduğundan, taşınmazın mülkiyetinin büyükşehir belediyesine ait olmasının anılan madde kapsamında değerlendirilerek büyükşehir belediyesince 1/1000 ölçekli imar planı yapılmasını mümkün kılmayacağı açıktır. / büyükşehir belediyesinin kendi taşınmazı olduğu gerekçesiyle 5216 sayılı Kanunun 7. maddesi kapsamında uygulama imar planı değişikliği yapma yetkisi bulunmamaktadır. / Bu durumda, yetkili idare tarafından tesis edilmeyen dava konusu işlemin iptali gerektiğinden, İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla isabetsizlik bulunmamaktadır.”

İfraz ve Tevhit İşlemini Yapma Konusunda Yetkili Meslek

3194 sayılı İmar Yasası'nın 15 ve

16. Maddelerine göre ifraz ve tevhit, yola terk ve yoldan ihdas işlemleri; 1- *Bu işlemleri yapmaya ve onaylamaya yetkili idarelerin (örneğin belediyelerin) asli görevi olduğundan bu işlemlerin idarelerin yani belediyelerin bünyesinde çalışan harita mühendislerinin (harita, harita ve kadastro, jeodezi ve fotoğrametri, geomatik mühendisleri) sorumluluğunda idare (örneğin belediye) adına yapılması olanaklıdır.*

2- *Bu uygulamaların, Harita Mühendislik Hizmetlerini Yüklenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Ehliyet Durumlarına Ait Yönetmelik²⁷ uyarınca serbest çalışan harita mühendislerince de yapılması olanaklıdır.*

Yukarıda belirtilen her iki durumda da, yetki verilen idare veya serbest çalışan harita mühendislerinin ifraz ve tevhit işlemini yaparken;

1. *Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği²⁸,*
2. *Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliği²⁹,*
3. *Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik³⁰,*
4. *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kadastro Dairesi Başkanlığı çıkışlı 08/11/2019 tarihli ve 32381507-010.06.01-E. 4259490 sayılı Genelge No:1807, 2019/13 sayılı Talebe Bağlı İşlemler ile Tescile Konu Harita ve Planların Yapımı ve Kontrolü Genelgesinde*

Yer alan kurallara göre işlem tesis etmeleri gerekmektedir. Danıştay'ın bir kararında, “İdare mahkemesince, 3194 sayılı Yasada Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliği'nde belediyede çalışan harita mühendislerinin yetkileri-

27 Harita Mühendislik Hizmetlerini Yüklenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Ehliyet Durumlarına Ait Yönetmelik (Resmî Gazete Tarihi: 11.10.1993 Resmî Gazete Sayısı: 21725)

28 Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği (Resmî Gazete Tarihi: 26.06.2018 Resmî Gazete Sayısı: 30460)

29 Tescile Konu Olan Harita ve Planlar Yönetmeliği (Resmî Gazete Tarihi: 06.08.1973 Resmî Gazete Sayısı: 14617)

30 Resmî Gazete Tarihi: 22.02.2020 Resmî Gazete Sayısı: 31047

nin bulunmadığı yönünde herhangi bir hüküm bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmesi isabetlidir.” Kararı verilmiştir.

4. Arsa Düzenlemesi ile İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme) İşlemi Arasındaki Farklar

Gerek ifraz ve tevhit işlemi ve gerekse arsa düzenlemesi belediyelerde belediye encümeni il özel idarelerinde il encümeni bakanlıklarda makam onayı ile onaylanarak yürürlüğe girmektedir. Arsa düzenlemesi 3194 sayılı İmar Yasası'nın 19. maddesine göre 1 ay süreyle ilan edilirken, ifraz ve tevhit işleminin 1 ay süreyle ilan edileceğine yönelik bir hüküm bulunmamaktadır³¹.

Arsa düzenlemesinde, düzenlemeye giren kadaströ parsellerinin yüzölçümlerinden, 3194 sayılı İmar Yasası'nın 18. Maddesinin 3. Fıkрасında belirtilen Düzenleme Ortaklık Payı Oranı (DOPO) kadar alan bedelsiz düşölerek kamuya kazandırılırken, ifraz ve tevhit işleminde, parsel, umumi hizmet alanlarından ne kadar isabet etmişse ancak bu yerler kamuya terk edilmekte, eğer kamu hizmetleri kapsamında hiçbir yer isabet etmemişse kadaströ parselinin tamamı ifraz ve tevhit işlemi ile arsaya dönüştürölmektedir. Bu uygulama, imar planlarında, kadaströ parselinin tamamı veya büyük bir kısmı kamu hizmetlerine ayrılan malikler bakımından büyük eşitsizliklere yol açmaktadır.

3194 sayılı imar Yasası'nın 15.maddesi uyarınca yapılan ifraz ve tevhit işlemi nedeniyle düzenleme ortaklık payı alınamaz³². Çünkü, Danıştay, ifraz ve tevhit işlemini parselasyon işlemi olarak kabul etmemektedir³³. İfraz ve tevhit işlemi, arsa düzenlemesi olmadığından re'sen yapılamaz³⁴. Arsa düzenlemesi taşınmaz maliklerinin oluru- nu aramaksızın idarece re'sen yapılan bir işlem

olmasına karşın, tevhit ve ifraz işleminin taşınmaz maliklerinin tamamının oluru (muvaafakati) olmaksızın gerçekleştirilmesi olanaksızdır³⁵.

Arsa Düzenlemesinin Yapılabileceği En Küçük Toprak Parçası Bir İmar Adasıdır.

Arsa düzenlemesinin yapılabileceği en küçük toprak parçası bir imar adasıdır. İmar Yasası ile birlikte yürürlüğe giren ve 02.11.1985 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Yönetmeliğin³⁶ 5. Maddesinin 3. ve 4. Fıkraları şöyle idi;

“(3) Belirlenen düzenleme sahası bir müstakil imar adasından daha küçük olamaz.

(4) Ancak, imar adasının büyük bir kısmının imar mevzuatına uygun bir şekilde teşekköl etmiş olması nedeniyle, yeniden düzenlemesine ihtiyaç bulunmaması ve diğer kısmında birkaç taşınmaz malın tevhit ve ifraz yoluyla imar plânı ve imar mevzuatına uygun imar parsellerinin elde edilmesinin mümkün olduğu hallerde, adanın geri kalan kadaströ parselleri müstakil bir imar düzenlenmesine konu teşkil edebilir.”

Yukarıdaki yönetmeliği yürürlükten kaldıran ve 22.02.2020 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Arazi ve Arsa Düzenlemeleri hakkında Yönetmeliğin “Düzenleme sahalарının tespiti esasları” başlıklı 9. Maddesinin 4. ve 5. Fıkraları şöyledir:

“(4) Kamunun mülkiyeti ile Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri yetkisi içindeki kamu yatırımlarının bulunduğu alanlar hariç olmak üzere, belirlenen düzenleme sahası bir müstakil imar adasından daha küçük olamaz.

(5) Ancak, imar adasının bir kısmının imar mevzuatına uygun bir şekilde teşekköl etmiş olması nedeniyle, yeniden düzenlemesine ihtiyaç bulunmaması halinde adanın geri kalan kadaströ parselleri müstakil bir imar düzenlenmesine konu teşkil edebilir.”

31 Danıştay 6. Daire, 28.02.1990 tarihli ve E.1989/1077, K.1990/258 sayılı karar

32 Danıştay 6. Daire, 14.12.1993 tarihli ve E.1993/1004, K.1993/5355 sayılı karar

33 Danıştay 6. Daire, 06.02.2012 tarihli ve E: 2011/3813, K: 2012/447 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 131, Sayfa: 161-165)

34 Danıştay 6. Daire, 15.02.2006 tarihli ve E.2005/6177, K.2006/598 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 113, s. 120).

35 Danıştay 6. Daire, 04.01.2003 tarihli ve E.2001/6965, K. 2003/196 sayılı karar (Danıştay Kararlar Dergisi, Sayı: 1, sayfa: 239-241)

36 02.11.1985 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan İmar Kanunu'nun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlenmesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmelik

Yukarıdaki iki yönetmelik arasındaki temel fark, ilk yönetmelikte, imar adasının büyük bir kısmının imar mevzuatına uygun teşekkül etmiş olması halinde adanın geri kalan kısmında ifraz ve tevhit yoluyla imar plânı ve imar mevzuatına uygun imar parsellerinin elde edilmesi olanaklı iken son yönetmelikte “ifraz ve tevhit” ibaresi kaldırılmış ve imar adasının geri kalan kısmında da arsa düzenlemesi yapılması öngörülmüştür.

İmar adasının büyük bir kısmının imar mevzuatına uygun teşekkül etmiş olması halinde adanın geri kalan kısmında başvuru üzerine İmar Kanunu’nun 10. Maddesi hükmü uygulanmak suretiyle taşınmazın imar programına alınması ve 18. maddenin uygulanması gerektiğini belirten Danıştay³⁷, “idarece söz konusu imar adasında 18. Madde uygulanmasını gerektiren kriterler bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddi yolunda tesis edilen dava konusu işlemde ve davanın reddine dair İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.” Kararını vermiştir.

Konuyla ilişkili bir Danıştay kararında³⁸, “Belediyece yapılan işlem kısmi bir ada düzenlemesi olmayıp tevhit işlemi olduğundan ve bu konuda davacının muvafakati bulunmadığı anlaşıldığından mahkemece işlemin parselasyon işlemi olduğu konusuna varılarak davanın reddine karar verilmesinde isabet görülmediği” kararı verilmiştir. Bu kararda, ifraz ve tevhit işleminin parselasyon gibi işleme tabi tutularak yönetmelik kuralının istismar edildiği, yönetmeliğin yeni halinde bu sebeplerle “ifraz ve tevhit” ifadelerine yer verilmediği değerlendirilmektedir.

Danıştay’ın, “Taşınmaza verilen ruhsatın parsel bazında yapılaşma koşullarına uygun olmasına karşın, ada genelinde imar planının uygulanmasını ortadan kaldırdığı, bunun imar kanununun 18’inci maddesi uyarınca parselasyon yapılmadan tevhit ve ifraz işlemiyle düzenleme yapılmasından meydana geldiği, bu nedenle yapı ruhsatının hukuka aykırı olduğu” yönündeki kararın ifraz ve tevhit işleminin sakıncalarının yüksek yargı tarafından ifade edilmesi nedeniyle önem taşımaktadır. Yüksek yargının karar gerekçesi şöyledir³⁹;

37 Danıştay 6. Daire, 17/01/2013 tarihli ve E. 2009/9047, K. 2013/3 Sayılı Karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 135, s. 41-44).

38 Danıştay 6. Daire, 15.10.1992 tarihli ve E.1991/2348, K.1992/3612 sayılı karar

39 Danıştay 6. Daire, 25.03.2019 tarihli ve E: 2014-5076, K:

“Taşınmaza verilen ruhsatın parsel bazında yapılaşma koşullarına uygun olmasına karşın, ada genelinde imar planının uygulanmasını ortadan kaldırdığı, bunun imar kanununun 18’inci maddesi uyarınca parselasyon yapılmadan tevhit ve ifraz işlemiyle düzenleme yapılmasından meydana geldiği, bu nedenle yapı ruhsatının hukuka aykırı olduğuna” karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde, “... davacıların hisseli olarak maliki olduğu ... parsel sayılı taşınmazın Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin parsel büyüklüklerini düzenleyen hükümlerine göre yeterli parsel derinliğini sağlamadığı, ... parsel sayılı taşınmaz dışındaki diğer parseller ile tevhit ve ifraz edilerek düzenli biçimde yapılaşmasının mümkün olmadığı, ancak ... parsel (eski ... parsel) sayılı taşınmazın ... parsel (eski ... parsel) sayılı taşınmazın bir kısmıyla tevhid neticesinde dava konusu ruhsatın düzenlenerek inşaatın başlamış olduğu, ... parsel sayılı taşınmaza verilen ruhsatın parsel bazında yapılaşma koşullarına uygun olmasına karşın, ada genelinde imar planının uygulanmasını ortadan kaldırdığı, bunun İmar Kanunu’nun 18. Maddesi uyarınca parselasyon yapılmadan tevhit ve ifraz işlemiyle düzenleme yapılmasından meydana geldiği, dava konusu işlemlerin imar mevzuatına aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.”

5. İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme) İşlemlerinde Maliklerin Oybirliği ile Onay

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda, “Bir teskilin terkin edilmesi veya değiştirilmesi, ancak bu kaydın kendilerine hak sağladığı kimselerin yazılı beyanı üzerine yapılabilir,” denilmekte (m.1014); bir sonraki maddesinde, “Tescil, terkin ve değişiklik gibi tasarruf işlemlerinin yapılabilmesi, istemde bulunanın, tasarruf yetkisini ve hukukî sebebi belgelemiş olmasına bağlıdır. İstemde bulunan kimse, kendisinin, sicilde hak sahibi görünen kişi veya bu kişinin temsilcisi olduğunu ispat etmek suretiyle tasarruf yetkisini belgelemiş olur. Hukukî sebebin belgelenmesi, bu sebebin geçerliliği için gerekli şekle uyulduğunun ispatı suretiyle olur,” kuralını içermektedir (m. 1015). Bu madde hükümlerine göre

2019-1665 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Yıl: 2019, Sayı: 2, ISSN 2687 – 380X, Sayfa: 163-165)

tescil talebinde bulunan kişinin o kayıt üzerinde hak sahibi olduğunu belgelemesi gerekmektedir.

Tapu Sicili Tüzüğü'nde⁴⁰, "(1) Kanunlarda veya bu Tüzükte belirlenen istisnalar dışında, yazılı istem olmadıkça tapu sicili üzerinde işlem yapılamaz," denilmekte ve yine aynı tüzüğün 17. Maddesi, "(1) Kanunî istisnalar dışında, tapu sicilinde hak sahibi olan kişiler istemde bulunabilir," kuralını içermektedir. İmar Yasası'nın 18 inci Maddesi Uyarınca çıkarılan yönetmeliklerde de⁴¹ "(1) İmar planı bulunan alanlarda İmar Kanunu'nun 15 inci ve 16 ıncı maddelerine göre ifraz ve tevhit işlemleri, ikinci fıkradaki istisnalar dışında ancak parselasyon planı tescil edilmiş alanlarda parsel maliklerinin tümünün muvafakati ile uygulama imar planlarına uygun olarak yapılabilir." Denilmektedir.

Yukarıda belirtilen yasa, yönetmelik, tüzük kuralları birlikte değerlendirildiğinde, ayrı ayrı kişilere ait parsellerin resen birleştirilmesi olanaklı olmayıp, parsel maliklerinin bizzat tapu müdürlüğüne başvurmaları ve imzalarının alınması veya noterden yazılı istemleri ile olanaklıdır. Aynı durum, paylı (hisseli) bir taşınmazın ifrazı için de geçerlidir. Bu durumda, ifraz ve tevhitin yapılması ve tapuya tescili için, uygulamaya giren parsel maliklerinin işleme olur verdiklerine ilişkin bizzat veya yasal temsilcilerinin tapu müdürlüklerine başvurmaları ya da noterden yazılı beyanlarının olması gerekir. Bu maliklerden birinin bile yazılı oluru olmaması, işin tapuya tescilini olanaksızlaştırmaktadır.

Danıştay içtihatlarında, ifraz ve tevhit ile ilgili olarak,

- Davacının olurunun alınmamış olması nedeniyle encümen kararının yasal düzenlemeye aykırı düşüğü⁴²,
- Hisseli taşınmazlarda hissedarlardan birine inşaat ruhsatı verilebilmesi için bütün hissedarların olurunun bulunması gerektiği⁴³,

40 Resmî Gazete, Tarih: 17 Ağustos 2013, m. 16

41 İmar Kanunu'nun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlenmesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 02.11.1985-18916) (Madde: 15); Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete, Tarih-Sayı: 22.02.2020-31047) (Madde: 7, Fıkra: 1)

42 Danıştay 6. Daire, 11.11.1992 tarihli ve E.1991/3601, K.1992/4150 sayılı karar, ÖZET: İmar düzenlemesi yapılmış alanlarda maliklerin izni olmaksızın tevhit ve ifraz işlemlerinin yapılamayacağı

43 Danıştay 6. Daire, 16.09.1993 tarihli ve E.1992/4934, K.1993/3171 sayılı karar, ÖZET: Paylı taşınmaz üzerinde

- Tevhit ve ifraz işlemlerinde, müşterek mülkiyete konu bir taşınmaz söz konusu olduğunda, paydaşların birlikte hareket etmelerinin yasal zorunluluk olduğu⁴⁴,
- İfraz ve tevhit işleminin istek üzerine yapılması halinde, ilgili taşınmazın hissedarlarının tümünün muvafakatının alınmasının gerekeceği, söz konusu işlemin gerçekleştirilmesi için gerekli bilgi ve belgeleri ifraz ve tevhit isteminde bulunanların hazırlanması ve idareye sunması gerektiği⁴⁵,
- Köy idaresince, tapu kayıtlarının esas alınması suretiyle izne konu taşınmazın hisseli olup olmadığı incelenerek, hisseli mülkiyet halinde ancak diğer hissedarların oluru alındıktan sonra verilecek inşaat izninin hukuken geçerli bir muhtarlık izni olduğu⁴⁶,
- Taşınmaz maliklerinin tamamının muvafakati olmaksızın tevhit ve ifraz işlemi gerçekleştirilemeyeceği⁴⁷,
- Hisseli taşınmaz üzerindeki yapının ruhsata bağlanabilmesi için bütün hissedarların ruhsat başvurusunda bulunması veya muvafakat vermesi gerektiği⁴⁸,
- İmar mevzuatında; müşterek mülkiyete konu taşınmazların, bir kısım paydaşlarının rızası suretiyle, bedelsiz terk koşulu ile ifrazının yapılabilmesine olanak sağlayan bir hüküm bulunmadığı⁴⁹,

yapı yapılabilmesi için tüm paydaşların izni olması gerektiği (Danıştay Dergisi, Sayı: 89, sayfa: 349-351).

44 Danıştay İDDK, 13.10.1995 tarihli ve E.1994/457, K.1995/717 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 91, sayfa: 116-118).

45 Danıştay 6. Daire, 17.05.1995 tarihli ve E.1995/10, K.1995/1984 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 91, sayfa: 573-575).

46 Danıştay 6. Daire, 16.11.2007 tarihli ve E.2005/5594, K.2007/6553 sayılı karar, ÖZET: Hisseli taşınmaz üzerinde yapılacak inşaat için diğer hissedarlardan muvafakat alınmadığı hususu gözetilmeksizin, verilen muhtarlık izninin esas alınması suretiyle, davacının 3194 sayılı Yasa'nın 27. maddesi koşullarını sağladığının kabul edilemeyeceği hakkında (Danıştay Dergisi, Sayı: 118).

47 Danıştay 6. Daire, 28.09.2010 tarihli ve E.2008/10062, K.2010/8579 sayılı karar

48 Danıştay 6. Daire, 17.09.2007 tarihli ve E.2005/2410, K.2007/4902 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 117).

49 Danıştay İDDK, 28.06.1996 tarihli ve E.1994/767, K.1996/395 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 92, sayfa:

- 3194 sayılı İmar Yasası'nın 16. Maddesinin uygulamasıyla ilgili olarak davacının sahip olduğu taşınmazın, onun isteği üzerine belediyece birleştirme ve şüylandırılması sonucu, tapu idaresince parsel sahiplerinin ortak başvurusu olmadan tescil işleminin yapılmayacağına ilişkin işleminin iptali istemiyle açılan davanın çözümü idari yargının görevine girdiği⁵⁰

kararları birlikte değerlendirildiğinde 3194 sayılı İmar Yasası'nın 15 ve 16. Maddelerine göre yapılacak ifraz ve tevhit işleminde paylı taşınmaz maliklerinin oybirliği ile yazılı oluru gerektiği kararlılık haline gelmiş bulunmaktadır.

İfraz ve Tevhit (Ayırma ve Birleştirme) İşlemlerinde Maliklerin Oybirliğinin İstisnası

İfraz ve tevhit işlemlerinde maliklerin oybirliği ile onayının istisnası, 16.05.2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Yasa'da açıklanmıştır. Yasanın 6. maddesinin 1. fıkrasında; "Üzerindeki bina yıkılarak arsa hâline gelen taşınmazlarda (...) uygulama alanında cins değişikliği, tevhit, ifraz, terk, ihdas ve tescil işlemleri muvafakat aranmaksızın Bakanlık, TOKİ veya İdare tarafından resen yapılır veya yaptırılır ..." denilmekte ve devamında, "... riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarında uygulama yapılan etap veya adada, riskli yapılarda ise bu yapıların bulunduğu parsellerde, yapılar yıktırılmadan önce, parsellerin tevhit edilmesine, münferit veya birleştirilerek veya imar adası bazında uygulama yapılmasına, ifraz, terk, ihdas ve tapuya tescil işlemlerine, yeniden bina yaptırılmasına, payların satışına, kat karşılığı veya hasılat paylaşımı ve diğer usuller ile yeniden değerlendirilmesine, yapının paydaşı olup olmadıkları gözetilmeksizin sahip oldukları hisseleri oranında paydaşların en az üçte iki çoğunluğu ile karar verilir ..." denilerek ayırma ve birleştirme (ifraz ve tevhit) işlemlerinde maliklerin oybirliği yerine istisnai bir kural getirilmiş bulunmaktadır.

Bu durum, 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin 15. maddesinin 2. fıkrasında, "Riskli alanlar ve rezerv yapı alanlarında uygulama yapılan etapta veya adada, riskli yapılarda

112-114), ÖZET: Müşterek mülkiyete konu taşınmazların, bir kısım paydaşların rızası ile bedelsiz terk koşuluyla ifrazına olanak bulunmadığı

50 Uyuşmazlık Mahkemesi, 22.02.1993 tarihli ve E.1993/1, K.1993/1 sayılı karar

ise bu yapıların bulunduğu parsellerde; yapıların yıktırılmış olması şartı aranmaksızın ve yapının paydaşı olup olmadıkları gözetilmeksizin parsellerin tevhit edilmesine, münferit veya birleştirilerek veya imar adası bazında uygulama yapılmasına, ifraz, taksim, terk, ihdas ve tapuya tescil işlemlerine, yeniden bina yaptırılmasına, payların satışına, kat karşılığı veya hasılat paylaşımı ve diğer usuller ile yeniden değerlendirilmesine sahip oldukları hisseleri oranında paydaşların en az üçte iki çoğunluğu ile karar verilir (...)." denilerek oybirliğinin istisnası 2/3 çoğunluk olarak açıklanmış ve bu yöndeki kurallara ayrıca 9. ve 10. fıkralarda da yer verilmiştir.⁵¹

6. İfraz ve Tevhit İşlemleri Hakkında Anayasa Mahkemesi Kararları

İfraz ve tevhit işlemleri gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerince yapıldığında genel kurallara bağlı iken, bazı yasa değişiklikleriyle Devletin bu genel kural yerine özel kurala bağlı olması öngörülmüştür. Buna ilişkin olarak çıkarılan iki yasadandır;

1- 29.06.2001 günlü, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Yasa'nın 7. maddesinin, 03.07.2003 günlü ve 4916 sayılı Yasanın 6. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrası şöyle idi;

"Hazineye ait taşınmazların değerlendirilmesi ile ilgili işlemlerde Bakanlık tarafından istenilen bilgi ve belgeler, kamu kurum ve kuruluşlarınca öncelikle gönderilir ve görüş yazıları en geç iki ay içinde cevaplandırılır. Bu süre içinde cevap verilmediği takdirde olumlu görüş verilmiş sayılır. İfraz, tevhit, tescil ve tespit işlemleri imar mevzuatındaki kısıtlamalara tâbi olmaksızın ve herhangi bir ücret, bedel ve gider karşılığı talep edilmeksizin ilgili kuruluşlarca talebi izleyen iki ay içinde yerine getirilir."

2- Kamuoyunda 2-B olarak bilinen hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin kadastrasına ve tesciline ilişkin 3402 sayılı Kadastraya Yasası'na 2009 yılında 5831 sayılı Yasa ile eklenen Ek 4. maddesinin 5. fıkrası ise şöyle idi;

51 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin "Riskli Yapıların Bulunduğu Parsellerde, Riskli Alanlarda ve Rezerv Yapı Alanlarında Yapılacak Uygulamalar" başlıklı 15. maddesinin 9. ve 10. fıkraları

“Bu madde kapsamındaki kadastro, ifraz ve tescil işlemleri, 3194 sayılı İmar Kanunu ile 03.07.2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunundaki kısıtlamalara tabi olmaksızın yapılır.”

Birbirinden farklı iki yasa arasında tek ortak nokta, ifraz ve tevhit ile ilgili devletin özel kurallara bağlı olmasının öngörülmesidir. Devlet, gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri olduğunda genel kuralları ödünsüz uygularken, bu kez kendisi söz konusu olduğunda “kısıtlamalara tabi olmaksızın” şeklinde kendisine özel yasa çıkarmıştır. Anayasa Mahkemesi, ifraz ve tevhitte ilişkin bu ayrımı, anayasanın eşitlik ilkesine aykırı bulmuş ve her iki yasanın bu yöndeki hükümlerini iptal etmiştir.⁵² Böylece, Anayasadaki eşitlik ilkesi ile ifraz ve tevhit arasında da bir ilişkinin olabileceği görülmüştür.

1- 4706 sayılı Yasa ile hazine taşınmazlarının satışı öngörüldükten sonra, bunu kolaylaştırmak için yukarıda da belirtildiği üzere, 4706 sayılı Yasanın 7. maddesinin, 03.07.2003 günlü ve 4916 sayılı Yasanın 6. maddesiyle değiştirilen birinci fıkrasına, “İfraz, tevhit, tescil ve tespit işlemleri imar mevzuatındaki kısıtlamalara tâbi olmaksızın...” hükmü eklenmiştir. Bu hükmün anayasanın 5., 10. ve 56. maddelerine aykırılığı savıyla iptali için açılan davada Anayasa Mahkemesi iptal kararı vermiştir. İptal gerekçesi⁵³ şöyledir;

“(...) ifraz ve tevhit işlemlerinin yapılabilmesi, imar mevzuatına uygun olmalarına ve bu uygunluğun ilgili idari kurullarca tespit edilerek onaylanmasına bağlıdır. Getirilen bu düzenleme ile sağlanmak istenen nihai amacın kamu yararı olduğu kuşkusuzdur. İtiraz konusu kuralda yer alan “imar mevzuatındaki kısıtlamalara tâbi olmaksızın” ibaresi, hazineye ait taşınmazların ifraz, tevhit ve tescil işlemlerinin imar mevzuatındaki kısıtlamaların dışına çıkarılması sonucunu doğurmakta ve İmar Kanunu ile konuya ilişkin yönetmeliklerde öngörülen kurallara aykırı da olsa Maliye Bakanlığı’nın bu yöndeki taleplerinin ilgili idarelerce yerine getirilmesini zorunlu kılmaktadır. / Söz konusu işlemlerin yapılabilmesi için imar mevzuatına uygun olma

52 Anayasa Mahkemesi, 20.01.2011 tarihli ve E. 2009/13, K. 2011/23 sayılı karar; Anayasa Mahkemesi, 12.05.2011 tarihli ve E. 2009/24, K. 2011/75 sayılı karar

53 Anayasa Mahkemesi, 20.01.2011 tarihli ve E. 2009/13, K. 2011/23 sayılı karar (Resmî Gazete, Tarihi: 02.04.2011, Sayısı: 27893)

koşulunun ortadan kalkması ve bu uygunluğun idari kurullarca denetiminin olanaksız kılınması ise imar hukukunda denetimsiz bir alan oluşturmakta, bu da devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirmesine engel olmaktadır. / Anayasanın 5. ve 56. maddeleriyle devlete verilen ödevlerin somut tedbirlerle nasıl yerine getirileceği yasa koyucunun takdirinde ise de, söz konusu ödevler yerine getirilirken hazineye ait taşınmazların ifraz ve tevhit işlemleri yönünden ayrıcalık tanınarak bu işlemlerin imar mevzuatındaki kısıtlamalar dışında tutulması, anayasanın anılan maddeleriyle bağdaşmamaktadır. / Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralda yer alan “imar mevzuatındaki kısıtlamalara tâbi olmaksızın” ibaresi, anayasanın 5. ve 56. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.”

2- 15.01.2009 tarihli ve 5831 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 8 inci Maddesi ile 21.06.1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Yasası’na eklenen Ek Madde 4’ün Beşinci Fıkrasını iptal eden Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi şöyledir;

“İmar Yasası’ndaki bu (15. ve 16. Maddedeki) hükümlerin çağdaş kentleşme, sağlıklı çevreler üretilmesi, yaşanabilir yerleşmeler elde edilmesi, planlı gelişmenin sağlanması, koruma kullanma dengesinin oluşturulması, yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesi, sağlıklı ve güvenli alanların dönüştürülmesi açısından ve dolayısıyla ülkemiz açısından öneminin çok büyük olduğu kuşkusuzdur. / Bir hukuk devletinde, devlet erki kullanılarak yapılan tüm kamu işlemlerinin nihaî amacının “kamu yararı” olması gerekir. Bu gereklilik, kamu yararını, yasama organının takdir yetkisi için de bir sınır konumuna getirir. / Ülke açısından önemi büyük olan İmar Yasası kurallarını gözetmediğinden kamu yararına dayanmayan iptali istenen kural, Anayasa’nın 2 nci maddesine aykırıdır. / Diğer taraftan 3194 sayılı İmar Yasası’nın birinci maddesinde yasanın amacı, “Yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların, plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak” olarak düzenlendiğinden İmar Yasası’ndaki düzenlemelerin “toprağın verimli kullanılması” amacını da içerdiği yadsınamaz. Bu nedenle de iptali istenen kural, Anayasa’nın 44 üncü maddesiyle de bağdaşmaz. / Açıklanan nedenlerle, 15.1.2009 tarih ve

5831 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 8 inci maddesi ile 21.6.1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa eklenen ek madde 4'ün beşinci fıkrası Anayasa'nın 2 nci ve 44 üncü maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.”

denilerek, ifraz ve tevhit konusunda devlete ayrıcalık getirilemeyeceğine karar verilmiştir. Kamu mallarının özelleştirilerek satışını kolaylaştırmak için çıkarılan yasa kurallarının iptali dar olarak tutulmuş olsa da, bu karar gerek TBMM ve gerek yargının ayırma ve birleştirme konusunda da ne kadar ilişkili olabileceklerini göstermiş olması bakımından dikkat çekicidir.

7. İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme) İşlemi Yapılan Parselin Daha Sonra Arsa Düzenlemesi Kapsamına Alınması

İfraz ve tevhit işlemi yapılan parsellerde sonraki yıllarda İmar Yasası'nın 18. Maddesine göre arsa düzenlemesi yapılması istisnai (ayrık) sonuçlar yaratmaktadır.

İfraz ve tevhitte sonra arsa düzenlemesinin yapılabileceğinin hukuki dayanağı, Yasanın 18. Maddesinin sekizinci fıkrasındaki, “Parselasyon planı yapılmadan ifraz ve tevhit edilerek tescil edilen parsellerden, imar planında umumi hizmet alanlarına rastladığı için terk edilen veya bağışlanan alanların toplam parsel alanına oranı, yeni yapılacak parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan farkı kadar düzenleme ortaklık payı alınabilir.” hükmüdür. Bu yasa hükmünde, bir parsel, hangi tarihte ifraz ve tevhit işlemine tabi tutulmuş olursa olsun, bu işlem sırasında yapılan terk oranını arsa düzenlemesi sırasında hesaplanan düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayacak fark kadar yeniden kesinti yapılabileceği belirtilmektedir⁵⁴.

İfraz ve tevhit işleminden sonra üzerinde yapı ruhsatı ve eklerine uygun inşa edilerek yapı kullanma izni almış ve kat mülkiyeti kurulmuş yapı olması durumunda, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Yasası gereği yapının bağımsız bölümlerinin arsa paylarının parsel yüzölçümüne göre belirlendiği dikkate alındığında, parselden yapılacak kesinti ve arsa paylarının idari yoldan değiştirilmesi ve parselden yapılacak kesinti oranında 3. Bir kişinin paydaş olması uygulamada sorunlara sebep olmaktadır.

54 Danıştay İDDK, 19.02.2009 tarihli ve E.2005/3220, K.2009/35 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 122)

İfraz ve tevhit işlemi, parselasyon planı yapılmadan önce kadastro parselini doğrudan arsaya dönüştürerek parsel malikleri lehine yani özel çıkarılara hizmet ederken, daha sonra bu alanda arsa düzenlemesi yapılmasıyla yapıdan bağımsız bölüm edinenlerin imar ve mülkiyete ilişkin haklarında kayıplara yol açmaktadır. Parsel malikleri, Devleti ve yerel yönetimleri, parselasyon planından önce ifraz ve tevhit işlemine zorlayarak özel çıkarılar elde ederken, bu şekilde oluşan arsalar üzerinde inşa edilen yapılardan bağımsız bölüm elde edenlerin mağduriyetine de sebep olmaktadır.

İfraz ve Tevhit (Ayrırma ve Birleştirme) İşlemi Yapılan Parselin Daha Sonra Arsa Düzenlemesi Kapsamına Alınması Süreci Şöyledir;

3194 sayılı Yasa'nın 18. maddesi ile 15. ve 16. maddelerine göre yapılan işlemler yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere birbirinden farklıdır. 3194 sayılı Yasa'nın 18. maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere, parselasyon işlemleri arsa ve arazilerin malikleri veya diğer hak sahiplerinin oluru (muvafakati) alınmaksızın “resen” tesis edilmekte⁵⁵; ifraz ve tevhit işleminde ise, ilgili taşınmazın paydaşlarının tümünün olurunun alınması yanı sıra söz konusu işlemin gerçekleştirilmesi için gerekli bilgilerin ve belgelerin ifraz ve tevhit isteminde bulunanlarca hazırlanması ve idareye sunulması gerekmektedir⁵⁶. Danıştay içtihatlarında, “ifraz ve tevhit işleminin nitelik olarak parselasyon işleminden farklı olduğu, parselasyonun resen yapılmasına karşın, ifraz ve tevhit işleminde parsel maliklerinin muvafakatinin alınması gerektiği⁵⁷ ve belirtilen nitelik farklılığı nedeniyle tevhit ve ifrazın, 3194 sayılı Yasanın 18. maddesinin uygulandığından bahisle resen yapılamayacağı” açıklanmıştır⁵⁸. İfraz ve tevhit işlemi ile parselasyon arasında nitelik farklılıklarından biri de, parselasyon işleminde yapılan terkler düzenleme ortaklık payı olarak kabul edilirken, ifraz ve tevhit işleminde DOP olarak kabul edilmemesidir. Bu konuda Danıştay, “3194 sayılı İmar Yasası'nın

55 Danıştay 6. Dairesi, 14.06.2011 tarihli ve E. 2010/10709 K. 2011/2200 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 128, s: 189-191)

56 Danıştay 6. Dairesi, 17.05.1995 tarihli ve E. 1995/10, K. 1995/1984 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 91, s: 573-575)

57 Danıştay 6. Dairesi, 04.01.2003 tarihli ve E. 2001/6965, K. 2003/196 sayılı kararı (Danıştay Kararları Dergisi, Sayı: 1, s: 239-241)

58 Danıştay 6. Dairesi, 15.02.2006 tarihli ve E. 2005/6177, K. 2006/598 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 113, s: 120)

15. maddesi uyarınca yapılan tevhit ve ifraz işlemi nedeniyle düzenleme ortaklık payı alınamayacağı” kararıyla, parselasyonla yapılan terklerin düzenleme ortaklık payı (DOP) kapsamında, buna karşın ifraz ve tevhit işlemiyle terk edilen alanların DOP dışında sayılacağını belirterek, her iki işlemin nitelik olarak birbirinden farklı olduğuna karar vermiş bulunmaktadır⁵⁹. Bu durumda, daha önce ifraz ve tevhit işlemine konu olmuş bir parsel sonraki yıllarda arsa düzenlemesi (parselasyon) kapsamına alındığında, önceki kesintiyi DOP oranına tamamlayan fark kadar ek bir kesinti yapılabilmektedir.

Parselasyon planı yapılmadan, kadastro parsellerine dayalı olarak parsel bazında ve ada oluşma koşulu da aranmaksızın, 3194 sayılı İmar Yasası’nın 15. ve 16. maddeleri uyarınca yapılan ayırma ve birleştirme (ifraz ve tevhit) işlemi ile kadastro parseli imar parseline dönüştürüldükten sonra, malikinin istemi üzerine bu kez imar planı verilerine göre imar durumu belgesi ve yapı ruhsatı düzenlenmekte, ardından tapu sicilinde kat irtifakı kurulmakta, sonrasında yapı ruhsat ve eklerine uygun inşa edildiğinde, yapı kullanma izni verilmekte, bunun ardından da kat mülkiyeti kurulmaktadır. Bu tür parsellerde, imar bakımından her işlemin sonuçlandığı, yani tüm imar izinlerinin alındığı kabul edilirken; bu kez, söz konusu taşınmazı da kapsayan bölgede 3194 sayılı İmar Yasası’nın 18. maddesine göre arsa düzenlemesi yapılması durumunda, yukarıda açıklandığı üzere, daha önce yapılan terk oranını düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayacak fark kadar ek bir kesinti yapıldığı ve parselin azalan yüzölçümünün bir başkasına ait pay ile doldurulduğuna da sıkça rastlanmaktadır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün 07.11.1985 tarihli ve 1477 sayılı Genelgesinde, ifraz ve tevhit işlemi ile oluşan arsalar üzerinde kat irtifakı ve/veya kat mülkiyeti kurulmuş yapılar bile olsa, parsel 3. Kişinin ya da kurumun paydaş yapılmasının zemine ait olduğu ve yapıyla ilgisinin bulunmadığı, bu işlemin tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydıyla bu uygulamaların yapılabileceği belirtilmiştir. Ancak, zeminde paydaş yapılan özel hukuk gerçek veya tüzel kişilerin, yapıda hakları bulunması bile, ortaklığın giderilmesi (izale-i şeyu) davası açarak gerek parselin ve gerekse üzerindeki yapının satılmasını talep etme hakları bulunmaktadır. Dolayısıyla ifraz ve tevhit yoluyla oluşan imar parseli üzerinde kat mülkiyetli bir yapının inşa edilmiş olması, 634 sayılı Kat Mülkiyeti

Yasası’nın “Ortaklığın Giderilmesi” başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasındaki, “Kat mülkiyetine veya kat irtifakına tabi olan gayrimenkulde ortaklığın giderilmesi istenemez,” kuralının güvencesinden yararlanmak için yeterli olmadığı görülmektedir.

8-İfraz Ve Tevhit Yapılan Parsellerden “Düzenleme Ortaklık Payına Tamamlayan Fark” Kadar Kesinti Yapılması İle İlgili 4/7/2019 Tarihli Ve 7181 Sayılı Yasa İle Yapılan Değişikliklerden Önce Ve Sonraki Durum

8.1. 3194 Sayılı İmar Yasası’nda 4/7/2019 Tarihli Ve 7181 Sayılı Yasa İle Yapılan Değişikliklerden Önce İfraz Ve Tevhit

3194 sayılı İmar Yasası’nın 4/7/2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile değişmeden önceki 15. ve 18. Maddeleri ile Yönetmelikteki ifraz ve tevhitte ilişkin hükümleri şöyle idi⁶⁰;

- 1) 3194 sayılı İmar Yasası’nın “İfraz ve tevhit” başlıklı 15. Maddesinin ikinci fıkrasında, “İmar parselasyon planı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifraz veya tevhitin bu planlara uygun olması şarttır.” Denilmekte idi.
- 2) 3194 sayılı İmar Yasası’nın değişiklikten önceki 18. maddesinin sekizinci fıkrasında, “Bu fıkra hükümlerine göre, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz. Ancak, bu hüküm o parselde imar planı ile yeniden bir düzenleme yapılmasına mani teşkil etmez” denilmekte idi.
- 3) 22.02.2020 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan Yönetmelikle yürürlükten kaldırılan İmar Kanununun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi Ve Arsa Düzenlenmesi İle İlgili Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 11. Maddesinin ikinci fıkrasında, “...Evvvelce yapılan düzenlemeler dolayısıyla düzenleme ortaklık payı veya pay maksatla başka isimlerle bir pay alınmış olan arazi veya arsalar bu ortaklık payı hesabına katılmaz...” denilerek düzenleme görmüş parsellerden ikinci kez

59 Danıştay 6. Dairesi, 14.12.1993 tarihli ve E. 1993/1004, K. 1993/5355 sayılı karar

60 Köktürk Erdal 2012, 2013

DOP alınamayacağı konusunda yasa ile paralellik sağlanmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasında, “...Ancak, taşınmaz sahiplerinin talepleri üzerine, mülga 6785-1605 sayılı İmar Kanununun 39 uncu maddesine göre daha önce ifraz edilerek tescil edilen parsellerden düzenlemeye dahil edilenlerin, ilk parselin ifrazında alınan terk oranını % 35'e tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı alınabilir...” denilerek istisnai bir durum yaratılmıştır.

Yönetmeliğin 11. Maddesinin üçüncü fıkrasına göre, bir parselden ikinci kez bedelsiz kesinti yapılabilmesi için;

- 1- Taşınmaz sahiplerinin talep etmeleri,
- 2- Mülga 6785-1605 sayılı İmar Kanunu'nun 39 uncu maddesine göre daha önce ifraz edilerek tescil edilen parsellerden düzenlemeye dahil edilmiş olmaları,

gerekmektedir. Bu koşulların birlikte gerçekleşmesi durumunda, “...ilk parselin ifrazında alınan terk oranını %35'e tamamlayan fark kadar...” düzenleme ortaklık payı alınması öngörülmüştür.

Oysa, uygulamada, bu iki şart gerçekleşmeden idarelerce işlemler yapılmış ve Danıştay'da bu hukuka uyarlı olmayan işlemleri kararlarına yansıtılmıştır.

Bir diğer deyişle, Danıştay, yönetmelikte belirtilen iki koşulun birlikte varlığını gözetmediği gibi, yönetmelikteki, “mülga 6785-1605 sayılı İmar Kanununun 39 uncu maddesine göre daha önce ifraz edilerek tescil edilen parsellerden” deyimini 3194 sayılı Yasanın 15-16. Maddelerine göre yapılan terkler için de geçerli saymış ve böylece bir yerindelik denetimi yapmıştır. Yasa da bulunmayan, yönetmelikte de yürürlükten kalkmış 6785 sayılı Yasaya göre yapılmış ifraz ve tevhitlerin kastedildiği çok açık iken, gerek idareler ve gerekse Danıştay bu kuralı hatalı değerlendirerek kendisi kural koymuşlardır. Danıştay'a göre, “parselasyon işlemi sırasında alınan terk oranını düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayacak kadar fark” alınabilir⁶¹. Bu farkın

61 Danıştay 6. Dairenin, 28.03.1990 tarihli ve E.1989/901, K.1990/477 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 80, sayfa: 240-242), Danıştay 6. Dairenin, 19.10.1992 tarihli ve E.1991/312, K.1992/3774 sayılı kararı, Danıştay 6. Dairenin, 05.11.2001 tarihli ve E.2000/4420, K.2001/5161 sayılı kararı, Danıştay 6. Dairenin, 13.03.1997 tarihli ve E.1996/1478,

alınabilmesi için parsel malikinin talebi aranmadığı gibi, yürürlükten kalkmış bir yasaya göre yapılan uygulama için geçerli olan kural, bu kez bu yasayı yürürlükten kaldıran yasa dönemini de kapsayacak şekilde üstelik yönetmelik maddesi dayanak yapılarak genişletilmiştir.

Yönetmeliği hazırlayanlar söz konusu kuralın alanını 3194 sayılı Yasa döneminde yapılan ifraz ve tevhitler için de rahatlıkla genişletebilirlerdi. Bunu yapamamalarının nedeni, 3194 sayılı İmar Yasası'nın 15-16. Maddelerine göre ifraz ve tevhit yapma koşulunun yukarıda da belirtildiği üzere o bölgede öncelikle düzenlemenin yapılması şartına bağlanmasıdır. Parselasyon planı ise arsa düzenlemesi ile oluşmaktadır⁶². Adı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak değişen Bayındırlık ve İskân Bakanlığının “18. Madde Uygulamaları” konulu 05.04.2004 tarihli ve SFPD/B1-840-3401 sayılı Genelgesinde de, “...Parsel bazında düzenleme yapılması mümkün olmayıp, düzenleme sahasının en az müstakil “bir ada”yı kapsamaması zorunludur...” denilerek yukarıdaki yasa maddesiyle paralel bir açıklama yapılmıştır.

Yürürlüğe girdiği 1985 yılından yürürlükten kaldırıldığı 2019 yılına kadar yönetmelikte değişiklik yapılmadığı için yasada artırılan Düzenleme Ortaklık Payı (DOP) oranları yönetmeliğe yansıtılmadığı gibi Yönetmelikteki madde metni de yanlış yazılmıştır. Doğrusu, “...ilk parselin ifrazında alınan terk oranını düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan fark kadar...” olmalıydı. Çünkü, düzenleme ortaklık payı oranı her düzenleme bölgesinde farklı olabilir. Danıştay'da, “DOP hesabı yapılmadan %40 kesintiye hak kazanılamayacağı” görüşündedir⁶³.

Türkiye'nin temel sorunu her alanda olduğu gibi imar konusunda da yasa ve yönetmelik kurallarını hatalı değerlendirerek hukuka aykırı fiili bir durum yaratması ve ülke içinde ikili bir yapının oluşmasına yol açarak giderek hukuk sistemini bir af yasasıyla bertaraf etmesidir. Bu karmaşa, bizleri, ülkemizi her alanda kemiren yasadışılığın egemenliğine götürmektedir. Bu nedenle,

K.1997/1367 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Sayı: 94, sayfa: 393-394).

62 İmar Kanunu'nun 18 İnci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlenmesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Parselasyon Plânlarının Hukuki Geçerliliği” başlıklı 43. Maddesi şöyledir, “Madde 43- İmar parselasyon plânları, tescilden sonra Medeni Kanun ve Tapu Sicil Tüzüğünde belirtilen plân yerine geçer ve mülkiyete ilişkin sınır gösterme işlemleri mahalli tapu ve kadaströ teşkilatınca bu plânlara göre yapılır.”

63 Danıştay 6. Dairenin, 22.10.1991 tarihli ve E.1990/5, K.1991/2101 sayılı kararı.

belediyeler, valilikler, bakanlıklarca yapılan, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından tapuya tescil edilen ve uyuşmazlıklarda yasa ve yönetmelik kurallarını dikkate alarak hüküm kurması gerekirken kendisi yerindelik denetimi yaparak hukuka ve mevzuata aykırı işlemlere geçerlik sağlayan idari yargının hepsi Anayasanın 2. Maddesinde ifade edilen Devletimizin bir “hukuk Devleti” olduğu ilkesine aykırı davranışlar ve davranmaya da devam etmektedirler.

İfraz Ve Tevhit Yapılan Parsellerden “Tamamlayan Farkın İlk Ana Parsel Yüzölçümünden Kesilmesi” Hukuka Uyarlı Mı?

Bu kez tartışmalar, ifraz ve tevhit işlemi ile oluşmuş parselin arsa düzenlemesine konu olması halinde, ifraza konu parselden ikinci kez yapılacak terk oranını düzenleme ortaklık payına tamamlayan farkın parselin hangi yüzölçümü üzerinden alınacağı konusunda sürmekte ve sürmeye de devam etmektedir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün “tekel niteliğindeki”, işlemin kontrolü ve tapuya tescili yetkisi nedeniyle tüm kişi, kurum ve kuruluşları ortak davranmaya zorlayan görüşü, “tamamlayan farkın ilk ana parsel yüzölçümünden kesilmesi” şeklindedir⁶⁴. Bu görüş, yıllar önce terk yapılan ve tapu sicilinden silinen terkin edilen bu ilk ana parsel yüzölçümüne geri dönülerek bu parselden düzenleme ortaklık payı hesaplanmakta ve daha önce yapılan kesintiyle arasındaki miktar söz konusu farkı oluşturmaktadır. Ancak, burada düzenleme ortaklık payı hesabına tapudan terkin edilen (silinen) parselin mi? Yoksa terk sonrası parselin mi katılacağı yanıtlanamamaktadır.

Yürürlükten kalkan Yönetmeliğin, “Düzenlemede Umumi Hizmetlere Ayrılacak Payın Hesabı” başlıklı 30. Maddesinde, “*Madde 30- Düzenleme alanına giren kadastro parselleri ile varsa imar parsellerinin yüzölçümleri toplamından, imar adalarının imar parsellerine ayrılan kısımlarının yüzölçümleri toplamı çıkarılarak “umumi hizmetlere ayrılan miktar” bulunarak bir hesap cetveli düzenlenir.*” Denilerek düzenlemeye imar parselinin katılacağı öngörülmüştür.

64 KOÇAK, Hüseyin, 28 Nisan 2012, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Baş Müfettişi, “İmar Uygulamasında Düzenleme Ortaklık Payı”, <http://www.tasinmazmulkiyeti.org.tr/tr/?Sayfa=Liste&Id=44&SayfaNo=1>, Bu makale, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası tarafından 11 – 15 Mayıs 2009 tarihinde düzenlenmiş olan 12’nci “Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında” sunulan bildirinin tam metnidir.

Düzenlemeye terk sonrası yüzölçümü ile (imar parseli olarak) katılan bir parselden, düzenleme ortaklık payı hesabına katılmayan terk öncesi (kadastral parsel) yüzölçümüne göre kesinti yapılmasına ilişkin ne yasada ve ne de yönetmelikte bir kural vardır.

Kaldı ki, 3194 sayılı Yasa’nın 18. Maddesinde 04.07.2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile değişiklik yapılmış ve 18. Maddenin 8. Fıkrası olarak, “*Parselasyon planı yapılmadan ifraz ve tevhit edilerek tescil edilen parsellerden, imar planında umumi hizmet alanlarına rastladığı için terk edilen veya bağışlanan alanların toplam parsel alanına oranı, yeni yapılacak parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan farkı kadar düzenleme ortaklık payı alınabilir.*” Hükmü eklenmiştir. Bir bakıma, mülga yönetmeliğin 11. Maddesinin üçüncü fıkrasındaki hüküm, yasa kuralı haline getirilmiştir. Bu yasa kuralında, daha önce ifraz ve tevhit işlemi gören parsellerin daha sonra arsa düzenlemesine konu olması durumunda, bu parsellerden hesaplanan düzenleme ortaklık payına tamamlayacak fark kadar yapılacak ikinci bir kesinti ile ilgili olarak, “*farkın ilk ana parsel yüzölçümünden kesilmesi*” şeklinde bir deyim yer verilmediğine dikkat edilmelidir. Bu durumda, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün “tamamlayan farkın ilk ana parsel yüzölçümünden kesilmesi” şeklindeki görüşünün hukuki dayanağının bulunup bulunmadığı, bu konularda yetki kullanarak kural ihdas edip edemeyeceği aşağıda incelenmektedir.

Bilindiği üzere, 3194 sayılı İmar Yasası’nın 18. Maddesi ile Yönetmelikte bir kural olmadığında idareler kendi başlarına kural öngöremezler. Kaldı ki, Anayasanın 35. Maddesinde mülkiyete ilişkin konularda düzenlemelerin mutlaka yasayla yapılması gerektiği belirtilmiş bulunmaktadır.

Çünkü, İdare Hukuku’nda yetki, idareye Anayasa ve yasalarla tanınmış olan karar alma gücünü ifade etmektedir. Bu yönüyle idari işlemin en temel unsurunu oluşturan ‘yetki’, yasayla hangi makama verilmiş ise ancak onun tarafından kullanılabilir. İdare Hukuku’nda “yetkisizlik” kural, yetkili olma ‘istisna’dır. Bu istisna ise, yetkinin, yalnızca yasayla gösterilen durumlarda ve yine yasayla gösterilen idari merciler tarafından kullanılmasıdır. Bu nedenle ‘yetki’ yasanın açık izni olmadan devredilemez. Anayasa’nın 123. Maddesi uyarınca, kuruluş ve görevleri yasayla düzenlenmek durumunda olan idarenin kendi düzenleme yetkisi de yasalarla sınırlı olduğundan, yetki kuralları genişletici yoruma tabi tutulamaz.

Türk Hukuk Sisteminde, kural olarak; idarelerin hukuka uygun işlem tesis etmek, işlemlerindeki hukuka aykırılıkları düzeltmek, bu tür işlemlerle ortaya çıkan hukuk ihlallerini ortadan kaldırarak hukuka uygun bir düzeni sağlamak zorunda oldukları kabul edilmektedir. Yetkinin dışına çıkılarak yapılan işlemlerin hukuka aykırı olduğu yüksek yargı ve hukuk çevrelerinin ortak görüşüdür. Çünkü, yetki, kamu düzeni ile ilgilidir ve genişletici biçimde yorumlanıp uygulanamaz⁶⁵. Yetki, daima yasal bir dayanağa, önceden yayınlanmış bir hukuk kuralına ihtiyaç duyar⁶⁶. Dolayısıyla, yetkisiz bir makamın aldığı bir kararın, sonradan yetkili makamca benimsenmiş ve onaylanmış olması da işleme sağlık kazandırmaz⁶⁷.

İdareye yasa ile verilen yetkinin “kanuni düzenleme yetkisi” olduğunu belirten Anayasa Mahkemesine göre⁶⁸, “8. Kanuni düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle Anayasa’da öngörülen ayrık durumlar dışında, kanunlarla düzenlenmemiş bir alanda, kanun ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez. Bununla birlikte, temel ilkelere ve çerçevenin kanunla belirlendiği konulara ilişkin ayrıntıların düzenlenmesi konusunda yürütme organına yetki verilmesi, yasal düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır.” denilmiştir.

Danıştay’ın bir kararında⁶⁹, “İdari işlemlerin kanuni dayanağının olması “Kanuni idare” ilkesinin sonucudur. Bu sebeple, idarenin kanuni dayanağı bulunmayan bir yetkiyi kullanması olanaklı değildir. Öte yandan, dayanılan kanun maddesinin idari işlemde belirtilmesi de yukarıda belirtilen ilke açısından bir gereklilik olduğu gibi, idarenin yargısal denetimi yapılırken kanuna uygun hareket edip etmediğinin, ilgili kanun maddesinde yer alan usul ve esaslara

65 GÖZÜBÜYÜK, A.Şeref., TAN, Turgut. 1999, Sayfa: 415

66 GÖZÜBÜYÜK, A.Şeref., DİNÇER, Güven. 2001, Sayfa: 108.

67 YILMAZ, Mustafa (2002) s. 192; GÖZÜBÜYÜK, A.Şeref., TAN, Turgut (1999), s. 415.).

68 Anayasa Mahkemesi, 13.07.2015 tarihli ve E: 2015/21, K: 2015/67 sayılı karar (Resmi Gazete, Tarih-Sayı: 24.07.2015-29424)

69 Danıştay 14. Daire, 03.10.2012 tarihli ve E: 2011/16621, K: 2012/6548 sayılı karar, Özeti: İdarelerin, kanuni dayanağı bulunmayan bir yetkiyi kullanmasının mümkün olmaması karşısında, herhangi bir yasa hükmü gösterilmeden tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı hakkında (Danıştay Dergisi, Sayı: 132, s.286-289).

uyulup uyulmadığının belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Bu durumda; davalı idarenin herhangi bir yasa maddesi göstermeden tesis ettiği dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, İdare Mahkemesince dava konusu işlemin iptali yolunda verilen temyize konu kararda sonucu itibariyle isabetsizlik görülmemiştir.” denilerek işlemlerin mutlaka bir yasal kurala dayanması gerektiği belirtilmiştir.

Bu durumda, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün işlemin kontrolü ve tapuya tescili yetkisi nedeniyle tüm kişi, kurum ve kuruluşları ortak davranmaya zorlayan, “tamamlayan farkın ilk ana parsel yüzölçümünden kesilmesi” şeklindeki görüşünün hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır.

Yapılan tüm önermeler, Türkiye’deki arsa düzenlemesi sisteminin beklentileri, istekleri, gereksinimleri karşılamaması nedeniyle hukuka aykırı olduğu bilindiği halde ve başka bir çözüm yolu da bulunmadığı için yapılan “iyi niyetli” arayışlardır. Bu tür arayışlarla, giderek kendisi bir sorun olmaya başlayan “eşit orantılı toprak kesintisi” temelindeki 3194 sayılı İmar Yasası’nın 18. maddesinin baştan aşağı yeniden ele alınması, 1960 tarihli Almanya İmar Yasası’nın “eşdeğerlik” ilkesine dayalı bir arsa düzenlemesi sistemine geçilmesi zorunluluğu yinelenmektedir⁷⁰.

Danıştay içtihatlarına göre, arsa düzenlemesinde, sınırları belirlenmiş yani etaplanmış alanlar içindeki tapuda kayıtlı taşınmazların (ve ihdas edilecek parsellerin) eksiksiz düzenlemeye katılması gerekmektedir.

Parselasyon işleminin tapu kayıtları esas alınarak yapıldığını belirten Danıştay⁷¹, “parselasyon işleminin tesis edildiği tarihte uyumsuzluk konusu taşınmazın tapuda Hazine adına kayıtlı olması nedeniyle, parselin Hazine adına imar uygulamasına tabi tutularak, uygulama sonrasında Hazine adına imar parseli tahsisinde hukuka aykırılık bulunmadığı” görüşündedir. Eğer, daha sonra kesinleşen yargı kararıyla hak sahibi haline gelmeleri durumunda, kişiler adlarına tesciline karar verilen parsellere karşılık imar parsellerinin kendilerine devrini isteyebilirler.

İdarelerin, kesinleşmemiş yargı kararını dikkate alarak arsa düzenlemesi yapması ve parselasyon

70 Köktürk, Erdal ve Erol Köktürk, 2005; 2007 (a); 2007 (b); 2009

71 Danıştay 6. Dairesinin 26.09.2013 tarihli ve E: 2013/729, K: 2013/5306 sayılı Kararı, (Danıştay Dergisi, Sayı:134, s. 285-288).

işlemi sırasında malik görülmeyen özel hukuk gerçek veya tüzel kişiler adına parsel tahsisi olanaklı değildir.

Danıştay'ın bir başka kararında, "Parselasyon işleminin tapu kayıtları üzerinden yapılacağı"na vurgu yapılmıştır. Danıştay'ın karar gerekçesinde⁷², "tapuda kayıtlı taşınmaza ilişkin tapu iptal ve tescil davası olması nedeniyle davacının hazırladığı parselasyonun reddedilemeyeceği, sunulan parselasyonun aynen kabul edilmesi gerekmeyecek şekilde birlikte mevzuata göre değerlendirilmesi gerektiği" belirtilmiş, bu arada, "taşınmazla ilişkin tapu iptal ve tescil davasının bulunmasının, yapılacak olan parselasyon işlemini etkilemeyeceği açıktır" denilmiştir.

Kadastro çalışmalarının yapılmasından sonra tapuya tescil işlemleri yapılmakta ve kadastro alanı ile tapu kayıtları arasında fark olması durumunda buna ilişkin uyuşmazlıklar adli yargı yerince çözümlenmektedir.

Arsa düzenlemesi (parselasyon işlemi) ise, 3194 sayılı İmar Yasası'nın 18. Maddesine göre tapu kayıtları üzerinden yapılacağından, tapu kayıtları esas alınarak parselasyon işlemi yapılmasında hukuka aykırılık bulunmaktadır⁷³.

Bu durumda, arsa düzenlemesi yapılması yönünde alınan kararın tapu kütüğünün (veya TAKBİS) beyanlar hanesinde belirtildiği tarih itibarıyla tapuda kayıtlı parsel bilgilerinin düzenlemeye girmesi yasa, yönetmelik ve Danıştay kararının da ortak görüşüdür. İfraz ve tevhit yapılan parsellerden düzenleme ortaklık payına tamamlayacak kadar farkın alınmasında, parselin tapudan terkin edilen bilgilerinin yıllar sonra yaşatılarak Türk Medeni Kanunu'nun tapuya itimat ilkesine aykırı işleme tabi tutulması yönünde hiçbir kural bulunmadığı bilinmesine rağmen bu yönde işlem tesisini haklı kılacak ve hukukileştirecek bir açıklama da yapılamamaktadır.

8.2. 3194 Sayılı İmar Yasası'nda 4/7/2019 Tarihli Ve 7181 Sayılı Yasa İle Yapılan Değişiklikten Sonra İfraz Ve Tevhit

Eğer, parsel ifraz ve tevhit yerine arsa düzenlemesi sonucu oluşmuş olsaydı, 3194 sayılı Yasa'nın 18. maddesinin 6. Fıkrasında yer alan mülga, "Bu fıkra hükümlerine göre, herhangi bir

⁷² Danıştay 6. Dairenin 21/02/2017 tarihli ve E: 2016/675, K: 2017/1177 Sayılı kararı (Danıştay Dergisi, Yıl: 2018, Sayı: 147, ISSN 1300 - 0187, s.82).

⁷³ Danıştay 6. Daire, 04.06.2007 tarihli ve E.2005/1684, K.2007/3246 sayılı karar (Danıştay Dergisi, Sayı: 117).

parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaz," kuralı gereği ikinci kez kesinti yapılamayacağından dolayı, tapu kütüğündeki mevcut yüzölçümü korunacak ve bu parsel başkalarının paydaş yapılması olanaklı olmayacak ve böylece mülkiyet hakkının yitirilmesine neden olacak bir ortaklığın giderilmesi (izale-i şüyu) durumu da yaşanmayacaktır.

Görülmektedir ki, nereden bakılırsa bakılsın, parselasyon planları yapılmadan ifraz ve tevhit yapmanın çok sayıda sakıncası bulunmaktadır. Merkezi ve yerel yöneticilerin, hukuka uyarlı olmayan takdir yetkilerinin kentsel alanlarda önüne geçilemeyen eşitsizliklere, hukuka uyarlı olmayan fiili durumlara neden olduğu açıktır. 3194 sayılı İmar Yasası'nın 15 ve 16. madde uygulamalarının, yasanın özünden çıkılarak geliştirilen ve hukuka aykırı olmasına karşın fiili durum yaratan bir uygulama biçimine dönüşmesi nedeniyle, bu uygulamanın parselasyon planlarının kesinleşmesinden sonra yapılabileceğine ilişkin kesin kurallara ve denetime gereksinme olduğunun ortaya çıkması üzerine, 1956 yılından başlayarak 63 yıl boyunca aynı kalan ifraz ve tevhitte ilişkin İmar Yasası'nın 15. Maddesi 04.07.2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile değiştirilmiştir.

Mevcut durumda, 3194 sayılı Yasa'nın 18. Maddesinde 04.07.2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile değişiklik yapılmış ve 18. Maddenin 8. Fıkrası olarak, "*Parselasyon planı yapılmadan ifraz ve tevhit edilerek tescil edilen parsellerden, imar planında umumi hizmet alanlarına rastladığı için terk edilen veya bağışlanan alanların toplam parsel alanına oranı, yeni yapılacak parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan farkı kadar düzenleme ortaklık payı alınabilir.*" Hükmü eklenerek nihai bir kural ihdas edilmiştir.

9. İfraz ve Tevhit ile İlgili Son Düzenlemeler

6785 ve 3194 sayılı Yasalarda aynı hükümlere sahip olan ve bu hükümlerde 63 yıl sonra 04.07.2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikte İmar Yasası'nın "ifraz ve tevhit" başlıklı 15. Maddesinin son durumu şöyledir;

"Madde 15 –İmar planı bulunan alanlarda, uygulama imar planına uygun olarak öncelikle parselasyon planının yapılması esastır.

İmar planı bulunan alanlarda, ifraz ve tevhit işlemleri, parselasyon planı tescil edilmiş alanlarda yapılabilir.

Parselasyon planı tescil edilmiş yerlerde yapılacak ifraz veya tevhitin imar planlarına ve imar mevzuatına uygun olması şarttır.

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yetkisi içindeki kamu yatırımlarında veya kamu mülkiyetine ait alanlarda, parselasyon planının tatbiki mümkün olmayan meskûn alanlar ile koruma amaçlı imar planı bulunan alanlarda ve büyük bir kısmı uygulama imar planına uygun şekilde oluşan imar adalarının geri kalan kısımlarında bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hükümlerde belirtilen şartlar aranmaz.

Mevcut hâliyle yapılaşmaya elverişli olmayan imar parsellerinde; maliklerden birinin talebi üzerine veya doğrudan, parsel maliklerine kendi aralarında anlaşmaları için yapacağı tebliğden itibaren üç ay içerisinde maliklerce anlaşma sağlanamaması hâlinde, resen tevhit ve fiilî duruma göre ifraz yoluyla işlem yapmaya ilgili idare yetkilidir.

İmar planlarında parsel cepheleri tayin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların, asgari cephe genişlikleri ve büyüklükleri yönetmelikte belirtilen esaslara göre tespit edilir.

İmar planı dışında kalan alanlarda yönetmeliklerinde tayin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez.”

Yukarıda verilen yasa maddesinde, 1956 yılında çıkarılan 6785 sayılı; 1985 yılında çıkarılan 3194 sayılı Yasalarda da ifade edildiği üzere, ifraz ve tevhit işlemlerinin, parselasyon planı tescil edilmiş alanlarda yapılabileceği tekrarlanmış, parselasyon planı tescil edilmiş yerlerde yapılacak ifraz veya tevhitlerin imar planlarına ve imar mevzuatına uygun olması koşulu getirilmiş, ancak 2019 yılından önceki yasa kurallarından farklı olarak, parselasyon planı yapılmadan da ifraz ve tevhitin yapılabileceği belirtilmiş ve bu durum yasa maddesinin 4. Fıkrasında bazı koşullara bağlanmıştır.

Yukarıdaki 15. Maddenin 4. Fıkrasına göre;

1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yetkisi içindeki kamu yatırımlarında veya kamu mülkiyetine ait alanlarda,
2. Parselasyon planının tatbiki mümkün olmayan meskûn alanlarda

3. Koruma amaçlı imar planı bulunan alanlarda

4. Büyük bir kısmı uygulama imar planına uygun şekilde oluşan imar adalarının geri kalan kısımlarında

bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hükümlerde belirtilen şartlar aranmaz.” Denilerek parselasyon planı yapılmadan ifraz ve tevhit işleminin yapılabileceğine ilişkin istisnai 4 farklı durum açıklanmıştır.

Yasa koyucu, 15. Maddenin ilk üç fıkrasında;

“1-İmar planı bulunan alanlarda, uygulama imar planına uygun olarak öncelikle parselasyon planının yapılması esastır.

2-İmar planı bulunan alanlarda, ifraz ve tevhit işlemleri, parselasyon planı tescil edilmiş alanlarda yapılabilir.

3-Parselasyon planı tescil edilmiş yerlerde yapılacak ifraz veya tevhitin imar planlarına ve imar mevzuatına uygun olması şarttır.

Hükümlerine yer vererek imar planlarının tek uygulama aracının arsa düzenlemesi olduğu yönünde bir algı oluşturmuş iken maddenin dördüncü fıkrası ile ilk üç fıkra etkisiz kılınmış ve Anayasa'nın 13. Maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı bir durum yaratılmıştır.

Özellikle, “kamu idarelerinin yetkisi içindeki kamu yatırımlarında veya kamu mülkiyetine ait alanlarda” “parselasyon planı” koşulunun aranmaması, Anayasa'nın 13. Maddesindeki eşitlik ilkesine ve yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırıdır.

Anayasa Mahkemesinin yukarıdaki kararlarında, “... Söz konusu işlemlerin yapılabilmesi için imar mevzuatına uygun olma koşulunun ortadan kalkması ve bu uygunluğun idari kurullarca denetiminin olanaksız kılınması ise imar hukukunda denetimsiz bir alan oluşturmakta, bu da devletin bu konudaki gözetim ve denetim görevini yerine getirmesine engel olmaktadır. / Anayasanın 5. ve 56. maddeleriyle devlete verilen ödevlerin somut tedbirlerle nasıl yerine getirileceği yasa koyucunun takdirinde ise de, söz konusu ödevler yerine getirilirken hazineye ait taşınmazların ifraz ve tevhit işlemleri yönünden ayrıcalık tanınarak bu işlemlerin imar mevzuatındaki kısıtlamalar dışında tutulması, anayasanın anılan maddeleriyle bağdaşmamaktadır ...” Denilerek iki ayrı yasadaki düzenlemeler iptal edilmişti. Yasa koyucu, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükmü başka şekilde ifade eden

rek bu kez 3194 sayılı İmar Yasası'nın 15. Maddesine eklemiş ve Yüksek Mahkeme kararlarını etkisiz hale getirmiş bulunmaktadır.

Ayrıca, açıklanan bu 4 istisnai durum içinde yer verilen "Parselasyon planının tatbiki mümkün olmayan meskûn alanlarda" ifadesi de isabetli değildir. Çünkü, parselasyon planının hangi durumlarda uygulanmasının olanaksız olduğu yasada açıklanmadığı gibi, bu durumlara kimlerce karar verileceği de belirsizdir.

Anayasa Mahkemesinin bir kararında⁷⁴,

"Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere, belirlilik, hukuk güvenliği ve öngörülebilirlik ilkeleri Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devletinin temel ilkelerindedir. Ancak, bu ilkeler, kişi hak ve özgürlüklerinin hiçbir şekilde sınırlanamayacağı anlamına gelmez. Nitekim Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği; bu sınırlamaların, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı"

belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi kararlarında⁷⁵ yer verilen "belirlilik ilkesi"ne göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gerekir. Belirlilik ilkesi, bireylerin hukuksal güvenliğinin sağlanması bakımından da önem arz etmektedir. "Hukuk güvenliği ilkesi", hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden

kaçınmasını gerekli kılmaktadır⁷⁶. Yasa kuralı, ilgili kişilerin varolan koşullar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini kabul edilebilir bir düzeyde öngörmelerini olanaklı kılacak şekilde düzenlenmelidir. "Öngörülebilirlik şartı" olarak nitelendirilen bu ilkeye göre yasanın uygulanmasında takdirin kapsamı ve uygulama yöntemi bireyleri keyfi ve öngöremeyecekleri müdahalelerden koruyacak düzeyde açıklıkla yazılmalıdır. Belirlilik, kişilerin hukuk güvenliğini korumakla birlikte idarede istikrarı da sağlamaktadır.

Parselasyon planı olmadan yapılması öngörülen ifraz ve tevhit için sayılan istisnai durumlar Anayasa Mahkemesinin yukarıda açıkladığı, belirlilik, hukuk güvenliği ilkelerine ve öngörülebilirlik koşuluna da aykırıdır.

Bir hukuk devletinde, Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına rağmen aynı hükmün ısrarla yasaya eklenmesinin Anayasaya ve Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırı olduğu ve bu 4. Fıkranın iptal edilmesi gerektiği idari yargı tarafından değerlendirilmelidir. Anayasanın 153. Maddesinin son fıkrasında, "Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar." Denilmekte ve kararlarının yasama organını ve yargıyı da bağlayacağı belirtilmektedir. Yasama organının bu anayasa kuralını ihlal ettiği açıktır, ayrıca yasama organının hukuk devleti ilkesine yaraşır bir özeni göstermediği nedeniyle idari yargı tarafından İmar Yasası'nın 15. Maddesinin 4. Fıkrasının iptali için Anayasa Mahkemesine götürülmesi beklenmektedir.

İmar Yasası'nın 15. Maddesindeki ifraz ve tevhit uygulamaları ile ilgili ayrı bir yönetmelik çıkarılmamış,

- 22.02.2020 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmeliğin İfraz ve Tevhit Uygulamaları üst başlıklı "ÜÇÜNCÜ BÖLÜM"de (m. 7, 8)
- 03.07.2017 tarihli Resmî Gazete de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde (m. 5, 7),

yer verilmiş bulunmaktadır. Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmeliğin 7. Maddesinin 2. fıkrasındaki:

⁷⁴ Anayasa Mahkemesinin 18.10.2012 tarihli ve E: 2010/82, K: 2012/159 sayılı kararı (Resmî Gazete, Tarih: 23 Temmuz 2013 - Sayı: 28716)

⁷⁵ Anayasa Mahkemesinin, 10.01.2013 tarihli ve E.2012/93, K. 2013/8 sayılı kararı (Resmî Gazete, 28 Mart 2013 - 28601).

⁷⁶ Anayasa Mahkemesinin, 19.01.2012 tarihli ve E.2010/79, K. 2012/9 sayılı kararı, Resmî Gazete, 29 Mayıs 2012 - 28307)

“(2) İstisnalar şunlardır:

a) Çok sayıda, imar ada ve parseli ile sosyal donatı alanlarının oluşturulması gibi parselasyon nitelikli imar uygulamaları hariç olmak üzere; kamu mülkiyetindeki alanlar ile Kamu Malı Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri yetkisi içindeki kamu yatırımları.

b) Düzenleme alanının büyük bir kısmı yapılaşmış olsa dahi, öncelikle parselasyon planının yapılması esas olmakla birlikte, zemindeki fiili durumdan dolayı İmar Kanunu'nun 18 inci maddesinin uygulanmasının teknik olarak mümkün olmadığı durumlar.

c) Koruma amaçlı imar planı bulunup da, içerisinde bulunan yapılar, parsel cepheleri, minimum parsel büyüklükleri, çekme mesafeleri, tescilli yapılar ve benzeri teknik nedenlerle parselasyon planının tatbikinin mümkün olmadığı durumlar.

ç) Büyük bir kısmı uygulama imar planına uygun şekilde oluşan imar adalarının geri kalan kısımları.

(3) İkinci fıkrada belirtilen istisnai durumlarda, ifraz ve tevhit işlemleri yoluyla imar uygulaması yapılabilmesi için, parselasyon planı yapılmasının gerekçelerini açıklayan ayrıntılı bir teknik rapor hazırlanması ve bu durumun belediye encümen kararı, il idare kurulu kararı veya ilgili idare onayında belirtilmesi gerekmektedir.”

Hükümleri de İmar Yasası'nın 15. Maddesinin 4. Fıkrasındaki istisnai hükümleri açıklamak için hukuken geçerli sebepler olmadığı hemen görülmektedir. Yönetmelik maddesindeki, “zemindeki fiili durumdan dolayı” ya da “içerisinde bulunan yapılar, parsel cepheleri, minimum parsel büyüklükleri, çekme mesafeleri, tescilli yapılar ve benzeri teknik nedenler” gibi ifadeler “parselasyon planının tatbikinin mümkün olmadığı durumlara” gerekçe oluşturmak için yeterli değildir ve Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri karşısında ikna edici bir etkisi de bulunmamaktadır.

10. Sonuç

3194 sayılı İmar Yasası'nın 18.maddesi uyarınca belediyeler ya da valilikler imar sınırı içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazileri malikleri veya diğer hak sahiplerinin oluru aramaksızın parselasyon işlemine tabi tutarak plana uygun, sorunsuz, düzgün, üzerinde yapı

yapmaya elverişli imar parselleri oluşturmaya yetkilidir.

Parselasyon işleminin amacı imar planına uygun düzgün imar parselleri oluşturmak olduğundan binalı veya binasız arsa ve araziler düzenleme sınırı içine alınır. Arsa düzenlemesi yapılan alanda, imar planı değişikliği olduğunda bu yeni plana uygunluğun sağlanması için yeniden parselasyon işlemi yapılması olanaklıdır. Bu durumda, üzerinde yapı bulunması nedeniyle kadastro parseli imar parseli durumuna gelmeyeceği gibi, imar parselinin bulunduğu alanda da yeni imar planına uygun yeniden parselasyon yapılmasına engel bir durum yoktur. Bu durumda, üzerinde yapı bulunan parselin imar parseli olduğundan uygulama dışında bırakılması gerektiği, kadastro parsellerinin parselasyon işlemine tabi tutulabileceği belirtilecek işlemin iptaline karar verilemez⁷⁷.

3194 sayılı İmar Yasası'nın 15. Maddesi uyarınca, umumi hizmet alanlarının parselasyon eden kısımlarının azlığı nedeniyle bu yerlerin terki yoluyla geri kalan kısım arsa olarak tapuya tescil edilmekte ve böylece parsel maliklerinin özel çıkarları korunmaktadır.

Buna karşın, parselinin tamamı ya da büyük bir kısmı umumi hizmet alanlarına isabet eden parsellerin durumu ifraz ve tevhit işleminin hiç ilgilendiği bir sorundur.

Danıştay'ın bir kararında⁷⁸, konut alanında kalan taşınmazın plan değişikliği ile bu alandan çıkarılarak yeşil alana alındığı, bu taşınmazın yeşil alan olarak belirlendiği nedeniyle bir kısım yeşil alanların imara açıldığı, bunun sonucunda da plan bütününde yeşil alan miktarının ve yerlerinin değiştiği, ancak plan değişikliğinin dava konusu edilmediği bir davada, “bireysel yarar ile kamu yararı arasında bir seçim yapılması gerektiğinde kamu yararının üstünlüğü bulunduğundan, parsel malikinin mağduriyeti nedeniyle taşınmazın yeşil alandan çıkarılarak konut alanına alınmasında kamu yararı bulunmamaktadır. Öte yandan, davacının taşınmazının yeşil alanda kalması nedeniyle oluşan mağduriyetin, idarece imar uygulaması yapılmak suretiyle giderilmesi gerektiği açıktır.” denilmiştir. Yüksek yargının, taşınmazının büyük bir kısmı imar haklarına sahip olduğunda ifraz ve tevhitte izin veren, buna karşın tamamı ya da büyük bir kısmı umumi hizmet alanında kalan taşınmaz maliklerine idareye başvurarak

77 Danıştay 6. Daire, 18.01.2008 tarihli ve E: 2006/325, K: 2008/48 sayılı karar

78 Danıştay 6. Daire, 18.12.2009 tarihli ve E.2007/8058, K.2009/12254 sayılı karar

plan değişikliği isteminde bulunmalarını salık veren yaklaşımının adaletli olmadığı değerlendirilmektedir.

İfraz ve tevhit ile ortaya çıkan sorunların çözümlü için, 3194 sayılı Yasanın 13. Maddesinde 04/07/2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile başlığıyla birlikte değişiklik yapılmıştır. Yasanın 13. Maddesinin 1. Fıkrasında;

“Özel hukuk kişilerinin mülkiyetinde olup uygulama imar planında düzenleme ortaklık payına konu kullanımlarda yer alan taşınmazlar;

- a) *Bu kullanımlardan umumi hizmetlere ayrılan alanlar öncelikle 18 inci maddeye göre arazi ve arsa düzenlemesi yapılarak,*
- b) *4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında sırasıyla, ilgisine göre Hazine veya ilgili idarelerin mülkiyetindeki taşınmazlar ile trampa yapılmak veya satın alınmak suretiyle,*

ilgili kamu kurum ve kuruluşunca kamulaştırılarak kamu mülkiyetine geçirilir.”

Denilerek idarelerin öncelikle arsa düzenlemesi yapmaları gerektiği belirtilmiştir. Bu arada, 3194 sayılı Yasa'nın 18. Maddesinin 9. Fıkrasına 4/7/2019 tarihli ve 7181 sayılı Yasa ile eklenen, *“Belediye veya valiliğin; parselasyon planlarını, imar planlarının kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl içinde yapması ve onaylaması esastır. Parselasyon planı yapmamaları sebebiyle doğacak her türlü kamulaştırma iş ve işlemlerinden belediyeler veya valilikler sorumludur.”* Hükümü de uygulama imar planını arsa düzenlemeleri ile uygulamayan idarelere idari yargıda parsel maliklerince açılacak kamulaştırmaz hukuki el atma yoluyla doğacak tazminat bedellerini ödeme yükümlülüğü getirmiştir.

1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının kesinleşmesinden başlayarak 5 yıl içinde, idareler, arsa düzenlemesi yapmayarak imar planlarında umumi hizmet alanlarına ayrılan yerleri kamuya kazandırmamaları durumunda büyük tazminatlarla karşı karşıya kalacaklardır.

Belediyelerin ve valiliklerin ödeme kabiliyetlerini olanaksızlaştıracak ve bütçeleri üzerinde olağanüstü mali yükümlülük getirecek bu durumun dikkate alınması önerilmektedir.

Buna rağmen, 3194 sayılı İmar Yasası'nın 15. Maddesinin belirli olmayan, hukuk güvenliği ilkesine aykırı 4. Fıkrası gereği idareler ifraz ve

tevhit ile özel çıkarlara hizmet etmeye zorlanmaktadırlar.

Bir diğer deyişle, idareleri, kamu ve toplum yararına bir işlem olan arsa düzenlemesi yerine kişisel çıkarlara hizmet eden ifraz ve tevhit uygulamalarına zorlamak Anayasaya ve Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırı olduğundan 3194 sayılı İmar Yasası'nın 15. Maddesinin ilk üç fıkrasını uygulanamaz hale getiren 4. Fıkranın iptal edilmesi önerilmektedir.■

Kaynakça

ABAMA (ABACIOĞLU), Muhittin (1995), s: 413)- ABAMA (ABACIOĞLU), Muhittin, Açıklamalı-İçtihatlı İmar Kanunu Mevzuatı ve Uygulaması, Seçkin Kitabevi, Ankara, 1995, 1720 Sayfa

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref ve DİNÇER, Güven, İdari Yargılama Usulü (Kanun-Açıklama-İçtihat), Güncelleştirilmiş 2. Bası, ISBN: 975-7425-39-7, Turhan Kitabevi, Ankara, Mart 2001, 1029 Sayfa

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref ve TAN, Turgut, İdare Hukuku, Turhan Kitabevi, Cilt 2, Ankara, 1999, 1135 Sayfa

GÜRLER, Mehmet, İmar Planları ve Uygulama Tekniği, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, Ankara, 1983

KOÇAK, Hüseyin, 28 Nisan 2012, İmar Uygulamasında Düzenleme Ortaklık Payı,

<http://www.tasinmazmulkiyeti.org.tr/tr/?Sayfa=Liste&Id=44&SayfaNo=1>, Bu makale, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası tarafından 11 – 15 Mayıs 2009 tarihinde düzenlenmiş olan 12’nci “Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında” sunulan bildirinin tam metnidir.

KÖKTÜRK, Erdal, Türkiye’de Arsa Düzenlemelerinde Yeni Bir Model Arayışı, Arazi Yönetimi Günleri, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, İstanbul, 15-16-17 Kasım 2012.

KÖKTÜRK, Erdal, Arsa düzenlemesinde 2. DOP sorunu, İstanbul Bülten, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Haziran 2013, s. 24-26, İstanbul.

KÖKTÜRK, Erdal ve KÖKTÜRK, Erol, Yeni Bir İmar Tüzesinin ve En Önemli Ögesi Olarak Arsa Düzenlemelerinde Eşdeğerlik İlkesinin Oluşturulması, 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Bildiriler Kitabı, Sayfa: 564-573, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, Ankara, 28 Mart-01 Nisan 2005

KÖKTÜRK, Erdal ve KÖKTÜRK, Erol, Arsa Düzenlemesinde Eşdeğerlik İlkesinin Modellenmesi, 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Bildiriler Kitabı, Sayfa: 491-517, TMMOB Harita

ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, Ankara, 02-06 Nisan 2007(a)

KÖKTÜRK, Erdal ve KÖKTÜRK, Erol, Arsa Düzenlemelerinin Hukuksal Dayanağı, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Türkiye Barolar Birliği Yayını, ISSN: 1304-2408, Sayı: 70, Mayıs/Haziran 2007(b), Sayfa: 260-283

KÖKTÜRK, Erdal ve KÖKTÜRK, Erol, Eşdeğerlik İlkesine Dayalı Arsa Düzenlemesinde Taşınmaz Değerlerinin Belirlenmesi, 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, Ankara, 11-15 Mayıs 2009; hkm, Jeodezi Jeoinformasyon Arazi Yönetimi Dergisi, 2009/2, Sayı: 101, Sayfa: 10-17, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, ISSN 1300-3534, Ankara, Temmuz 2009

TBMM, Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem: 17, Yasama Yılı: 2, Birleşim: 94, Cilt: 16, Ankara, 1985, 171 Sayfa

ÜLKÜ, H., OLGUN, Ö., 1993. Arsa Düzenleme Sorunları ve Öneriler, Türkiye 4. Harita Kurultayı (1 - 4 Şubat 1993), TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, Ankara, s: 248-284.

ÜNAL Y.: Türk Şehir Planlama Hukuku, Yetkin Yayınları, ISBN 975-464-263-X, 208s, Ankara, 2003.

YARAN, Y., 1990. İmar Planı Uygulama Yöntemleri, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Haber Bülteni, Yıl: 1, Sayı: 4, İzmir, s: 4.

YAVUZ, Fehmi-KELEŞ, Ruşen ve GERAY, Cevat, Şehircilik (Sorunlar-Uygulama-Politika), Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş İkinci Bası, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 415, Yıl: 1978, XVI+1060 Sayfa

YILMAZ, Mustafa, İmar Yaptırımları ve Yargısal Korunma, Seçkin Yayınları, ISBN 975 347 502 0, Ankara, 2002, 235 Sayfa

Tapu Sicil Muhafızından Veri Hazırlama Kontrol İşletmenine Bir Kurum Bir Meslek Hikâyesi

Kaan Dinç*

“(İngiltere’de) 1815 ile 1840 arasında zanaatkarın statüsünün ve hayat standardının tehdit altında ya da kötüleşmekte olduğunu duyumsadığını güvenle söyleyebiliriz. Teknik yenilikler ve ucuz işgücü bolluğu onun durumunu zayıflatmıştır... Kaybedilen prestij, doğrudan ekonomik gerileme, zanaatın kaybedilmesiyle kaybedilen gurur, ustalığa yükselme beklentisinin yok oluşu gibi ideal ve gerçek huzursuzluklar birleşerek onların öfkesini biçimlendirir... Tarım işçisi toprağa özlem duyuyorsa, zanaatkar bağımsızlığın peşinde koşuyordu... Owenci girişimlerin pek çoğu başarısız olduğunda, Londra’lı zanaatkar kendi bağımsızlığı için sonuna kadar mücadele etmeyi sürdürdü: deri, yün ya da kumaş bittiğinde, sokak satıcıları kalabalığına karıştı ve ayakkabı bağcılığı, portakal ya da fındık-fıstık sattı. Londra doğumlu zanaatkar bu hıza çok nadiren karşı koyabiliyordu ve proleter olmak istemiyordu.”
(E.P. Thompson, İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu)

“Üstelik bir işçi ne kadar vasıflıysa o kadar disipline uymayan daha fazla öz iradeli ve ortaya koyduğu düzensizliklerle bütüne büyük zarar verebilecek ve içinde yer aldığı mekanik sistemin bir parçası olmaya daha az uygun bir hale geliyordu. Böylelikle imalatçılar belirli bir el becerisi ve düzenliliği gerektiren herhangi bir süreci becerikli işçinin elinden almak ve onu bir çocuğun bile yapabileceği, kendi kendini düzenleyen bir mekanizmanın içine yerleştirmek istiyorlardı. Dolayısıyla modern imalatçının büyük hedefi, bilimin ve sermayenin işbirliği ile çalışan insanların işini dikkat ve beceri uygulamaya indirgemekti ki, bu özellikle gençlerde hızlı bir şekilde mükemmel bir düzeye çıkarılabiliyordu.”
(E.P. Thompson, İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu)

* Yapı-Yol Sen Sendikası Genel Sekreteri

Covid-19 salgını ile içinden geçtiğimiz süreç iki Emperyalist savaş dönemini ve 1929 Ekonomik Buhranını bir kenarda bırakacak olursak yakın çağımızın ekonomik ve sosyal açıdan en büyük felaketi olarak ifade edilebilir. Salgının nereden, ne sebeple ve nasıl çıktığı ile ilgili birçok görüş mevcut. Bu görüşler ne kadar komplo teorilerine dayanıyorsa kamuoyunun bir o kadar ilgisini çekiyor. Teknolojinin hükümetlere ve çok uluslu firmalara sağladığı olanaklar düşünüldüğünde insanların kendilerini bu komplo teorilerine kaptırmaları da çok şaşılacak bir durum değil. Komplo teorileri ile mücadele etmenin en zor yanı ise kendilerini ispat etmek için bilimsel bir veriye dayandırmak zorunda hissetmemeleri. Bu sebeple yanlışlanmalarının da çok zor olması. Komplo teorileri ile bir diğer sorun ise bizim en geniş tanımla emek-sermaye çelişkisi olarak özetleyebileceğimiz ve sömürünün öznesini sermaye olarak tanımladığımız süreci bir şekilde muğlâklaştırması ve esrarengiz özneler yaratması. Şüpheli olmak, araştırmak, bilimsel yöntemlerle yaşadıklarımızı anlamlandırmaya çalışmak çabası ne kadar değerli ise bu süreci yukarıda bahsedildiği üzere muğlâklaştırmak da bir o kadar tehlikeli.

Üzerinde yaşadığımız kürede kapitalizmin üretim ve tüketim biçiminin bizi bu sınırlara getirmesine çok şaşırılmamamız gerekiyor. Roma İmparatorluğu'nun kendisine göre doğuya düzenlediği askeri seferler sonucunda ortaya çıkan ve 5 milyona yakın kişinin hayatını kaybettiği Antoninus Salgını, 15yy. da Amerika Kıtasının keşif – işgali sonucunda su çiçeğinin kıta nüfusunun %90'ını öldürmesi, 1817 - 1892 yılları arasında kapitalizmin gelişmesi ile bağlantılı olarak nüfusun şehirlerde yoğunlaşması ve içme suyu kirliliği sebebi ile yaşanan ve milyonlarca kişinin ölümüne sebep olan kolera salgınları, her ne kadar 1.Emperyalist savaştan bağlantısız olarak anlatılıyorsa da savaş zamanı ve sonrasında ortaya çıkan tifüs salgını ve İspanyol gribi ve birçokları. İnsanlık tarihi ne yazık ki bu ve benzeri örneklerle dolu (başka bir yazının konusu olsun). Yaşadığımız felaketi esrarengiz lobilere ve hiç birimizin anlayamayacağı ve bilemeyeceği komplo teorileri ile tarif etmeye gerek yok. Yaşadığımız felaketin ve bu felaket sonucunda ortaya çıkan tablonun sorumlusu sermaye sınıfı, düzenin ismi kapitalizm.

Covid – 19 salgının ile birlikte en çok gündem

olan meselelerden bir tanesi de pandemi koşullarında nasıl üreteceğimiz ve üretirken çalışma biçimlerimiz gibi konular oldu. Teknolojinin merkezinde olduğu uzaktan üretim, uzaktan toplantı, insansız üretim, esnek çalışma gibi birçok başlık bu süreçte hayatımıza bolca girdi. Tekerlek ve balta gibi basit araçlardan arttırılmış gerçekliğe ve yapay zekaya uzanan teknolojik gelişmeleri ve bu gelişmelerin etkilerini bu yazıda ayrıntılı olarak incelemek imkanı değil ama içinde bulunduğumuz durumun daha net anlaşılması için kısaca birkaç konuya değinmek gerekir. Teknolojik işsizlik kavramı bu konuların en önemlilerinden.

Teknolojik işsizlik kavramı kabaca teknolojik ilerlemenin işgücü verimliliğini arttıracak ve bu sürecin devamında işgücü talebinin ve istihdamın azalacağını ifade etmek için kullanılmaktadır. Teknolojik işsizlik kavramını ilk olarak David Ricardo ortaya atmış yakın çağımızda ise John Maynard Keynes bu kavram üzerinde durmuştur. Klasik İktisat Okulu bu dengesizliğin geçici olacağını ve telafi edici politikalarla yaratılan yeni işlerin daha fazla olacağını iddia etmektedir. Marksist Teori açısından karı ve artı değeri yaratan unsur emektir. Teknolojik gelişmeler birim üretim başına emeğin üretimdeki kullanımını düşürecek bu da karın azalmasına sebep olacaktır. Karın azalması ile birlikte birikim ve yatırım düşecek bu da işsizliğe sebep olacaktır. Teknolojik yeniliklerin istihdam ve işsizlik üzerindeki etkilerine ilişkin tartışmanın ana eksenini teknolojik yeniliklerin ekonominin bütününde yok edeceği iş sayısının yaratacağı iş sayısından fazla olup olmadığına ilişkindir.

Teknolojik gelişmelerin yok ettiğinden az mı yoksa fazla mı iş ve istihdam yaratacağı konusunda tartışmalar sürmekteyse de belirli sayıda işin kaybolacağı ve belirli sayıda yeni işin ortaya çıkacağı kesindir. Teknolojik yenilikler sonucunda işini kaybedenleri tarihsel olarak incelediğimizde ilk büyük işsizliğin Birinci Sanayi Devrimi (1750,1760 – 1820,1840) sonrasında ortaya çıktığını görürüz. İngiltere'de 1871 yılında 150binin üzerinde olan çamaşır ve yıkama işçilerinin sayısı 1921'de 100bin'e düşmüştür. Yakın dönemde Türkiye açısından en bilinen örnek Marshall Yardımları ile başlayan tarımda makineleşme sürecidir. 1950-1955 yılları arasında tahminen 350 bin köylü işsiz kalmış ve devam eden süreçte işsiz kalan köylüler bugün çarpık kentleşmenin de temelini oluşturan iç göç hareketini gerçekleştirmiştir. İngiltere'de 1971 yılında 120bin'in üzerinde olan telefon

operatörü sayısı 2011 yılında 20bin'in altına, 1920'de 1.2milyon olan kömür madeni çalışanı sayısı 2012 yılında 5000'e kadar düşmüştür. Yukarıda verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı üzere tarihte teknolojik gelişmeler sonucunda işsiz kalanların ağırlığını niteliksiz işlerde çalışanlar oluşturmuştur. Teknolojik gelişmeler sonucunda gelecekte kimlerin işsiz kalacağına ilişkin araştırmalara bakacak olursak, kısa bir süre önce AKP'nin danışmanlık hizmeti alacağını duyurduğu sonrasında gelen tepkiler üzerine geri adım attığı danışmanlık şirketi olan McKinsey'in Ocak 2020 tarihli "Dijital Çağda Türkiye'nin Yetenek Dönüşümü" isimli raporunda mevcut mesleklerin yüzde 60'ında gerçekleştirilen işlerin yarısına yakınının otomatikleştirilebileceği belirtilmiştir. Oxford Economics'in Haziran 2019 tarihli raporunda 2030 yılına kadar özellikle imalat sanayindeki işler olmak üzere 20 milyon işin yok olacağı ifade edilmiştir. Carl Benedikt Frey ve Michael A. Osborne'nun 2013 yılında yayımlanan "İstihdamın Geleceği: İşler Bilgisayarlı Otomasyona Ne Kadar Meyilli?" başlıklı makalesinde bilgisayarlı otomasyona geçmesi en yüksek meslekler arasında veri girişi çalışanları, vergi düzenleme çalışanları olmak üzere standartlaştırılma ihtimali yüksek ve satış odaklı olmayan büro hizmetlerinin olduğu belirtilmiştir. Pricewaterhouse Coopers'in (PWC) Birleşik Krallık 'ta yapay zekanın sektörel etkilerin incelendiği çalışmasında uzun vadede en fazla istihdam kaybının yaşanacağı düşünülen sektörlerin % 25 imalat, %22 ulaşım ve depolama ve %18 ile kamu yönetimi alanları olduğu yazılmıştır. Tarihte yaşanan örnekler ve geleceğe yönelik araştırmalar teknolojik işsizliğin göreceli niteliksiz işlerde çalışanlar arasında daha yaygın olacağını göstermektedir.

Tarih boyunca teknolojik yeniliklerin yarattığı yeni işlerde çalışanların bu işler için gerekli eğitimi alanlardan oluştuğu gözlemlenmiştir. Niteliksiz işlerde çalışanların ve onların alt kuşaklarının aynı zamanda günümüzde tamamen piyasaya terk edilerek gelirin bir fonksiyonu haline gelen eğitimden yararlanabilme düzeyleri en düşük olan kesim olduğu düşünüldüğünde teknolojik gelişmeler sonucunda ortaya çıkacak yeni işlerde çalışmalarının pek imkânli olmayacağı öngörülmektedir. Bugün niteliksiz ve düşük ücretli işlerde çalışan ama bir şekilde gelir elde eden yığınların bir zaman sonra işsiz ve dolayısıyla ile gelirsiz kalmasının toplam talep üzerinde olumsuz etki yaratacağı düşünülmektedir. İşini kaybedecekler dışında onların işini alan robotların zaten herhangi bir ürün satın almayacağı düşünüldüğünde kapitalist için asıl mesele olan

üretilenin satılması (realizasyon) sorunun nasıl aşılacağı bir diğer önemli konu başlığıdır. Bill Gates robotlardan vergi alınması gerektiğini, Elon Musk ise evrensel gelir uygulamasına geçilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Emek ve teknoloji arasındaki bu gerilimli ilişkinin endüstri ilişkileri ve sosyal politikalara olan etkileri dışında siyasal sistemler üzerinde de makro seviyede etkileri olacağı kesin. Teknolojik gelişmelerle bağlantılı olarak gözetleme ve denetim alanında ilerlemede düşünüldüğünde emek rejiminin gittikçe despotlaştığı distopik bir dünyaya teknik imkânların gelişmişliği düzeyinde gittikçe yaklaşmaktayız. Ama bir taraftan da sosyalist bir toplumda bu teknolojik gelişmeler tehlikeli ve kötü işleri robotların yaptığı, çalışma sürelerinin çok büyük ölçüde azaldığı, bolluk ve refah içinde bir toplum yaratmamıza da imkân sağlayacaktır. Belki hatta " kimsenin sınırlanmış bir faaliyet alanının içine hapsolmadığı, herkesin arzu ettiği bir dalda işin üstesinden gelebileceği bir toplum bile inşaa edebiliriz.

Tapu Müdürlükleri TAKBİS Sistemi

Konuta olan talep barınma ve yatırım amacı olmak üzere iki temel nedene bağlıdır. Konut talebi ve bu talebi karşılayacak arz için farklı düzeylerde olmakla birlikte birikime ihtiyaç vardır. Bu birikimin sağlanabilmesi amacı ile konut, inşaat ve gayrimenkul sektörü son 30 yıldır artan bir şekilde finansal sistemle ilişkiye geçmektedir. Bu alanlarda faaliyet yürüten kurumların yukarıda belirttiğimiz sebeplerle birbirleri ile daha entegre bir sistemle iletişim halinde olmaları gerekmektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü TAKBİS sistemini 2000 yılından itibaren geliştirmeye başlamıştır. TAKBİS sistemi kısaca Türkiye genelinde tapu ve kadastro kayıtlarının bilgisayar ortamına aktarılarak tüm faaliyetlerin bilgisayar ortamı üzerinde yürütülmesi amacı ile geliştirilen sistem olarak özetlenebilir. 2000 yılında geliştirilmeye başlanan sistem yaygınlaştırılarak

2012 Mayıs ayı itibari ile Türkiye genelindeki tüm tapu müdürlüklerinde kullanılan ortak sistem haline gelmiştir.

TAKBİS sistemi öncesinde tapu müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemlerin basılı evrak haline getirilmesi amacı ile bir yazılım kullanılıyorsa da bu yazılım entegre bir sistemin parçası değildi. Yazılım sistemi içinde tapu müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemler için hazır çerçeve metinler barındırıyordu. Bu yazılım sistemi basit ve kısıtlı bir arama fonksiyonuna sahip nitelikli bir daktilo hizmeti sunmanın ötesine geçmiyordu. Bu sebeple bu yazılım sistemini daha çok nitelikli meslek bilgisine sahip tapu emekçisinin kullandığı bir araç olarak tarif edebiliriz.

TAKBİS sisteminin ilk kullanılmaya başlandığı tarihten bugüne kadar sistemde birçok değişiklik gerçekleştirildi. Bu süreci ayrıntıları ile ifade etmek çok uzun olacağından son durumu esas alarak sistemi kaba hatları ile tarif edeceğiz. Tapu müdürlüğünde çalışmakta olan kamu emekçisi gerçekleştirilecek olan işlemi TAKBİS sisteminde mevcut işlem ağacı altında seçtikten sonra işlemler için zorunlu evraklar sistem tarafından veri girişi yapandan aşamalar şeklinde istenmekte ve bu aşamaların sonucunda işlem metni oluşmaktadır. TAKBİS sisteminde tapu emekçisi daha çok bilgisayarda bir yazılım kullanma yeteneğine sahip veri girişi yapan çalışan konumundadır. Bu sürecin başında tapu müdürlüğü çalışanlarının kullandığı meslek ismi ile benzer bir unvan olan tapu sicil memuru ünvanı yerini bilgisayar işletmeni, veri hazırlama kontrol işletmeni unvanlarına bırakmıştır. Bu unvanın değişimi sadece tapu işyerlerine yönelik değil kamu alanının bütününde yaşanan bir değişimdir. Tapu müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemlerin altyapısını oluşturan bilgilerin dijitalleştirilme süreci devam etmekle birlikte süreç makinayı kullanan nitelikli emekçiden, bir makinaya veri girişi yapan niteliksiz emekçiye geçiş sürecidir. TAKBİS sisteminin iş ilişkileri açısından getirdiği en önemli hususlardan bir diğeri ise kamu emekçilerinin iş süreçlerinin kullandıkları iş aracı yolu ile sürekli takip edilmesi ve denetlenmesidir. TAKBİS sistemi üzerinde gerçekleştirilen işlemlerin tüm aşamaları kayıt altına alınmaktadır. Çalışmak için kullanılan araç aynı zamanda çalışanı denetleyen birer takip cihazına dönüşmüştür.

Yukarıda kaba hatları ile ifade etmeye çalıştığımız TAKBİS sisteminin mevcut yapısı tapu müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlemleri tam anlamı ile karşılamamaktadır. Ayrıca Tapu mü-

dürlüklerinde gerçekleştirilen işlemler halen nitelikli meslek bilgisine sahip kamu emekçisinin bilgi, kontrol ve denetimde gerçekleştirilmesi gereken işlerden olup işin niteliği sebebi ile tapu müdürlüklerinde gerçekleştirilen işlerin veri girişi noktasına kadar indirgenmesi çok imkânlı değildir. Mevcut durum bu şekildedir ancak teknolojik gelişimin yaratacağı “imkânlar” düşünüldüğünde orta-uzun vadede tapu müdürlüklerinde gerçekleştirilmekte olan işlerin yüzde 90’a yakın bir kısmının niteliksiz emekle çözülmesi ihtimal dâhilindedir.

Sonuç

Teknolojik alanda yaşanan değişimler hayatımızın tüm alanlarında derinlikli ve bütünlüklü bir etkiye sahip olmaktadır. Mevcut iş ilişkilerinin ve/veya teknolojilerinin geri doğru gitmesi imkânlı ve mantıklı olmadığına göre bu değişimlerin iş ve emekçiler üzerindeki olumsuz etkilerini tahlil ederek hak kayıplarının önüne geçmeli, ileride karşılaşacağımız sorunlara ilişkin olarak bugünden “istemezük” ün ötesine geçen bir mücadele hattı örmeliyiz. Teknoloji ve emek arasındaki ilişkide geçmiş nostaljisine kapılmadan ve tarihsel olarak gericiliği savunmadan emekçilerin ekonomik, özlük ve sosyal hakları için mücadele etmenin olanaklarını ve imkânlarını yaratmak bizlerin sorumluluğundadır. Bu alana ilişkin olarak sendikalarımızın başta olmak üzere emek ve meslek örgütlerimizin planlı bir çaba harcaması gerekmektedir, şarttır.■

Kaynakça

<https://www.dunya.com/ekonomi/gayrimenkulde-sertifikalisesatis039-donemi-basladi-haberi-324737>

<https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/technology/articles/technology-and-people.html>

https://ifr.org/downloads/press2018/Presentation_WR_2020.pdf

https://www.mckinsey.com/tr/~media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Turkey/Our%20Insights/Future%20of%20Work%20Turkey/Isimizin-Gelecegi-McKinsey-Turkiye-Raporu_Ocak-2020.pdf

<https://www.oxfordeconomics.com/recent-releases/how-robots-change-the-world>

https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf

<https://www.pwc.co.uk/economic-services/ukeyo/ukeo-july18-net-impact-ai-uk-jobs.pdf>

Genç Fikirler Muhiti

Yılmaz Gürsoy, Hilal Adıyaman, Mert Gülden,
Hürriyet Koçak, Yunus Emre Varul, Samet Efe, Dilara Öz,
Gizem Yaprak Küçük, Elçin Dudu, Elif Alkan

Mihenk Taşı YTÜ Harita Mühendisliği

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'nın 7 Haziran 1949 tarihli kararıyla üniversitemiz Yıldız Teknik'te Harita ve Kadastro Mühendisliği Bölümü, saygı değer büyüklerimiz Prof. Dr. hc. Macit ERBUDAK, Prof. Dr. hc. Ekrem ULSOY ve Prof. Dr. hc. Burhanettin TANSUĞ tarafından kurulmuş olup, Türkiye'de bu alanda mühendis yetiştiren ilk bölüm olarak aynı yıl içerisinde de eğitim-öğretime başlamıştır. Yıllar içerisinde sürekli gelişen ve yenilenen öğretim planı ile hem ülkesine hem

de dünyaya iz bırakan mezunlar vermeye devam etmektedir.

Bölümümüzde eğitim-öğretimin nasıl bu kadar sağlam temeller üzerinde ilerlediğini aktarabilmek için biraz başa dönmek gerekir. Öğrencilerin üniversite sınavı sonrası tercihlerini yaparkenki incelemeleri en güzel örnek olarak verilebilir. Peki, nedir bir okula ve bölüme nitelik kazandıran kriterler? Öncelikle bölümlerdeki akademik kadronun yetkinliği ve dinamik yapısı başı çekmektedir. Genç dinamik kadro ile eğitim-öğretimin sürdürülmesi öğrenci öğretmen arasındaki nesil farklılığını en az seviyeye

indirerek iletişimi güçlendirmektedir. Ayrıca öğretim üyelerinin çalışmalarının detaylarını öğrenerek mesleğini ve geleceğini sağlam temeller üzerine şekillendirmesine olanak vermektedir. Bir diğer kriter mühendislik programlarında laboratuvarların sayısı ve niteliğidir. En iyi öğrenmenin deneyimlemek olduğu mühendislik programlarında kullanılan aletlerin yeniliği, laboratuvarların yeterliliği ve güncelliği teorik bilgilerin pratiğe dönüştürülmesinde büyük bir öneme sahiptir. Daha birçok neden sıralanabilir ama en çok dikkatleri üzerine toplayan bir diğer konuda tercih edilecek mühendislik programının evrenselliği ve diplomasının yurt dışı geçerliliğidir. Günümüzde hayallerinin sınırlarını zorlayan gençlerin akıllarında eğitimleri sırasında veya sonrasında yurtdışına açılma fikri vardır. Bundan dolayıdır ki ilgili mühendislikteki eğitim programı yurtdışındaki eğitim programı ile denk olan programı okumak avantajlıdır. Eğitim hayatı boyunca öğrenci değişim programları ile farklı ülkelerde eğitime devam edebilmek inanılmaz deneyimlere sahip olmanın garantisini verecektir. Uluslararası mühendislik diplomasına sahip olmanın kişinin kendisine, vatanına, dünyaya karşı olan bakışını genişletmekte ve yapabileceği çalışmalar için güç vermektedir.

YTÜ Harita Mühendisliği özelinde öğrencileri gözünden tarafsız olarak bakacak olursak ifade ettiğimiz hususların her birine sahip bölümde eğitim almaktayız. Laboratuvarlarımızın güncelliği ve yeterliliği, akademik kadromuzun güçlülüğü, iletişim kolaylığı, diplomamızın uluslararası geçerliliğinin olması ve lisans eğitim planımızın MÜDEK ve EURO-ACE tarafından akredite edilmesi gibi daha birçok avantaj öğrencileri ile buluşmaktadır. Yıldız Teknik Üniversitesi'ndeki öğretim üyeleri tarafından meslek bilinci birinci sınıftan itibaren geleceğin mühendis adaylarına aşılanmaktadır dolayısıyla mesleğe olan inanç, saygı ve sevgi gün geçtikçe daha da büyümektedir. Öğretim üyeleri mesleğin önemini, şu anki durumunu, geleceğini ve nasıl gelişebileceğini adaylara aktarmaktadır. Böylece her bir öğrenci, alması gereken fidanı alıp ve kendi toprağında bu fidanları dikerek kendine özgü bir mesleki felsefe edinmektedir. Sahip olduğu birçok anabilim dalı ile yeniliklere açık, çağın teknolojisine ayak uyduran ve insanlığa hizmet eden önemli meslek dallarından biri olan Harita Mühendisliği'nin ailesi YTÜ çatısı

altında kurulmuştur ve yeni üyeleriyle her geçen sene daha da genişlemektedir.

Pandeminin Eğitime Etkisi

Uzaktan eğitim terimi ilk olarak Wisconsin Üniversitesinin 1892 Yılı Kataloğunda geçmiş olup, yine ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Uzaktan eğitim zamandan ve mekândan bağımsız olarak gerçekleştirilen bir eğitim şeklidir. Ancak bulunduğumuz dönemde tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınının, insanları sağlık, psikoloji ve daha birçok alanda etkilediği gibi eğitimi de etkilemiştir. Verilen eğitimlerin aksamaması konusu göz önüne alındığında uzaktan eğitim kaçınılmaz olup, örgün eğitimin yerini almıştır. Tabi bu süreç üniversiteden üniversiteye farklılık göstermektedir. Yıldız Teknik Üniversitesi Harita Mühendisliği öğrencileri depandemi sürecini uzaktan eğitimle sürdürmektedir dolayısıyla bu durum birçok avantaj ve dezavantaj doğurmuştur.

Dezavantajlarından bahsedilecek olursa; öncelikle uzaktan eğitim için gerekli araç gereçlere sahip olamama durumu, internet altyapı problemi ve birden fazla öğrencinin eğitim görmesi durumunda derslere erişim problemi gibi durumlar meydana gelmektedir. Sınav anında yaşanan elektrik kesintileri ve internetin teknik sebeplerden kaynaklı sıkıntı çıkarabileceği düşüncesi özellikle klasik sınavlarda cevap kağıtlarını sisteme yükleyememe sıkıntısı öğrencilerde kaygıya ve motivasyon düşüklüğüne yol açmıştır. Ayrıca uzaktan eğitim yüz yüze eğitimle karşılaştırıldığında verilen bu eğitim daha verimsizdir. Bunun en büyük sebebi, öğrenme eyleminin tam olarak sağlanabilmesi için uygun bir ortama ihtiyaç duyulmasıdır ve uygun ortam da sınıftır. Çünkü sınıf ortamı öğrencilerin dikkatlerini dağıtacak etkenlerden uzaklaşmalarını sağlayan ve kendilerini tamamen öğrenme eylemine adapte ettikleri bir yerdir. Sınıf ortamının bu kadar verimli olmasını sağlayan bir diğer etken öğrenciler ve öğretim üyelerinin yeri geldiğinde duygusal, yeri geldiğinde ise fiziksel bağlar kurmalarından kaynaklanır. Ne yazık ki uzaktan eğitim bu koşulları sağlayamadığından öğretim üyeleri ve öğrenciler tarafından örgün

eğitim kadar verimli olmadığı düşünülmektedir. Ek olarak çoğu mühendislik öğrencisinin teorik ve uygulama içerikli dersleri büyük bir talihsizlikle pandemi dönemine denk gelmiştir. Mesleğimiz özelinde bakacak olursak Hata Kuramı ve Parametre Kestirimi, Dengeleme Hesabı, Ölçme ve Arazi Uygulamaları gibi birçok dersin uzaktan olması birtakım eksiklikler doğurmaktadır. Yüz yüze işlenildiği kadar etkili sonuç alamamak, konuları tam kavrayamamak ve en önemlisi çeşitli ölçme aletleri, arazi problemleri gibi deneyim isteyen uygulamaları gerçekleştirememek bir nevi eksik öğrenilme problemine yol açmaktadır. Öğretim üyeleri bu sıkıntıları her türlü telafi edeceklerini söylemiş olsalar da konular ilerledikçe öğrencilerin sağlam temelleri olmadığından ezber mantığı devreye girdiğinden öğrenciler tarafından konular verimli bir şekilde kavranamamaktadır. Pandemi süresince en çok da psikolojik ve sağlık sorunları artış göstermektedir. Uzun süre boyunca sosyal hayatın kısıtlanması, konsantrasyon ve motivasyonu kötü yönde etkilemektedir ve uzun süreli bilgisayar kullanımından doğan göz bozuklukları, baş ağrısı ve bel ağrısı gibi sağlık problemleri ortaya çıkmaktadır. Ayrıca virüsle mücadele sürecini yaşayan öğrencilerin eğitime devam etme gerekliliği onları iki yönden de olumsuz etkilemektedir.

2 yılı aşkın süredir uzaktan eğitim yolu ile devam ettirilmeye çalışılan yeni düzenin çeşitli avantajları bulunmaktadır. Öncelikle çevrimiçi düzenlenen derslerin kayıt altına alınması öğrenciler için oldukça kıymetlidir. Derste kaçırılan ya da o hafta girilemeyen derslerin tekrarlarına ulaşarak öğrenciler hem sınavlara daha iyi hazırlanabilir hem de gözden kaçırılan detayları rahatlıkla takip edebilir. Ayrıca uzaktan eğitim süresi boyunca vize sınavlarının yerini daha çok uygulamalı değerlendirme çalışmalarının alması ders çıktılarının daha sağlam edinilmesi konusunda öğrencilerin çoğu tarafından olumlu karşılanmaktadır. Pandeminin eğitime olan faydasına ek olarak zamandan tasarruf edebilmesi belki de öğrencilerin en çok sevdiği avantajdır. Zamanın insanlar için oldukça kıymetli olması yapılacak işlerin bir öncelik sırasıyla gerçekleştirilmesini gerektirir. Pandemi dönemi süresince öğrencilerin yoğun çevrimiçi eğitimlere dahil olmasının yanında aslında kampüslere ulaşmak için harcanılan zaman ortadan kalkmıştır. Tra-

fikte, metroda geçirilen yolculuklar sonucunda bedensel ve zihinsel yorgunluğa sebebiyet veren zaman kayıplarını öğrenciler bu dönemde pozitif yöne çevirerek kişisel zamanlarına katabilmektedir. Genel anlamda zaman tasarrufu, öğrencilerin kendini yeniden keşfetmesi ve çeşitli alanlarda geliştirmesi için fırsat ortaya çıkarmaktadır. Bu avantajla öğrenciler çeşitli kurum ve kuruluşların faaliyetlerine katılma fırsatı bularak bakış açılarını genişletmektedir. HKMO İstanbul Şubesi ve okulumuzun öğrenci kulüplerinden Jeoformatik Kulübü'nün de gerçekleştirdiği eğitim, söyleşi, teknik gezi gibi faaliyetler öğrencilere bu konularda yardımcı olmaktadır. Son olarak öğrencilerin ulaşım araçlarını kullanma oranı en az düzeye indiğinden karbon ayak izi salınımı azalmakta olup doğanın kendini yenilemesine imkan sağlamıştır.

Mesleki Sorunlar

Harita mı, Geomatik mi?

Ülke çapında bu bölümden mezun mühendis ve mühendis adaylarının yaşadığı sorunlardan bahsetmek gerekirse öncelikle isim konusunda değinilebilir. Geçmişten günümüze mesleğe ait birçok farklı isimlendirme bulunmaktadır ve bölümü araştıran kişilerde kafa karışıklığına sebep olmaktadır. Son yıllarda ise tarafların kimisinin Harita Mühendisliği kimisinin de Geomatik Mühendisliği adlandırmasıyla bu durum devam etmektedir. Tahmin edersiniz ki lise çağındaki gençler, aldıkları coğrafya dersinden ötürü 'Harita' ifadesini, psikolojik olarak sözel bir kavram düşüncesiyle hafızalarına kazırlar. Bu nedenle sayısal alana ilgi duyan gençler, üniversite tercihlerini yaparken 'Harita Mühendisliği' ifadesine bakarak, büyük bir önyargı ile yaklaşabilirler. Sonuçta bir bölümün popülaritesi ismi ile de doğru orantılıdır. Bunların yanı sıra isim farklılığının bir diğer dezavantajı, şirketlerin Harita ve Geomatik mühendisliğini farklı meslek grubu olarak sınıflandırmalarıdır. Örneğin Harita Mühendisliği için yayınlanan bir iş ilanına Geomatik Mühendisinin de aynı yetkinlikte olduğu halde çoğu zaman başvurusunun değerlendirmeye alınmamasına tanıklık etmekteyiz. Çözüm olarak ortak bir isimde buluşulması en doğru tercih olacaktır.

Mühendislikte Cinsiyetçilik

Günümüzde toplumun bir kısmı tarafından bir kadının mühendislik alanında eğitim görmesi ve bu alanda çalışması hala kabul görmemektedir. Oysaki bireyin meslek tercihini kendi isteği doğrultusunda seçmesinde hiçbir sakınca yoktur. Buna rağmen mühendislik erkek işidir, kadının gücü yetmez, kadın ne anlar gibi söylemler sıkça duyulmaktadır. Peki, bu algıları önemsemeyip kendi hayalleri doğrultusunda hareket eden kadın mühendis adaylarımız ne gibi zorluklar yaşıyor? Henüz üniversite yıllarında staj yeri bulmaya çalışırken bile erkek mühendis adaylarının tercih edilmesi gelecekte iş bulma konusunda kaygıya sebep olmaktadır. Kadın mühendis adayları da toplum baskısı ve iş konusunda duyduğu bu kaygı yüzünden okudukları bölümü bırakıp cinsiyetçi yaklaşımlarla karşılaşmayacakları başka meslekleri tercih edebiliyorlar. Bunun yanı sıra onca zorluğa rağmen mühendislik fakültesinden mezun olup iş hayatına adım atan kadın mühendislerin karşılaştıkları sorunlar ve olumsuz eleştiriler, iş hayatında cinsiyet ayrımcılığının var olduğunu gözler önüne seriyor. Örneğin Harita Mühendisliğinin çalışma alanı olan şantiyelerde şartların zor olduğunu belirtmeye gerek yoktur. Haliyle kadın mühendisler sahaya yakıştırılmaz, masa başı işleri onların yapması gerektiği düşünülür. Bu yargıları yıkmak için şantiyede çalışan kadınların ucuz iş gücü görülerek erkek meslektaşları ile aynı maaşı almadığı da acı bir gerçektir. Yaşadıkları tüm bu haksızlıklar ve ayrımcılıklar çalışma hayatında psikolojik anlamda ciddi derecede olumsuzluklar ortaya çıkartıyor ve kadın mühendislerin işe bakış açısı da değişebiliyor. Tüm bunlara bağlı olarak çalışma alanı ne olursa olsun cinsiyet eşitliği istemek kadın mühendis adaylarının en doğal hakkıdır. Kadın, erkek ayrımı yapılmaksızın herkesin bilgisine, tecrübesine dayanarak işe alımlarının gerçekleşmesi konusunda hemfikir olunmalıdır. Mesleğin cinsiyeti değil, deneyimi olur ve bir kadın isterse her mesleği yapabilecek potansiyele sahiptir!

Başka neler var?

Yeni mezunların mesleki heyecanı doruktayken, öğrenim hayatları boyunca gördükleri teorik/pratik bilgi birikimleri zihinlerinde taptazedir ve onları iş hayatına aktarma konusunda heves-

lidirler. Tecrübeli büyüklerinden iş hayatına dair öğrenmesi gereken her şeyi öğrenmeye aç olan adayların bu nitelikleri gittikleri çoğu iş görüşmesinde göz önünde bulundurulmamakta ve iş hayatına başlama fırsatı verilmemektedir. Bundan dolayı gencecik yaştaki yeni mezunların içlerindeki heyecanı, hevesi, mutluluğu, mesleki anlamda hissettikleri aidiyet duygusu zedeleniyor ve kişiler umutsuzluğa, depresyona, özgüvensizliğe terkediliyor. Tüm mühendislik dalları için geçerli bu soruna çözüm olarak kamu ve özel sektörde yeni mezun istihdamı teşvik edilecek politikalar uygulanmalıdır. Ulusal ve uluslararası bağlamda mesleği yeni mezunlara emanet etmekten endişe duyulmamalıdır. Bahsedilmesi gereken bir diğer sıkıntı ise yıllardır Harita/Geomatik Mühendisliğinin, mühendislik dalları arasında maalesef ki geri planda bırakılmasıdır. Bunun sebeplerine bakmak gerekirse ilk olarak, mesleğin tek bir alan ile bağdaştırılmasıdır. Oysaki mesleğimiz, düşünülenin aksine mühendislik açısından çok yönlü bir bölümdür. Örneğin, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde alınan eğitimde 5 anabilim dalı mevcuttur ve her biri çok ayrı alanlar ile ilgilenmektedir. Bölüm genel olarak Ölçme Tekniği Anabilim Dalı ile bağdaştırılmaktadır fakat bu yanlış bir yaklaşımdır. Çünkü Harita/Geomatik Mühendisleri, araziye çıkıp ölçüm yapmayı bildikleri kadar, veri tabanlarına hakim olup veri analizi yapabilme, yapay zeka için kod yazabilme, uydu sinyallerini işleyebilme vs. gibi istedikleri alanlara yönelerek birçok konuda yetkin hale gelmektedir. Mesleği geri planda bırakan diğer bir etmen ise bazı üniversitelerde nitelikli eğitim görmeyen mezunların hayata tutunabilmek adına asgari ücretle ve hatta harita teknikeri konumunda bir işte çalışmasıdır. Bunun sonucunda iş ilanlarında ön lisans mezunu olan harita teknikerleri ile lisans mezunu olan harita mühendislerinin aynı kefeye konulduğu görülmektedir. Bu durum mesleğe emek veren mühendisleri oldukça kötü etkilemektedir. Buna çözüm olarak kontenjanları dolmayan ve yeterli akademisyene, nitelikli bir eğitim için gerekli alet ve laboratuvara sahip olmayan üniversitelerde bölümün kapatılması önerilebilir.

Bahsedilen çözümler dahilinde veya farklı fikirlerle sorunların giderilmesi, mesleğin toplum gözündeki itibarının ve popülaritesinin artması hususuna oldukça yardımcı olacaktır.■

Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim

İTÜ Jeodezi ve Fotogrametri Kulübü

Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan 30 Ocak 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından acil durum, 11 Mart 2020 tarihinde ise pandemi olarak ilan edilen COVID-19 pandemisi tüm dünyada sağlık, ekonomi, eğitim alanlarında ciddi sorunlara yol açmıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de pandeminin en çok etkilediği alanlardan biri eğitimdir. Bu süreçte eğitim-öğretimin ilk kademesinden son kademesine kadar eğitimde büyük ve hiç alışık olmadığımız tedbirler ve değişimler yaşanmıştır. Tedbir olarak yüz yüze eğitime üç haftalık bir ara ile başlayan bu adımlar, dönem boyu devam etmiştir. Toplum sağlığını korumak ve virüsün yayılmasını en aza indirmek amacıyla

la eğitimin her aşamasında online eğitim sürecine geçilmiştir. Virüsün yayılma hızının azaldığı bir dönemde yüz yüze eğitime geçilse de tekrardan online eğitime dönülmüştür. Üniversitelerin çoğu ilk günden itibaren online eğitime devam etmektedir. Online eğitimin gerçekleştirildiği ilk dönem üniversite yönetimi ve akademik personelin ılımlı ve öğrenci yanlısı davranışları, ikinci döneme geçtiğimizde tersine dönmüştür. Üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu ortam dikkate alınmadan ardı ardına verilen ödevler, projeler, yıl içi sınavları, sunumlar vb. konular ile öğrencileri tüm gün bilgisayar başında bulduracak duruma getirmişlerdir. Bu süreçte öğrencilerin fiziksel ve ruhsal olarak bazı sorunlarla karşılaştığı yadsınamaz bir gerçektir.

Bu konuda daha sağlıklı bilgiler elde etmek amacıyla İstanbul Teknik Üniversitesi Jeodezi Ve Fotogrametri Kulübü olarak üniversite öğrencilerinin pandemi sürecindeki online eğitim deneyimlerini araştıran bir anket düzenledik. Anketten elde ettiğimiz sonuçlara göre ankete katılan 120 öğrencinin %97.5 gibi büyük bir kısmı derslerini bilgisayardan takip etmekte ve karşılaşılan ciddi teknik aksaklıkları (internet erişimi sıkıntısı, elektrik kesintisi vb.) toplamda %2.5 kadar az sayıda öğrenci yoğun olarak yaşamaktadır. Yaşanılan bu teknik aksaklıkları düşük bir yoğunluk yaşasa da öğrencilerin yarısı bu sıkıntılardan şikayetçi durumdadırlar. Öğrencilerin yarısı kendi çalışma alanına sahip olmasına rağmen dersleri düzenli olarak takip edememektedir. Gerek öğrencilerin derslere katılacak olduğu mekanlardaki durumlar gerekse pandemiden dolayı yaşanan psikolojik sorunlar derslerin düzenli takip edilmesini zorlaştırmaktadır. Ders kaynaklarına erişimde sıkıntı yaşayan öğrencilerin oranı %22.5 fakat yaptığımız anket çalışmasında öğrencilerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde verim alamadıklarını dile getirirken, ortalama bir kesim bu konuda kararsız olduğunu, çok küçük bir kesim ise bu süreci verimli geçirdiklerini belirtiyor. Bunların sebepleri arasında yine pandemi şartları bulunmaktadır. Aynı zamanda bazı öğrencilerin evlerinde yeteri kadar uygun bir ders dinleme ortamı olmadığı anket sonuçlarında belirlenmiştir. Verimi düşüren bir diğer sebep ise normalden çok daha sık biçimde verilen ödevler. Psikolojik sorunlarla beraber uykusuzluk da bu sebepler arasında. Açıkça söylenebilir ki uzaktan eğitim döneminde öğrencilerdeki motivasyon eksikliği yüksek seviyede. Verimi düşüren hususlardan biri olan verilen ödevlerin ve yapılan sınavların çokluğu konusuna bağlı olarak derslerde başarı değerlendirme kriterlerinin adil olup olmadığı hakkında ise öğrencilerin %90 gibi çok büyük bir kısmı adil bir değerlendirme yapılmadığını savunuyor. Aynı şekilde yine bunlara bağlı olarak uzaktan eğitimin tüm dersler için kullanılıp kullanılmayacağı konusunda da ankete katılan öğrencilerin %95'inin tüm dersler için kullanılmayacağı konusunda hem fikir. Özellikle uygulama üzerine giden derslerdeki uzaktan eğitim politikaları konusunda çok fazla şikayet ve sorun olduğu göze çarpmaktadır. Örgün eğitim ve uzaktan eğitim şartları göz önüne alındığında uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerin, öğrencilere yer esnekliği ve zamandan tasarruf sağlanabilmesi örgün eğitim ile aralarındaki

en temel fark olduğunu gösteriyor. Yaptığımız anket doğrultusunda da öğrencilerin çoğunluğu bu konuda hem fikir. Uzaktan eğitim sürecinin olumlu ve olumsuz yönlerini sorduğumuz anket çalışmamızda öğrenciler yoğunlukla bu süreçte zamandan tasarruf ettiklerini ve dersleri yeniden dinleyebilme imkanlarının olmasını olumlu olarak değerlendirip, yoğunlukla bilgisayar başında geçirdikleri sürenin beraberinde getirdiği sağlık problemlerini, bu dönemde hocaların anlayışsız tavırlarının psikolojik ve fiziksel yorgunluğa sebep olduğunu ve bu dönemin asosyal bir hayata yol açtığını uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri olarak dile getirmişlerdir. Yaptığımız uzaktan eğitim değerlendirme anketinden yola çıkarak bu sürecin öğrenciler üzerinde genellikle negatif etki bıraktığını gözlemleyebiliyoruz. Kısaca özetlemek gerekirse öğrencilerin bu süreçten çok keyif almadıkları ve aslında zamandan tasarruf sağladıklarını düşündükleri bu pandemi sürecinde örgün eğitime kıyasla daha fazla ödev verildiği ve kısa sınav uygulandığı için zaman tasarrufu yapılamadığı aşikar. Ders yürütücülerinin bu dönemde fazlasıyla öğrencilere yüklendiği ve bu durumun, pandeminin etkilerinin yanı sıra öğrenciler üzerinde yarattığı psikolojik ve fiziksel sağlık problemleri öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Ülkemizde salgın döneminde ilk kez uygulanmaya başlayan bu uzaktan eğitim süreci çoğu öğrenci için verimli geçmemesinin yanı sıra pek çok problemi de beraberinde getiriyor. Bu sürecin ne kadar süreceği kesin olmadığı için üniversite öğrencilerinin çoğu mesleğe yeterince adapte olamama, yeterli bilgiyi ve verimi sağlayamama, yalnızlık, uyumsuzluk, iletişim ve etkileşim eksikliği vb. gibi çok fazla konuda tedirginlik yaşıyor. Bu durum göz önüne alınacak olursa, öğrenme stillerinin uzaktan eğitim sisteminden yararlanmakta olan öğrencilere uygun bir biçimde şekillenmesi sayısız fayda sağlayacaktır. Öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim öğrencilerin her türlü durumu göz önüne alınarak, doğru yöntem ve uygun teknoloji kullanıldıkça başarılı olabilir ve uzaktan eğitim süreci de örgün eğitim gibi öğrencilerin verim alabileceği bir sürece dönüşebilir.

Bahsedilen çözümler dahilinde veya farklı fikirlerle sorunların giderilmesi, mesleğin toplum gözündeki itibarının ve popülaritesinin artması hususuna oldukça yardımcı olacaktır.■

Odalar Siyaset Yapmasın mı?

Tekin Akçapınar

Yıllardır süren bir tartışmadır aslında. 1 Mayıs İşçi Bayramında, 8 Mart Dünya Kadınlar gününde, 1 Eylül Dünya Barış Gününde yapılan açıklamalar, çağrılar, katılınan eylemlerin hemen arkasından mailler akmaya başlar Odanın posta kutularına, sosyal medya hesaplarına. Kimisi kibarca rica eder, "...bakın burası meslek kuruluşu, yapmayın etmeyin, ifrazdır, yola tertkir bunlarla uğraşın..." der. Kimi meslektaş daha serttir yaptığı açıklamada ya da kendince eleştirisinde. Siz terör seviciler diye başlar cümlesine, barış istemek bölücülük, İşçi sınıfı demek yıkıcılık, 8 Martta sokağa çıkmak

hepsinden beter. Siyaset yapıyorsunuz, bilmene partisinin arka bahçeliğini yapıyorsunuz der. Bazısı kendini alamaz demediğini bırakmaz, dediğinin ya da yazığının var olan hukuk sisteminde bile suç olduğunun farkına varmayarak ya da savunduğu iktidar mekanizmasının onu yalnız bırakmayacağına güvenerek.

Son Baro Yasasının değişmesi, var olan TMMOB yönelik yasa değişikliği, Türk Tabipler Birliğini yaptığı açıklamalar arkasında açılan soruşturmalar, mahkemeler nedir bu siyaset diye düşündürmüyor değil hani.

Nedir Siyaset?

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü” olarak geçmektedir. “Politika” İtalyanca, “Siyaset” Arapça kökenden gelmektedir. Bu tanıma göre hayatımızın her alanının düzenlendiği esasların bir bütünüdür ve bizlerde bunun bir parçası olmaktan kendimizi alamayız.

Yıllardır açıklamalar yapılır. Meslek siyaseti yalpalım denir mesela. Oda olarak meslek siyaseti yaptığımızda çok da sıkıntı yok gibi duruyor. Ama bu siyaset de bir yere dokununcaya kadar. Eğer uğraştığımız siyaset bizi memnun ediyor ise çok da karşı durmamız gereken bir konu değildir. Hatta desteklenmelidir. LİHKAB'lara Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün yetkilerinin bir kısmı devredildiğinde bir çok meslektaşımız yeni iş alanları açıldı diye sevinmemiş miydi? Kadastro Müdürlüklerinin üzerindeki bazı yetkiler “hantal devlet işleyişinden alınarak daha serbest ve hızlı işlemlerini sağlayan özel firmalara verilmelidir” diyenler nasıl oldu da bu gün daralan iş piyasasında LİHKAB karşıtı olmuştu. İlk açıklandığında sınavlara hazırlananlar, sınavlar açılmadığında hayal kırıklığına uğramadı mı acaba. Ya da dün yoğun iş temposunda çalışan LİHKAB'ların bir kısmı bu gün gelinen durgunlukta SHKMB lerin iş alanına girmeye başladığında SHKMB'lere karşı savundukları siyaset yapmayın açıklamaları nereye gitmişti. Siyasetin sivri ucu şimdi bizlere mi yöneldi acaba.

Yıldönümünü çok yakın zamanda arkamızda bıraktığımız 17 Ağustos depreminin acılarını hala çok yakından hissederken yıllardır plansız kentleşmeye, denetimsiz inşaatlara, alınmayan önlemlere yönelik siyaset yapmıyor muyduk? Oysa mevcut iktidar öneminde getirilen ve ülkeye, devlete can suyu olacağı için yoğun propagandası yapılan “çözemiyorsak barışız” mantığıyla yapılan İmar Barışına karşı yapılan açıklamalar aynı sert tonlarla eleştirilmedi mi? “Siyaset yapmayın, işinize bakın”. Oysa tam da bizim işimizde ve birçoğumuzun da işine geldi bu durum. Taa ki 6 Şubat 2019 tarihinde Kartaldaki binanın, yılların ve insanların verdiği yorgunluğa dayanamayarak yıkılmasına kadar. Oysa o bina çok kısa süre önce İmar Barışından yararlanmış, tüm kaçak yanları yasal hale gelmişti.

Bunun gibi birçok örnek sayılabilir mesleğimizle ilgili. CBS Uygulamalarından, disiplinler arası rekabette güce yakın olanın ya da gücü olanın olmayana karşı üstünlüğünden ve bunu her dile getirisinde siyaset yaptığı söyleminden bahsedilebilir.

Bunun dışında siyaset sadece meslek alanımızda mı bizi ilgilendiriyor. Mesela Kıdem tazminatı ile ilgili yapılan tartışmalarda Odanın taraf olmaması mı gerekir. Ücretli çalışanların emeklilik sonrasında alacakları tazminatın yok olmasına sadece siyasi partiler mi Evet veya Hayır demeliler. Eğer 40-50 bin liragibi maaşlarla çalışılmıyorsa kazandığımız her kuruşun karşılığında alın teri döken harita / geomatik mühendisinin hakkını Oda savunmayacaksa kim savunacak. Bu konuda adı siyasetse bu siyaseti yasayı çıkartmak için ne pandemi ne başka bir şey dinleyen siyasetçilere mi alanı bırakmak gerekiyor. Meslek Odası üyesinin hakkını savunmak için yaptığı işler siyasetse eğer sonuna kadar siyaset yapsın benim için, üyesi için. Örgütlü olmanın bir anlamı da bu değil midir?

Ya da son dönemler daha derinden yaşama-ya başladığımız Kadına karşı işlenen şiddet ve cinayetlerine karşı Odanın duruşu, İstanbul Sözleşmesine dair açıklamaları yanlış mıydı? Bunun için illa da bir harita mühendisi kadın meslektaşımızın mı şiddet görmesi daha da kötüsü canından olması gerekiyor. Kadına karşı şiddete HAYIR demek, İstanbul sözleşmesi Uygulansın demek 3000 e yakın kayıtlı kadın meslektaşımızın haklarını savunmak olmuyor mu? Eğer bu yaptığı siyaset ise bu siyaseti yapması gerekiyor mu?

Bunlar gibi binlerce örnek verilebilir. Kanal İstanbul Projesi, Ayasofyanın Cami haline getirilmesi ve TKGM Bölge müdürlüğünün boşaltılması, üçüncü köprü, imar yasası, kadın cinayetleri, asgari ücret belirlenmesi, ücretli mühendislerin sigortaları, şantiye mühendisliği, üniversite eğitimi, ekonomik daralma, seçim, dolar, döviz, altın, göç, savaş ...

Tüm bunlar bizleri, biz harita mühendislerin çok yakından ilgilendiren konular. Hayatımızda, gündemimizde olan, bizleri derinden etkileyen konular. Sırf bunun için, bizi ilgilendirdiği için, üyesini ilgilendirdiği için Meslek Odalarının da yaşama dair her alan da adı eğer siyaset ise bu siyaseti bugünden daha da fazla yapması gerekiyor. ■

Kirişçi Baba

Tuna Erol

*İşitin ey yârenler aşk bir güneşe benzer
Aşkı olmayan gönül misal-i taşa benzer
Taş gönülde ne biter dilinde ağu tüter
Nice yumuşak söylese sözü savaşa benzer*

Ailesi Horasan'dan Anadolu'ya göç etmiş, büyük dedesi Hacı İsmail'dir.

Kendisi Karaman Devleti içinde doğmuş, yaşamıştır.

Serseri, köyden köye gezip dolaşan bir derviş değil, bilgin bir şeyhtir.

Karaman Saray'ında sözü geçen, özellikle Toroslar'ın Bulgar Dağı yöresinde yaşayan Türkmenler'in ve Karaman şehzadelerine el vermiş bir şeyh ve Türkmen Koca'sıdır.

Devlet bağışlarına muhtaç olmayan, gönlü ve kesesi zengin bir insandır.

Ölümünün şöyle gerçekleştiğinden bahsedilmektedir:

Alaeddin Ali Bey saltanatının ilk yıllarında, dışarıda seferdeyken Karaman Saray'ında bir kısım devlet adamları ve bazı şehzadeler birleşerek vekili Süleyman Şah'ı öldürerek ihtilal yaparlar. Bu işlere Kirişçi Baba'da karışır. Alaeddin Ali Bey geri dönüşünde yeniden yönetimi ele geçirir ve suçluları yakalar. Hepsinin siyaset meydanında idam ettirir. Bu öldürülenlerin arasında Kirişçi Baba da vardır. Kirişçi Baba öldürülen Süleyman Şah'ın da şehididir aynı zamanda.

Kirişçi Baba diye anılan bu kişi aynı zamanda zaviyesi ve tekkesi olan, nüfusu oldukça geniş. Karaman Devleti için yeri geldiğinde asker toplanmasında etkin olan bir kişidir.

Peki kimdir bu Kirişçi Baba diyecek olursanız. Bizim bildiğimiz adıyla Yunus Emre'dir.

Ben bu bilgileri sahaftan aldığım 1977 Ankara basımı Belgelerle Yunus Emre kitabıyla Cahit

Öztelli'den öğrendim. Belgelerin bir kısmının fotokopisi ve kalanlarının da arşiv numaralarını vererek sunmuş.

Benim açımdan Yunus Emre algımı geliştirmesi ve değiştirmesiyle çok güzel bir eser olduğunu söyleyebilirim.

Yunus Emre öyle salya, sümük ağlayıp gezen, el açan bezgin bir derviş değil, zamanın aydın, güçlü, sözü dinlenen bir önderidir. Anlaşılır Türkçesi ile yazdıklarına olan hayranlığım, algımdaki bu değişim ile iyice artmış oldu. Zaten eksik değildi benim açımdan sadece bir kaç basamak daha yükseldi.

O halk ve Hak adamından günümüzü de aydınlatacak bir şiiir.

Tövbe

Müslümanlar zamâne yatlı oldu,
Helâl yenmez, haram kıymetli oldu.

Okuyan Kur'ân'a kulak tutulmaz,
Şeytanlar semirdi, kuvvetli oldu.

Harâm ile hamir tuttu cihânı,
Fesâd işler eden hürmetli oldu.

Kime kim Tanrı'dan haber verirsen,
Kakır bâşın salar huccetli oldu.

Şagirdüstâd ile arbede kılar,
Oğul ata ile izzetli oldu.

Fakirler miskinlikten çekti elin,
Gönüller yıkıban heybetli oldu.

Peygamber yerine geçen hocalar,
Bu halkın başına zahmetli oldu.

Tutulmaz oldu Peygamber hadîsi,
Halâyık cümle Hak'tan utlu oldu.

Yunus, gel âşık isen tövbe et,
Nasûh'a tövbe ucu kutlu oldu.

Ak Kâğıt

Orhan Tercan

Ak kâğıt üstünde siyah çizgiler,
Binlerce şekil, binlerce isim,
El emeğim, göz nurum;
Ak kâğıt üstündeki siyah çizgiler.

Amasya'da elmaların,
Aydın'da zeytinlerin,
Çorum'da başakların süslediği tarlalar
Ak kâğıt üstünde binlerce şekil.

Sıra, sıra dizilen tarlalar
Bağlar, bahçeler
Hepsinde binlerce hatıra
Ak kâğıt üstüne çizdiğim yüzlerce şekil.

Adım, adım dolaştığım köylerim
Kentim, Türkiye'm
Sevgim, emeğim, alın terim
Ak kâğıt üstünde yüce çizgiler.

Sofranda yemek yedim Recep Dayı
Tarlada sevgine ortak oldum Dudu Gelin
Affedin siz yoksunuz çizgimde
Ak kâğıt üstünde binlerce hatıra

İşçinin Yılbaşı

Mustafa Gürsoy

Çorap atölyesinde çalışan işçi sayısı yüze yakındı. Atölyede iplikten çorap üretiliyor, makineden çıkan çoraplar ütüleniyor, kalite kontrolü yapıldıktan sonra plastik paketlerine yerleştiriliyordu. Daha sonra da karton kutulara yerleştiriliyor, kutular numarasına ve modeline göre depo raflarına diziliyordu. Kayıtları yapıldıktan sonra muhasebeci tarafından satışa sunulmak üzere bilgileri internet üzerinden pazarlama departmanına transfer ediliyordu.

Modacıların yaptığı yönlendirmelere göre oluşturulan talep için üretim yapılıyor. Pazarın sınırı yok. Parakendeciden toptancıya kadar, iç talepten dış ülkelere kadar bulduğuna satıyorlar. Bu sistemde ayakta durabilmek için ticaret erbabı olmak gerekir. Piyasada büyüklü küçüklü binlerce işletme var. Hele büyük fabrikaların karşısında küçüklerin yaşaması çoğu zaman şansa bağlı.

Muhsin, Sirkeci’de çorap atölyesinde çalışırken işyerinde tanıştığı Hülya ile evlendi. Emin ve Selda adında iki çocukları oldu. Çocuklarını köylerinden getirdikleri annesi büyüttü. İçinde buldukları çarkın içinde geç saatlere kadar çalışıyorlardı. Çocukların büyümesine paralel olarak masrafları da artıyordu.

Elin işinde çalışmanın sonu yok diye aralarında konuşuyor, bir çözüm bulmaya çalışıyorlardı. Muhsin’in köydeki kullanmadıkları tarlaları aklına geldi. Tarla verimli bir tarlaydı ama kendilerine bir faydası yoktu. Satıp sermaye yapmak, işlerini kurmak en iyisiydi. Kârı da zararı da kendilerineydi.

Önce küçük bir atölye kurarak işe başladılar. Muhsin’in erkek kardeşleri ile Hülya’nın ağabeyi de birlikte çalışmaya başladılar. Adeta bir aile

şirketi kurmuşlardı. Şimdilik herkes işi büyütme için fedakarca çalışıyordu.

Tuttukları atölye dar gelmeye başladı. Yeni makineler aldılar, dışarıdan işçi buldular. Akrabaları olan bir öğretmeni de alarak üç ortak atölyede kazandıkları parayla inşaat işine dahi girdiler.

Her insanın çorap ihtiyacı olması, hediye alınırken diğer tekstil ürünlerine göre çorabın daha ucuz bir seçenek olarak tercih edilmesi her gün güçlenmelerini sağladı. Büyümelerine yaşanan krizler de sebep oldu. Birçok atölye kapanırken pazarın bir kısmını ele geçirdiler. Allah, yeter ki “yürü kulum!” desin...

Ağaların varlığı marabaların varlığındandır denir ya, aynen burada da böyle işçilerin varlığı patronları var eder. İşçiler ürettikçe patronlar yükselir, patronlar yükseldikçe işçiler aşağı doğru gider. Sanki tahterevallili... İşçi emeği sol tarafa üst üste yığıldıkça sağ taraf yukarıya doğru yükselir. Fransa’da böyle çıkmış tarih sahnesine sağ ve sol.

Yıllar öncesi tanışıklığımızdan ve biraz da uzak akrabalıktan olsa gerek, ziyaretlerimiz eksik olmazdı. Her ziyaret ettiğimizde memleketin durumu üzerine konuşur, değerlendirmelerde bulunurduk. Aramızda nüans farkları olsa da genellikle siyasi konularda anlaşırız. Muhsin’in ortakları, öğretmen kökenli olduğu için siyasetin felsefesi hakkında çok sayıda klasik eser okumuş ağız laf yapanlardandı. İşçi, emek, emekçi, ezen, ezilen konularında herkese ders veriyorlardı. Ziyaretten en çok istifade ettiğim konular bunlardı. Çıkarken verdikleri hediye çorap paketlerini de unutmamak gerekir.

Muhsin, alaylı birisi olduğundan hayat ona çok şey öğretmişti. Siyasetle ekonomi arasındaki

ilişkiyi hem görüyor hem de yaşıyordu. Rusya'daki ekonomik kriz sırasında hükümetin bankalardaki patronların parasını çekmesine sınırlama getirmesinden dolayı ihraç ettiği çorapların parasını almakta zorluk çekiyor ve şirketi zora sokuyordu. Rusya'daki kriz bitene kadar böyle devam etti.

Babası köyde yaşadığı için köylerindeki ilkökula gönderebilişti. Onun zamanında zorunlu eğitim sadece beş yıllık ilkokuldu. Oğlunu okutmak istiyor, öğretmenlerden özel dersler aldırıyordu. Oğlu boş zamanlarını atölyede çalışarak geçiriyordu. Öğretmeni bile hayatından memnun değildi. Okuyup da aç kalacağına işçilik yaparak tok yaşardı.

Yılbaşı yaklaşıyor, şirket yöneticileri odaya kapanmış hesap yapmaya başlamışlar ve karar vermeye çalışıyorlardı. Bu yılbaşında işçilere harçlık mı verelim yoksa hediye paketi mi yapalım diye...

Telefonun sesi konuşmalarına ara vermelerine sebep olduğunda sekreter;

-Efendim, akrabamız Osman Bey geldiler, sizleri ziyaret etmek istemişler

dedi. Muhsin böyle zamanlarda normalden daha çok ziyaretçisi olduğunu biliyordu. "Her gelen çoluk çocuğuna yılbaşı hediyesi vermek için bizden hediye istiyor" diye içinden geçirdi. Hiç birisinin de bir faydası dokunmazdı. Yılbaşına bir hafta kala, geçerken uğrarlardı. Fakat bu gelen Osman bey onlardan değildi. Halimizi hatırımızı sorar, bizlerden ekonominin nasıl gittiğini öğrenmeye çalışır, en sonunda da bize bildiklerini anlatırdı. Bu düzenin değişmesi gerektiğini, özel mülkiyet düzeninin bizimki gibi küçük şirketleri piyasadan sileceğini, onun için hep birlikte bir avuç haraminin soygun düzenine karşı mücadele etmek ve geniş halk yığınları için eşitlikçi, demokratik bir düzen kurulması gerektiğini anlatırdı.

Osman Beyin anlattıkları aklımıza yatsa da nasıl olacağını kestiremediğimizden tatlı bir rüya olarak düşünüyorduk, diye aklından geçirdi Muhsin. Diğer ortakları ise pek tartışmaya girmezlerdi. Bunları bilmeyen insanlar değillerdi elbet, ancak bilmezlikten gelip susuyorlardı.

-Kızım hemen içeri gönder misafirimizi, bize dört de çay getirsinler.

Osman Bey şirketin yönetici olan arkadaşlarıyla sırasıyla tokalaşıp masadaki boş koltuğa oturdu, gelen çayları içtiler, bir müddet sohbet ettiler. İşleri olduğu önlerindeki sayfası açık defterlerle ellerindeki kalemlerden belli oluyordu.

-İşiniz varsa ben sizi rahatsız etmeyeyim.

-Yok, yok! Olur mu? Tam zamanında geldin. Biz de zaten işin içinden çıkamıyorduk, sana danışalım da bize bir çözüm yolu göster.

-Hayrola? Patron olan sizsiniz, ben bu işlerden anlamam,.

-Tam sana göre bir hesap. Sen mühendis adam-sın, bulursun bir çözüm.

-Peki neymiş problem?

-Biz bu yılbaşında işçilere yılbaşı hediyesi vermek istiyoruz ama bir türlü karar veremedik. Yüz lira harçlık verelim, her işçi istediğini alsın diyoruz. Fakat verdiğimiz para eve gitmeden biter. Ya sigara alınır ya toto oynanır ya da ikramiye çıkmayacak piyango bileti alınır diye vazgeçtik sonra. Mali yükü de fazla çıktı. Sonra hediye paketi yapturalım; içinde bir adet tavuk, bir kilo pirinç, bir kilo kuru yemiş olsun dedik, ama bunun maliyeti harçlığı da geçiyor. Karar veremedik. Sen bize bir yol göster.

-Bunların hiç birine gerek yok. Siz benim sorularıma samimice cevap verin yeter.

-Hadi sor bakalım,

-Sizin burada çalışan ve bugünkü duruma gelmenizde çok büyük katkısı olan işçilerinize fazla mesai, ikramiye, maaş borcunuz var mı?

Sonucun nereye varacağını düşünmeden söze giren Muhsin,

-Evet var, daha geçen yılın ikramiyeleri duruyor, fazla mesai alacakları var. Ama maaş alacakları yok. Sigorta primlerini faiz korkusuyla düzenli öduyoruz.

-O zaman sizin işçilerinize yılbaşı hediyesi vermenize gerek yok, siz işçilere borcunuzu ödeyin onlar ailelerine alacakları hediyeye kendileri karar verirler.

Ortalığı bir sessizlik kapladı, işçinin alacağı üzerinde hediye hesabı yapan patronlar üçlü-

sü beklemediği önerinin altında kalmışlardı. Muhsin telefonun ahizesini kaldırdı.

-Kızım Osman Beye çıkış kapısını göster çıkışa kadar da eşlik et.

Yılbaşım işçilerin nasıl geçirdiği bilinmez ama işler tüm yoğunluğu ile devam etti. Tatil zamanı geldi, bir ay herkes dinlensin daha sonra iş verimliliği artsın diye atölyeyi kapattular. İşçiler köylerine gittiler, hem anne ve babalarını ziyaret edecekler hem de köydeki işlere yardım edeceklerdi. Patronlar ise Bodrum'da aldıkları üç yazlığa tatile gideceklerdi. Yani herkes kendi yoluna... Öyle de oldu, tatil başladı, makineci olarak çalışanlar bir hafta daha makinelerin bakımı için atölyede kaldılar.

Kerim, tatilini geçirmek için babasının köyüne gitti. Köyde temmuz sıcakları ortalığı kavurmaya başlamış, tam harman zamanı, mecburen babasının işlerinin çoğunu üstlendi. İşler bitmedi ama tatil süresi bitti. Yapacağı tek şey bir doktora gidip rapor almaktı. Ertesi gün ilçeye gitti. İlçeleri küçük bir nüfusa sahipti ve tek bir doktor vardı. İlçede eczane de yoktu. Onun için doktora eczane açma hakkı verilmişti. Onun için doktor genellikle eczanede bulunuyordu. Kerim eczaneye geldiğinde kalabalık olduğundan bekledi, hastalar ilaçlarını alıp çıktıktan sonra doktora yaklaştı.

Doktor;

-Buyurun, hasta mısınız? Neyiniz var?

-Hayır, doktor bey ben hasta değilim. Yalnız köyüme tatile geldim fakat yaşlı babamın işlerini bitiremedim. On gün daha süreye ihtiyacım var, iznim de bitti. Sizden rapor istiyorum.

-Pekala, size on beş gün rapor vereyim hem de biraz dinlenirsiniz.

-Teşekkür ederim doktor bey,

Kerim cebinden çıkardığı yüz lirayı doktorun masasının gözüne attı. Doktor parayı fark etti, hemen masanın gözünden aldı geri iade etti.

-Kardeşim sen tatile gelmişsin, ama tatil yerine babana yardım etmişsin. Dinlenmek senin de hakkın. Onun için al şu parayı çocuklarına bir şeyler al, benim hediyem olsun.

Kerim parayı almadı, doktor geri vermek istedi

derken birbirleriyle bayağı çekiştiler en sonunda Kerim doktora resti çekti;

-Eğer bu parayı almazsanız ben de raporu almam. Ya da yırtar atarım doktor bey. Bu parayı mutlaka alacaksınız, yoksa bu akşam işime geri dönerim, babam da ne yapıyorsa yapsın. Bundan sonra gücü yetmiyorsa ekmesin tarlalarını, her yıl aynı şeyi yaşıyorum, daha bir gün tatil yapamadım.

Doktor pes etti parayı aldı masanın üst gözüne attı, Kerim tekrar teşekkür ederek çıktı gitti. Doktor arkasından bakakaldı. Bir türlü anlamadı Kerim'in ısrarını.

İlçede tanıdığı arzuhalci Topal Fahri'nin yazıhanesine gitti. İlçeye uzak bir köydeki işlerini takip etmek için gittiği köyün muhtarının evinde yatılı kaldığı gece, kocası askerde olan gelinin yatak odasına girmeye kalktığında muhtar ayağından vurmuştu. İsminin başındaki unvanı da oradan kalmıştı. Hani yaramazlık yapan eşekler vardır başkasının bahçesine girip zarar veren ve bahçe sahibi tarafından yakalanıp sağ kulağı kesilen eşek misali...

'Eski kulağı kesiklerden' Topal Fahri'nin müşterisi hiç tükenmez, köylerden gelenlerin kimisi evlenme muamelesi yaptırır, kimi boşanma dilekçesi yazdırır, kimi kafa kağıdı çıkarır, kimisi ise yeni doğan çocuğunu kaydettirirdi. Şikayet dilekçesinden, ölüm kaydı düşüren, ikametgah kağıdı alandan geçilmiyor. Adam sanki her derde deva!

Topal Fahri'ye eczanede olanları anlattım. Kerim'in neden böyle davrandığını, zorla doktora para verdiğini bir türlü çözemedim dediğimde bana;

-O işçi kendisinin hasta olmadığını biliyor. Doktor da işçinin anlattıklarının doğru olduğuna ve samimiyetine inandığı için rapor vermiş. Doktor parayı almasa Kerim raporun sahte olduğunu düşünürdü. Parayı alınca rapor sağlama çıktı.

Rapordaki muamma çözülmüştü... Böylece Topal Fahri hayatında ilk defa bir işe yaramış oldu.■

Köksal Şahin

Raja Ampat, muhteşem doğal güzellikleri ile Endonezya'da Papua Adası Batı Papua bölgesinde bulunuyor.

Yüzlerce küçük adacıktan oluşan RAJA AMPAT'ın kelime anlamı "dört kral" (Tanrıçanın dört çocuğu) ve 4 ana takım ada grubundan gelmekte. Mitolojiye göre bir tanrıçadan doğma 7 kraldan dördü bu adaları zapt ediyor ve geriye kalan üç çocuğun birisi kadın, birisi hayalet ve birisi de taş oluyor. 1500 den fazla küçük adadan oluşan RajaAmpat'ın dört çocuğu simgeleyen takım ada isimleri Misool, Salawati, Batanta ve Waigeo.

1961 Yılında Hollanda'dan bağımsızlığını kazanan ve 300 gün sonra Endonezya tarafından işgal edilen Batı Papua özgürlük mücadelesi o günden beri sürüyor. Aradan geçen 60 yılda işgalci Endonezya tarafından 200.000 ila 450.000 kişinin katledildiği iddia ediliyor.

Raja Ampat bölgesinde coğrafi yapısı sebebi ile nüfus yoğunluğu çok az ve insanlar dağınık yaşadıkları için turizm dışında başka topluluklarla çok temas etmemişler. Toplam nüfusu sadece 50.000 civarında ve yüzölçümü 40.000 km².

Raja Ampat bölgesi su altı biyoçeşitliliği açısından çok zengin bir bölge. Dalgıçlar için inanılmaz bakir ve keşfedilmesi gereken koyuları var. Olağanüstü güzellikteki mercan kayalıkları, resifler ve binlerce çeşit balık türü ile büyüleyici güzellikler sunuyor doğa bize.

Bölge, küresel olarak bilinen türlerin yaklaşık yüzde 75'ine eşit olan 600'den fazla sert mercan türü ve 1.700'den fazla resif balığı türü içermektedir. Dünyanın başka yerlerindeki benzer büyüklükteki ekosistemlerle karşılaştırıldığında, bu RajaAmpat'ın biyolojik çeşitliliğini dünyanın en zengini haline getiriyor. Nadir deniz memelilerinden dugongs isimli mavi balina da bu bölgede kendisine yaşam alanı bulmuş durumda.

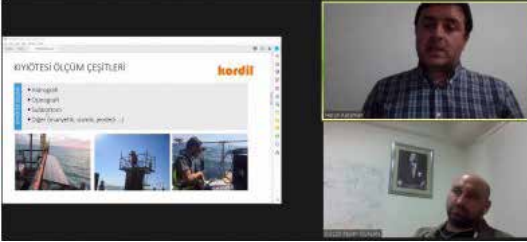
2019 Yılı Ağustos ayında gerçekleştirdiğim ziyaret sırasında adada bulunan yerli çocukların birbirleri ile şakalaşırken objektifime yansıyan bu görüntü, çocukların yüzündeki sahici mutluluğun sırrının bugün bizlere beton yığını şehirlerde sunulan konformist hedeflerde değil, içerisindeki bütün canlılarla beraber doğa ile uyumlu sürdürülen yaşamda olduğunu gösteriyor adeta!■

Şubeden Haberler

26 EKİM 2020

HKMO İstanbul Akademi "Hidrografik Ölçmeler" Etkinliği Gerçekleştirildi

Şubemiz tarafından faaliyetleri aktif olarak devam eden, meslek içi eğitimler noktasında üyelerimizce büyük ilgi gören HKMO İstanbul Akademi'nin yedinci eğitimi, "Hidrografik Ölçmeler" başlığında 26 Ekim 2020 Pazartesi tarihinde 20.00-22.00 saatleri arasında YTÜ Harita Mühendisliği Bölümü öğretim üyesi sayın Doç. Dr. Taylan Öcalan ve KORDİL Mühendislik Firmasından sayın Harun Karaman'ın katılımlarıyla Zoom platformu üzerinden online olarak gerçekleştirildi.

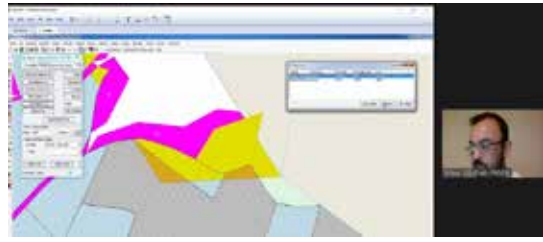

Etkinlik kapsamında, ülkemizde hidrografik ölçmeler konusunda eğitim süreci, Harita/Geomatik Mühendisliği lisans eğitim-öğretim sürecindeki mevcut durum, ulusal ve uluslararası standartlar ve mevzuatlar, seyir-hidrografi-öşinografi-batimetri kavramları, kıyı ötesi ölçüm çeşitleri, batimetrik ölçüm sistemleri, hidrografik ve öşinografik ölçüm sistemleri, konumlandırma ve navigasyon, veri işleme ve yazılım konuları üzerinde bilgilendirmelerde bulunularak, etkinliğe online olarak katılan üyelerimizin soruları yanıtlanmıştır.

4 KASIM 2020

HKMO İstanbul Akademi "Kadyen Kadastro Güncelleme Yazılımı ve PROKI Otomatik Kroki Programı" Eğitimi Gerçekleştirildi

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenen eğitimlerin sekizincisi, "Kadyen Kadastro Güncelleme Yazılımı Ve Proki Otomatik Kroki Programı" başlığı ile 4 Kasım 2020 Çarşamba günü 20.00-22.00 saatleri arasında, Progis Firması Teknik Genel Müdürü olan Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisi sayın Gökhan Oğuzhan'ın sunumu ile Zoom platformu üzerinden online olarak gerçekleştirildi.

Eğitim kapsamında Kadyen programının kullanımı gerçek bir örnek proje üzerinde anlatılarak, projenin başlangıcından sonuna kadarki yapım aşamaları uygulamalı olarak işlenmiş ve Proki programı ile otomatik kroki yapım aşamaları aynı proje üzerinde örneklerle anlatılmıştır. Eğitimin devamında ise katılımcıların yönelmiş olduğu sorular eğitimimiz tarafından yanıtlanmıştır.

5 KASIM 2020

HKMO İstanbul Akademi "PostGIS" Eğitimi Gerçekleştirildi

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenen eğitimlerin dokuzuncusu, "PostGIS" başlığı ile 5 Kasım 2020 Perşembe günü 20.00-22.00 saatleri arasında ve Harita Mühendisi Sayın Umud Koca'nın sunumu ile Zoom platformu üzerinden online olarak gerçekleştirildi.

Eğitimde, PostGIS'e giriş, veri tabanının oluşturulması, projeksiyon tanımı, index tanımlamaları, temel SQL sorguları, geometri tipleri, uzamsal ilişkiler, verilerin QGIS ile gösterimi gibi konuların bir örnek üzerinden uygulamalı olarak anlatıldı ve katılımcıların soruları yanıtlandı.

16 KASIM 2020

"Parselasyon Planlarının (18. Madde) Tescil Sürecinde Kadastro Ve Tapu Müdürlüklerinde Yaşanan Sorunlar" Başlıklı Instagram Canlı Yayınımız Yapıldı

Şubemiz tarafından düzenlenen Instagram canlı yayın sohbetlerinin on ikincisi, 16 Kasım 2020 Pazartesi günü saat 20.00'da Instagram hesabımız üzerinden gerçekleştirildi.

Parselasyon Planlarının Kontrolünde Tapu ve Kadastro Müdürlüklerinin Yetki Sınırları, Genel Hizmet Alanlarının Tescili Konusunda Yaşanan Sorunlar, Kadastrodaki Teknik Hataların İmar Uygulamasına Etkileri, Kat İrtifaklı ve Kat Mülkiyetli Yerlerin İmar Uygulamasına Alınması ve Bu Taşınmazların Tescilinde Yaşanan Sorunlar, Parselasyon Planlarının İptali ve Geri Dönüşümünde Yaşanan Uygulama Sorunları, Davalı Parsellerin İmar Uygulamasına Alınması ve Tescil Sürecindeki Sorunlar konuları ele alındıktan sonra izleyicilerin yöneltmiş olduğu sorular cevaplandı.

20 KASIM 2020

HKMO İstanbul Akademi "Havacılıkta Geomatik Mühendisliği Uçuş Haritaları" Etkinliği Gerçekleştirildi.

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenen eğitimlerin onuncusu, "Havacılıkta Geomatik Mühendisliği-Uçuş Haritaları" başlığı ile 20 Kasım 2020 Cuma günü 21.00-24.00 saatleri arasında ve Geomatik Yüksek Mühendisi sayın Ercan Mete Pakdil'in moderatörlüğünde Pegasus Hava Yolları Navigasyon Mühendisi Ayçin Çakmak, NAVBLUE Data Product Owner Duygu Senem Türkses ve Lufthansa Systems Aeronautical Navigation Analyst Yusuf Celil Konak'ın katılımı ile gerçekleştirildi.

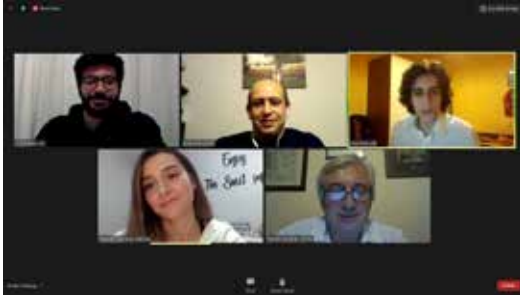
Etkinlikte uçuş haritaları, uçuş planlarının yapılması, kullanılan teknolojiler, türkiye'de ve dünyadaki örnekleri, navigasyon mühendisliği, yurt dışında çalışma olanakları, gibi birçok konu değişik boyutlarıyla anlatıldı.

7 ARALIK 2020

İstanbul Teknik Üniversitesi Geomatik Mühendisliği Bölüm Kulübü Tanışma Etkinliği Gerçekleştirildi

HKMO İstanbul Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi olarak her sene gerçekleştirdiğimiz Geomatik Mühendisliği öğrencileriyle tanışma çayı etkinliğimizi bu sene pandemi koşulları gereği çevrimiçi platformda, 7 Aralık 2020 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Kulübü ile ortaklaşa yaptık.

JFK Danışman Hocası Prof. Dr. Rahmi Nurhan Çelik, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Mehmet Hışır, JFK Başkanı Melisa Meral ve Şube Öğrenci Komisyonumuz adına Abdulaziz Ak'ın sunumu ile gerçekleştirilen etkinlikte Oda ve öğrenci komisyonu çalışmaları, JFK ve Oda arasındaki ilişkiler kapsamında sunum ve konuşmalar yapıldı. Şube Başkanımız Mehmet Hışır öğrencilerin mesleğimiz ve oda çalışmalarımız hakkında sorularını cevapladı.

9 ARALIK 2020

“Kitle Kaynaklı Haritacılık Ve İzmir Depremi Örneği” Etkinliği Yapıldı

HKMO İstanbul Akademi olarak on birinci etkinliğimizi, 9 Aralık 2020 Çarşamba günü Zoom üzerinden Yer Çizenler Herkes İçin Haritacılık Derneği üyeleri Sayın Orkut Murat Yılmaz ve Sayın Oğuzhan Er'in katılımıyla “Kitle Kaynaklı Haritacılık ve İzmir Depremi Örneği” başlığıyla gerçekleştirdik.

Kitle kaynak, açık veri, insani yardım amaçlı haritacılık gibi konuların ele alındığı etkinlikte İzmir Depremi sonrası yapılan çalışmalar aktarıldı.

10 ARALIK 2020

Değerli Hocamız Prof. Dr. Ahmet Aksoy Aramızdan Ayrıldı.

1955 yılında Yıldız Teknik Üniversitesinden mezun olan ve Odamızın 326 sicil numaralı üyesi Prof. Dr. Ahmet Aksoy Hocamız 10 Aralık 2020 günü tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi.

Yetiştirdiği sayısız öğrenci ve akademisyen ile mesleğimize sunduğu büyük katkılar sonrası 1999 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü Öğretim üyeliğinden emekli olan, Odamız İstanbul Şubesi 6. ve 7. Dönem Başkanlığı, Türkiye Harita Bilimsel Teknik Kurultaylarında Bilim Kurulu, Danışma Kurulu, Yürütme Kurulu Başkanlığı ve Kurultay Başkanlığı görevlerinde bulunan, Odamızın Sürekli Teknik Bilimsel Komisyonlarında görev almış, HKM Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi'nin editörlük görevlerinin yanı sıra çeşitli komisyonlarda önemli görevler üstlenmiş

olan değerli hocamız Prof. Dr. Ahmet Aksoy'un cenaze töreni 11 Aralık 2020 Cuma günü Zincirlikuyu Mezarlığında gerçekleştirildi.

12 ARALIK 2020

Yıldız Teknik Üniversitesi Harita Mühendisliği Bölüm Kulübü Tanışma Etkinliği Yapıldı.

YTÜ Harita Mühendisliği Bölüm Kulübü JEK tarafından düzenlenen ve Şubemizin de davetli olduğu bölüm öğrencileri tanışma toplantısı 12 Aralık 2020 Cumartesi günü Zoom üzerinden çevrimiçi olarak yapıldı.

Moderatörlüğünü Kulüp Başkan Yardımcısı Mert Gülden'in yaptığı etkinlikte, Kulüp başkanı Yılmaz Gürsoy'un kulüp hakkında yaptığı kısa bilgilendirmenin ardından, YTÜ Öğrenci Temsilcimiz Rukiye Benli TMMOB, Odamız ve Şubemiz hakkında bilgilendirmelerin olduğu, öğrenci komisyonunun çalışmaları ve etkinliklerinin aktarıldığı bir sunum gerçekleştirdi. YTÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. Taylan Öcalan'ın mesleğimizin çalışma alanları, sürekli eğitim, Harita / Geomatik Mühendisliği eğitimi hakkında bilgilendirmelerde bulunduğu sunumunun ardından Şube Başkanımız Mehmet Hıdır TMMOB, Odamız ve Şubemize dair genel bilgilendirme, Odamızın ve Şubemizin çalışma ve etkinlikleri, mesleğimizin dünden bugüne gelişimi ve çalışma alanları konusundaki sunumunu gerçekleştirdi.

14 ARALIK 2020

"İzmir'den İstanbul'a Afet Gerçeği" Etkinliği Gerçekleştirildi.

HKMO İstanbul Akademi olarak on ikinci etkinliğimizi, 14 Aralık 2020 Pazartesi günü

Zoom üzerinden Toplumsal Afet Derneği Yöneticisi ve Afet Eğitmeni Sayın Rezzak Elazat'ın katılımıyla "İzmir'den İstanbul'a Afet Gerçeği" başlığıyla gerçekleştirdik.

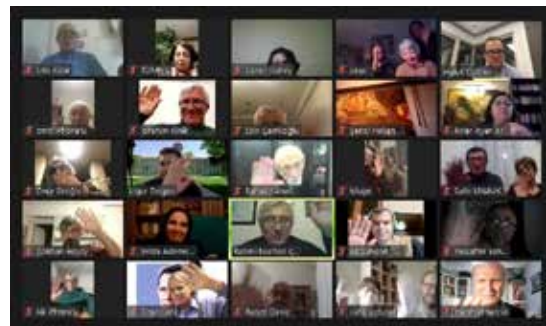

Toplumsal Afet Derneği Yöneticisi ve Afet Eğitmeni olan Rezzak Elazat, Toplumsal Afet Derneği'nin kuruluş amacı, bileşenleri, çalışmaları ve birlikte çalıştıkları kurumlar hakkında bilgi verdikten sonra genel afet tanımından depreme kadar geniş bir alanda yapılan tatbikatlar, eğitimler konusunda detaylı bilgilendirmelerde bulundu. Afet bilincinin artırılması gerektiğini belirten Sayın Elazat, Dernek olarak verdikleri eğitimlerin yanı sıra bugüne kadar meydana gelen afetlerde de kurtarma ekibi olarak yardımcı olmaya çalıştıklarını belirtti.

20 ARALIK 2020

Prof. Dr. Ahmet Aksoy Hocamızı Doğum Gününde Sonsuzluğa Uğurladık

Yaşamı boyunca bilime, mesleğimize ve Odamıza önemli katkılar veren, bize her alanda rehber olan Şubemizin 6-7. dönemler Şube Başkanlığı'nı da yapan 10 Aralık 2020 Perşembe günü kaybettiğimiz değerli hocamız, emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Aksoy'u 20 Aralık 2020 Pazar günü düzenlediğimiz etkinlikle sonsuzluğa uğurladık.

Yürütücülüğünü Prof. Dr. Rahmi Nurhan Çelik'in yaptığı anma programında "eşi, kızı, torunu, damadı, yeğenleri ile birlikte değerli hocalarımız ve meslektaşlarımız ile birlikte bir aile olarak bu anma etkinliğini yapıyoruz" diyerek açılışı yapan Sayın Çelik'ten sonra söz alan Şube Başkanımız Mehmet Hışır Değerli Hocamız Prof. Dr. Ahmet Aksoy için kolektif rüyalarımızdaki bir masal kahramanı olarak parladığını belirterek bizlere ve bizden sonraki kuşaklara da rehber olacağını belirtti. Oda Genel Başkanımız Ali İpek "Ahmet Aksoy isminin odamıza ülkemize mal olmuş bir değer olduğunu belirterek başta ailesi olmak üzere herkese başsağlığı dilererek HKMO olarak isminin ebediyen yaşaması için bizlere düşün görevleri yerine getireceklerini" belirtti. Sayın Ali İpek'in konuşmasının ardından Ahmet Aksoy için hazırlanmış olan sunum gösterildikten sonra Prof. Dr. Tevfik Ayan, Prof. Dr. Onur Gürkan, Prof. Dr. Rasim Deniz, Prof. Dr. Ayhan Alkış, Prof. Dr. Mehmet Selçuk, Hocamızın sevgili eşi, Eta Aksoy, HKMO İstanbul Şube Kurucu Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Turcan, torunu Defne Çam, Prof. Dr. Erol Köktürk, Prof. Dr. Mualla Yalçınkaya, Dr. Mustafa Önder, Albay Onur Lenk, yeğeni Sulhi Uyanık, Prof. Dr. Uğur Şanlı, Tuğgeneral Osman Alp, Prof. Dr. Şenol Hakan Kutoğlu, Prof. Dr. Haluk Özener, torunu Beliz Çam, Dr. Ali Kılıçoğlu, Prof. Dr. Zerrin Demirel, Prof. Dr. Hüseyin Demirel, Özgür Avcı, Prof. Dr. Uğur Doğan, HKMO İstanbul Şube Yönetim Kurulu Üyesi Nail Güler, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Ali Fahri Özten, Coşkun Demir, yeğeni Mert Türk, Abdül Vahit Torun, Prof. Dr. Aydın Üstün, Prof. Dr. Muzaffer Kahveci, Tomris Gür Kara, Dr. Öğr. Üyesi Caner Güney, Turgay Erkan, Doç. Dr. Pınar Ayan Arabacıoğlu söz alarak Hocamız hakkında yaşadıkları, anılarını, düşüncelerini anlatarak paylaştılar.

24 ARALIK 2020

"Cins Değişikliği İşlemleri" Eğitimi Gerçekleştirildi

HKMO İstanbul Akademi olarak on üçüncü eğitimimizi, 24 Aralık 2020 Perşembe günü Zoom üzerinden Lisanslı Harita ve Kadastro Mühendisi Selahattin Avşar'ın sunumuyla ve "Cins Değişikliği İşlemleri" başlığıyla gerçekleştirdik.

Cins değişikliği işlemlerine dair genel kavramlar ve yasal dayanaklar, cins değişikliğine konu yapı çeşitleri, cins değişikliği yönünden 2019/13 sayılı TKGM genelgesine bakış, uygulamada karşılaşılan sorunlar başlıklarının ele alındığı eğitimde konunun örneklerle anlatımının ardından eğitimimiz katılımcılardan gelen soruların cevaplanmasıyla devam etti.

28 ARALIK 2020

"Kat Mülkiyeti Ve Harita Mühendisliği" Eğitimi Gerçekleştirildi

HKMO İstanbul Akademi olarak on dördüncü eğitimimizi, 28 Aralık 2020 Pazartesi günü Zoom üzerinden Harita ve Kadastro Mühendisi/Hukukçu Mehmet Hışır'ın sunumuyla ve "Kat Mülkiyeti ve Harita Mühendisliği" başlığıyla gerçekleştirdik.

Kat mülkiyetinde genel kavramlar, kat mülkiyeti kanunu ile tapu ve kadastro mevzuatı ilişkisi, imar mevzuatı ile kat mülkiyeti bağlantısı, harita mühendisliğinin kat mülkiyeti kanununun-

daki yeri, vaziyet planı, hatalı blok veya bağımsız bölüm düzeltme işlemleri başlıklarının ele alındığı eğitimde konunun örneklerle anlatımının ardından eğitimimiz katılımcılardan gelen soruların cevaplanmasıyla devam etti.

Gerek meslektaşlarımızın gerekse vatandaşların birçok sorunla karşı karşıya kaldığı kat mülkiyeti konusunda ki mevcut yasa ve yönetmelikleri ile uygulamaların değişik örneklerle birlikte ele alındı.

5 OCAK 2021

Genişletilmiş Danışma Kurulu Toplantısı Online Olarak Gerçekleştirildi

Birlikte üretip, birlikte yönetmenin gereği olarak 2020 yılı çalışmalarımızı değerlendirip, 2021 yılını birlikte planlamak amacıyla tüm üye ve öğrenci üyelerimizi davet ettiğimiz Genişletilmiş Danışma Kurulu Toplantımız, Şubemizin 45. Kuruluş yıldönümü olan 5 Ocak 2021 salı günü saat 20:00'da Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirildi.

Şubemiz 2020 yılı çalışmalarının özetlenmesi, TMMOB ve İstanbul İl Koordinasyon Kurulu çalışmaları hakkında bilgilendirme, HKMO İstanbul Akademisinin eğitim ve etkinlikleri ile yayınlarımız, Covid-19 salgını sonucu şehirlerimizin ve meslektaşlarımızın yaşadığı sorunlar, değerlendirme, eleştiri, dilek ve öneriler gündemi ile yapılan toplantımız Şube Sekreterimiz Melih Şükrü Aysezen'in sunumu ile başladı.

Şube Yönetim Kurulumuzun bir yıllık çalışmalarının anlatıldığı sunumun ardından İstanbul İl Koordinasyon Kurulu Temsilcimiz ve Şube Yönetim Kurulu Üyemiz Mustafa Gürsoy'un TMMOB İstanbul İKK çalışmaları hakkında

yaptığı bilgilendirme ile devam etti. Ayrıca, Instagram Sohbetleri, Şube teknik altyapı çalışmaları, Şube Bülteni ALAN'a yönelik çalışmalar hakkında bilgilendirme yapıldı.

İlk söz şube çalışma ve etkinliklerimize sıklıkla katılım sağlayan 11 sicil numaralı üyemiz Yusuf Bahadır Anafarta'ya verildi. Sayın Anafarta kendisinin hala iş yaşamına devam ettiğini belirtirken, yaptığı etkinlik ve çalışmalar konusunda yönetim kurulumuza tebrik ve teşekkürlerini sundu.

Sayın Anafarta'dan sonra söz alan üyelerimiz şube çalışmaları hakkında yapılan sunum, HKMO İstanbul Akademi çalışmaları ile önümüzdeki dönem şube çalışmalarına ait görüş ve önerilerini belirttiler. Söz alan üyelerimiz şantiye şefliği, düşük ücretler ve TMMOB Protokolü, bilirkişilik, özel büroların MFD yapması, harita teknikerleri ve topografların harita mühendisleri yerine imza atması, yayınlanacak eğitimler için önden takvim yapılarak duyurulması, onur kuruluna giden konular sebebiyle SHKM bilgilendirme eğitimi verilmesi, eğitime yönelik komisyon kurulması, depremin önemi, Temsilciliklerin düzenlenmesi gibi şube çalışmalarımızı ileriye götürecektir birçok konu üzerinde görüşlerini ve önerilerini ilettiler.

6 OCAK 2021

"Kadastral Çalışmalarda Fotogrametrik Yöntemlerin Kullanımı Ve 3 Boyutlu Kadastro Çalışmaları" Etkinliğimizi Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenen eğitim ve etkinliklerimiz kapsamındaki onbeşinci etkinliğimizi, "Kadastral Çalışmalarda Fotogrametrik Yöntemlerin Kullanımı ve 3 Boyutlu Kadastro Çalışmaları" başlığı ile 6 Ocak 2021 Çarşamba günü, Şube Başkanımız Mehmet Hışır'ın moderatörlüğü ve TKGM Harita Dairesi Başkanı İbrahim Cankurt, TKGM Kadastro Dairesi Başkanı Mustafa Aslan, TKGM Şube Müdürü Bilal Erkek, TKGM Şube Müdürü Metin Soylu ve TKGM Şube Müdürü Özgen Sadu Çağlar'ın katılımı ile Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirdik.

3 Boyutlu Kadastro Altlıkları Projesi, 3 Boyutlu Şehir Modelleri ve MAKS entegrasyonu, Kadastro çalışmalarında fotogrametrik yöntemlerin kullanılması, Kadastral altyapı vizyonu, Arazi Yönetimi ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü gibi temel başlıkların, TKGM Harita Dairesi Başkanı İbrahim Cankurt ve TKGM Kadastro Dairesi Başkanı Mustafa Aslan'ın sunumları ile ele alındığı etkinliğimiz katılımcılardan gelen soruların cevaplandırılması ile devam etti.

9 OCAK 2021

“Kadının Beyanı Esastır” ve “#metoo'nun Türkiye Yansımaları” Başlıklı TMMOB İstanbul İKK Kadın Komisyonu Online Söyleşisi Gerçekleştirildi.

“Kadının Beyanı Esastır” ve “#metoo hareketinin Türkiye'deki Yansımaları” söyleşisi, TMMOB Bileşeni Odaların İstanbul Şube Kadın Komisyonlarının oluşturduğu TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu (İKK) Kadın Komisyonu tarafından, 9 Ocak 2021 Cumartesi günü saat 14.00'da Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirildi.

Yürütücülüğünü ve açılışını TMMOB Kadın Komisyonu üyesi ve Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Selin Top'un gerçekleştirdiği söyleşi, Avukat Perihan Meşeli ve Boğaziçi Üniversitesi Cinsel Tacizi Önleme Komisyonu üyesi Cemre Baytok'un sunumları ile devam etti.

13 OCAK 2021

“Madencilik Sektöründe Harita Mühendisliği” Etkinliğimizi Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenmekte olduğumuz eğitim ve etkinliklerimiz kapsamındaki on altıncı etkinliğimizi, “Madencilik Sektöründe Harita Mühendisliği” başlığı ile 13 Ocak 2021 Çarşamba günü, Harita Mühendisi Mustafa Nevzat Fırat'ın katılımı ile Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirdik.

Maden sektöründe harita mühendisliği ve önemi, maden sektörüne genel bakış, maden kanunu ve harita yapımı, işletme hesapları için istenen imalat haritalarının önemi, temrin planı, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) standartları, maden sektöründe çalışma şartları, ölçüm yöntemleri hakkında bilgilendirmelerden ve sektördeki iş imkânları hakkında yapılan açıklamalardan sonra etkinliğimiz katılımcılardan gelen soruların cevaplandırılması ile devam etti.

20 OCAK 2021

“Kentlerin Dijitalleşmesinden Akıllı Şehirlere Yolculuk” Etkinliğimizi Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenmekte olduğumuz eğitim ve etkinliklerimiz kapsamındaki on yedinci etkinliğimizi, “Kentlerin Dijitalleşmesinden Akıllı Şehirlere Yolculuk” başlığı ile 20 Ocak 2021 Çarşamba günü, İTÜ Geomatik Mühendisliği Dr. Öğretim Üyesi Caner Güney'in yürütücülüğünde, NetCAD Yazılım A.Ş CEO / Genel Müdürü Ali Güven, NetCAD Yazılım A.Ş / CIO, İnovasyondan So-

rumlu Genel Müdür Yardımcısı Serkan Gazel, NetCAD Yazılım A.Ş / Kurumsal İş Geliştirme Müdürü Sedef Küçük`ün katılımı ile Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirdik.

Akıllı Şehirler, dünya da bulunan örnekleri, kentlerin dijitalleşmesinde kullanılan teknolojiler, uygulama alanları, planları dijital hale getirmenin dışında kullanım alanlarına yönelik yapılan çalışmalar, dijitalizasyon ve dijital transformasyon, firmalar açısından rekabet alanları, Akıllı kentlerde çalışma alanları, mekansal verilerin üretilmesi ve kullanılması, Drone uygulamaları, CBS ve BIM teknolojilerinin entegre edilmesi gibi bir çok alanda bilgilendirmelerde bulunurken konuşmacıların günümüz uygulamaları ve geleceğe yönelik hedeflerinden bahsettiği etkinlik katılımcılardan gelen soruların cevaplanması ile devam etti.

23 OCAK 2021

Bentley Context Capture İle 3B Gerçeklik Modelleme Başlıklı Eğitimimizi Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenmekte olduğumuz eğitim ve etkinliklerimiz kapsamındaki on sekizinci etkinliğimizi, "Bentley Context Capture İle 3B Gerçeklik Modelleme Eğitimi" eğitimi ile 23 Ocak 2021 Cumartesi günü, Geomatik Mühendisi İbrahim Alkan

(BGS Bilgi Sistemleri Ltd.)`ın eğitmenliğinde online olarak gerçekleştirildi.

24 OCAK 2021

Meslekte 30. Yıl Online Buluşması

Covid-19 salgınının devam etmesi nedeniyle fiziki ortamlarda bir araya gelmek mümkün olmadığından, 2020 yılında meslekte 30.yılımı dolduran 1990 yılı mezunu üyelerimiz ile 24 Ocak 2021 Pazar günü saat 15:00`da Zoom üzerinden online bir buluşma gerçekleştirildi.

Şube başkanımız Mehmet Hışır tarafından açılış konuşması gerçekleştirilen ve 30.yılımı dolduran üyelerimizden Doç. Dr. M. Tevfik Özlüdemir`in moderatörlüğünde gerçekleşen etkinlikte bir araya gelen üyelerimizle meslek ile ilgili anılarını paylaşırken aramızdan ayrılan üyelerimizi de saygı ve özlemle andık.

Mustafa Tevfik Özlüdemir, Uğur Cengiz, Özcan Sadıç, Mustafa Burgut, Cevat Gülcü, Kazım Yavuz, Resul Can, Mustafa Sula, Halil İbrahim Okutan, Nurcan Candaş, Hüseyin Cahit Haberveren, Emine Filiz İnanç, Özlem Nuhoglu, Bülent Topal, Cevdet Çalı, Yaşar Hacıyüpoğlu, Adnan Demirtaş, Mehmet Eren, Mehmet Tamay Kıvanç, Tamer Saracık ve Fikret Moral`a etkinliğimize katıldıkları için teşekkür eder, meslekte 30.yılımı dolduran 1990 mezunu tüm üyelerimize bundan sonraki yaşantılarında sağlık ve mutluluk dileriz.

29 OCAK 2021

Rüzgar Enerji Santrali Yer Tespitinde CBS`nin Katkısı" Etkinliğini Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenmek-

te olduğumuz eğitim ve etkinlikler kapsamındaki on dokuzuncu etkinliğimizi, 29 Ocak 2021 Cuma günü “Rüzgar Enerji Santrali Yer Tespitinde CBS`nin Katkısı” başlığı ile, Doç. Dr. Mehmet Ali Yücel ve Harita Mühendisi Gökhan Can`ın katılımı ile Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirdik.

Türkiye`de rüzgar enerjisi potansiyeli ve bu konuda yapılan çalışmalar, rüzgar enerji potansiyeli atlası, Türkiye`nin rüzgar enerjisi konusunda dünya pazarındaki yeri, rüzgar enerjisinden faydalanılması konusunda Çanakkale`nin durumu, çalışmalarda kullanılan veri kaynakları ve kullanılan verilerin nitelikleri, rüzgar türbinlerinin kurulabileceği ve kurulamayacağı alanların tespit edilmesi, rüzgar kapasite faktörü gibi çok sayıda başlığın ele alındığı etkinliğimiz, bu alanda çalışan üyelerimizin de katkıları ve soruları ile interaktif olarak gerçekleştirildi.

17 ŞUBAT 2021

“CBS Genel Müdürlüğü Penceresinden Ulusal Düzeyde CBS Faaliyetleri, Uluslararası İlişkiler Ve Güncel Gelişmeler” Etkinliğini Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenmekte olduğumuz eğitim ve etkinlikler kapsamındaki yirminci etkinliğimizi, 17 Şubat 2021 Çarşamba günü “CBS Genel Müdürlüğü Penceresinden Ulusal Düzeyde CBS Faaliyetleri, Uluslararası İlişkiler ve Güncel Gelişmeler” başlığı ile İTÜ Geomatik Mühendisliği Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Özgür Doğru`nun moderatörlüğü ve CBS Genel Müdür Yardımcısı Dr. Hüseyin Bayraktar, Coğrafi Bilgi Dairesi Coğrafi Veri Paylaşım Şube Müdürü Sibel Süer Toybıyık, CBSGM Personel Belgelendirme Birimi (BelgeCBS) Program Yöneticisi Erkan Köksoy`un katılımı ile Zoom üzerinden online olarak gerçekleştirdik.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Yasal Altyapısı (Ulusal Mevzuat), 49 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, CBS Uzmanlığı Yönetmeliği, Coğrafi Bilgi Sistemlerine İlişkin Oluşturulan Kurullar ve Çalışma Heyetleri Hakkında Yönetmeliği, Coğrafi Veri İzin Yönetmeliği, Coğrafi Veri Lisans Yönetmeliği , Coğrafi Veri Paylaşımı, ATLAS Uygulaması , CBS Operatörü (Seviye 4) ve CBS Uzmanı (Seviye 6), CBS Alanında Mesleki Yeterlilik Belgelendirme Çalışmaları gibi çok sayıda başlığın ele alındığı etkinliğimiz, bu alanda çalışan üyelerimizin de katkıları ve soruları ile interaktif olarak gerçekleştirildi.

25 ŞUBAT 2021

“3 Boyutlu Ölçme, Belgeleme Ve Uygulama Alanları” Etkinliğini Gerçekleştirdik

HKMO İstanbul Akademi olarak düzenlenmekte olduğumuz eğitim ve etkinlikler kapsamındaki yirmi birinci etkinliğimizi, 25 Şubat 2021 Perşembe günü “3 Boyutlu Ölçme, Belgeleme ve Uygulama Alanları” başlığı ile Harita Mühendisi-Restoratör Serap Ata Akkoca ve Harita Mühendisi Hasan Bora Yavuz`un katılımı ile online olarak gerçekleştirdik.

3 Boyutlu ölçme, belgelemenin mimari ve arkeolojik alanında kullanımını anlatan Serap Ata Akkoca, röleve nedir? neden yapıları belgeleme ihtiyacı duyuyoruz?, 3 boyutlu ölçme için kullandığımız yöntemler, lazer tarayıcıların röleve çalışmalarında niçin tercih edildiği, saha çalış-

maları, lazer tarama verilerinin işlenmesi, sonuç ürünü nedir gibi aklımızdaki bir çok sorunun cevabını vermeye çalıştı. Serap Ata Akkoca Beylerbeyi Sarayı ile mimari ve Çatalhöyük kazılarında olduğu gibi arkeolojide lazer tarama örnekleri ile anlatımını zenginleştirdi.

Hasan Bora Yavuz lazer tarama cihazların çalışma prensipleri, inşaat sahaları BİM de kullanım şekilleri, endüstri cihazlarında lazer tarama çalışmaları, mekanik, elektrik ve tesisatlarda kullanımını ve şirketlerin tercih etme nedenleri, değişik çalışma disiplinleri ile yapılan ortak çalışmaları ve benzeri anlattı. Farklı örnekler ile çalışmalarından bilgi veren Hasan Bora Yavuz lazer tarama cihazlarının da başta BİM olmak üzere endüstriyel alanda kullanımının yanında oyun alanında kullanımının da örneklerini verdi. Serap Ata Akkoca ve Hasan Bora Yavuz'un anlatımından sonra üyelerimizin sorularının cevaplanması ile etkinliğimiz interaktif olarak devam etti.

Meslek alanımızda son teknolojik gelişmelerden birisi olan ve birçok alanda kullanılmaya başlayan lazer tarama uygulamasının değişik yönlerini üyelerimizle paylaşan Sayın Serap Ata Akkoca'ya ve Hasan Bora Yavuz'a bilgi ve birikimlerini bizlerle paylaştıkları için teşekkür ederiz.

11 Mart 2021

"Ev İçi Emeğin Tarihi Ve Kadına Yönelik Psikolojik Şiddet" Söyleşisi Yapıldı.

Kadınların Birlik, Dayanışma ve Mücadele Günü olan 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar günü kapsamında Şubemiz Kadın Komisyonu tarafından, 11 Mart 2021 Perşembe günü Hasret Kitapçıoğlu moderatörlüğünde Zoom platformu üzerinden Feminist/Yazar Onur Bütün ile "Ev İçi Emeğin Tarihi ve Kadına Yönelik Psikolojik Şiddet" başlıklı online bir söyleşi düzenlendi.

Sunumu ve şubemize verdiği katkılar için Sayın Onur Bütün'e ve etkinliğimize katılan kadın üyelerimize teşekkür ederiz.■

ONUR BÜTÜN
FEMİNİST YAZAR

TMMOB
Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Kadın Komisyonu

Çapraz Çarpım Bulmaca

Cengiz Yalçınlar

5 X 5 / ÖRNEK

		4		
	4			3
1		2		
	5			
		3		

Arrows: Top-right (16), Right (48), Bottom-right (16), Bottom (15)

Nasıl Çözeriz?

* Önce 5x5 karenin dışına yazılan çarpım sonuçlarını çarpanlarına ayırırız.

$$16 = 4.4.1 = 4.2.2, 48 = 4.4.3 \text{ ve } 15 = 5.3.1$$

* Sonra ok işaretlerini karşılayan farklı Çapraz

Çaprımların kesiştiği Sol Sütunun ortasındaki kare için ortak çarpan ararız.

16 = 4.4.1 eşitliği ile 15 = 5.3.1 eşitliğinin kesiştiği karede ortak sayı sadece "1" olabilir.

*Daha sonra 15 = 5.3.1 eşitliğinin 48 = 4.4.3 eşitliği kesiştiği en alt satırın ortasına her ikisi için ortak çarpan olan "3" sayısını yazarız.

* Artık 15 = 5.3.1 eşitliğinde kalan 5'i yerine ve 16 = 4.4.1 eşitliğinde kalan iki tane 4 sayısını yerlerine yazarız. Bu arada yukarıdaki 16 = 4.2.2 eşitliğine bu soruda gerek olmadığını da görmüş olup bu seçeneğin üzerine çizimiz.

* Geri kalan boşlukları bir sayı her sütun ve satırda tek bir defa olacak şekilde doldururuz.

5 X 5 / A

	4			

Arrows: Top-right (4), Left (5), Bottom-right (20), Bottom (2)

5 X 5 / B

	4			
		2		
			5	

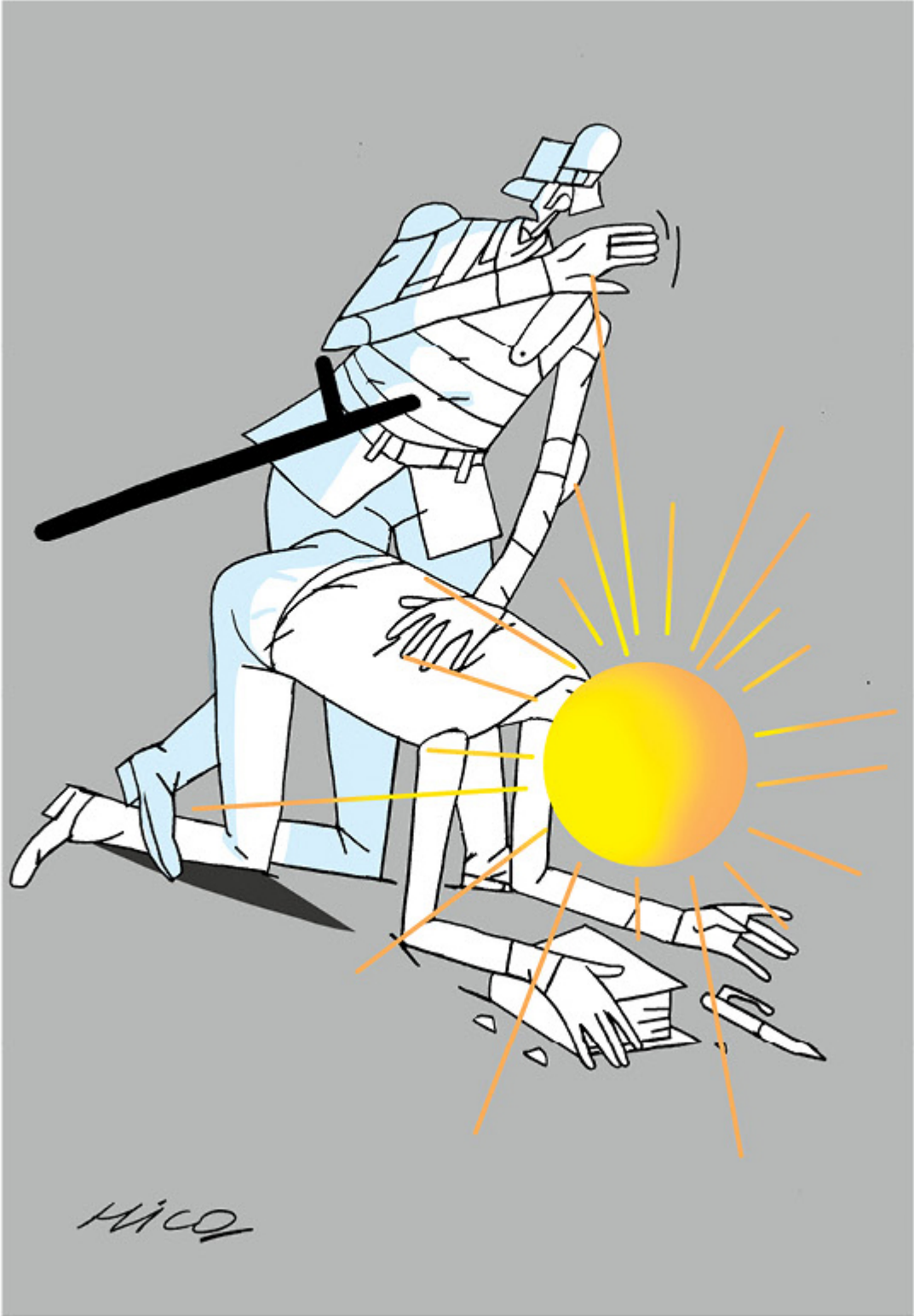
Arrows: Top-right (6), Bottom-right (20), Bottom (20)

3	2	4	5	1
2	1	3	4	5
5	3	1	2	4
4	5	2	1	3
1	4	5	3	2
CEVAP B				

5	4	1	2	3
2	5	3	1	4
1	3	5	4	2
3	2	4	5	1
4	1	2	3	5
CEVAP A				

KARİKATÜR

Hicabi Demirci

“Edaviye Hanım, o zamanlar, oğlunu Ankara’ya yollarken, Türkiye’de Harita Kadastro Mühendisliği öğretimi hazırlıklarını bilmiyordu. Artık kendi evinde yoğrulmayacak kadayıf hamurunun sermayesinin, o sıralarda yoğrulmakta olan Türk Jeodezisinin hamuruna maya olacağını bilmiyordu. Ama inanıyordu. ‘İnanılması Gereken’e inanıyordu. Kadayıfı satıp parasını aldığında hep ‘Bereket versin’ derdi inançla. Öyle de oldu.

Teşekkürler Edaviye Ana.

Teşekkürler Ahmet Hoca.”

Prof. Dr. Tevfik Ayan

